

नुयुक्तवान् ॥ २६ ॥ स जगाद यदप्यामी—च्चैत्यं पूर्णं तथापि ते ॥ नियमः शिवयात्रायां । मो-
क्तुं युक्तस्तदग्रतः ॥ २७ ॥ तदंगीकृत्य चौलुक्यो । हेमाचार्यं समुह्रिते ॥ सभायां तज्जुणग्रामं । तु-
ष्टस्तुष्टाव जक्तवत ॥ २८ ॥ तां निशम्य स्तुतिं सूरै—रसहिष्णुः पुरोहितः ॥ जज्ज्वालेवाशिवं यु-
क्त—मेतत्स्वजनस्य हि ॥ २९ ॥ ऊचै च देव त्वच्चित्तं । वशीकर्तुमग्रं शठः ॥ त्वदीष्टं वक्ति ध-
र्मं ते । द्विष्टवन्नैव रज्यति ॥ ३० ॥ न यद्येवं तदेषोऽपि । श्रीसोमेशं नमस्यितुं ॥ देवेन सममा-
यातु । परमुक्तोऽपि नेष्यति ॥ ३१ ॥ तन्निवेश्य हृदि प्रात—हेमाचार्यं समागतं ॥ श्रीसोमनाथ-
यात्रार्थं । प्रार्थयामास पार्थिवः ॥ ३२ ॥

तत्कथंचित्पारिज्ञाय । दुरात्मत्वं पुरोधसः ॥ चौलुक्यमार्हतीकर्तुं । कथयामास सूरिाद् ॥ ३३ ॥
बुभुक्षितोऽपि किं राजन् । भोजनाय निमंत्र्यते ॥ महात्मापि किमत्यर्थं । यात्रार्थं कचिदर्थ्यते ॥
॥ ३४ ॥ इदमेवास्ति मे कृत्यं । यत्तीर्थपश्चिन्नं ॥ क्षणोऽपि व्यथयेन्मात—द्विना द्यूतगताश्चवत्
॥ ३५ ॥ सूरिराजे वदत्येवं । ऋभृताञ्जिमुखैर्द्वितः ॥ मषील्लिप्त इव श्यामा—ननोऽजनि पुरोहितः
॥ ३६ ॥ ऋभृजगाद यद्येवं । तद् गृहाण सुखासनं ॥ सूरिणोक्तं ममानेन । किं कार्यं पादचारि-

पु. ॥ ३७ ॥ गृहस्थोऽपि विविक्तात्मा । विना यानेन गच्छति ॥ तीर्थयात्रां यतिः किं नु । यः श-
 थ्यादचारकः ॥ ३८ ॥ आपृच्छ्य नदिदानीं त्वां । स्लोकस्तोकप्रयाणकृत ॥ नत्वा शत्रुं जयं तेऽहं ।
 मंगस्ये देवपत्नने ॥ ३९ ॥ ननः पृष्ठा महीनाथं । हेमाचार्यस्तदैव सः ॥ प्रतस्थे तीर्थयात्रार्थं ।
 मंनो ह्यविनयोक्त्यः ॥ ४० ॥ स्वयं कुमारपालोऽपि । यावार्थं प्रस्थितस्तदा ॥ विस्मापयन् जनं प्रौ-
 ढ—मंपत्न्या चक्रवर्तिवत् ॥ ४१ ॥ दिनैः कनिषैर्देव—पत्तनं समुपेत्य तत ॥ वर्हीव वारिवाहस्य ।
 मुरेगगममैव ॥ ४२ ॥ युग्मं ॥ यावत्प्रतिष्ठते रूपः । सोमनाथनमश्चिकीः ॥ तावत् सूरिः समाग-
 ता । मंजुर्मे स्निग्धवंधुवन ॥ ४३ ॥ दर्शने हेमसूरीदो—श्रौलुक्कयानंदवारिधिः ॥ लब्धे लतां यदाद-
 दे । तत्किं नौचित्यमंचति ॥ ४४ ॥ स्मितोवाच नृपो वाचं । वाचं यमशिरोमणे ॥ परिणेत्रेव वे-
 लेयं । नवता साधु साविता ॥ ४५ ॥ अग्निप्रीत्या समादाय । तमाचार्यं महीपतिः ॥ सोमनाथं न-
 मस्कृतुं । महेन महताचलत् ॥ ४६ ॥ पारेवागवर्तिचारुत्वं । तच्चैत्यं स्वेन कारितं ॥ दृष्ट्वा विमा-
 नवद्गमान् । हर्षेण न ममौ हृदि ॥ ४७ ॥ उन्मीलितपुलकांक्षुर—पद्मलीकृतविग्रहः ॥ महेश्वरं न-
 मश्चक्रे । चौदृग्म्यो विनयांचितः ॥ ४८ ॥

नुयुक्तवान् ॥ २६ ॥ स जगाद यदय्यासी—च्चैत्यं पूर्णं तथापि ते ॥ नियमः शिवयात्रायां । मो-
क्तुं युक्तस्तदग्रतः ॥ २७ ॥ तदंगीकृत्य चौलुक्यो । हेमाचार्ये समुह्यते ॥ सभायां तज्जुणग्रामं । तु-
ष्टस्तुष्टाव प्रक्तवत ॥ २८ ॥ तां निशम्य स्तुतिं सूरै—रसहिष्णुः पुरोहितः ॥ जज्ज्वालेवाशिवं यु-
क्त—मेतत्सलजनस्य हि ॥ २९ ॥ ऊचै च देव त्वच्चित्तं । वशीकर्तुमयं शठः ॥ त्वदीष्टं वक्ति ध-
र्मं ते । द्विष्टवन्नैव रज्यति ॥ ३० ॥ न यद्येवं तदेषोऽपि । श्रीसोमेशं नमस्यितुं ॥ देवेन सममा-
यातु । परमुक्तोऽपि नेष्यति ॥ ३१ ॥ तन्निवेश्य हृदि प्रात—हेमाचार्यं समागतं ॥ श्रीसोमनाथ-
यात्रार्थं । प्रार्थयामास पार्थिवः ॥ ३२ ॥

तत्कथंचित्पारिज्ञाय । दुरात्मत्वं पुरोधसः ॥ चौलुक्यमार्हतीकर्तुं । कथयामास सूरिराट् ॥ ३३ ॥
बुभुक्षितोऽपि किं राजन् । प्रोजनाय निमंत्र्यते ॥ महात्मापि किमत्यर्थं । यात्रार्थं कचिदर्थ्यते ॥
॥ ३४ ॥ इदमेवास्ति मे कृत्यं । यत्तीर्थपश्चिखिनं ॥ क्षणोऽपि व्यथयेन्मात—द्विना द्यूतगतार्थवत्
॥ ३५ ॥ सूरिराजे वदत्येवं । ऋभृताग्निमुखेदितः ॥ मषीलित इव श्यामा—ननोऽजनि पुरोहितः
॥ ३६ ॥ ऋभृगजगाद यद्येवं । तद् गृहाण सुखासनं ॥ सूरिणोक्तं ममानेन । किं कार्यं पादचारि-

णः ॥ ३७ ॥ गृहस्थोऽपि विविक्षात्मा । विना यानेन गच्छति ॥ तीर्थयात्रां यति. किं नु । यः श-
 श्रूयादचारुः ॥ ३८ ॥ आपृच्छ्य तदिदानीं त्वां । स्तोकस्तोकप्रयाणकृत ॥ नत्वा शत्रुंजयं तेऽहं ।
 मंगम्ये देवपत्ने ॥ ३९ ॥ नतः पृष्ट्वा महीनाथं । हेमाचार्यस्तदैव सः ॥ प्रतस्थे तीर्थयात्रार्थं ।
 मनो ह्यवितयोक्तयः ॥ ४० ॥ स्वयं कुमारपालोऽपि । यावार्थं प्रस्थितस्तदा ॥ विस्मापयन् जनं प्रौ-
 ढ—मंपर्या चक्रवर्तिवत् ॥ ४१ ॥ द्विनैः कनिषेयैर्देव—पत्तनं समुपेत्य तत ॥ वर्हीव वास्त्रिहस्य ।
 मृगेगममैहूत ॥ ४२ ॥ गुग्मं ॥ यावत्प्रतिष्ठते नृपः । सोमनाथनमश्चिकीः ॥ तावत् सूरिः समाग-
 त् । मंजुग्मे स्निग्धवंधुवत् ॥ ४३ ॥ दर्शने हेमसूरीदो—श्रौलुभ्यानांदवारिधिः ॥ लुब्धेयतां यदाद-
 द् । नत्किं नौचित्यमंचति ॥ ४४ ॥ स्मितोवाच नृपो वाचं । वाचंयमशिरोमणे ॥ परिणेत्रेव वे-
 लेयं । नवता साधु साधिता ॥ ४५ ॥ अतिप्रीत्या समादाय । तमाचार्यं महीपतिः ॥ सोमनाथं न-
 मस्कर्तुं । महेन महताचलत् ॥ ४६ ॥ पारेषागवर्तिचारुत्वं । तच्चैत्यं स्वेन कारितं ॥ दृष्ट्वा विमा-
 नचद्रुमान् । हर्षेण न ममौ हृदि ॥ ४७ ॥ उन्मीलितपुलकांक्रूर—पद्मलीकृतविग्रहः ॥ महेश्वरं न-
 मश्चक्रे । चोबुभ्यो विनयांचितः ॥ ४८ ॥

जैना जिनं विना नान्यं । नमंतीति जिनोक्तिविद् ॥ नृपोऽजोचत्प्रज्ञो युक्तं । यदि तद्व्यतां
 शिवः ॥ ४९ ॥ राजन् वाच्यं किमत्रायं । श्रमः सर्वोऽपि तत्कृते ॥ हेमसूरिर्निगद्येति । तारस्वरम-
 दोऽवदत् ॥ ५० ॥ भवबीजाङ्कुरजनना । रागाद्याः क्षयमुपागता यस्य ॥ ब्रह्मा वा विष्णुर्वा । महे-
 श्वरो वा नमस्तस्मै ॥ ५१ ॥ यत्र तत्र समये यथा तथा । योऽसि सोस्यन्निधया यया तथा ॥ वी-
 तदोषकक्षुषः स चेद्भवा—नेक एव जगवन्नमोऽस्तु ते ॥ ५२ ॥ इत्यादिस्तुतिभिर्हेम—सूरिस्तं शं-
 करं स्तुवन् ॥ श्रीवीतरागमेवात्म—देवमस्तुत वस्तुतः ॥ ५३ ॥ विज्ञाय स्तुतिकुड्यां तां । परमा-
 र्त्माब्धिगामिनीं ॥ निर्विरोधतया सूरै—श्रमच्चक्रेऽवनीधवः ॥ ५४ ॥ ततो यात्रोचितं कृत्यं । सर्व-
 मासूत्र्य नृपतिः ॥ देवगर्जगृहं प्राप्तः । समं श्रीहेमसूरिणा ॥ ५५ ॥ जगाद च प्रभो देवो । महा-
 देवसमोऽस्ति न ॥ महर्षिर्न जवत्तुल्य—स्तत्त्वार्थी च न मादृशः ॥ ५६ ॥ तीर्थेऽस्मिन् रंगदुलुंग-
 प्राच्यपुण्यवशादसौ ॥ त्रिवेणिसंगम इव । त्रिकयोगोऽद्य जातवान् ॥ ५७ ॥ मिथो विरुद्धसिद्धांत-
 —रत्नकर्करमिश्रिते ॥ दुर्लभान्यत्र सद्धर्म—देवतत्वानि रत्नवत् ॥ ५८ ॥ तद्विस्मृत्योच्यतामस्मिं-
 स्तीर्थं निर्व्वेषजावतः ॥ को धर्मो दैवतं किंच । मोक्षलक्ष्मीप्रसाधकं ॥ ५९ ॥ यथैकतानतत्त्वान-

शमस्तन्मदिनीजलैः ॥ प्रदालयेऽहमात्मानं । मलिनीकृतवस्त्रवत् ॥ ६० ॥ गुरौ त्वादृशि लब्धेऽपि । यदि न त्वम्य संशयः ॥ उदितेऽपि तदा सूर्ये । वस्तुनोऽनवलोकनं ॥ ६१ ॥ कथयिष्येति तृष्णी-
के । चौबुक्त्रये मृगिरात् ततः ॥ आत्मा हृदंतरे किंचि-दवोचदुचितं वचः ॥ ६२ ॥ अलं शास्त्रीय-
गोष्ठीनि—विंशद्वाभिः परस्परं ॥ अहं तु वक्ष्याम्येन—मेव देवं पुरस्तव ॥ ६३ ॥ धर्मं वा देवतं
वापि । यदयं वक्ति शंकरः ॥ नदुपास्तिस्तथा ध्येया । मृषा न खलु देवगी. ॥ ६४ ॥ अहं मंत्रं
स्मरन्नास्मि । स्मरन्वियक्तिहेतवे ॥ उत्प्रेष्यस्त्वया सारो । घनसारस्तदग्रतः ॥ ६५ ॥

चौबुक्त्रयं शिदयित्वेष्टं । मंत्रस्नानं विधाय च ॥ सूरिर्मैरुखि स्थेया—मंत्रं ध्यातुं प्रचक्रमे ॥
॥ ६६ ॥ अहो शिवोऽपि किं सादा—स्यादिति स्मेरविस्मयः ॥ गुरूपदिष्टमातन्व-न्तृपस्तस्य पुरः
स्थितः ॥ ६७ ॥ दाणोर्ध्वं चंमसार्नेड-विंवलद्वमीविमंचकः ॥ प्रादुरासीन्महांस्तेजो—राशिरीश्वरलिं-
गनः ॥ ६८ ॥ तन्मभ्यादभयद्वयक्तो । चास्वरश्रीर्महेश्वरः ॥ गंगाजटाशशिकला—हृक्याद्युपलक्षि-
तः ॥ ६९ ॥ ध्यानं मुक्त्वावदत्सूरि-र्नृप पश्य पुरः शिवं ॥ एनं प्रसाद्य पृष्ट्वा च । सम्यक् तत्वं वि-
दांकुरु ॥ ७० ॥ सद्यस्तद्दर्शनोद्वृत—प्रभृतप्रमदो नृपः ॥ अष्टांगस्पृष्टदृष्ट—स्तं नत्वा प्रांजलि-

जगौ ॥ ७१ ॥ सर्वदापि दुःखलोकः—स्त्वमध्यात्मस्पृशामपि ॥ किं पुनर्मादृशां चर्म—लोचनानां
 जगत्पते ॥ ७२ ॥ परमस्य गुरोर्ध्याना—दध्न्योऽसि दृशोर्मम ॥ सिद्धांजनस्य साहाय्या—दिव
 लोकोत्तरो निधिः ॥ ७३ ॥ दक्षिं श्व कष्टपटुं । तृषातुर श्वामृतं ॥ दिष्ट्या दृष्ट्वाद्य दृष्ट्वा त्वा
 —मात्मायं नृत्यतीव मे ॥ ७४ ॥ उक्तवेति गूर्जरेशेन । पृष्टः पृष्टव्यमीश्वरः ॥ उवाच ध्वनिना चै-
 त्य—मध्यं निधानयन्निव ॥ ७५ ॥ त्वं धन्यस्त्वं विवेकज्ञ—श्रौद्धयनृप संप्रति ॥ यस्येदृग्धर्मजि-
 ज्ञासा । मुमुक्षोस्त्रि वल्गति ॥ ७६ ॥ नो चेद्भ्राज्यं समासाद्य । माद्यंति प्रायशो नृपाः ॥ स्ववरि-
 ण श्व प्राप्त—मपि धर्मं न कुर्वते ॥ ७७ ॥ नाचरंति सदाचारं । न शृण्वंति हितं वचः ॥ न प-
 श्यंति पुरः पूज्यं । क्षीवा श्व महीधवाः ॥ ७८ ॥ सुप्ता श्व गरग्रस्ता । श्वाचारान्युता श्व ॥ शृण्वं-
 त्यपि नृपा नैव । धर्मं कुर्वन्ति तत्कुतः ॥ ७९ ॥ अथश्यं यस्य ब्रह्मैव—मयो ज्ञावी महोदयः ॥ स
 एव सेवते धर्मं । धनार्थी श्रीपतिं यथा ॥ ८० ॥ श्रुक्तिमुक्तिप्रदं धर्मं । निर्माणं चेत्स्वमिहसि ॥
 सेवस्वैनं ततः सूरिं । परब्रह्मैव मूर्तिमत ॥ ८० ॥ सर्वदेवावतारोऽयं—मजिह्वब्रह्ममंदिरं ॥ आवा-
 द्यादपि चास्त्रि—पात्रं वाङ्मयपारहृक् ॥ ८१ ॥ करामलकवत्सम्यग् । ज्ञातदेहिमनःस्थितिः ॥

ऋषिर्वैवे तत्त्वज्ञो । जयति ज्ञातलोऽधुना ॥ ८१ ॥ युग्मं ॥ नृप त्वमेतदादिष्टं । तन्वन् स्वेषमवा-
प्स्यमि ॥ इत्यादिभ्य निरोऽधत् । धूर्जटिः स्वप्नदृष्टवत् ॥ ८३ ॥

विग्मेरः सूरिसूचेऽथ । चौद्वभ्यो जगवन् ध्रुव ॥ त्वमेवासीश्वरो यस्य । वश्यः सोऽपि महेश्वरः
॥ ८४ ॥ पंचेलिमानि पुण्यानि । मयैव प्राग्विते निरे ॥ त्वाहशस्तत्त्वदर्शो मे । यस्य जागर्त्ययं गु-
रुः ॥ ८६ ॥ अतः प्रभृति मे देवो । गुरुस्तातः सवित्र्यपि ॥ सहोदरो वयस्यश्च । त्वमेवैकोऽसि
नापरः ॥ ८७ ॥ इदृलोकः पुरादायि । मह्यं जीवितदानतः ॥ शुद्धधर्मोपदेशेन । परलोकोऽद्य दी-
यतां ॥ ८८ ॥ गुरुर्जगाद यद्ययं । तर्हि संग्रति पापवत् ॥ मुञ्च मांसाद्यन्नद्वयं त्वं । धर्मसंशोधये त-
तः ॥ ८९ ॥ त्वमेत्युदीर्य चौद्वभ्य—स्तदैव मुदिताशयः ॥ पुण्योऽहमिति पुण्याप्ते—रन्नद्वयनिय-
मं व्यधात् ॥ ९० ॥ प्रस्थाय नृपतिस्तस्मा—द्वेमाचार्यसमन्वितः ॥ पताकाक्रांतगगनं । पत्तनं समु-
पेयिवान् ॥ ९१ ॥ ततः सोमेश्वरो वाणी । स्मरन् स्रुक्तिमिवानिशं ॥ सूरैस्तस्य पदांशोजं । यज-
तिस्म स दंभवत् ॥ ९२ ॥ कर्हिचिद्वसतिं गत्वा । सदस्याकार्यं कर्हिचित् ॥ सूरिक्कांबुजाढर्म—र-
सं सोऽपाद् द्विरैकवत् ॥ ९३ ॥ सूरैः पीयूषदेशीय—देशनारसपानतः ॥ नश्यतिस्म शनैस्तस्य ।

मिथ्यात्वं विषवेगवत् ॥ ९४ ॥ ब्र.माचौलुक्यभूपालः । स्वधर्मं रचयन्नपि ॥ नवश्रावकवत्किंचि-
ज्जैने धर्मे दधौ मनः ॥ ९५ ॥

इतश्चाब्रुद् भृगुक्षेत्रे । पिनाकीव महाव्रती ॥ जगवान् संज्ञया देव-बोधः शोधितमानसः ॥
॥ ९६ ॥ स स्नातुं पर्वणि कापि । जगाम त्रिदशाणां ॥ कलावान् जगवांस्तत्र । दीपकोऽपि त-
दागमत ॥ ९७ ॥ दीपकः कथयामास । तीर्थं तारतरस्वरः ॥ सारस्वतं सुवर्णं च । भक्तो गृहीत
श्चो जनाः ॥ ९८ ॥ स्वर्णमाकर्ण्य तत्तूर्णं । जना जगद्दिरे घनाः ॥ सारस्वतं तु नैकोऽपि । विश्वं
हि कमलास्पृहं ॥ ९९ ॥ मन्ये वर्णमयी वाणी । श्रीः सुवर्णमयी ततः ॥ वर्णहीनां विहायैवा-
दत्ते वर्णोदिकां जनः ॥ १०० ॥ अथायुरंतं विज्ञाय । मुमुक्षुर्मनुषीं तनुं ॥ दीपको ध्यातवान् क-
स्मै । कलाह्वयमिदं ददे ॥ १ ॥ सार. सारस्वतो मंत्रः । स्वर्णसिद्धिश्च निश्चला ॥ पालाञ्जावान्मया
सार्धं । नूनमेतौ प्रयास्यतः ॥ २ ॥ विज्ञाय देवबोधिस्त-दीपकं पशुपास्य च ॥ सारस्वतविधिं सा-
र-स्वतमंत्रं ततो ललौ ॥ ३ ॥ देवबोधिस्ततः प्राप । भृगुकल्मसतुल्यधीः ॥ प्रविश्य नर्मदानीरे । मं-
त्रं ध्यातुं प्रचक्रमे ॥ ४ ॥ एकतानमनस्त्वेन । स ध्यायन् वागधीश्वरं ॥ स्थिरस्थाष्णुस्वाज्ञासी-न्न

किञ्चिन् श्रुत्वादिक् ॥ १ ॥ लक्ष्म्यापेऽपि वाग्देवी—मप्रसन्नां विलोक्य च ॥ अस्मै नमोऽन्नियो-
 गेन । पंचलक्ष्मीं मुजस्रवान् ॥ ६ ॥ तथापि देव्यनोपेण । देववोधिनिष्कृथा ॥ पुष्पमालामित्राक्षे-
 षी—दक्षमालां नगस्तले ॥ ७ ॥ स्तंभितामिव तां व्योम्नि । नारामालामिव स्थिरां ॥ दृष्ट्वाति-
 विस्मयाविष्टो । नगवान् ध्यातवानन्दः ॥ ८ ॥ मन्त्रः सारस्वतोऽयं चे—दसत्य स्यात्तदा कथं ॥ प-
 दिर्णवाक्षमालेयं । निगलंवाचरे म्फुरेत् ॥ ९ ॥ परं ममैव दुर्दैवं । यदयं न फलेग्रहिः ॥ अमुष्मि-
 न् प्रतिक्रुल्लो हि । मकलं निष्फलं यतः ॥ १० ॥ वागुवाच ततो व्योम्नि । किं ध्यायसि महाशय ॥
 पश्चात्पश्य यथा वेत्सि । मंत्रामिदं निबन्धनं ॥ ११ ॥ ततः स तामसश्याम-वक्त्रविग्रहचोवराः ॥ पि-
 तृर्वाचीरिव रौद्रीः पद् । स्त्रीः स्वर्णैश्च दृष्टवान् ॥ १२ ॥ दध्यौ च किमिमाः प्राण्यो । मूर्ता मे पा-
 पसंपदः ॥ अथ दुर्धर्मानधोरण्यो । रक्षस्यो वाचुमागताः ॥ १३ ॥ दिव्यभाणीः पुनर्वाणी । देववोधे
 त्वया पुरा ॥ चक्षिरे पट्टिमा जीव-हत्याः पापविपाकिमाः ॥ १४ ॥ स्थितासु नासु कार्त्स्न्येन । त्व-
 दात्मनि तमास्त्विव ॥ कथं वागीश्वरीमन्त्र-प्रसादार्कः प्रकाशनां ॥ १५ ॥ एकैकलक्षजापेन । पृथ-
 र्गतान्त्ववात्मनः ॥ षष्ठे पद्मजीवहत्यास्ताः । । स्त्रीरूपेणावतस्थिरे ॥ १६ ॥

कुपितेन त्वया क्रिया—ऽदमालेव मयांबरे ॥ स्तंजिता स्वप्रज्ञावेण । त्वत्प्रत्यायनकाम्यया ॥
 ॥ १७ ॥ अतःपरमिमं मंत्रं । स्वल्पं ततो यथा तव ॥ वाणी प्रसीदतीत्युक्त्वा । देवी वाग्विरराम
 सा ॥ १८ ॥ करे कृत्वा दमालां तां । देवबोधः पुनः पुनः ॥ तं मंत्रं ध्यातुमारेजे । निःसंदेहः
 समीहिते ॥ १९ ॥ ततः पूर्वदुर्गैक—दस्युदेहदुतिबलात् ॥ प्रत्यक्षं जनयंतीव । शब्दब्रह्ममयं म-
 हः ॥ २० ॥ वर्षेतीव प्रसादार्द्र—दृग्भ्यां प्रीतिसुधारसं ॥ प्रादुरामीत्युरस्तस्य । देवबोधेः सरस्वती
 ॥ २१ ॥ युग्मं ॥ कलानां विद्यानामपि सर्वसानामुपकृता—मपाराणां वारां जलनिधिवि त्वं पद-
 मसि ॥ श्रुताधीशे स्तोत्रं तव कियदिदं यत् त्रिभुवने । श्रवःप्रत्यक्षं यत्तदखिलमपि त्वत्परिणतिः ॥
 ॥ २२ ॥ विरज्य त्वय्युच्चैरिह महिममात्रप्रणयिनीं । पशुप्रायो लोकः कलयतु रमां ब्रह्मतनये ॥
 परं सर्वो विद्वांस्त्रिदिवशिवशर्मैकजननीं । विहाय त्वामेकां वहति न परं किंचन हृदि ॥ २३ ॥ ल-
 प्थोक्थेति वाग्देवीं । देवबोधिण्याचत ॥ मातर्मह्यं वितरस्व । ज्ञास्तीश्रुक्तिमुक्तिकाः ॥ २४ ॥ क-
 ल्पदुममहिम्नैव । मध्वरेण त्वदीत्सितं ॥ सिद्ध्यत्विति तमादिश्य । तिरोऽवाद्यागधीश्वरी ॥ २५ ॥ दे-
 वीप्रसादतः सोऽष्ट—त्सद्यस्त्रैविद्यशेखरः ॥ किं दोहदवशान्न स्या—दकालेऽपि दुमः फली ॥ २६ ॥

अन्त्या अपि कला धन्या—स्त्रिजगत्प्रमदप्रदाः ॥ देववोधिरुरीचक्रे । मिनपक्वशीनांशुवत् ॥ ३७ ॥
 स देववोधिरश्रौपी—तदा जनमुखांबुजात् ॥ हेमाचार्येण यच्चक्रे । चोद्युक्त्यो जिनवर्त्मनि ॥ ३८ ॥
 ध्यातवांश्च कलौदये । गुरौ जाग्रति मादृशे ॥ भ्रांतवत्किमयं नृप । स्त्रकुलकर्ममुपनि ॥ ३९ ॥
 कलाकुलान्तदैवताः । मकला मत्कलालता ॥ नृयोऽपि वैष्णवे धर्मे । यदैव स्थापयाम्यमुं ॥ ४० ॥
 ततोऽद्वंकारकौलेन । कीलितात्मेव नत्क्षणं ॥ देववोधिः समायासी—च्चौद्युक्त्यनृपपत्तनं ॥ ४१ ॥
 स नस्मिन्निद्रजालीव । नानाकौतुकदर्शनात् ॥ संमोहयितुमारंभे । नागरान् गुणसागरान् ॥ ४२ ॥
 विद्यां वयसादिकां तां तां । देववोधिः प्रकाशयन् ॥ सिद्धवद्विस्मयस्मैरैः । पौरैः शश्वदुपास्यत ॥
 ॥ ४३ ॥ निःकलोऽपि व्रती मान्यः । कलावांस्तु विशेषतः ॥ स्वप्नावतः प्रियं हेम । किं वाक्यं र-
 त्सरोचिनं ॥ ४४ ॥ कलावतां प्रसंगेन । देववोधिं स्तुवन्नय ॥ निस्सीमं तत्कलावत्त्वं । चोद्युक्त्याय
 जनो जगौ ॥ ४५ ॥ बर्हीव वासिदं देव—वोधिं दृष्टुं समुत्सुकः ॥ गर्जरेशो निजानां—मत्-
 माह्वानुं प्रजिघ्रिषन् ॥ ४६ ॥ नलिनीनालदंडाढ्यं । रंभापन्नमयासनं ॥ आमनंतुभिरानन्दं । पर
 माणुनिस्वाद्युतं ॥ ४७ ॥ शिशूनामष्टवर्षीणां । स्कंधन्यस्तं सुखासनं ॥ अध्यास्य प्रस्थितः प्रात—

देवबोधिर्नृपालयं ॥ ३७ ॥ युग्मं ॥ तत्तादृगद्भुतालोक—विकसन्नयनांबुजाः ॥ आकृष्टा ह्येव मंत्रेण । पौरस्तं पस्वित्रिरे ॥ ३९ ॥ तथैव स वृतः पौरैः । स्वामीद निजसेवकैः ॥ विस्मापयन् सत्रालो-
कं । चौलुक्क्यास्पदमासदत् ॥ ४० ॥ निन्नाद्व्य तत्तथा ऋषो—ऽध्यासीत्क्रोड्यं पिचंमिलः ॥ कवेदं
सुखासनं रंज—मस्य कापि कलाद्भुता ॥ ४१ ॥ सुखासनादथोत्तीर्णं । सुवर्णासनमाश्रितः ॥
देवबोधिर्नृपं नम्र—माशास्तेस्मेति धीनिधिः ॥ ४२ ॥ निःकामोऽपि महाव्रती प्रमथितानंगोऽपि दे-
हेगनां । विप्रप्रेतवने वसन्नपि शुचिर्जीमोऽपि शांत्यात्मकः ॥ पार्श्वस्थैकवृषोऽपि वाजिगजताञ्जुहाम-
लक्ष्मीप्रदो । दुर्लेख्योरुचस्त्रिभृद्भवतु ते श्रीशंकरः शंकरः ॥ ४३ ॥ शंके पंकेरुहमिति परित्यज्य प
द्मं स्वसद्म । श्रीस्त्वपाणौ सुरगुरुधुधाद्यर्चनोच्चैः पवित्रे ॥ शश्वद्दासं कलयति महीपालचौलुक्क्यं नो
चे—द्वेत्तेऽत्यर्थं कथमयमिति प्रार्थकेन्योऽर्थमिष्टं ॥ ४४ ॥

ततस्तत्तत्कलाब्ध्याग्नि—गौष्टीभिः सूक्तसूक्तिभिः ॥ स चिरं रंजयांचक्रे । ऋदेवो देवबोधिना
॥ ४५ ॥ याममात्रे दिने याते । जगवान्नुपमूचिवान् ॥ ईद्वयतेऽद्य मया देव । देवतावररस्तव ॥
॥ ४६ ॥ तदंगीकृत्य ऋपालः । स्वात्वात्तशुचिचीवरः ॥ देवबोधिं सहादाय । देवतागारमागमत ॥

॥ ४७ ॥ निवेद्य कांचने पट्टे । शंकरप्रमुखान् सुरान् ॥ विधिवत्पूजयामास । स रावण इव स्थिरः ॥ ४८ ॥ देवबोधिरावादी—देव त्वं केन हेतुना ॥ एतान् क्रमागतान् देवान् । दूर्भुवःस्वप्नयी-
 श्वगन् ॥ ४९ ॥ स्वर्गापवर्गदं श्रौतं । धर्मं चातिप्रियंकरं ॥ विहाय हा जिनोपज्ञ—महावज्रजसे व्र-
 तं ॥ ५० ॥ युग्मं ॥ अवेदस्मृतिमूलत्वा—ज्जिनधर्मो न सत्तमः ॥ अत एव न तत्तद्वैः । सूरि-
 निः सोऽयमीष्यते ॥ ५१ ॥ अयं मुक्तिपुरस्य स्या—जैनोऽन्वा सरलो यदि ॥ संचरेरन् पयान्येन
 । नदा त्वत्पूर्वजाः कथं ॥ ५२ ॥ तस्मात्त्वमात्मनीनं चे—यथाकाशं समीहसे ॥ मास्सहासीत्तदा पूर्वं
 -धर्ममेतं निरेतसं ॥ ५३ ॥ अथाचष्टस्म चौद्धुमयः । श्रौतो धर्मोऽस्त्ययं महान् ॥ परं हिंसामय-
 त्वेन । न प्रत्येति मनो मम ॥ ५४ ॥ वाच. पद्मदर्शनानां च । सुदुर्धरविरोधतः ॥ सपत्न्य इव न
 कापि । संगच्छते परस्परं ॥ ५५ ॥ देवबोधिः पुनः प्रोचे । यद्येवं तर्हि दर्शये ॥ तुभ्यं देवान् वि-
 आत्रादीन् । पूर्वजानपि पृच्छ तान् ॥ ५६ ॥ उक्त्वेति मंत्रसामर्थ्यात् । स तदैव तदग्रतः ॥ आकृष्ट-
 वान् समस्तांस्तान् । पूर्वसंकेतितानि ॥ ५७ ॥ ब्रह्मविष्णुहान् मूल-राजादीन् पूर्वजानपि ॥ दृष्ट्वा
 पुरः स्फुरद्दृष्टवान् । राजाश्चर्यमयोऽनमत ॥ ५८ ॥ किरन्निव सुधापूरं । वेदोद्गारेण कर्णयोः ॥ अ-

जिह्वब्रह्म ब्रह्मा—विरभृच्चतुराननः ॥ ५९ ॥ अंतःस्थश्रीमुखोद्योति—श्रीवत्सं कौस्तुभं हृदि ॥ बह-
न् शंखादिसंरुद्ध-चतुष्पाणिजनार्दनः ॥ ६० ॥ त्रिविष्टपिं स्फुटं दृष्टु—भिव त्रिनयनीं श्रयन् ॥ शू-
लपाणिर्जटाधारी । जालबालशशी शिवः ॥ ६१ ॥ एते त्रयोऽपि संभूय । देहोदामह्युतिह्वलात् ॥
दर्शयंत इव ज्योति—ष्परं चौलुभ्यमूचिरे ॥ ६२ ॥ चतुर्भिः कलापकं ॥

विदांकुरु नैराद्रास्यान् । ब्रह्मविष्णुमहेश्वरान् ॥ त्रयाणां जगतां सृष्टि—स्थितिसंहारकारकान् ॥
॥ ६३ ॥ वयमेव स्वयक्तेभ्यः । कृतकर्मानुमानतः ॥ जवं शिवं च संचित्य । दद्महे तन्नवर्जिताः ॥
॥ ६४ ॥ लुपास्यास्सदुपज्ञं च । श्रौतं धर्मं सुनिर्मलं ॥ स्वर्गोपवर्गनिससीम—श्रियमाशिश्रियन्न के
॥ ६५ ॥ तन्निरस्य विरस्यवं । प्रांतिमस्मान् सुरोत्तमान् ॥ धर्मं च वैदिकं शुद्ध्या । समाराधय मु-
क्तये ॥ ६६ ॥ अस्मत्प्रतिकृतिश्चैष । देवबोधिर्यतीश्वरः ॥ एतदुक्तमुरीकृत्य । कृत्यं स्वं सर्वमाचर ॥
॥ ६७ ॥ अथैनं प्रोचिरे पूर्वे । वत्स त्वत्पितरो वयं ॥ सप्तपि मूलराजाद्याः । पश्य त्वां प्रत्युपागताः
॥ ६८ ॥ त्वयासौ पूर्वजकुलः । पंथा कस्माद्विमुच्यते ॥ स्थानामिव तत्त्यागो । नृणां प्रंगाय नि-
श्चितं ॥ ६९ ॥ इमान् देवानिमं प्रोक्तं । मार्गं चाश्रित्य भावतः ॥ तां त्रैविष्टपिं लक्ष्मीं । निर्विशा-

मोऽनिशं वयं ॥ ६९ ॥ यथा वयं स्वपूर्वेषां । नातिचक्रमिमं क्रमं ॥ तथा त्वमपि वस्येत । माति-
 क्रामस्व मत्पुत्र ॥ ७० ॥ तनस्तेषु प्रयातेषु । द्रुपो मग्नोऽदृष्टतांबुधौ ॥ सोमेशोक्तं तदुक्तं च ।
 स्मरन् जगद्भ्राजनि ॥ ७१ ॥ कुर्वे तदुक्तमित्युक्त्वा । देववोधिं विसृज्य तं ॥ चौदुमयश्चक्रवर्तीव ।
 बुवृज्जानमद्भुतं ॥ ७२ ॥ गत्वाथ वाग्भटामात्यो । हेमाचार्याय तत्क्षणं ॥ देववोधिकृतं तत्त-
 त्रिवेद्येति व्यजिज्ञपत् ॥ ७३ ॥ जगवन् जगवानेष । कोऽपि लोकोत्तरः पुमान् ॥ येनाचक्रपिरे मं-
 त्रैः । मयमेव शिवादयः ॥ ७४ ॥ अदसीयः प्रज्ञावोऽय—मयस्कांत इवायसं ॥ आचक्रयं प्रकर्षेण
 । नृपचित्तममंशयं ॥ ७५ ॥ तस्मात्तथा विधातव्यं । प्रवृणा नृपतिर्यथा ॥ स्वधर्मे चवति स्थेयान् ।
 नीलीराग इवांशुके ॥ ७६ ॥ आचार्यस्तं जगौ कार्या । तया चिंता न काचन ॥ परं कथंचिदाने-
 यो । व्याख्यायां ज्ञापतिः प्रगे ॥ ७७ ॥ प्रज्ञोर्विज्ञान्य तां प्रौढिं । गाढं हृष्टमनास्तनः ॥ सायंतन-
 द्रुपो राज—समाजं प्रजतेस्स मः ॥ ७८ ॥ जगाद गर्जेरंडस्तं । देववोधैर्महात्मनः ॥ मामर्थ्यमी-
 श्वरस्येव । मंविन् दृष्टं तया चद ॥ ७९ ॥ मंत्री विज्ञपयामास । स्वामिन्नस्य वदामि किं ॥ शिष्या
 इव वितनन्ति । यदादेशं सुरामुराः ॥ ८० ॥ विधोः कलामयस्यापि । पौडशैव कलाः किल ॥ नृ-

यस्यः संति तास्त्वस्मिन् । रंजितविजगज्जना ॥ ८१ ॥ वाग्भटं पृष्ठवान् नृपः । कलाकौशलमीदृशं
॥ हेमाचार्ये निजगुरौ । किं जार्गति न वा वद ॥ ८२ ॥ स्वामिस्वांते निजगुरा—वित्युत्तयापि म-
हादरं ॥ हेमसूरौ परिज्ञाय । हृष्टोऽद्याषिष्ट धीसखः ॥ ८३ ॥ प्रायः संभाव्यते सर्वे । सूरानस्मिन् क-
लादिकं ॥ रत्नाकरे हि रत्नस्य । न स्यादस्ति त्वसंशयः ॥ ८४ ॥ प्रातः प्रहयामि तं गर्वे—सु-
क्त्वा राट् विससर्ज तं ॥ सोऽपि तत्सूरये सर्वे । निवेद्य स्वपदं ययौ ॥ ८५ ॥

प्रज्ञातेऽथ प्रभुः प्रोचे । शिष्यं व्याख्याक्षणे सति ॥ नृपाद्यध्यक्षमाकृष्यं । त्वया मामकमास-
ने ॥ ८६ ॥ अध्यास्य जित्तितो दूरे । सप्तगप्तिकमासने ॥ अध्यात्मविद्यया रुध्वां—तरान् पंचापि
मारुतान् ॥ ८७ ॥ लुह्ववस्य चासनात्किंचि—दून्नुपादौ मिलिते जने ॥ प्रभुर्व्याख्यातुमाररेजे ।
सुधानिःस्पंदसुंदरं ॥ ८८ ॥ युग्मं ॥ सूरेश्च देशनां शृण्वन् । परमार्थसमर्थिनीं ॥ सन्नाजनः पञ्च-
ह्या—स्वादमासेदिवानिव ॥ ८९ ॥ सूरिवाक्यसुधासेका—शुक्तं क्षेत्रे सन्नासदां ॥ पुलकहृद्गतः
प्राटु—भूताः पुण्यांकुरोत्कराः ॥ ९० ॥ दत्तशिदस्तदा शिष्यः । समुन्नाय सञ्चास्थितैः ॥ दृश्यमा-
नो ग्रहिलव—तन्मोरासनमाकृषत ॥ ९१ ॥ आकृष्टेऽप्यासने तिष्ठ—निराधारः सुपर्ववत् ॥ अस्व-

लब्धवचनत्वेन । नैव व्याकृत प्रवृत्तः ॥ ९२ ॥ तं तथालोक्य चौलुक्य—मुख्यो लोकोऽतिविस्मयात्
 ॥ चित्रन्यस्त एव स्थित्वा । दाणं चेतस्यर्चितयत् ॥ ९३ ॥ देवबोधिः पुरा दृष्टो । यः कलाकेलि-
 मंदिरं ॥ रांजं मुखासनं तस्या—ध्यासीदाधारकारणं ॥ ९४ ॥ किंच मौनेन तस्य स्युः । गुजयाः
 कायवायवः ॥ व्याख्यां वितन्वन्स्त्वस्य । स्थितिरैषातिकैतुकं ॥ ९५ ॥ किं सिद्धः किमयं बुद्धः ।
 किं विरंचिः किमीश्वरः ॥ अन्यथा कथमेतादृक् । शक्तिस्य व्यवस्यति ॥ ९६ ॥ निरालंबस्थिति-
 कला । गुरुवन्ते न वेति नः ॥ संदेहं ठेत्तुमैवैता—मसौ दर्शयति स्वयं ॥ ९७ ॥ चक्रासतीह
 मूरीदा । कला एव न केवलं ॥ मर्वज्ञत्वमपि व्यक्तं । परचित्तावधारणात् ॥ ९८ ॥ तदा तथैव सू-
 रीन्द्र—र्धयन्निव मुवाचरं ॥ सार्धं यामं विधत्तेस्म । व्याख्यां रसतरंगिणीं ॥ ९९ ॥ अथासनं तम-
 आस्य । गूर्जरेणोऽवदपुरः ॥ स्मितपूरुहलालुष्प—प्रकरं विकिरन्निव ॥ १०० ॥ कलावानपरस्ताव-
 त् । कलाशालीन्द्रवत् प्रज्ञो ॥ गवान् प्रद्योतनो याव—द्विद्योद्योतेन न स्फुरेत् ॥ १ ॥ ततः सूरि-
 र्भट्टीपतिं । निन्येऽपवरकांतरे ॥ देवतावसरं देव । मम पश्येत्युदीर्यन् ॥ २ ॥ स तत्र मंवशक्त्या
 तान् । नात्रेयप्रमुखान् जिनान् ॥ पूर्वजांश्चापि चौलुक्यान् । कृद्धा पश्येति तं जगौ ॥ ४ ॥ मणी-

मये महीनागे । परतीर्थिकुशंगकान् ॥ त्रासं नेतुमिव स्वर्णं—मृगेंद्रामनमाश्रितान् ॥ ९६ ॥ धर्मं च-
 तुर्विधं लोकां—श्रुतुर्दिवसमुपागतान् ॥ समकालं समाख्यातु—मिव कृतचतुर्मुखान् ॥ ९७ ॥ भव-
 स्थत्वेऽपि निःकर्म—तया मुक्तिं गतानिव ॥ चतुर्देवनिकायैश्च । सेव्यमानान् समंततः ॥ ९८ ॥ व-
 र्धन्निजंगदैश्वर्य—याच्चां कर्तुमिवाग्रतः ॥ सेव्यमानान् सुरीरुतै—श्रुतुव्याद्यैश्च ब्रुधैवैः ॥ ९९ ॥ ना-
 ज्ञेयं प्रमुखीकृत्य । श्रीवीरचरमान् जिनान् ॥ यथाश्रुतस्फुरद्रूपान् । दृष्टवान् गूर्जेश्वरः ॥ १०० ॥ प-
 ङ्क्तिः कुलकं ॥ तद्दर्शनेन्दुनोद्वेल—प्रमोदक्षीरनीरधौ ॥ निमज्जन्निव ब्रूजानिः । कृणं नाज्ञास्त किं-
 चन ॥ १०१ ॥ ततश्चौलुक्क्यमादाय । हेमसूरिः सगौरवं ॥ नमस्कृत्य जिनाधीशां—स्तेषामग्रे निषेदि-
 वान् ॥ १०२ ॥ राजानं ते जिनाः प्रोचुः । कुर्वाणा श्व कर्णयोः ॥ माधुर्यवर्यया वाण्या । सरसामृ-
 तवर्षणं ॥ १०३ ॥ बहवोऽपि विवेक्तारः । संति स्वर्णादिवस्तुषु ॥ धर्मतत्त्वे विवेक्ता तु । कोऽपि क्वा-
 प्यतिनिष्णधीः ॥ १०४ ॥ एकश्चेकस्त्वमेवासि । येन धर्मं वधात्मकं ॥ हित्वाश्मानमिवाद्धे । दया-
 मूलः स रत्नवत् ॥ १०५ ॥ हृत्प्रियंकरणी संप—हीप्यते या नृपादिषु ॥ धर्मदुमस्य सा पुष्पं । फलं
 मुक्तिरमास्पदं ॥ १०६ ॥ नृपत्वचक्रवर्तित्व—शक्रत्वाह्वैत्वैजवं ॥ न दूरे तस्य यस्य स्या—धर्मचिं-

तामणिः करे ॥ १५ ॥ अग्रगुरा तवैवेह—ग्राग्यजंगी विजृजते ॥ हेमाचार्यो यया प्राप्त—स्त्व

या तत्त्वनिधिर्गुरुः ॥ १६ ॥

अथ पूर्वेषु चतुष्टयाया । हेमसूरिं प्रणम्य तं ॥ समाविश्य च चौष्टुभ्यं । प्रमोदादिदमृचिरे ॥
॥ १७ ॥ वत्रविम वयं वत्स । त्वयैव ननु पुत्रिणः ॥ यः कापथं परित्यज्य । भेजे सत्पथपांश्रतां ॥
॥ १८ ॥ जिनधर्मं विहायैनं । न कुनङ्गः प्रदुः परः ॥ यो दत्ते नतिमात्रेण । स्वभृत्येभ्यः परं पदं
॥ १९ ॥ खेदसंशयदोलायां । स्थिरीकृत्य मनस्ततः ॥ गुरोः पुरोऽस्य निर्माहि । निर्मायं कृत्यमा-
त्मनः ॥ २० ॥ गतेषु तेषु सर्वेषु । दृढद्वयौ शिवादयः ॥ तथावदन् जिनास्त्रिहं । तत्सत्यमिदं
मेव वा ॥ २१ ॥ उफुल्लन्तिमंगीनि—वह्निस्तत्तद्वचोबुद्धिः ॥ कुमारपालः सूरिंद्रं । किमेतदिति
पृष्टवान् ॥ २२ ॥ तेन न्यगादि यदेव—बोधिनादर्शि किं नु नत् ॥ प्रत्युच्चे नृपतिर्वैद्धि । न तदप्ये-
तदप्यदं ॥ २३ ॥ शशंस सूरिगद् राज—त्रिंद्रजालमयी कला ॥ एकास्ति निस्तुषा तस्य । पार्श्वे
मम तु सम ताः ॥ २४ ॥ तद्वक्त्या स्वप्नसर्व—मावाभ्यां दर्शितं तव ॥ न प्रत्येपि तदाचक्षु ।
विश्वमप्यव दर्शये ॥ २५ ॥ परं न किंचिदेवैतत् । कृटनाटकपाट्यात् ॥ सत्यं तदेव यदेवः । सोमे-

शस्त्वां तदादिशत् ॥ २५ ॥ एवं प्रभ्रुवचोवीचि—सेचनेन हृदंतरात् ॥ निःक्रान्तस्त्रांतसंतापः । क्षा-
पः प्राप स्वमाख्यं ॥ २६ ॥ अथोपदेशपीयूष—पानार्थं समुपागतं ॥ कुमारपालं प्रत्यूचे । सूरि-
र्धाराधरध्वनिः ॥ २७ ॥ क्षीराब्धेरस्मृतं घनाद्विनरणं वाणीविलासाहतं । शालात्सत्फलमंगकादुपकृति-
र्वशाच्च मुक्तामणिः ॥ मृत्स्नायाः कनकं सुमात्पस्मिलः पंकत्पयोजं यथा । निःसारात्पुरुषायुषः सु-
चरितं सारं तथाकृष्यतां ॥ २८ ॥ तत्पुण्यमेव नैपुण्या—ज्जागदे जगदीश्वरैः ॥ प्रवर्धते श्रियः स्मे-
रा । यस्मात्कंदाहृता इव ॥ २९ ॥ यत्र वा तत्र वा यातु । यद्वा तद्वा व्यवस्यतु ॥ अश्नुते पुण्य-
वान् लक्ष्मीं । वीरंगदकुमारवत् ॥ ३० ॥

दीपोऽत्र जंबूद्वीपोऽस्ति । पद्मायाः सद्यः पद्मवत् ॥ लवणोदजलैर्लोलैः । परितोऽपि परिष्कृतः
॥ ३१ ॥ तदीये नरतक्षेत्रे । मध्यदेशैकचूषणं ॥ स्वर्गश्रीविजयेनेव । नाम्नासीद्विजयं पुरं ॥ ३२ ॥
निशांतमौलिविश्रांत—वातघ्रांतध्वजे व्रजे ॥ लीनेव लोलता यत्र । श्रीषु स्त्रीषु च नैद्वयत ॥ ३३ ॥
शूरः शूरंगदस्तत्र । बभ्रुव द्दितिवद्वज्रः ॥ शिक्षिता यत्कृपाणेन । प्रणाशं वैरिणो रणे ॥ ३४ ॥
क्षीरंगोधिर्धौशुकं सुरसरिस्संव्यानलीलास्पदं । खं वै कंचुलिकोरुतारकततिर्मुक्ताकलापः किल ॥

वरुन्ध्रीपरिवीक्षणे तुहिनरुखिवं मणीदर्पणः । श्वेतांजोवनं च केलिकमलं यत्कीर्तिवामनुव ॥ ३५ ॥
 तस्य वीरमनीत्यासीत् । प्राणेन्योऽपि प्रिया प्रिया ॥ आसेदुस्त्रिदिवं देव्यो । यत्कांतिविजिता ह्य
 ॥ ३६ ॥ अमाल्यो मनिमारोऽनु—तस्य राज्यधुरंधरः ॥ मिलित्वैवैकनो विश्व—बुद्धिर्यन्मनसि
 म्यिना ॥ ३७ ॥ तस्मिन् धुर्य ह्य न्यस्य । राज्यं शूरगदप्रभुः ॥ वीरमत्या समं रेमे । रोहिण्येव
 निगारुः ॥ ३८ ॥ वीरमत्यन्यदा वन्य—दावाग्निप्रतिमप्रज्ञ ॥ तनयं जनयामास । रत्नं रत्नखनी य
 था ॥ ३९ ॥ शूरगदः समामृत्य । यथा महिमतन्महं ॥ तस्य नाम गुणोद्दामं । वीरगद इति व्य-
 धात् ॥ ४० ॥ अमाल्यो मत्तिमारोऽपि । तदा प्रायोचमं सुतं ॥ आहूतवान् प्रमोदेन । सुमित्रैत्य-
 निधानतः ॥ ४१ ॥ वीरगदः सुमित्रश्च । तावुगान्नधिकौजसौ ॥ कुलोद्योतकरो जातौ । सूर्यचंद्रम
 मावि ॥ ४२ ॥ स्वन्नत्वं मरुत्वं च । दधतोर्दिवदर्शिनोः ॥ आशैशवात्तयोरासी—भ्रीतिलोचन-
 योस्त्रि ॥ ४३ ॥ न विधुक्कैस्वयोर्धनकेकिनो—स्तपनपंकजयोः प्रतिगति तत ॥ हृदयहस्तुहदामपि
 सौहृदं । यदन्नवन्नृपमं त्रिनृजयोः ॥ ४४ ॥ तावधीत्य कलाः सर्वा । बुद्ध्या सर्वपयीनया ॥ तद्विदां
 गर्वमर्धस्यं । लील्यैवापजडतुः ॥ ४५ ॥ लब्ध्वा च यौवनं विश्व—युवतीचित्तहर्षदं ॥ स्वकीयान

द्वपरूपश्री—हारिणौ तौ बद्धवतुः ॥ ४७ ॥ वदोऽद्भुद्विपुलं धिया सह कृशं मध्यं सहारिश्रिया । पुं
 वृषं सहोदयेन च सह श्मश्रूतं तेजसा ॥ पीनं बाहुयुगं सहैव यशसा स्कंधौ समन्युन्नतौ ।
 माहात्म्येन सहांगजस्य नृपतेस्तारुण्यमासेदुषः ॥ ४८ ॥

पाणिमात्रममुना विद्मष्यते । स्वर्णकंकणमिति त्यजन् करे ॥ श्रीकरं स्वपरयोर्नृपांगजः । स
 द्विधाव्यधित दानकंकणं ॥ ४९ ॥ वीरांगदः समित्रोऽपि । सर्वसंत इव स्मरः ॥ हृद्यमुद्यानमन्येद्भुः
 । श्रयतिस्स रिंसया ॥ ५० ॥ तस्मिन् स्मेरमुमस्तोमे । क्रीमत्वा स्वेच्छया चिरं ॥ स्वात्वा च सारं
 से नीरे । ववले स्वगृहंप्रति ॥ ५१ ॥ मृत्युक्रांत इव ब्रांत—स्वांतः कोऽपि पुमान् पथि ॥ ब्रुवन्मां
 रक्त रक्षेति । कुमारं शरणं श्रितः ॥ ५२ ॥ मा जैषीरिति वाक्येना—श्वासयंस्तं नृपात्मजः ॥ दृष्टं
 वान् कर्वालोऽग्रा—नग्रतो राजसेवकान् ॥ ५३ ॥ कोऽयं पुमान् किमागोऽस्य । पृष्टे यूयं किमाग-
 ताः ॥ इति पृष्टाः कुमारेण । ते कृतांजलयो जगुः ॥ ५४ ॥ स्वामिन्नयं परास्कंदी । पुरास्कंदी त-
 वाभितः ॥ जहे धनानि लोकानां । जीवितव्यानि मृत्युवत् ॥ ५५ ॥ प्रविशन्निशियंश्चापि । स्वेच्छ-
 यायं पुरांतरे ॥ आत्मेव लोकैर्नाल्लोकि । विलोकितपैरपि ॥ ५६ ॥ हत्वाद्य कोशं ह्यापस्य । न

यस्य दम्पुस्यं स्यात् ॥ दध्रे स्थित्वाग्नितोऽस्मान्नि—जन्मीव निजकर्मणिः ॥ ५७ ॥ शूरांगदनिदे-
 शेन । इदं प्रस्थापितस्ततः ॥ नष्टा शशकवत्सोऽयं । चक्रे त्वां शरणं गुणिन् ॥ ५८ ॥ तदयं दी-
 यतां स्वामि—नये दृष्टिविधीयतां ॥ एनं स्तेनं यथा हत्वा । सतां शांतिं वितन्महे ॥ ५९ ॥ श्रु-
 त्वेति नानथावादी—इयानुर्नृपनंदनः ॥ शीर्षिष्ठो यदल्पेष । मया देयस्तथापि न ॥ ६० ॥ यत्रा
 वंदननश्रद्ध—स्तपनात्तपनो यथा ॥ कृतात् त्राणात्तथा कृत्र—शब्दोऽन्वर्थो जने श्रुतः ॥ ६१ ॥
 पतमत्रायमाणस्य । दातृशब्दो दानेन्मम ॥ इन्द्रगोपेति नामेव । कीदृस्य व्यर्थतास्पदं ॥ ६२ ॥ को-
 ऽनिमानो नवेत्तम्य । यदीयशरणगतः ॥ स्वैरं वंभ्रम्यते नैव । निर्जीको मत्तद्वस्तिवत् ॥ ६३ ॥
 अचेतनामत्तं तरवोऽपि वार्या—स्तापादुपेतं प्रतिपादयंतः ॥ सचेतनास्ते न पुनः पुमांसो—ऽप्य-
 वंति नीतेर्न जनं श्रितं ये ॥ ६४ ॥ शरणार्तिपरिवाण—वृत्तं मे रक्षितुं ततः ॥ चौरौऽयं दयया
 न्याय—हीनोऽपि त्यज्यतां यथाः ॥ ६५ ॥ अत्रोचंस्ते पुनः स्वामि—स्त्रातेऽस्मिन् स्वस्य किं फलं
 ॥ मुक्त एव पुनर्लोक—मयं च्लेशयितास्वित् ॥ ६६ ॥ स्तेनो व्याधिः खलोऽरिश्च । चत्वारोऽमी
 शुभ्रेऽसुना ॥ उन्मृज्याः कंदवन्मूला—द्रक्षिताश्चेद्धिर्कुर्वति ॥ ६७ ॥ दुर्जनोऽहेदतः साधु—लोकं पा-

लयति प्रभुः ॥ यथा विश्वं तमोर्ध्वसा—त्यकाशयति ज्ञास्करः ॥ ६८ ॥ यश्चौरपक्षपातेन । साधु-
 क्लेशप्रवर्धनं ॥ तद् दृषद्वोद्धुपत्वेन । चिंतामणिविचूर्णनं ॥ ६९ ॥ किंचान्मग्नयमिदं ज्ञात्वा । न्या-
 यीभूतः पितापि ते ॥ अस्मूयिष्यति तत्कालं । घातयिष्यति चास्मकान् ॥ ७० ॥ अंतःस्फुरत्कृपाकु-
 ल्या—लहरीमिव दर्शयन् ॥ दंतांशुदंभतो वीरां—गदस्तानवदत्पुनः ॥ ७१ ॥ प्रवद्विन्यायिसर्वस्वं ।
 यदुदाहारि हारितं ॥ परं क्वत्रियधर्मोऽपि । वीक्ष्यतां क्वत्रियाः स्थ चेत् ॥ ७२ ॥ क्वत्रियाणामयं ध-
 र्मः । शास्त्रे लोके च विश्रुतः ॥ यदार्त्तस्य परित्राणं । धनैः प्राणैरपि ध्रुवं ॥ ७३ ॥ शेषः स्वशेष-
 रमणिं रमणीं विवोढा । स्तंभेरमो द्विदर्शनीं मृगराट् स्वशौर्यं ॥ साधुर्व्रतं भटजनः शरणागतं च ।
 जीवन्न मुंचति परं म्रियते कदाचित् ॥ ७४ ॥ विश्वे चात्ममयेऽस्मिन् कः । पाव्यते कश्च हिंस्यते ॥
 कृपैव केवलं जन्या । सार्वजन्याश्रिते जने ॥ ७५ ॥ तद्यान यूयं राज्ञश्चे—द्विभीथ ब्रूथ मद्विरा ॥
 बलाद्देवसुतोऽस्मत्तो । मलिम्बुचमममुचत् ॥ ७६ ॥ इत्युक्त्वा प्रेष्य योधांस्तान् । स्तेनं वीरांगदोऽव-
 दत् ॥ अतः प्रभृति चौर्यं च । न विधेयं त्वयानघ ॥ ७७ ॥ दुर्ध्यानोदकसिक्तस्य । कुकर्मजोर्वधा-
 दिकं ॥ पुष्पमव फलं प्रेत्य । नारकीयकदर्शना ॥ ७८ ॥ सत्सूपायेषु धर्म्येषु । चौर्यं कुर्वीत कः

सुधीः ॥ प्राप्तेष्वाम्रेषु पक्षेषु । कोऽद्यानिवफलोत्करं ॥ ८० ॥ मया कृत्वा किमक्लेशं । यदिदानीम-
मोच्यथाः ॥ पुनर्मोचयिता कस्त्वां । चरंश्चौर्यं धृतो यदि ॥ ८१ ॥

प्राणपहारि तच्चौर्यं । वर्जयित्वा विषोषमं ॥ साधो सुयोषमं धर्मं । सेवस्व स्वप्रियंकरं ॥ ८३ ॥
ततः प्रवोधपीश्वर—पानोन्मीलितचेतनः ॥ वीरंगदं प्रणम्योच्चैः । प्रोचिवान् स मलिच्छुचः ॥ ८४ ॥
स्वामिंस्त्वं मे पिता माता । त्राता प्राणप्रदोऽसि च ॥ येन वै व्यसनादस्मा—त्कीनाशादिव रक्ति-
तः ॥ ८५ ॥ भवेऽस्मिन्न प्रवेयुश्चे—त्साधवस्त्वादृशा घनाः ॥ विपत्तनूनपात्ताप—तप्ता पृथ्वी कथं
नवेत ॥ ८६ ॥ निःस्योऽहं जीवजीवातो—स्त्व स्यामनृणः कथं ॥ चौर्यवर्जनमेवास्तु । मद्रक्तिस्त्व-
यि तत्स्थिरा ॥ ८७ ॥ भुवंतमिति चौरं तं । सर्वोगीणस्वश्रुषैः ॥ सत्कृत्य स कृती प्रैषी—दहो व-
त्सलना मतां ॥ ८८ ॥ श्रुत्वैतन्मत्कृतं कृत्यं । तातः कुप्यति मे न वा ॥ इति जिज्ञासया तस्थौ ।
द्राणं तत्रैव श्रुपठुः ॥ ८९ ॥ शूरांगदोऽथ भृत्येभ्यः । श्रुत्वा तत्पुत्रचेष्टितं ॥ विकटभृकुट्टिव्यक्त—
क्रोधस्तानभ्यधादिदं ॥ ९० ॥ कुतः परोऽथ संजात—स्तनयोऽस्तनयो मम ॥ पाञ्चरपरिचाणात् ।
प्राणद्वयो जनेऽजनि ॥ ९१ ॥ इय्यायी यदयं जातो । मत्तो न्यायैकजीवितात् ॥ किमंगारमयी

वृष्टिः । सा न सोमात्सुधा लयात् ॥ ९२ ॥ मया निग्राहितं स्तेनं । रक्षन्नेष विशेषतः ॥ अहो मा-
मत्यवामंस्त । तदयं द्विट् सुतल्लयात् ॥ ९३ ॥ पितुः परोऽपि मान्यः स्या—नयी पुत्रोऽपि नानयी
॥ ज्ञानोः शनिरसन् द्वेष्यः । श्लोकः सन्निति वल्लभः ॥ ९४ ॥ तद्गता यात रे शूयं । प्रणिगद्य म-
मोदितं ॥ ममादेशेन तं देशा—निर्वासयत चौरवत् ॥ ९५ ॥

एतत्तु भूषण्यस्तेऽथ । कुमाराय ज्ञयाकुलाः ॥ कथंचित्कथयामासुः । सर्वमुर्वोपजडिपतं ॥ ९६ ॥
निशम्य तद्भृशं तुष्टो । ऋष्यर्ष्येऽन्धराज्यवत् ॥ यद्येहमधुना धात्री । दृढ्यामीति महोत्सवात् ॥ ९७ ॥
तदावादीत्सुमिवस्त—महो देवस्य दौष्टवं ॥ गुणोऽपि दूषणीचक्रे । दुर्जनेनेव येन हि ॥ ९८ ॥
गुण एव जवेत्प्रायः । प्राणिनां क्लेशहेतवे ॥ वक्तृत्वमेव बंधाय । शुकानां यत्प्रगल्भते ॥ ९९ ॥
ततो वीक्ष्य निजं मित्रं । म्लानवक्त्रं दिनेन्दुवत् ॥ पद्मेवोन्नितस्मेर—मुखो वीरगदोऽवदत् ॥ १०० ॥
सखे मा खिद्यथाः संतः । परस्योपचिकीर्षया ॥ सहते दुस्सहं क्लेशं । पश्चिस्थः पलितद्रुवत् ॥ १०१ ॥
संतः परोपकारोन्ना । विपत्तिरपि सुंदरा ॥ गीर्वाणप्रीणनोत्पन्ना । क्षीणतेवामृतद्युतेः ॥ १०२ ॥ उत्कं-
हुलं पुराप्यासी—न्मच्चित्तं देशदर्शने ॥ तातादेशस्तु योऽत्रायं । सद्गुणैः शर्करोपमः ॥ १०३ ॥ प्रौढा

श्रीश्चतुर्गः समं परिचित्रिर्विद्यानवद्या तद्या । नानात्रापित्वेपलिप्यधिगतिः कुंदावदातं यशः ॥ श्री-
 त्वं मनसः प्रतीतिरपि च स्वीये गुणैवे सतां । मानोत्को न गुणोदयः प्रसरति क्षामंमलालोकनात
 ॥ ४ ॥ अचेतनोऽपि वातश्च—दूने ब्राह्मन् ससौरभः ॥ सचेतनः पुमांस्तर्हि । भुवि क्रीडन्न किं
 गुणी ॥ ५ ॥ तन्मित्र गह्व गेहे त्वं । मार्गस्ते मास्तु दुःखदः ॥ अहं देशांतरं यामि । पित्रादेश-
 वशंवदः ॥ ६ ॥ मुमित्रः प्राह किं स्वामिन् । गह्वेत्युक्तमसद्वचः ॥ विहाय देहिनं देहः । किं नि-
 श्वेदः प्रयाति हि ॥ ७ ॥ नात्रापि दुःखदृष्ट्वा—त्वत्सेवारसिकस्य मे ॥ दारिद्र्योपद्रवः किं स्यात् ।
 कथ्यद्दुर्मज्जुर्गोगिनः ॥ ८ ॥ स प्रतिष्ठः प्रतिष्ठस्व । यद्येवं तर्हि सत्वरं ॥ इत्युक्त्वा स समित्रोऽपि ।
 कुमारः प्रस्थितमन्तः ॥ ९ ॥ मुखश्रीः सदने यासी—दासीकृतसितद्युतिः ॥ तयोः मैव प्रवासेऽपि ।
 श्रीरिमादो महात्मनां ॥ १० ॥ उत्सवे व्यसनेऽपि स्यात् । समं रूपं महीयसां ॥ पूर्वं मंथस्य प-
 शान्न । सैव मुद्रा महोदधेः ॥ ११ ॥ ज्ञात्वा तौ प्रस्थितौ संत—स्तज्जुणग्राममोहिताः ॥ उपेत्य वं-
 धुवत्पृष्टे । लोकाः शोकाश्चजिह्वपन् ॥ १२ ॥ परोपकारिणं धुर्यः । शरण्यः शरणैषिणां ॥ नयना-
 नंदनः कासि । प्रस्थितो नृपनंदन ॥ १३ ॥

प्रज्ञालस्यापि राज्ञोऽस्य । कुतोऽद्य जडिमाजनि ॥ यत्नां देहादिवात्मानं । निर्वासयति मंदि-
 रात् ॥ १४ ॥ सच्चक्रोद्धासके स्वाभिन् । प्रस्थिते त्वयि प्रास्वति ॥ पुरे शोकमयं प्रावि । लोकांध-
 करणं तमः ॥ १५ ॥ अद्यास्मद्भाग्यप्रंगीप्ति—ङ्गीचके किमु व्ययः ॥ यदस्मत्पुरतो यासि । त्वं
 तात ह्व वत्सलः ॥ १६ ॥ इति विज्ञप्तिवत्पौरान् । गुणश्रेणिवशंवदान् ॥ कथंचिदपि संस्थाप्य ।
 नगरात्तौ निरीयतुः ॥ १७ ॥ षड्भिः कुलकं ॥ गोष्ठ्या सुधासधर्मिण्या—न्योन्यं संतन्यमानया ॥
 स्थानस्थाविव तौ मार्गं । नाज्ञासातां मनागपि ॥ १८ ॥ आक्रम्य कियतीं द्रुमिं । तौ नृपमात्यनं-
 दनौ ॥ राजधानीमिव ज्ञिया—मरण्यानीमवापतुः ॥ १९ ॥ तरूणां यत्न बह्वी श्रीः । श्वापदानां स्व-
 तंत्रता ॥ अंधकारस्य साम्राज्यं । विपदां परमं महः ॥ २० ॥ अट्टपीयस्यामतीतायां । तस्यां ताभ्यां
 शनैः शनैः ॥ ब्रुवन्निव प्रवास्यैर्यं । दिनांतस्तावदापतत् ॥ २१ ॥ उदयव्ययमहं यदि । सूर्योऽपि
 लभेऽन्वहं ततः कतरः ॥ स्थिर द्युदीर्यन्निव । तौ कंपन् रविस्तदास्तवांस्तूर्णं ॥ २२ ॥ पत्यावस्त-
 मिते शूरे । तद्वियोगमसासहिः ॥ दिनश्रीः प्राविशन्नूनं । सांध्यराहुताशने ॥ २३ ॥ पित्रोरपि
 हृदि प्रीतिः । स्वप्रावान्मदस्थिरा ॥ वदंतीवेति तौ पत्नि—ध्वनैः संध्याप्यात्कचित् ॥ २४ ॥ मि-

त्रऽस्तमितवत्याशु । निमिरोत्स्रकैवत् ॥ लोकः प्रसृत्यरास्तोक—शोकः स्थानेऽचितोऽभवत् ॥ २४ ॥
 दृष्ट्वा पश्चिमपायोधौ । नूनं तरणिमज्जनं ॥ तदुद्दिधीर्षयेवात्रे । तारकाः प्रदद्याविरे ॥ २६ ॥ एवं
 प्रदोषे मोन्मेपे । न्यग्रोधस्य तले क्वचित् ॥ सुप्तो वीरंगदो वल्ल—स्रस्तेरे स्मृतदैवतः ॥ २७ ॥
 नास्मि जागरतो नीनि—रिति सन्नीतिरीतिभृत ॥ सुमित्रो यामिकत्वेन । तस्थौ तत्परिगार्थिकः ॥
 ॥ २८ ॥ अहं राजास्मयं राज—मूनुः श्रांतः करामृतैः ॥ इमं निर्वापयामिति । मन्ये सोमस्तदो-
 दगान् ॥ २९ ॥ निष्कलंरुः कुमारस्य । मुखदुर्मो कलंकिनं ॥ हसिष्यतीति ध्यात्वेव । मंदमिदुः
 खमुद्ययौ ॥ ३० ॥ गीष्मे तमोभृतेऽरण्ये । मासत्रयमेतयोः ॥ नूनं व्यधाद्विस्तस्यो—परि चं-
 द्रोदयं तदा ॥ ३१ ॥ साँडिः प्रकालितं चाँडि—ज्योत्स्नाजालैर्जलैस्त्रि ॥ घटिनं स्फटिकेनेव । तदा
 रोदोदरं वनौ ॥ ३२ ॥ चंद्रानपेऽप्यतंश्रु—श्रुतिद्योतितदिङ्मुखः ॥ अत्रागत्य सुरः कोऽपि । सु-
 मित्रमिदमृचिचान् ॥ ३३ ॥ अत्रास्यहं वटे यदौ । मदीयं स्थानमागतः ॥ कुमारः सत्त्वसारोऽय-
 मान्त्रियेयीमनोऽर्हति ॥ ३४ ॥ सुखं सोषुष्यमाणोऽस्ति । सखे वीरंगदोऽधुना ॥ मया नश्यं किमा-
 निष्यं । प्रय्यं कथ्यं तया मम ॥ ३५ ॥ अहो मूर्तिरहो स्फूर्ति—रिति चित्रीयमाणहत ॥ नत्वा

तं च सुहृद्भक्तः । सुमितः प्रोचिवान् वचः ॥ ३६ ॥ तथ्यंते कतिचित्पांसि कतिचिन्मंत्रान्मुदोपास-
ते । विद्यां केऽपि जपंति केऽपि दहने मांसं निजं जुहति ॥ स्थित्वा प्रेतवने नयंति कतिचिद्ब्रह्मा-
नेन सर्वा निशां । मर्त्यानां न तथापि दर्शनपथं प्रायः श्रयंते सुराः ॥ ३७ ॥ ततो निधिमिव प्रा-
प्य । दुरापं तव दर्शनं ॥ देव संपन्नवानस्मि । कृतार्थः प्रार्थये किमु ॥ ३८ ॥ देहीति दानक्षण-
एव रम्यं । वचो न याच्नावसरे कदाचित् ॥ अह्नयेव प्रङ्करमिन्द्रचापं । रात्रौ पुनर्दृष्टमग्निहेतुः ॥
॥ ४१ ॥ तथापि किञ्चिद्याचस्वे—त्युक्तः स ह्युसदा पुनः ॥ नायाचीत्सर्वथा स्वेष्ट—महो सत्पुरुष-
व्रतं ॥ ४२ ॥ स्वयं यद्वस्ततो दत्त्वा । नीलशोणं मणिद्वयं ॥ तमन्नाषिष्ट विस्पष्टं । श्रूयतामनयोर्म-
हः ॥ ४३ ॥ अयं नीलमणिर्देय—स्त्वयास्मै राजसूतवे ॥ जपवांसत्रयाराधो । वैभवं वितनिष्यति
॥ ४४ ॥ मायां सप्रणवां जप्त्वा । पूज्यः शोणमणिस्त्वया ॥ अमितां कामितां चिंता—मणिवद्वा-
स्यति श्रियं ॥ ४५ ॥

उदित्वेति गते देवे । सुमित्रस्तन्मणिद्वयं ॥ रविबिम्बवदुद्दाम—धाम दृष्ट्वा परामृशत् ॥ ४६ ॥
अहो पुण्यस्य महिमा । विचित्रोऽस्ति जगत्त्रये ॥ चिंतामण्यादयोऽपि स्यु—र्यत्पञ्चावेण सेवकाः

॥ ४७ ॥ लक्ष्मीमानयति श्रियं प्रथयति प्रत्यहमुन्मूलति । युद्धे विप्रथलं पितृष्टि हरति व्याघ्रादिभृतं
 नयं ॥ कान्तरे सह बंद्रमीति दिविषद्वर्गे विधत्ते वशं । पुण्यं पुण्यवनां न किं वितनुते प्राचीनमू-
 जेस्त्वलं ॥ ४८ ॥ सुमित्रे चिन्तयत्येवं । लजागार नृपांगजः ॥ क्षणं त्वमपि शेष्येति । ज्ञप्तिं त-
 ममृषुषत ॥ ४९ ॥ दोषोद्धेदकरं निगम—रुचिं मांत्रिकवत्ततः ॥ मत्वेवागामिनं नंदा । पिशान्चीव
 निशा ययौ ॥ ५० ॥ निपेक्ष्य वारुणीं रागा—ल्लोकं प्रकटं वहन् ॥ विधुर्द्विजाधिराजोऽपि । यु-
 क्तमेव निपतिवान् ॥ ५१ ॥ नभोवनान्तरे यानि । निशायां व्यकसन्नलं ॥ तानि नाशप्रभूनानि ।
 प्रातर्माली किलाग्रहीत ॥ ५२ ॥ वर्तते मम सज्जाति—र्षदसायं महीपसूः ॥ पश्याम्येनमिनीवागा
 —दुदयादिं दिवाकरः ॥ ५३ ॥ जड्डीयमाना वृक्षेभ्यः । पक्षिणः स्वस्वैरेस्तदा ॥ प्रातर्वैतालिकीनृत्य
 । कुमारं प्रति नेजिरे ॥ ५४ ॥ प्रजाते च नृपमात्य—पुत्रौ ध्यात्वा स्वदैवतं ॥ प्रतस्थाते पुरो मा-
 र्गं । धनं नंदाबुनां द्वि कः ॥ ५५ ॥ मणीव्यतिकरं नैशं । वक्तुं योग्यमपि दुतं ॥ सुमित्रो नो-
 चिवान् मित्रं । समये वदितेत्यिथीः ॥ ५६ ॥ दुरध्वेऽपि व्रजंतौ तौ । प्राग्विपक्षिमपुण्यतः ॥ माद्य-
 क्षिपि भिदाद्यै—र्वाधीतेन सिद्धवत् ॥ ५७ ॥ सललाटंतपे शूरे । कुमारो मित्रमव्रवीत् ॥ जाता

ह्यशनवेलेयं । किं ज्ञोज्यं ब्रुज्यते ज्ञेयं ॥ ५८ ॥ मणिप्रसादनाहेतो—रुपत्रासत्तयं स्वयं ॥ कुमारः
 सुकुमारत्वा—न्न करिष्यति कर्हिचित् ॥ ५९ ॥ तस्मात्केनाप्युपायेन । तदहं कारयेऽमुना ॥ विमृ-
 श्येति सुमित्रस्त—मूचे मतिमतां वरः ॥ ६० ॥ युग्मं ॥ स्वामिन्नानाणि पाथेयं । शून्येऽत्रास्ति न
 किंचन ॥ पचेलिमपि ह्यज्ञाता । फलश्रेणिग्रिह्यका ॥ ६१ ॥ अविज्ञातफलास्वादा—दनर्थः को-
 ऽपि मास्तु नौ ॥ उपवास्येति बुद्ध्या तं । सुहृत्स्वेनाप्युपावसत् ॥ ६२ ॥ युग्मं ॥ एवमन्यद्व्यहं पु-
 ण्य—पोषितौ तावुपोषितौ ॥ तुरीयेऽहनि कांतार—प्रातं कांतमवापतुः ॥ ६३ ॥ श्रीविशालं महा-
 शाल—पुरोद्यानं प्रपद्य च ॥ हंसवत्सरसि स्नात्वा । श्रमं नोदयतः स्म तौ ॥ ६४ ॥

वीरगंगदो जगादाथ । कृतोन्माथः क्षुधा मखे ॥ प्राणा मम प्रयांतीव । कुतोऽप्यानय ज्ञोजनं
 ॥ ६५ ॥ सुमित्रः प्राह निस्तीर्णो । विस्तीर्णो विपदर्शवः ॥ प्रतीक्षस्व क्षणं येन । ज्ञोजये दिव्य-
 ज्ञोजनं ॥ ६६ ॥ राजसूनुः पुनः प्रोचे । त्र्यहं प्रागुपवासितः ॥ प्रतीक्षयसि चाद्यापि । तद्दानासि
 न मेऽशनं ॥ ६७ ॥ दत्त्वा नीलमणिं तस्मै । प्रसूनान्युपदौक्ष्य च ॥ ऊचे सचिवपुत्रोऽयं । मणि-
 हि विधिनाचर्यतां ॥ ६८ ॥ एतदर्थं मया मार्गं । त्वमुपावास्यथास्त्र्यहं ॥ यतस्तपो विना सिद्धि—

न भ्यात्पुण्यस्पृशामपि ॥ ६९ ॥ नापयत्यपि तनू गुरुतापैः । शोषयत्यपि रसांस्तप एव ॥ तापने कं
 मलिनीय समस्ता । मिट्टिगेति रतिमद्भुतमेतत् ॥ ७० ॥ अपसहित्वा च कः केशं । जनः श्रीगोप-
 नं नवेन ॥ कर्णौ स्वर्णेन संपूर्णौ । पश्य वेधादिकष्टतः ॥ ७१ ॥ अग्रं मणिः प्रमन्नश्च । राज्यं वि-
 श्राणयिष्यति ॥ अचिंत्यो मणिमंत्रादे—र्यत्प्रजावो विजृंघते ॥ ७२ ॥ सोऽपृच्छत्सह्यधीमित्रं । वि-
 स्मेरो मणिवीक्षणत ॥ व्यश्राणि तुन्यं केनायं । राज्यदश्च कथं वद ॥ ७३ ॥ वक्ताभ्यवसरे सर्वं ।
 संप्रत्यन्यर्च्यनामयं ॥ द्रुयुक्तः स वयस्येन । प्रारेत्रे मणिमर्चितुं ॥ ७४ ॥ तावद्रहः सुमित्रोऽपि ।
 पुण्यैरन्यर्च्य भूयधीः ॥ आसाद्य मणिं शोणं । यक्ताख्यातमनुजपन् ॥ ७५ ॥ रत्नाधिष्ठायकः प्राडु-
 —र्द्वय तं प्रोचिवाति ॥ संतुष्टोऽस्मि स्मृतोऽभ्येत्य । सर्वं कुर्वे त्वदीप्सितं ॥ ७६ ॥ तेन देवप्र-
 सादन । निदावेनेव तत्क्षणं ॥ सुमित्रो मित्रवद्दीप्रो । नृपसूनुमुपागमत् ॥ ७७ ॥ तावद्दीरांगदोऽ-
 युच्चै—र्यानिनिश्चलमानमः ॥ अर्चयित्वा मणिं सम्यग् । विरामाचिरामरुग् ॥ ७८ ॥ अत्राधि-
 श्वायकं शोण—मणेः स्मृत्वा मुरोत्तमं ॥ सुमित्रोऽर्थितवान् स्थान—गोऽयप्रमुखमद्भुतं ॥ ७९ ॥
 प्रेस्तास्तन देवेन । दिव्यालंकारचासुरः ॥ सहसा नभसान्येत्य । प्रणेमुस्तौ सुरस्त्रियः ॥ ८० ॥

अंतर्वणं स्फुरन्नात—कुंभस्तंभं तयोः कृते ॥ रत्नकुट्टिमरोचिष्णु । मंदिरं ता विचक्रिरे ॥ ८१ ॥
 यत्वासनानि हेमानि । रत्नी चामत्रमंमली ॥ अंगारवेदी माणिक्य-मयी चित्तं हरत्यलं ॥ ८२ ॥
 मन्ये तस्य श्रियं वीक्ष्य । स्वर्विमानोपमानिनीं ॥ देव्योऽपि ताः स्वयं स्थातुं । कामयांचक्रिरे चिरं
 ॥ ८३ ॥ देवीक्षिस्तत्र तौ नीतौ । पश्यंतौ तां च दिव्यतां ॥ अग्निमेषेक्षणत्वेन । क्षणं जातौ सु-
 राविव ॥ ८४ ॥ देव्यस्तौ तैलपिष्टान्या—मय्यज्योदृत्य च स्वयं ॥ देववत्स्वपयामासु—नीरैर्हमघ-
 दोद्भितैः ॥ ८५ ॥ निवास्य वाससी दिव्ये । गंगोर्मिं ह्रव निर्मले ॥ लिप्त्वा च चंदनाद्यैस्ता । ऋष-
 ऐस्तावञ्चूषयन् ॥ ८६ ॥ एवं तौ स्नानलिप्तालं—कृतांगौ त्रिदशोपमौ ॥ इहापि समजायेतां । कुं-
 मारौ मणिवैज्ज्वात् ॥ ८७ ॥ स्फारवर्षोपलमुखी । पक्वाग्रशकलाधरा ॥ मोदकोच्चकुचा मुद्रा—दा-
 लीनीलान्नकंचुका ॥ ८८ ॥ मंडकाढादना प्रक्त—दौमानायि तयोः पुरः ॥ दिव्या रसवती देव-
 स्त्रीर्निर्वीरवधूस्वि ॥ ८९ ॥ प्रागश्रुतां रसाब्धां तां । स्वैरं रसयतोस्तयोः ॥ रसज्ञाथरसज्ञासी—द-
 हो माधुर्यमूर्जितं ॥ ९० ॥ वीरांगदं हसित्वोचे । सुहृत् स्वामिन् दिनबयं ॥ हृधानासीः ऋणेद्धृत्य ।
 ततोऽश्रीया यथाशुचि ॥ ९१ ॥

सम्यगाचम्य तांवृले । तान्यामास्यादिते सति ॥ सुमित्रस्मरणादेव । दिव्यं सर्वं तिरोदधे ॥
 ॥ ७२ ॥ दृश्येऽप्यदृश्यतां याते । तस्मिन् जीमूतजालवत् ॥ वयस्यं तद्रहस्यं स । प्रश्रयामास नृप-
 दः ॥ ७३ ॥ विश्रम्यतां कचिद्वन्मि । यथेति सुहृदोदितः ॥ स विश्राम चतुररु—तले निद्रां ज-
 गाम च ॥ ७४ ॥ सुमिवोऽपि निविश्यास्य—सन्निधौ धीनिधिर्हृदि ॥ राज्यं प्रावि कथंकार—मि-
 नि व्यायन्नवास्थित ॥ ७५ ॥ द्रुतस्तस्मिन् महाशाल—पुरे राजा धनंजयः ॥ पूर्वेषुर्गाढरोगतो ।
 दैवादानं च पंचनां ॥ ७६ ॥ सुतस्तस्य न कोऽप्यासी—दिति संमंत्र्य मंत्रिभिः ॥ संध्यायामभ्यवा-
 स्यंत । पंचदिव्यानि शक्तिनः ॥ ७७ ॥ प्रातः स्फुर्जस्तु तूर्येषु । राजकीयैर्जनैः सह ॥ स्वयं प्रत-
 स्थिरे तानि । राज्याधिष्ठायैवैवत्वात् ॥ ७८ ॥ तेषु ब्रमस्तु सर्वत्र । पुरे पौराः परःशताः ॥ पुरःपुरः
 स्फुरद्भूपा । राज्यार्थमवतस्थिरे ॥ ७९ ॥ आहूतानीव केनापि । गत्वा तानि द्रुतं ततः ॥ वने त-
 स्मिन्नुपामास—पुत्रोपांतं प्रपेदिरे ॥ १०० ॥ स्वयंवरेव राज्यश्री—रापन्नोति मुदं वहन् ॥ सुप्तं
 जागरयामास । सुमित्रो राजनंदनं ॥ १ ॥ तावत्कराग्रभृंगार—पयोनिशिरशिषिच्य तं ॥ गर्जन् गर्जे-
 श्वरो वीरां—गदं गृष्टे न्यवीविशत् ॥ २ ॥ हेपतेस्स हयो हर्षा—द्राज्यश्रीदैवतेन च ॥ तस्य मूर्ध्नि

धृतं तत्र—मवीज्येतां च चामरे ॥ ३ ॥ वीरांगदावलोकनेन । लोकानां प्रीतयो नरे ॥ अस्मांश्च द्वय
 रोमांच—व्याजतो निर्ययुर्वहिः ॥ ४ ॥ तदाध्यासीत्सुमित्रोत्—र्जे रज्यं सुहृन्मम ॥ हृतोऽयं मां
 पुरं नीत्वा । नियोगे क्वापि योद्ध्यते ॥ ५ ॥ स्वार्थप्रजार्थराजार्थ—सार्थसाधनचितया ॥ नियोगः
 पारवश्याय । सदा स्याद्दुःखदायकः ॥ ६ ॥ योगादपि नियोगोऽयं । दुःसाध्यः सुधियामपि ॥ यो-
 गे साध्यो यदात्मैव । नियोगे त्वखिलं जगत् ॥ ७ ॥ मणिश्चित्तमणिस्त्रि । स्वार्थसंपादकोऽस्ति मे
 ॥ तत्प्रसादात्क्रियत्कालं । रमे स्वैरममर्त्यवत् ॥ ८ ॥ उत्तार्य विपदं नोधि । राज्यं प्रापथ्य चोर्जितं ॥
 श्रद्धानीं मुंचतोऽप्येनं । स्वामिनं मे न दूषणं ॥ ९ ॥ इत्यामृशन्न सुमित्रोऽगा—ततः कुंजांतरे क-
 चित ॥ पुरलोकमुखालोक—व्यग्रे वीरांगदे सति ॥ १० ॥ षड्भिः कुलकं ॥

अथापश्यन् सुमित्रं तं । शब्दयित्वा सुहृर्नृपः ॥ आसन्नानादिशन्मित्र—मत्र कुत्रापि दृश्यतां
 ॥ ११ ॥ सुमित्रैरिह सुमित्रैर्ही—त्युच्चरंतः पदे पदे ॥ बभ्रमुस्तत्कृते तैत-वर्णं वनचरा द्वय ॥ १२ ॥
 अदृष्ट्वा नष्टवत्ते तं । नास्तीति प्रोचिरे नृपं ॥ गतसर्वस्ववत्सोऽपि । मानसे दुःखमानशे ॥ १३ ॥
 विद्वत्प्राप च तत्कालं । सुमित्र त्वां विनाधुना ॥ वैकट्यं कलयन्नस्मि । देहि वाक्यमुपेहि मां ॥ १४ ॥

आजन्म प्रतिपाद्य मैत्र्यमममं नस्मिन् प्रवासक्षणे । पित्रोः स्नेहचरं धनं तनुमुखं मुक्त्वाखिलं मत्कृ-
 ने ॥ गर्पित्वा व्यमनं मया मह मद्दत्तांतासंचारजं । राज्ये जानवनीह मे विमुखतां प्राप्तोऽसि क-
 स्मान मत्से ॥ १५ ॥ राज्यदायिमणीदाना-दुपकृत्य ममाधुना ॥ जीत्या प्रत्युपकारस्य । त्वसवश्यं
 पलायित ॥ १६ ॥ स्थितिः सतां कायुपकृत्य यत्ते । प्रयांति तत्प्रत्युपकारदीनाः ॥ निर्वाय्य पृथ्वीं
 नपनोपनसां । न वारिदा नेत्रपथ्ये स्फुरन्ति ॥ १७ ॥ वीरांगदस्ततोऽवोच—दृयं वजन मंत्रिणः ॥
 न मित्रेण विना कार्य—मैश्वर्येणामुना मम ॥ १८ ॥ ते तं विज्ञपयामासुः । स्वामिन्मास्मेदृशं व-
 द ॥ दुर्दाना लब्धु गड्यश्रीः । पुल्लैः पृथुनैरपि ॥ १९ ॥ मित्रं तव सुमित्रोऽयं । नामतो नार्थतः
 प्रदो ॥ जुगम्वेऽस्मिंस्तवागह-तुल्यबुद्धिः पलाय्य यः ॥ २० ॥ प्रागधेये तवामेये । जाग्रत्यन्येऽपि
 नाविनः ॥ वयस्याः सरहस्यास्त—त्यसद्य पुरमाश्रय ॥ २१ ॥ सचिवैरिति संबोध्य । कथंचित्स म-
 हीपतिः ॥ उत्तोरणपनाकांकं । स्वपुरंप्रत्यनीयत ॥ २२ ॥ देहेन रूपगेहेन । लोकंप्रीणैस्तथा गुणैः
 पुग्म्य पौगम्भीणां च । हृदयं प्रविवेश सः ॥ २३ ॥ अग्नौ नृपगृहे सिद्धा-सनस्थः सुरविंवत् ॥ म-
 देन मद्दत्तामाल्यैः । सत्पौरैरभ्यपिच्यत ॥ २४ ॥

घनाघनोदके तस्मिन्नुपे स्फुरति सर्वतः ॥ तापव्यापविपन्मुक्तं । युक्तं जज्ञे महीतलं ॥ २५ ॥
 ऋमेरस्सरो देव-स्त्रियो वानिमिषहशः ॥ कुमार्यः पर्यणीयन्त । वीरगन्दमहीभुजा ॥ २६ ॥ कम-
 लाभोगजाजोऽपि । तस्य हन्त्रीरधेश्वि ॥ ऊर्वैवोद्धवसयामास । समित्रविरहोऽन्वहं ॥ २७ ॥ अत्र्या-
 स्ताचलाचूलाग्र-चुंबिन्यंबुजबांधवे ॥ पुरं कुंजरवकुंजा-निर्गत्यागात्स मंत्रिसूः ॥ २८ ॥ निशम्य
 तत्र कस्माच्चि-द्रतिसेनेति नामतः ॥ पुरुषद्वेषिणीं पण्य-स्त्रियं स्त्रैणैकभूषणं ॥ २९ ॥ तद्वाव-
 ण्यरसास्याद-सादरे लोचने वहन् ॥ मारवत्स्फारशृंगार-सारस्तदुद्धारमाप सः ॥ ३० ॥ युग्मं ॥
 ऋमिष्टमिव देवं तं । क्रांतं दृष्ट्वापि हृष्टहृत् ॥ मध्ये सौधं समाकार्य । रतिसेना परामृशत् ॥ ३१ ॥
 व्यास्यं पर्वशशी विलोचनयुगं विस्मेरमिंदीवरं । कंठः कंबुरुश्च कांचनशिला स्कंधौ च पूर्णौ घटौ
 ॥ बाहु शौर्यगजेंद्रयंत्रणमहालाने करौ चारुणौ-भोजे वर्ष्म सुधाशनं नयनयोः केनैष सुष्टो युवा
 ॥ ३२ ॥ हेषयंतीं रतिमपि । श्रिया तां प्रेक्ष्य सुंदरीं ॥ सुमित्रोऽयुद्यदानंद-संदोहो ध्यातवान् ह-
 दि ॥ ३३ ॥ सैनैव रतिसेनेयं । स्मस्य विजगज्जये ॥ यस्याः कटाक्षनाराचा । दुस्सहस्रिदशैर-
 पि ॥ ३४ ॥ नेयं स्त्री यदिवा किंतु । शृंगारस्सवाहिनी ॥ यस्या लावण्यपूरेऽस्मिन् । मर्ज्जति युव-

दृढज्ञाः ॥ ३९ ॥ तयोश्चितयतोरेवं । मिथो दर्शनमात्रतः ॥ निस्सीमं समद्वयेम । पूर्वसंगनयोरि-
 च ॥ ३६ ॥ स तथात्यर्थमत्यर्थ्य । निजावासे न्यवास्यत ॥ चिंतामणिं स्वयं प्राप्तं । मंदिरे कोऽव-
 मन्यते ॥ ३७ ॥ स्नानस्नानादिभिः क्लृप्तैः । स्वयं स रतिसेनया ॥ तथासेवि यथा मेने । तां तद्वैव
 वंशवदां ॥ ३८ ॥ मणिमाराध्य स सैरं । ददौ श्रीपतिवठनं ॥ योगायोगं तयोस्तेन । तद्वृद्धा
 पर्यपूषुन ॥ ३९ ॥ सुवित्री रतिसेनाया । यावन्नमयाचत ॥ तावद्धृदं च कोटिं च । सुमित्रो हे-
 लया ददौ ॥ ४० ॥ तस्य कट्यङ्गुमस्येव । दानाद्वृद्धातिविस्मिता ॥ दध्यौ न दृश्यते पार्श्वे । ध-
 नमस्य न चार्जना ॥ ४१ ॥ स्वेष्टं यल्लयं द्रव्यं । यत्तदस्य विमृश्यते ॥ चिंताशमाय निधिः सि-
 द्धो । रसस्तुष्टं सुरादि वा ॥ ४२ ॥ मया सम्यगिदं ज्ञेयं । जस्तीति विमृश्य सा ॥ दासीं प्रेष्य धनं
 किञ्चि—द्ययाचे सचिवात्मजं ॥ ४३ ॥ स द्रव्याप्त्यै रहः स्थित्वा । मणिं यष्टुं प्रचक्रमे ॥ विवरे
 वीथय तं वृढा । लास्यामीति हृदामृशत् ॥ ४४ ॥ सुमित्रोऽपि तदर्चते । तदधिष्ठायकर्पितं ॥ द्र-
 व्यं कर्मभरीहस्ते । यथाकामं समर्पयत् ॥ ४५ ॥ अन्येष्टुः स्नातुमासीने । तस्मिंस्तद्वसनंचलात् ॥
 तद्वस्त्रमग्रहीदङ्गा । कर्करं न्यस्य तत्पदे ॥ ४६ ॥ स्नात्वा सुमित्रो वस्त्रांते । ग्रंथं निर्वर्ण्य तादृशं ॥

मणिस्तथैव मेऽस्तीति । मुग्धधीर्न व्यलोकयत् ॥ ४६ ॥ तथा निर्वासनकृते । याचितः स पुनर्धनं ॥ अर्चाक्षणे मणिं पश्य—नृपश्यत्कर्कशं किल ॥ ४७ ॥ दध्यौ च शून्यवज्जज्ञे । मणिर्मे किमु कर्करः ॥ किं वादाय मणिं कोऽपि । दुष्टधीर्बिच्छवानिमं ॥ ४८ ॥ ततः सुमित्रः प्रत्येकं । प्रोचे वृद्धा-परिहृदं ॥ आसं स्याद्यदि केनापि । रत्नं मे तर्हि दीयतां ॥ ४९ ॥ ब्रवदाज्ञा न विद्वस्त—दृढती-ति परिहृदे ॥ तन्निशम्य सुमित्रं सा । दुष्टा वृद्धाभ्यधादिति ॥ ५० ॥ धनस्याप्राप्तिश्चौर्या—न्मा-सद्व्योक्तं कलंकय ॥ अस्मद्देहेऽपि चेच्चौर्यं । तमोऽग्रे न हि किं तमः ॥ ५१ ॥ निःस्वेनानेन किं कार्य—मिति ध्यात्वाथ कुट्टिनी ॥ स्वदासीः प्रेरयामास । तदवज्ञाकृतेऽन्वहं ॥ ५२ ॥ अग्रामंस्यत दास्यस्तं । स्नानपानादिकर्मसु ॥ आदिष्टाश्चावदन् किं न । त्वं करोषीति रोषतः ॥ ५३ ॥ रतिसे-नामपास्यैकां । सर्वेषामप्यनादरं ॥ पश्यन्नश्यत्तमानंदो । दध्यौ धीसखनंदनः ॥ ५४ ॥ अनयावज्ञ-या नूनं । वृद्धैव मणिमग्रहीत ॥ सिद्धेहा चापमानान्मां । निर्विवासगिष्यतः ॥ ५५ ॥ अग्रहो जा-तिरहो प्राति—रहो स्थितिरहो मतिः ॥ अग्रहो वंचनचंचुत्वं । पाण्यस्त्रीषु प्रसर्पति ॥ ५६ ॥ पश्य-त्यर्थकृते सुरानिव गलत्कुशनपि प्राणिनो । निःस्वान्न दासवदेव तांश्च मनुते प्राग्दत्तवित्तानपि ॥

न स्नेहेन न विद्यया न रमया न प्रज्ञयाप्यात्मसा—द्विश्वांधकरणीह पण्यरमणी धात्रा कुतो निर्मे-
मे ॥ १७ ॥ मद्यमांसमदमत्सरमाया—मोहमंमनमनोजवमुख्यान् ॥ आश्रितापि बहुशोऽपि मक्का-
रात् । किं ममत्वमयते न पणस्त्री ॥ १८ ॥

अनया मणिमादाय । वंचितोऽहं न केवलं ॥ स्वात्मापि यद्विनाप्राप्यं । नायं दास्यति किंच-
न ॥ १९ ॥ यद्वा निंदामि किं वेद्यां । स्वं निंदामि न किं दृढा ॥ कंदर्पलोढुपोऽहं यः । काम-
ये पाण्यकामिनीं ॥ २० ॥ व्यसंक्षेप्याश्रिता वेद्या । येन धर्मजुषापि हि ॥ गृहीतो नियतं तेन ।
नरकश्राप्तिप्रदकः ॥ २१ ॥ तथापि पापिनीमेनां । विगोष्य निखिले पुरे ॥ गृह्णामि चेन्न स्वं स्वं ।
मतिर्मे तर्हि गर्दिता ॥ २२ ॥ उपकृत्युपकर्तुं द्रा—गपकर्तुं च चैरिणि ॥ प्रज्जविष्णुर्न यः प्राणी ।
जीवन्नपि मृतो हि सः ॥ २३ ॥ जस्माप्यंश्चितं हंतुं—शिरो यद्यधिरोहति ॥ निराकृतः कृती तर्हि ।
न तत्प्रतिचिकीः किमु ॥ २४ ॥ विमृश्यैवमनुक्तैव । निरीय च तदालयात् ॥ स्वमणिग्रहणोपायं ।
सुमित्रो ध्यातवान् पुनः ॥ २५ ॥ वीरांगदोऽस्ति मन्मिव—मत्र धात्रीधवोऽधुना ॥ तस्मै निवेद्य सं-
द्योऽपि । कर्णये किमिति मणिं ॥ २६ ॥ यद्वा तस्य वयस्यस्य । संगंस्ये तत्कृते कथं ॥ मित्राश्र-

योऽपि यल्लज्जा—वहः स्याद्व्यसने सतां ॥ ६७ ॥ वयस्यं न श्रयेद्दुःस्थो । महानिति मतिर्मम ॥
 कुशः शशी श्रयन्मित्रं । स्वं नामापि विब्रुपति ॥ ६८ ॥ तस्माद्भ्रातां युवं कांचि—कलत्रयित्वा क-
 लां कलां ॥ वेद्यातो मणिमादास्ये । संगंस्ये सुहृदस्ततः ॥ ६९ ॥ ध्यात्वेति पुरनस्तस्मा—तस्या
 य सचिवात्मजः ॥ क्रमात्क्रामन् महीचक्रं । स्फुरत्तापपुरः पुरः ॥ ७० ॥ अत्युच्चस्वर्णशालाढ्यं । रं-
 त्नोरुक्पिशीर्षिकं ॥ स्वर्गगंगायितैश्चैत्य—ध्वजचैलांचलैर्लसत ॥ ७१ ॥ प्रेक्षमाणः पुरं दूरा—ङ्ग-
 तो गौपुरं गतः ॥ सुमित्रोऽमंस्त तच्चून्यं । नृतिरश्चामसंचरात् ॥ ७२ ॥ त्रिजिर्विशेषकं ॥

इदमीदृक्कुतः शून्य—मिति विस्मितमानसः ॥ सौतर्विवेश पूर्वदृग्भ्या । कृष्यमाण द्रवोच्चकैः
 ॥ ७३ ॥ श्रीपथे श्रीपथे स्फारान् । मुक्तौघान् जलनालवत् ॥ रत्नौघान् क्षुद्रगिस्वि—न्मणीनुपल-
 खंढवत् ॥ ७४ ॥ कर्पूरादीन् लवणवत् । दौमराशींश्च धान्यवत् ॥ पश्यन् मर्त्यान्पश्यंश्च । ऋषवे-
 इमनि सोऽविशत् ॥ ७५ ॥ युग्मं ॥ तस्मिन्नाद्ये कणस्फार—कोष्ठागारपरंपरां ॥ द्वितीये कांस्यता-
 म्रादि—विचित्रामत्रमंडलीं ॥ ७६ ॥ तृतीये रूयस्वर्णादि—पात्राढ्यं च महानसं ॥ तुर्ये दौमादि-
 वस्त्राणि । पंचमे श्रीसदः सदः ॥ ७७ ॥ षष्ठे रत्नादिसद्वस्तु । कोशं निधिपतेस्वि ॥ पश्यन् प्रविष्ट-

वानमंत्रि—नंदन. मममे दोषे ॥ ७८ ॥ त्रिचिरिर्विशेषकं ॥ स तत्र स्वर्णपट्यंक—विश्रांतं करची-
युगं ॥ हेमशृंखलनद्राहि—हृदं दृष्ट्वा विमृष्टवान् ॥ ७९ ॥ किं मोहः किमु वैक्लवं किमु मनःसंक-
ल्पना किं ब्रमः । किं स्वप्नः किमु शांभरी किमु कला कर्पीद्रजालं किमु ॥ दृग्बंधः किमु किं स
निप्रतिनिं किं नेपथ्यैकतवं । किं चित्रं किमु देवताकृतमिदं किं वा परं किंचन ॥ ८० ॥ सर्वशून्ये
पुरेऽत्रैतु । प्रगविण्णुर्नरोऽपि न ॥ किं पुनः करचीयुग्म—मुपर्यारोहमक्षमं ॥ ८० ॥ आनीयतेह
केनेदं । पट्यंके केन चास्यत ॥ समचक्षत केनेहं । शृंखलेनेदृशं किमु ॥ ८१ ॥ शय्यासेदुषि दा-
सेयी—हृदं किं मृजनीनि मः ॥ ध्यात्वा प्राप्तोतिकेऽद्राक्षी—त्तत्रैत्रे ससितांजने ॥ ८२ ॥ तयोः पा-
शं च धवल—कृष्णांजनसमुद्रके ॥ स्वर्णांजनशलाकाढ्ये । दृष्ट्वा मंविमुतोऽमृशत् ॥ ८३ ॥ इमे
केचित् स्त्रियौ नूनं । श्रृंतांजननियोजनात् ॥ कोऽपि सिद्धः सुरो वापि । करचीचक्रवानचीः ॥ ८४ ॥
कृष्णांजनेन चानेन । जाने स्वमनिवैगवात् ॥ इमे रूपं प्रपेक्षेति । मद्यः स्वाभाविकं पुनः ॥ ८५ ॥
किमंजनं निवेज्यैन—त्रेवयोः करौ स्त्रियो ॥ स्वदाढ्यस्यांजनस्यापि । पश्याम्यनिशयं स्वयं ॥ ८६ ॥
पिशान्याद्युत राक्षस्या—वेते बृत्वांजनात्किल ॥ मामेव चेदग्रसेयतां । कः स्यान्मे शरणं तदा ॥

॥ ८८ ॥ तयोर्निरूपमप्रेम्णोः । पुण्यनैपुण्ययोगनः ॥ गार्हस्थ्यदोः फलानीव । वरवुर्नदना वनाः ॥ ८९ ॥ तौ दंपती कदाचैवं । दध्यतुर्नो सुता वनाः ॥ दुहितैकापि नास्त्येषां । या स्यान्मंगल-
कारिणी ॥ १०० ॥ लोकस्याहो स्थितिः कापि । पुत्री पुत्रौ समीहते ॥ पुत्रीवानपि पुत्रं च । य-
द्वा जगदमलियं ॥ १ ॥ नृपास्यन ततस्तान्यां । तदर्शं गोत्रदेवता ॥ तद्धरं मुदितादत्त । तुष्टा का-
मदुर्वय मा ॥ २ ॥ तत्प्रभावात्तयोः पुत्र्यौ । वरवतुरुन्ने शुभे ॥ आद्या जया द्वितीया च । विजया
विनयास्पदं ॥ ३ ॥ बहुपुत्रानुजातत्वा — द्वाग्यसौभाग्यतोऽपि च ॥ मातापित्रोः सगर्वाणा — सग्य-
वृतामिमे प्रिये ॥ ४ ॥

क्रमात्कलामु सर्वासु । शारदावद्विशारदे ॥ श्रियात्पसरसौ जाते । चारुनारुण्यतः शुभे ॥ ५ ॥
येष्वंगेषु न लावण्य — ममंपस्या विधिर्यथात् ॥ हेत्यैवाहितं तेष्व — धहो तद्यौवनश्रिया ॥ ६ ॥
इतश्च गंगादित्यस्य । गंगानीरवनांनरे ॥ सुशर्माख्यः सुधर्मास्ति । परिवारु गुरुत्तम ॥ ७ ॥ तत्र
गत्वा स्वयं श्रेष्ठी । तं नमस्कृत्य भक्तिनः ॥ अत्यर्थमर्थयामास । वृक्त्यर्थं स्वीयवेष्टमनि ॥ ८ ॥
ऊचै सुशर्मा धर्मज्ञो । वृक्तस्यैतत्त्वोचितं ॥ परं गृह्णहं गंतुं । यतीनां नास्ति योग्यता ॥ ९ ॥

यतित्वं नाशयत्याशु । स्तोकोऽपि गृहिसंगमः ॥ तृणौघं निर्दहत्येव । हुताशनलवोऽपि हि ॥ १० ॥
 द्वाविमौ पुरुषौ नैव । स्वार्थसार्थसमर्थकौ ॥ यतिः संगपरः शश्वद् । गृहस्थः संगवर्जितः ॥ ११ ॥
 वदंतमेवं निर्व्याजं । परिव्राजं बलादपि ॥ बुभ्रोजयिषया श्रेष्ठी । निन्ये स्वगृहमादरात् ॥ १२ ॥
 तं महेशमिवाध्यक्षं । कल्याणमिव मूर्तिमत ॥ दृष्ट्वाजनिष्ट तुष्ट्योच्चैः । पुष्टं श्रेष्ठिकुटुम्बकं ॥ १३ ॥
 मूर्तेर्जक्तिरसेनेव । पयसा तत्पदौ स्वयं ॥ प्रक्षाव्य परमे स्थाने । श्रेष्ठी भोक्तुं न्यवीविशत् ॥ १४ ॥
 सत्कवेः काव्यवद्वर्ण—नीयवर्णं सुसंस्कृतं ॥ रसाढ्यमशनं भोक्तुं । सुशर्मा स प्रचक्रमे ॥ १५ ॥
 अन्नादिस्वादपूर्वं त—दशन्नानारसं व्रती ॥ माधुर्यैकरसां मेने । सुधां तस्य पुरस्तृणं ॥ १६ ॥ स
 पुत्रः सकलत्रोऽपि । श्रेष्ठी तद्भक्तिमाचरन् ॥ व्यजनानिलमाधत्तं । युवामित्यूचिवात् सुते ॥ १७ ॥
 शृंगारयंत्यौ शृंगार—मप्यात्मीयांगसंगतः ॥ लब्धेलयंत्यौ वक्त्रे—कांत्या स्नेहमहोदधिं ॥ १८ ॥
 मंतादतैस्त्रिं द्विषै—श्रंचलैर्लोचनांचलैः ॥ मोहयंत्यौ मुहुः श्रेष्ठ—मुनीनामपि मानसं ॥ १९ ॥
 परिव्राजः पुरः स्थित्वा । ते जयाविजये सुते ॥ सकंकणऊणत्कारं । चक्रतुर्व्यजनानिलं ॥ २० ॥
 त्रिजिर्विशेषकं ॥

तस्य तद्दर्शनादेव । शीतरश्म्युदयादिव ॥ समुद्रस्येव हृदयं । तत्क्षणं चुम्बमेतमां ॥ ११ ॥
 पीयमानो मनोद्वय । तद्वावण्यसुधारसं ॥ ब्रोज्यं विषास्रवैवैव । सखदे तापसेश्वरः ॥ १२ ॥ तद्-
 दृष्ट्वनवार्थिष्णौ । रागपूरे निमज्जनः ॥ स्थानेऽब्रूतस्य नाधारो । दूरितः शीलापादपः ॥ १३ ॥
 अहो जितेन्द्रियस्यापि । काथारण्ये मनोमृगं ॥ प्रकाश्य महिलापाशं । कामव्याधौ हिनस्त्यलं ॥
 ॥ १४ ॥ अथास्यदेहे स्वे पशुपतिरुमां कंसमथनो । विगुप्तो गोपीभिर्दुहितरमयासीत्कमलद्रुः ॥
 यदादेजादेतज्जगदपि मृगीहृत्परवशं । म वश्यः कस्य स्यादहह विषमो मन्मथशतः ॥ १५ ॥ त-
 त्प्राप्युपायं न भ्यात्वा । किञ्चित्तमि शोन्वधीः ॥ हित्वा कदम्बवद्ब्रोज्य—माचम्य च समुद्धितः ॥
 ॥ १६ ॥ विमनस्कमिवालोक्त्य । गंगादित्योऽन्वयुक्तं तं ॥ किं व्याधिविधते वाधिः । सम्यग्माजोजि-
 यत्तथा ॥ १७ ॥ स मायी तं रहः स्माह । विघ्नं वीक्ष्य नवद्गृहे ॥ कथं भुञ्जे यतो गाल्य—स्नेहो
 मामपि वाधते ॥ १८ ॥ को विघ्नः कःयतां तथ्य—मिति श्रेष्ठिनि पृच्छति ॥ आगच्छेर्मममाख्यामी-
 द्युक्तवागाजुन्मश्रमं ॥ १९ ॥ गंगादित्योऽथ तत्पार्थ ॥ अत्रा प्रश्नयतिस्म तं ॥ गुरो निगद्यतां स-
 द्यः । कः प्रत्युहोऽस्ति मदगृहे ॥ २० ॥ सुशर्मचिष्ट दुष्टस्तं । किमहं कस्यै वद ॥ एकतो मे व्रतव्रं-

शो—ऽन्यतस्तव कुलक्षयः ॥ ३१ ॥ गृहस्थचिंताकरणा—द्याति जीवितवद् व्रतं ॥ तां न मे तन्व-
तस्त्वेत-त्क्षीयते निखिलं कुलं ॥ ३२ ॥ तुष्टस्तथापि प्रप्त्या त्वां । वन्मि श्रेष्ठिन् सुते तव ॥ सदूषण-
तयात्यंतं । त्वत्कुलं क्षययिष्यतः ॥ ३३ ॥ यथानयोस्तनावस्ति । निःसीमं कामनीयकं ॥ तथा दो-
षोदयोऽप्युच्चै । रत्नदूषी यतो विधिः ॥ ३४ ॥

परिणय्याथ दत्से त्वं । यदि कस्यापि नंदने ॥ तर्हि तत्कुलनाशोऽथ । पातकैरुपलिप्स्यसे
॥ ३५ ॥ गंगादित्यस्तदाकर्ण्य । प्रमीत इव पृष्ठवान् ॥ त्वं कृपाबुः कलावांश्च । वद किं करवाण्यहं
॥ ३६ ॥ पंफुल्यामास मे नूनं । सद्योऽपि ब्रह्मपादपः ॥ इति दुष्टोऽतिहृष्टात्मा । सुशर्मांचष्ट तं पुनः
॥ ३७ ॥ परेद्यवि चतुर्दश्यां । श्यामायां दिनयौवने ॥ दारव्यां नव्यपेदाया—मन्निद्रायां समंततः
॥ ३८ ॥ दुक्कलोन्मीलितश्रीके । गव्याजरणप्रारिते ॥ तव पुत्र्यौ निजे न्यस्य । विनिवेश्य च ता-
लकं ॥ ३९ ॥ तां पेदां समुपादाय । बलिपुष्पादिसंयुतां ॥ एकाकी त्वं समागच्छे । रहः स्वस्ति-
नीतटे ॥ ४० ॥ त्रिभिर्विशेषकं ॥ तत्राहं स्वयमागत्य । बलिनिक्षेपपूर्वकं ॥ पेदां चाप्लाव्य गंगायां
। कर्षिष्ये शांतिकं ततः ॥ ४१ ॥ एवं कृते कृतिन् भावि । कुशलं त्वत्कुलेऽस्मिन्ने ॥ यदि क्षेमम-

निप्रैयी—स्तर्हि निर्माहि मा मुह ॥ ४२ ॥ इञ्जे मिश्यापि स स्वार्थी । तथाहो नदचीकयत् ॥ गं
 गान्दित्यो यथा मेने । मयमेवानिमुग्धधीः ॥ ४३ ॥ कृत्वा स्वार्थसमर्थनाय विविधां मायामयीं चा-
 तुरीं । विद्याज्ञानकलौषथादिविधिक्षिर्जे वंचयते जगत ॥ अंतर्दुष्टहृदो चह्विर्वतभृतः पाख्मिनस्तैऽपि
 चे—ज्जायंते गुणस्तदा कथमहो नामी वकोशदयः ॥ ४४ ॥ श्रेष्ठ्यग्रागारमागत्य । न कस्यापि
 प्रकाश्य तन् ॥ चतुर्दशीदिने प्राप्ते । तत्सामग्रीमतीतनत् ॥ ४५ ॥ अन्यापि कन्या धन्यापि । स्या-
 दन्यायाममंडनं ॥ अनयोर्दृष्टयोस्त्यागे । हानिः का नाम मे ननु ॥ ४६ ॥ ध्यात्वेत्यस्मत्कुले क-
 न्या । नमंत्येवं ह्युनिम्नगां ॥ इति मिश्र्योत्तरेण स्वं । प्रत्याय्य च परिहृदं ॥ ४७ ॥ सर्वं गुरुक्तमा-
 दाय । पेठां मतनयाद्वयां ॥ दुःपाद्य च जनैः श्रेष्टी । स्वःसरित्तमाप्तवान् ॥ ४८ ॥ त्रिजिर्विशेषकं
 ॥ त्रतित्रयोऽपि तत्रैत्य । श्रेष्टिभृत्यान् प्रहृत्य च ॥ आह्लावयत्स्वपुण्यालि—मिव पेठां नदीजले ॥
 ॥ ४९ ॥ कृत्वा च शान्तिकं सम्य—गंगादित्यं गुरुर्जगौ ॥ गह्व त्वं त्वत्कुलेऽद्यामी—क्षेमं विघ्नवि-
 धातनात् ॥ ५० ॥ गत्वा गृहं जगौ श्रेष्टी । गंगायां ह्लाविता सती ॥ सा पेठागत्ययोगा—वर्तु
 नाशकिकि केनचित् ॥ ५१ ॥ हा वत्से दर्पणस्वहे । युवयोः किमजायत ॥ यन्नीते वंदितुं गंगां ।

तयैवापहते स्यात् ॥ ५१ ॥ एवमादि विद्वान्योन्वै—र्गगादित्यः कुटुंबयुक् ॥ तदौर्ध्वदेहिकं चक्रे ।
धिगहो कूटनाटकं ॥ ५३ ॥ युग्मं ॥

शतौष्ठ्य मउमर्येत्य । परित्राट् कूटकोटिभृत ॥ विप्रलंघयितुं शिष्या—न्मूर्खमुख्यानिदं जगौ
॥ ५४ ॥ अद्याहस्य समाधिस्थं । शंकरो मां पुरः स्फुरन् ॥ तुष्टस्तेऽस्मि यते ध्याना—देकतानम-
नैःकृतात् ॥ ५५ ॥ हिमाद्रिः स्वयमानीत—स्फीतदिव्यौषधान्वितां ॥ पेठां तुज्यं प्रहेष्यामि । प्रवाहे
जाल्वीयके ॥ ५६ ॥ त्वया विनैरैरानाया । सा तदौषधयोगतः ॥ विद्याः सेत्स्यंति हृद्यास्ते—ऽव-
श्यं विधैकवश्यदा ॥ ५७ ॥ तद्युष्माद्भिर्जवाद्यात्वा । स्वर्वापीं प्रति संप्रति ॥ पेठा जटियुपानेया ।
नोद्वाट्या च कथंचन ॥ ५८ ॥ अहो अस्मद्गुरोर्भाग्य—जंगीसंगीतकं महत् ॥ प्रहिणोति हरो
यस्मै । मंजूषां मंजुलौषधां ॥ ५९ ॥ इत्यमंदतमानंदा—स्ते शिष्यास्त्वस्यातुराः ॥ तुंगं गंगातटं
श्रित्वा । तामायांति व्यलोकयन् ॥ ६० ॥ युग्मं ॥ अथ सा सहस्रायांती । मंजूषा क्रीडितांभसि ॥
एतन्महापुरेशेन । सुजीमेन न्यजाव्यत ॥ ६१ ॥ आनाय्य तां समुद्वाव्य । पेठां कुंचिकया स्या
त् ॥ स्वःकन्ये श्व ते कन्ये । सुजीमस्तत्र दृष्टवान् ॥ ६२ ॥ किमेते मूलजातत्वा—द्विषकन्यात्व

नोऽयथा ॥ त्यक्ते गंगार्चनार्थे वा । मुक्ते निर्दूषणे अपि ॥ ६३ ॥ इत्याद्यनल्पमंदेहो । ऋपस्तद्धू-
 पमोद्धितः ॥ ते स्त्रियौ जगृहे को हि । स्त्रीरुतं हस्तगं त्यजेत् ॥ ६४ ॥ युग्मं ॥ तत्रान्यस्त्रीद्वयन्या-
 स—मंत्रमेकस्य मंत्रिणः ॥ मुत्तवान्यामात्यमंत्रेण । वनादानाथ्य तत्क्षणं ॥ ६५ ॥ क्षित्वा च म-
 र्कटीयुग्मं । तालयित्वा च पूर्ववत् ॥ सुनीमः स्त्रायामास । पुनः पेटां सरिज्जाले ॥ ६६ ॥ युग्मं ॥
 जियास्ते तां समायंति । दृष्ट्वा कृष्टा च वेगतः ॥ मयापवरकेऽमुच—वनार्थमिव देहिनं ॥ ६७ ॥
 मुशार्माथ कृतोन्माथः । पृथुमन्मथहेतिजिः ॥ दिनांतं तूर्णमिबलस । दिनांतमिव स्वं ननु ॥ ६८ ॥
 कर्ममाद्यपि सर्वपां । तदा तत्कर्म वीक्षितुं ॥ अनीश इव तत्पुण्य—मिवास्तं तरणिर्ययौ ॥ ६९ ॥
 श्रेष्टिकन्यंप्रति प्रौढ—स्तडाग इव मूर्तिमान् ॥ रंजयन्निखिलं व्योम । संधारागोऽस्फुरत्ततः ॥ ७० ॥
 परिव्राजोऽतिदुर्भ्यानि—संजातैर्दुरितैश्चि ॥ तमोऽिर्व्यानशे लोकः । समुद्र इव कज्जलैः ॥ ७१ ॥
 स स्वशिष्यान् जगौ विद्यां । साधयिष्याम्यहं निशि ॥ गुणमाप्तिस्तालयित्वोच्चै—द्वारं स्थेयं मया-
 द्रुहिः ॥ ७२ ॥ कोकूयमाना सा दुष्टा । वारमुद्घाटयेद्यदि ॥ तथापि न तदुद्घाटयं । न जेतव्यं
 च नेतसि ॥ ७३ ॥ शिष्यैस्तथा कृते रात्रौ । परित्राट् दुरितव्रतः ॥ मंजूपासनाभ्यास्य । वयतुमेवं

प्रचक्रमे ॥ ७४ ॥ अजन्माप्यप्रपंचेन । प्रपंचोऽयं मयाखिलः ॥ प्रवन्निमित्तं विदधे । विधेयेन म-
 नोद्युवः ॥ ७५ ॥ पूज्यतादेवतावासा—विहामुत्र च यद्धितं ॥ युष्मत्कृते मयामोचि । तृणवत्तदपि
 व्रतं ॥ ७६ ॥ तत्प्रसद्यानवधांग्यौ । युवाभ्यां स्मरतापितं ॥ निजांगसंगमरसे—निर्वाणं मामकांगकं
 ॥ ७७ ॥ इत्याद्यालप्य पेदायाः । स द्वारमुदजीघटत् ॥ रुषोऽऽटे मर्कटिके । विकटे निर्गते ततः ॥
 ॥ ७८ ॥ चतुर्भिः कलापकं ॥ क्षुधिते ते तृषार्त्तं च । संकोचाग्रच्युते चिरात् ॥ तमसा द्वारमप्रा-
 प्य । तमेवाप्तुं विलेगतुः ॥ ७९ ॥ आभ्यां निजाद्य स्त्रीरूपं । कर्मैतन्निर्ममेऽमुना ॥ इतीव तस्य
 वानर्यौ । प्राग्व्यदारयतां दृशौ ॥ ८० ॥

इदं दुःकर्मलमस्य । परित्राजोऽस्य नोचितं ॥ ते तन्नक्रमतो नूनं । त्रोटयांचक्रतुः क्रुधा ॥
 ॥ ८१ ॥ अनेनैव सुशर्मायं । दध्यौ दुष्टमिति ध्रुवं ॥ मर्कटयौ खंभशस्तस्य । हृदयं परितेनतुः ॥
 ॥ ८२ ॥ परांगनापरिखंभ—रंगोऽनेन यदैह्यत ॥ तस्येतीवाखिलं गात्रं । मुहुर्नैकायतः स्स ते ॥ ८३ ॥
 इहं शाखामृगीभ्यां स । ब्रह्ममाण्डाखिलांगकः ॥ व्याकुलात्मा सपूत्कारं । स्वशिष्यानिदमूचिवान्
 ॥ ८४ ॥ रेरे केनापि पापेन । मद्विषा मर्कटीजुषा ॥ मंजूषा प्रेषिता ताभ्यां । दार्यमाणोऽस्मि मे-

पवत् ॥ ८१ ॥ वारमुद्राद्यन्तां तूर्णं । गुरुणा कार्यमस्ति चेत् ॥ नो चेदहं प्रमीनोऽस्मि । शुष्माकं
 निष्टनामपि ॥ ८६ ॥ गुणै बुंचापरेऽप्येवं । शिष्यास्तस्वस्तिः पुरा ॥ तद्विद्याविकृतं मत्वा । द्वारं नै-
 वोदजीवदत्त ॥ ८७ ॥ ततः स प्लवगीखिन्नी—कृतांगस्तिबलचूर्णवत् ॥ पापीयानिनि मत्वेव । प्राणैः
 मद्योऽपि तत्त्वजे ॥ ८८ ॥ दुष्टकर्म सुशर्मसौ । रौद्रध्यानतया मृतः ॥ वज्रव राक्षसद्वीपे । राक्षसो-
 ऽपि नृशमहन् ॥ ८९ ॥ मृषावाद्ग्रौहं दृढयति शुभं नश्यति जने । प्रतीतिर्न कापि स्फुरति मन-
 सि ध्यानमशुभं ॥ अक्कीर्निस्त्रैलोक्ये लगति चिरमंते च कुगतिः । फलान्येतानि स्युर्ननु तनुभृतां
 वंचनतरोः ॥ ९० ॥ विज्ञायावधिनो स्वस्य । सुनीमं मृत्युभारणं ॥ स कौणपोऽनिकोपेन । पुरमेत-
 दुपागमन् ॥ ९१ ॥ निर्भर्त्स्यार्यास्तु च ग्राहिण । निर्णेजक श्वांवरं ॥ स तं जघान कः शक्तः ।
 मद्भतेऽन्यपराधं ॥ ९२ ॥ मुक्त्वा ते द्वे स्त्रियौ सर्वान् । पौरांश्च निस्वास्यत ॥ द्विपद्गृह्यो हि नि-
 ग्राह्यो । द्विपक्षेपे नयो ह्ययं ॥ ९३ ॥ अहो भृशं दुरंतोऽसौ । परदाग्रहाग्रहः ॥ न स्वस्यैव यतो
 नाशः । परेणामपि किंतु सः ॥ ९४ ॥ सा जया विजया सा च । ते आवां श्रेष्ठिनः सुते ॥ रा-
 दसोवांसिनमिदं । पुरं स्फुरति ते पुरः ॥ ९५ ॥

एतद्वृत्तं निजं सर्वं । समाख्याय स राक्षसः ॥ बभार्षे प्राग्भवप्रेम्णा । परिणेष्ये युवामिति ॥
 ॥ ९६ ॥ एकाकिन्यौ पुरे शून्ये । बिभेष्यत श्रमे इति ॥ सृष्ट्वतदंजनद्वंद्वं । सद्य लुण्ठीत्वकारकं ॥
 ॥ ९७ ॥ कृत्वा श्वेतांजनेनावां । करञ्जीञ्जावन्नासुरे ॥ स याति राक्षसद्वीपं । द्वित्रैर्धनैरुपैति च ॥
 ॥ ९८ ॥ युग्मं ॥ त्वराहूतश्चिरादेति । चिराहूतश्च सत्वरं ॥ विपर्यस्ता स्थितिस्तस्य । वेधसापि न
 बुध्यते ॥ ९९ ॥ एवं व्यसनपाथोधा—वावां दैवेन पातिते ॥ न कोऽप्युद्धर्तुमेतस्मा—दस्ति नि-
 स्तुषविक्रमः ॥ १०० ॥ परमद्यापि नौ व्यापि । किञ्चिद्भाग्यं विजृम्भते ॥ दीनानाथैकजीवातु—र्ध-
 नाकृशो ब्रवानिह ॥ १ ॥ चिंतयौपयिकं किञ्चि—द्येनास्मात्कौणपाथमात ॥ पंचाननाकुलंगीव—
 दावां मोचयसे स्यात् ॥ २ ॥ परोपकाराहितरात्रासिकया—न्न स्वस्य कष्टं विमृशंति संतः ॥ किमा-
 त्मवर्षेण जगज्जनानां । न चंदनास्तापन्नं हरंति ॥ ३ ॥ इत्युच्चैश्चाटुकोटिभि—स्ताभ्यां स्त्रीभ्यां
 स जारितः ॥ सुमित्रश्चितयामास । दाक्षिण्यैकमहोदधिः ॥ ४ ॥ एकतः क्रूरकोटीरः । स कीनाशो
 हरत्यसूत्र ॥ अन्त्यतः शरणं प्राप्ते । त्राणाहं स्त्रीतमे श्रमे ॥ ५ ॥ एतदर्थं वरं प्राणान् । मुंचे सत्व-
 रगतत्वात् ॥ न पुनः प्रार्थनाप्रगं । कृत्वा गह्वामि रंक्वत ॥ ६ ॥ अध्यास्य धैर्यमूर्जस्त्रि । नयाम्येते

पुरं निजं ॥ रक्षिता नविता कोऽपि । त्रयाणां पुण्ययोगतः ॥ ७ ॥ राक्षसेनास्मि मुक्तश्चे—तदैते
 दयिते मम ॥ अथ तेन हतस्तिर्हि । परार्थाः साधवोऽसवः ॥ ८ ॥ सुमित्रः पृष्टवान् कन्ये । स क-
 दैष्यति राक्षसः ॥ अथेति ताव्यामुक्तेऽसौ । स्नाहकार्यस्तदा हुतं ॥ ९ ॥ स्त्रीन्यां प्रोचे स गंधेन
 । ज्ञात्वाव त्वां हनिष्यति ॥ अतोऽथः कोशसदने । स्थितैतां क्षपय क्षपां ॥ १० ॥ एतां तन्मति-
 माहृत्य । करनीकृत्य च स्त्रियो ॥ सुमित्रः कोशमध्यास्य । निश्चेष्ट इव तस्थिवान् ॥ ११ ॥ विना-
 वर्यां विनानायां । सुमित्रो निर्गतस्तनः ॥ ते नारीकृत्य पप्रह ॥ नैशं कीनाशचेष्टितं ॥ १२ ॥ ऊ-
 चतुन्ते निजि प्रातः । अव्याक्रंधं नरोद्भवं ॥ लब्ध्वा कोऽपि नरोऽब्रेति । जह्वपन् दिव्यक्षिपद् दृशौ
 ॥ १३ ॥ गंधोऽयमावयोरेव । नार्योरस्ति न कश्चन ॥ मुमूर्षुः कः समन्येति । गुहागर्भे द्विपद्विषः
 ॥ १४ ॥ इत्यस्मद्वचसा सोऽनि—प्रतीतो यामिनीं स्थितः ॥ पुनः शीघ्रं समागच्छे—स्त्युक्तोऽजा-
 त्रिजं गृहं ॥ १५ ॥ युग्मं ॥

अथांजनद्वयं लात्वा । दासेरीकृत्य ते स्त्रियो ॥ कोशात्तमद्रत्नभृते । गोणौ तत्र निवेश्य च
 ॥ १६ ॥ अथास्य करचीमेकां । द्वितीयां च करे श्रयन् ॥ सुमित्तः प्रस्थितो धीरो । महाशालपुरं-

स्थिरः ॥ ४१ ॥ सोऽथ व्यथातुरोऽवोचत् । सिद्धं स्तञ्चाद्विमुञ्च मां ॥ जातं सत्यमिदं संति । रक्षां
सामपि जीषकाः ॥ ४२ ॥ सिद्धोऽप्यथाद्विमुञ्चास्मिन् । वैरं त्वं चेन्मुमुक्षसे ॥ आचक्षे च रक्षास्तं
। मत्प्रिये तर्हि दापय ॥ ४३ ॥ सिद्धः प्रोचे क्व ते कांते । त्वयापि प्राच्यजन्मनि ॥ श्रेष्ठिनं वञ्च-
यित्वैव । गृहीते तस्य नन्दने ॥ ४४ ॥ अद्यापि त्वं ततोऽनार्या—त्पारदार्यान्नि तुष्यसि ॥ व्रतग्रंशः
कुम्भत्युश्च । रक्षास्त्वामयतस्ततः ॥ ४५ ॥ वरं बह्व्यः पत्न्यो वरमञ्जिसृताः पण्यल्लना । वरं षंढीन्ना
वो वरमतिशुचि ब्रह्मचरणं ॥ वरं हवेन्मग्रासो वरमनशनं शुद्धमनसां । जवहृतस्तेनं न वरमपरस्त्रैण-
हरणं ॥ ४६ ॥ क्व व्रतं निर्वृतिप्रापि । क्व रोगा नरकप्रदाः ॥ तथापि प्रोगाभोगार्थी । लोकश्चेष्टि-
तमस्य धिक् ॥ ४७ ॥ को विदग्धो व्रतं प्रेक्ष्वा । विषयान्निलष्यति ॥ कश्चित्तमणिमाचूर्ण्य ।
गृहीते कर्करानहो ॥ ४८ ॥ किञ्चित् कुत्सनीयांग्यौ । स्त्रियौ मानुषजावतः ॥ त्वं सुरत्वेन रम्यांगः
। संबंधः कथमस्तु वः ॥ ४९ ॥ सिद्धवाक्यैः प्रबुद्धः सन् । स्तञ्जात्तेन विमोचितः ॥ स्त्रीकृत्य कर-
जीयुग्मं । सुमित्रं कौणपोऽवदत् ॥ ५० ॥ एते प्रिये गृहाण त्वं । तत्पुरं च महापुरं ॥ निवास्य
शुद्धं तद्वाज्यं । वैरं मुक्तं मया त्वयि ॥ ५१ ॥ सिद्धं सुमित्रं नार्यौ च । क्षमयित्वातिशान्तिः ॥

लत्कार—नडिङ्ङेन मंप्तिनः ॥ ब्रह्मन्ध्यांननिर्जैदि—ध्यानो घन श्वासितः ॥ ३८ ॥ ऊर्ध्ववर्धि-
 णामूर्ध्वार्ध—मुञ्चमप्युच्चयन्निव ॥ द्रश्चिरामपि क्षोणीं । पद्मैर्मरियन्निव ॥ ३९ ॥ अतिरौद्रतया मृ-
 त्यु—मपि संनापयन्निव ॥ रोषाद् द्विगुणवेगाद्धः । पृष्टे प्राप स कौणपः ॥ ४० ॥ चतुर्भिः कला-
 पकं ॥ कुर्वन्निव जगद्बद्ध—मयं किलकिलाखैः ॥ अमाल्यपुत्रमाचष्ट । सोऽथ दुष्टशिरोमणिः ॥
 ॥ ४१ ॥ रे पाटञ्चरकोटीर । सामान्यं साहसं न ते ॥ मृत्योस्वि मम स्थानं । यः क्रांत्वाहरत स्त्रि-
 यौ ॥ ४२ ॥ सुभीमो हतवान् यः प्रा—ग्मम पत्न्यौ यमातिथिः ॥ सकुटुम्बो मया चक्रे—ऽधुना
 त्वं च करिष्यसे ॥ ४३ ॥ मां विराज्य कियत्कालं । जिजीविषसि रे जड ॥ मृगारातिं पराद्वय ।
 किं जीवति मृगश्चिरं ॥ ४४ ॥ दृष्टवान् यदि मां न त्वं । नहि किं नापि शुश्रुवान् ॥ राक्षसोऽहं
 जगज्जाग्रुं । कृतांतस्याग्रजोऽस्मि रे ॥ ४५ ॥ एकग्रासं करोमि त्वां । शरण्येन सहामुना ॥ विभ्रु-
 न्निनि कीनाश—स्तौ द्वौ जग्धुमधावत ॥ ४६ ॥ पंचभिः कुलकं ॥
 धीरयित्वा कुमारं द्वा—ग्गयार्त्तं हुंकृतैस्त्रिभिः ॥ मंवाक्षैरस्त्रिमोघैः । सिद्धः स्तंभयतिस्म तं ॥
 ॥ ४७ ॥ नारचैस्त्रि नीदृणत्रै—कौस्तैः स कौणपः ॥ कीलिनाखिलकायोऽनू—त्काष्टस्तं ज द्य

प्रति ॥ १७ ॥ युगं ॥ कौणपापातप्रीत्या च । क्रामन्मार्गं समीखत् ॥ मध्ये कान्तरमद्राक्षी—न्नर-
मेकं तरोस्तले ॥ १८ ॥ अयं रविस्त्रिजस्वी । सोमवत्सौम्यदर्शनः ॥ योगीव ध्यानबद्धात्मा । चि-
त्वन्यस्त इव स्थिरः ॥ १९ ॥ नूनं लोकोत्तरस्फूर्तिः । सिद्धः कश्चन दीप्यते ॥ रक्षिष्यति च मां प्री-
त—मस्माद्राक्षसैवैशसात् ॥ २० ॥ ध्यात्वेति कर्ग्रीद्वंद्वं । बध्वासन्नतरौ ततः ॥ नमस्यामास सो-
द्वासः । सुमितस्तं नरोत्तमं ॥ २१ ॥ त्रिभिर्विशेषकं ॥ ध्यानं जित्वाशिषं दत्त्वा । सिद्धस्तं पृष्ठवान्
वद ॥ कस्माद्वत्स संचितोऽमि । सोऽथ प्रीतस्तमूचिवान् ॥ २२ ॥ दवज्वालेव मेऽस्त्युच्चै—श्रिता
संतापकारिणी ॥ यदि तत्रांबुदायेयाः । संपृष्ठेयास्तदा प्रभो ॥ २३ ॥ स्मित्वाभ्यधत्त सिद्धस्तं । सं-
दिग्धः केयमस्ति ते ॥ शक्तिं चमत्कारकरीं । शृणु कान्चन मामिकां ॥ २४ ॥ भूतव्यंतरयक्षराक्ष-
सकुलं स्तत्रामि हुंकारतः । सूर्यं चंद्रमसं करोमि च करे श्रोतष्पतिं शोषये ॥ आकर्षामि समं सूरैः
सुरपतिं नागेश्वरं सोरगं । विश्वं चान्यथयामि नास्ति मम प्रोः किंचित् कचिद् दुष्करं ॥ २५ ॥
तदवष्टंभसंतुष्टो । रक्षोवृत्तांतमादितः ॥ विज्ञाय तस्मादन्नयं । सुमित्रस्तमयाचत ॥ २६ ॥ तावदुद्-
घादितद्वार—पुरवद्विवृताननः ॥ ऊर्ध्वार्धकृतग्रजः शैल । इव शृंगाग्रपादपः ॥ २७ ॥ ज्वलद्दृष्टिज-

लन्कार—तद्विहङ्गेन मंस्तिनः ॥ ब्रह्मान्जाननिर्जदि—ध्यानो घन इवासितः ॥ ३७ ॥ ऊर्ध्ववर्धि-
 भाष्टुमूर्धोत्र—मुञ्जमप्युचयन्निव ॥ त्रिचारामपि दोषीं । पद्मैर्भस्मयन्निव ॥ ३८ ॥ अतिरौद्रतया मृ-
 त्यु—मपि संनापयन्निव ॥ रोषाद् द्विगुणवेगाढ्यः । पृष्टे प्राप स कौणपः ॥ ३९ ॥ चतुर्भिः कला
 पद्मं ॥ कुर्वन्निव जगज्जन्द—मयं किलकिलास्त्रैः ॥ अमात्यपुत्रमाचष्ट । सोऽथ दुष्टशिरोमणिः ॥
 ॥ ४० ॥ रे पाटञ्जरकोटीर । सामान्यं साहसं न ते ॥ मृत्योश्चि मम स्थानं । यः क्रांत्वाहरत स्त्रि-
 यौ ॥ ४१ ॥ सुभीमो हतवान् यः प्रा—ग्मम पत्न्यौ यमातिथिः ॥ सकुटुम्बो मया चक्रे—ऽधुना
 त्वं च करिष्यसे ॥ ४२ ॥ मां विराध्य कियत्कालं । जिजीविषसि रे जड ॥ मृगारातिं पराव्रज्य ।
 किं जीवति मृगश्रिरं ॥ ४३ ॥ दृष्टवान् यदि मां न त्वं । नहि किं नापि शुश्रुवान् ॥ राक्षसोऽहं
 जगद्भ्रष्टं । कृतांतस्याग्रजोऽस्मि रे ॥ ४४ ॥ एकग्रासं करोमि त्वां । शरण्येन सहामुना ॥ विब्रुव-
 न्निनि कीनाश—स्तौ द्वौ जग्धुमधावत ॥ ४५ ॥ पंचजिः कुलकं ॥

धीरयित्वा कुमारं द्वा—ग्रनयार्त्तं हुंकृतैस्त्रिभिः ॥ मंवादकैरश्विमोघैः । सिद्धः स्तंजयतिस्म तं ॥
 ॥ ४६ ॥ नागचैस्त्रि तीक्ष्णगै—कारस्तैः स कौणपः ॥ कीलिनाखिलकायोऽनृ—त्काष्टस्तंज इव

स्थिरः ॥ ४१ ॥ सोऽथ व्यथातुरोऽबोचत् । सिद्धं स्तंभाद्विमुञ्च मां ॥ जातं सत्यमिदं संति । रक्ष-
 सामपि शीषकाः ॥ ४२ ॥ सिद्धोऽप्यथाद्विमुञ्चास्मिन् । वैरं त्वं चेन्मुमुक्षसे ॥ आचक्ष्व मे च रक्षां
 । मत्प्रिये तर्हि दापय ॥ ४३ ॥ सिद्धः प्रोचे क ते कांते । त्वयापि प्राण्यजन्मनि ॥ श्रेष्ठिनं वंच-
 यित्वैव । गृहीते तस्य नन्दने ॥ ४४ ॥ अथापि त्वं ततोऽनार्या—त्पारदार्यान्नि तुष्यसि ॥ व्रतग्रंथः
 कुमुदयुश्च । रक्षस्वामयतस्ततः ॥ ४५ ॥ वरं बह्व्यः पत्न्यो वरमग्निसृताः पण्यल्लना । वरं ष्ठीन्ना
 वो वरमतिशुचि ब्रह्मचरणं ॥ वरं हवेन्मग्रासो वरमनशनं शुद्धमनसां । ऋषैस्तस्तेनं न वरमपरस्त्रैण-
 हरणं ॥ ४६ ॥ क व्रतं निर्वृतिप्रापि । क शोभा नरकप्रदाः ॥ तथापि शोभाभोगार्थी । लोकश्चेष्टि-
 तमस्य धिक् ॥ ४७ ॥ को विदग्धो व्रतं प्रेक्षवा । विषयानजिह्वयति ॥ कश्चित्तामणिमाचूर्ण्य ।
 गृहीते कर्करानहो ॥ ४८ ॥ किञ्चित्ते कुत्सनीयांग्यौ । स्त्रियौ मानुषचावतः ॥ त्वं सुरत्वेन रम्यांगः
 । संबंधः कथमस्तु वः ॥ ४९ ॥ सिद्धवाक्यैः प्रबुद्धः सन् । स्तंभात्तेन विमोचितः ॥ स्त्रीकृत्य कर-
 शीयुग्मं । सुमित्रं कौणपोऽवदत् ॥ ५० ॥ एते प्रिये गृहाण त्वं । तत्पुरं च महापुरं ॥ निवास्य
 शुद्धं तद्राज्यं । वैरं मुक्तं मया त्वयि ॥ ५१ ॥ सिद्धं सुमित्रं नार्यौ च । क्षमयित्वातिशान्तधीः ॥

स्वस्वरूपं समुत्सृज्य । निरोधत निशाचरः ॥ ५३ ॥ सुमित्रोऽथान्यथासिद्धं । त्वत्प्रमादरमायनैः ॥
 लज्जीवितोऽस्यहं रक्तः—सन्निपातजयादितः ॥ ५३ ॥ सिद्धिर्विद्याः कलाश्चाभ्याः । सर्वाः मंमीत्य
 वेधसा ॥ मन्ये कृता तनुस्तेऽसौ । नो चेन्नक्तिरियं कुनः ॥ ५४ ॥ अमूर्तिमानियत्काल—मुषका-
 रः श्रुतो मया ॥ त्वदर्शनादिदानीं स । मूर्तिमानिति मे मतिः ॥ ५५ ॥ ततोऽनुज्ञाय सिद्धं न—
 मुष्ट्रीकृत्य पुनः स्त्रियौ ॥ तत्रारूढः सुमित्रोऽजा—न्महाबालपुरं सुखं ॥ ५६ ॥ मणीन कृत्यपि वि-
 क्रीय । गृहीत्वा चाग्निं गृहं ॥ परिणीय च ते कन्ये । बुभुजे स कृनी सुखं ॥ ५७ ॥ विनामणी
 यते यस्य । पुण्यं पूर्वजवार्जितं ॥ तस्य स्यात्सुखभं सर्वं । देवस्येव समीहितं ॥ ५८ ॥

इतः सा रतिसेनापि । वीक्ष्याप्राप्तं निजं प्रियं ॥ पुरे बाले च सर्वत्र । दामीभिरगवेपयत् ॥
 ॥ ५९ ॥ अथश्रयती प्रियं कापि । त्रिदिनीं त्यक्तजो जना ॥ रथांगीव क्रांगी सा । तस्यो दुःस्या
 वियोगतः ॥ ६० ॥ सुमित्रश्चेदतः किं नु । न्यूनमन्यः प्रियो न किं ॥ न ह्येकस्मिन् गते हंसे ।
 स्यादहंसा सरस्यहो ॥ ६१ ॥ इत्यादिजननीवाक्याद् । ज्ञात्वा तद्वीर्यचेष्टितं ॥ दंदह्यमानहृदया ।
 सोपालब्धवतीति तां ॥ ६२ ॥ मन्ये त्वयैव मत्प्रेयान् । याचित्वा किञ्चनाधिकं ॥ वंचयित्वा गृहीत्वा

योगिनी ॥ ८३ ॥ वत्स स्वह तदागह । स्वदर्शनरसायनैः ॥ समुज्जीविष द्यूयोऽपि । निर्जीवापि
 तां प्रियां ॥ ८४ ॥ अहो अर्वावर्जनायुक्ति—रहो कपटपाठं ॥ अहो वंचनवैचित्र्य—मस्यां वैया-
 त्यमप्यहो ॥ ८५ ॥ मायाविन्यां मयाप्यस्यां । मायाश्रेयेति चिंतयन् ॥ कृतावहिहो जामाता । वा-
 चं प्रोवाच तांप्रति ॥ ८६ ॥ युभं ॥ तावकीं प्रीतिं वेदभ्येव । परं सार्थवशंवदः ॥ प्रस्थितस्त्वया
 मात—स्तेनाहं त्वां न पृष्टवान् ॥ ८७ ॥ विस्मेरयत्यपरं जातु । त्वदुपहं तु गौरवं ॥ वज्रत्रेपवदा-
 लीनं । मन्मनो विस्मेरेत्कथं ॥ ८८ ॥ इति मर्माविधा तस्य । वाचा चित्ते चमत्कृता ॥ हसंती तं
 करे कृत्वा । सा स्वमंदिरमानयत ॥ ८९ ॥ गलद्विदासकद्वोक्षां । स लावण्यसैः कृशां ॥ कद्रम-
 लांबरसेवालां । विगतोज्ज्वलहंसकां ॥ ९० ॥ वीह्य ग्रीष्मनदीदेह्यां । वेद्यामपि सतीं प्रियां ॥
 सुमिवश्चित्स्वातः । प्रीतिवाक्यैरततुषत् ॥ ९१ ॥ युभं ॥ कांते प्राप्ते प्रियाप्यह—तस्य रूपं व-
 चोऽपि च ॥ दृष्टुं श्रोतुं च बाहुद्वयं । नेत्रयोः श्रवसोरपि ॥ ९२ ॥ वियोगे द्विगुणीकृत—प्रेमस्थे-
 मभुजोस्तयोः ॥ निस्सीमशर्मकिमिरो—गलत्कालः कियानपि ॥ ९३ ॥ रतिसेनां कदाप्युचे । स-
 जिह्वधुर्मणिं निजं ॥ किंचित्कौतुकमातन्वे । प्रिये त्वं चेन्न कुप्यसि ॥ ९४ ॥ सा स्माह केयं म-

पृष्ठा । प्रियाप्राणेश्वरत्वतः ॥ मम प्राणास्तवैवामी । निधुज्यंतां यथारुचि ॥ ७४ ॥ ननस्त्रां करणी-
 कृत्य । सितंजननिवेशनात् ॥ अहष्टो वृद्धया प्राप्तः । सुमित्रः स्वयदं ययौ ॥ ७५ ॥ नयोर्मुखं
 कालापितुं । गृहीत्वा जलपात्रकं ॥ कुट्टिन्युपरि संप्राप्ता । करणीमैकनाग्रतः ॥ ७६ ॥ मंत्रांता हृदि
 दध्यौ च । संजातं किमिदं हृदा ॥ पुत्रीपुत्रीपनिस्थाने । करणी यन्निजाव्यते ॥ ७७ ॥ मत्प्राप्ति
 करणी नेयं । पित्राची राक्षसीव वा ॥ स्त्रीपुंसयोर्द्वयं जग्धा । रूपमेतदस्त्रिश्रियत् ॥ ७८ ॥ दा
 जामातस्तनूजे दा । गेहांतर्गतयोरपि ॥ किं जातं युवयोर्देवा—अदियं वां पदे स्थिता ॥ ७९ ॥
 सोरस्तामं सवाष्पं च । विलपंती जरत्यथ ॥ आत्मीयपरिवारस्य । तद्वहनमदीदृशत् ॥ ८० ॥ न-
 दर्शनाद्विमुञ्च्योच्चै—स्तामाचष्ट परिहृदः ॥ अयुनैव सुमित्रोऽय—मितः प्राप्तः स्वमंदिरं ॥ ६ ॥ नृनं
 पूर्वापमानेन । वैरशुचिचिकीरिव ॥ द्रुदं विभंजनं कृत्वा । स धूर्तो गतवान् गृहान् ॥ ६ ॥ दृश्यतां
 यद्ययं गेहे । स्यात्तदास्यैव चेष्टितं ॥ मुखोऽपि क्षमते नाप—मानं किं नु कलानिधिः ॥ ५ ॥ न-
 तः सुमित्रं वैश्मस्यं । ज्ञात्वा तद्द्वारि वारिता ॥ वृष्टा ध्यात्वावलदन्न—ग्रहणत्तन्नचेष्टितं ॥ ६ ॥
 गत्वा च तत्क्षणं कोपा—द्वीरांगदनुपाग्रतः ॥ वसत्यपि पुरे मुष्टा—स्मीति पृच्छन्वत्पदं ॥ ४ ॥

केन मुष्टेति राट्पुष्टा । बाष्पांबुष्ठावितेक्षणा ॥ करञ्जीकृतिपर्यंतं । सा सुमित्रकथां जगौ ॥ ५ ॥ सु-
मित्रनामश्रवणा—निमित्रं स्मृत्वा निजं नृपः ॥ तां तदासिद्धिनं रूप—वयसी ह्यपि पृष्टवान् ॥ ६ ॥
मित्रसंवादि तत्सर्वं । श्रुत्वा वेद्याननात्पदुः ॥ आजूहवन्नैर्जर्भुतैः । सुमित्रं मंदिरस्थितं ॥ ७ ॥
बहुद्वादिंवसैरथ । नृपो दर्शिष्यते मया ॥ इत्यादायोपदां दिव्यां । स वीरांगदमभ्यगात् ॥ ८ ॥ दू-
रादपि तमात्रोक्त्य । नृपतिः प्रीतमानसः ॥ जुजोपपीडमाक्षिभ्य । स्वासनार्धं न्यवीक्रीकृत ॥ ९ ॥
तयोः प्रजापते गोष्ठी । यावत्पीयूषवर्षिणी ॥ तावदाचष्ट सा दुष्टा । स्पष्टयंती स्वदृष्टतां ॥ १० ॥ देव-
दृष्टं त्वयैतस्य । धौर्त्यं दर्शेनमात्रतः ॥ त्वामप्ययं वशीचक्रे । ददेऽस्यार्धांसनं यतः ॥ १० ॥ कार-
यित्वा सुतां सज्जां । स्वाभिन्निकास्यतामयं ॥ करिष्यत्यन्यथा नूनं । पुरेऽन्वर्थं पुनस्तव ॥ ११ ॥
स्मिन्वापृहन्नृपो मित्र । व्यमंभ्येतस्तुता कथं ॥ स प्रोचे स्याद्यथा व्यक्ता । कला नास्या व्ययोऽपि
च ॥ १२ ॥ खिन्ना वेद्यावदद्गच्छ—ऋद्धरीवादनेरत्नं ॥ कला भवर्षि ते ज्ञाता । सज्जयाशु सुतां
मम ॥ १३ ॥ मंत्रिपुत्रोऽप्यथाद् दुष्टे । कलेयं किलति मम ॥ यावत्त्वां रासजीकृत्य । पुरविष्टां न
चारये ॥ १४ ॥ नो चेदर्पय तद्रत्नं । मम रे पश्यतोदरे ॥ ततश्चुत्वाप्रश्रयद्भूपः । किं रत्नं मित्र

कथ्यतां ॥ १४ ॥

सोऽवदन्मार्गमध्वेऽनृ—न्मज्जनादिविधिर्यतः ॥ तद्रत्नमनया जहे । पापिन्या मम जीवयत ॥
॥ १५ ॥ वीरांगदोऽनृत्यधात्क्रोधा—हे त्वयाकारि गीरियं ॥ ग्रामोऽपि ज्वाह्यते स्वेन । व्यारोद्धोऽ-
पि विधीयते ॥ १६ ॥ ध्यानीयतां मणिसूतुर्णे । संप्रत्येव न चेदिनः ॥ निर्लाभ्यतकश्चरणं । पुरा-
न्निर्वासयिष्यसे ॥ १७ ॥ साध दीना समानीय । कोशाद्रनं समर्थं च ॥ सुमित्रं क्षमयामास । क-
लाढये हि बलं किमु ॥ १८ ॥ गोष्ठी करिष्यते पश्चा—देतपुत्र्यनुकथ्यतां ॥ द्रशुन्या प्रद्वितो ग-
ङ्गा । सुमित्रस्तदगृहं गतः ॥ १९ ॥ कृष्णज्जनं निवेदयामाहणोः । प्रागल्भ्यं स प्रियां व्यधात ॥ मा-
पि विद्वाय तद्राहं । स्वसवित्रीमतर्जयत ॥ २० ॥ रतिसेनां समानीय । स मानी निजवेदमनि ॥
स्त्रीषु मुख्यत्वमातेने । सतीत्वस्य फलं ह्यदः ॥ २१ ॥ महामात्स्यपदं दत्त्वा । सुमित्राय बलान्नुपः ॥
छदीदृशफलं प्रेम्णः । सन्मैत्र्या हि किमुच्यते ॥ २२ ॥ वीरांगदेन पृष्टोऽग्र । यदादत्तमणिकथां
॥ स्त्रीप्राप्तिवृत्तं स्वकीयं । चमत्कारि सुहृज्जगौ ॥ २३ ॥ व्यजिह्वपञ्च शून्यं चे—न्नगरं नन्महापुरं
॥ वास्यते तर्हि तद्राज्यं । लक्ष्मीप्राज्यं स्वसाहवेत् ॥ २४ ॥

एतत्साध्विति जटिपत्वा—नुकृतो जगतीश्रुजा ॥ अनेकानीकसश्रीकः । सुमित्रः प्राप तत्पुरं ॥ ३४ ॥ निष्कासितं निशाटेन । तज्जनं पार्श्ववासिनं ॥ अनाद्य न्यायवर्तिष्ठुः । स तत्पुरमवा-
सयत् ॥ ३५ ॥ देशे तत्र च सर्वत्र । श्रीवीरगदशासनं ॥ यशःस्तोमैः समं स्वीयैः । स सुखं स-
मतिष्टिपत् ॥ ३६ ॥ तत्राधिकारिण न्यस्य । कोशं चादाय धीसखः ॥ उपेत्योपायनैर्दिव्यै—वीरि-
गदमतुषत् ॥ ३७ ॥ सुमित्रमंत्रिमंत्रेण । दुःसाध्यानप्यरीन्तुः ॥ असाध्यस्तुखेनैव । मुद्गलानिव
मात्रिकः ॥ ३८ ॥ कराळा अपि सीमाळा । ऋषाळास्तस्य शासनं ॥ सर्वेऽपि मेनिरे नित्यं । श-
कस्येवामरास्तदा ॥ ३९ ॥ र्दतिदुर्निर्दुष्कर्म—परचक्रसमागमाः ॥ कथायामेव तद्भाज्ये । श्रुता
लोकेर्न वीक्षिताः ॥ ४० ॥ भूपस्य सचिवस्यापि । प्रतिबिंबाविवात्मनः ॥ हेमांगदः सुबुद्धिश्च । क-
माज्जातौ सुताबुभौ ॥ ४१ ॥ राजपाठ्यां ब्रजन् मंत्रि-युतो वीरगदोऽन्यदा ॥ श्रीविद्यालरसादस्य
। छायायां स्वेहया स्थितं ॥ ४२ ॥ श्रीपार्श्वार्द्धेद्रुणग्राम—कामनीयकगर्हितं ॥ गीतं गायद्व्यलोकि-
ष्ट । मिथुनं किन्नराह्वयं ॥ ४३ ॥ युग्मं ॥ तत्कंठमधुरत्वेन । जिनगीतेन च कृणु ॥ विंदन्नमंदमा-
नंदं । निष्पदं द्रव सोऽभवत् ॥ ४४ ॥

दध्यौ च गीते वादित्रे—ऽनंतं पुण्यमिति श्रुतिः ॥ सत्यैव तेन चित्तं स्या—स्वस्थान्येवाम
 पि स्थिरं ॥ ३५ ॥ मिथुनं तदलंकृत्य । निजांगारणार्पणात् ॥ श्रीपार्थः संप्रति क्वासी—त्यपुन-
 र्मुधिवीपतिः ॥ ३६ ॥ अथोचत् किन्नरो देव । जवदीयापुरादितः ॥ आसते षोडशयोजन्यां । श्री-
 पार्थो विहरन् महीं ॥ ३७ ॥ पुनर्वीरांगदोऽध्यासी—ऽन्यमन्यः स मंजलः ॥ तीर्थोऽस्ति जंगमो य-
 स्मि—ज्ञाश्वसे निःस्वयं जिनः ॥ ३८ ॥ जनाः सुमनसस्तेऽपि । पार्षदत्वमवाप्य ये ॥ आसाहिभ्यं
 पितृव्येव । तद्व्याख्यानसुधारसं ॥ ३९ ॥ राज्यश्रीमदिसाखादा—दहं कीववदन्वहं ॥ आत्मानमपि
 नो वेद्मि । तन्निनंसाकथैव का ॥ ४० ॥ ततो गत्वा स्वयं तत्र । नटुपास्त्रिरमायनः ॥ कृषीयः पु-
 ण्यदेहं स्वं । मेदुरं विदधेऽधुना ॥ ४१ ॥ अथ मंत्रिषु विन्यस्य । राज्यं सैन्यान्वितो नृप ॥ सु-
 मित्रेण सह्याचाली—दाश्वसेन्यं जिनंप्रति ॥ ४२ ॥ जानुदक्षीर्नदीः कुर्व—त्रय्या द्विपमदांभुजिः ॥
 दुस्तसः सुतराश्चोर—सैन्योत्खातरजश्चयैः ॥ ४३ ॥ श्रीपार्थोपासनौलुब्धया—द्रुजत्रधिकमरवरं ॥ भे-
 न्यं निवेश्य कांतारे । क्वापि वीरांगदोऽवसत ॥ ४४ ॥ तत्राकस्माद्ववो लग्नो । ज्वालाजालजगद्वि-
 तः ॥ जोकृतुं यस्मिन्वद्भयं । कद्वयं दग्धुं प्रचक्रमे ॥ ४५ ॥ दंदह्यमानवृद्धोऽहै—धैर्मैरुर्ध्वं प्रमुच्यैः

॥ विहिता श्यामता व्योम्नो । मन्येऽद्यापि न गह्वति ॥ ४६ ॥ स्फुटद्वेणुस्वनव्याजा—रूपकारानिव
निर्ममे ॥ समंताद्दह्यमानं त—द्वनं दावहविर्बुजा ॥ ४७ ॥ रुशेध नृपतेः सैन्यं । प्रसर्पेव दावपा-
वकः ॥ वार्धिपूर द्वोद्दामो । द्वीपमभ्यग्नं जनं ॥ ४८ ॥ अग्रंलिहासु जालासु । प्रसृतीषु चतुर्दि-
शं ॥ तत्सैन्यं शुशुभे बाण—दैर्येद्रपुरलोकवत् ॥ ४९ ॥ अश्वितो ज्वलने लभे । जनो निर्यातु-
मक्षमः ॥ संव्रमी बंव्रमीतिस्म । तत्रैवावर्तनीरवत् ॥ ५० ॥ अग्निना व्याप्यमानानां । सैनिकानां प्र-
सूत्रान ॥ शुत्वाकंदान् भुशं दूनो । दध्यौ वीरांगदो हृदि ॥ ५१ ॥ वंदारुतिचावेन । श्रीपार्श्वे प्र-
स्थितोऽस्म्यहं ॥ तदंतरायकरीव । दावस्त्वेव दिवक्कति ॥ ५२ ॥

तद्वक्ता नास्ति किं क्वापि । शक्ता शासनदेवता ॥ वात्या रेणुमिव वज्रेक्षं । आटानां पावरे
रक्षणात् ॥ ५३ ॥ अश्विर्वैर्य तदा त्यक्त—हृद्वा पद्मावती स्वयं ॥ उपसर्गहरं स्तोत्रं । कृत्वा दत्त्वा
च तं जगौ ॥ ५४ ॥ चिंतामण्यार्यमंत्राढ्यं । पार्श्वस्त्वमिमं स्मर ॥ स्मृत्यास्य मेघं वीहयेव । वि-
ध्यास्यति द्वो हुतं ॥ ५५ ॥ राज्ञा तथा कृते सद्यः । प्रशशाम दवानलः ॥ श्रीपार्श्वनाथनामापि
। विघ्नं हंति तमोऽर्कवत् ॥ ५६ ॥ अश्विक्वयवासिनस्त्रांतः । क्वाकांतः प्रस्थितस्ततः ॥ प्रद्युं नागपुरे

ज्ञात्वा । जनिमवांस्तत्र वेगतः ॥ ५७ ॥ तत्र स्वर्गविमानश्री—निरूपदैरिय निर्मिते ॥ दिव्ये नम-
 वसरणे । रूप्यस्वर्णमणीमये ॥ ५८ ॥ प्राकाररेखावितयं । सुमनःप्रचयांचितं ॥ त्रैलोक्ये रेखायं
 त्रामं । श्रीपार्श्वे दृष्टवान्नुपः ॥ ५९ ॥ युष्मं ॥ चकोर द्वय शीतशुं । मयूर द्वय वारिदं ॥ दक्षि-
 द्वय दातारं । स प्रभुं प्रेक्ष्य पिप्रिये ॥ ६० ॥ जक्त्या प्रदक्षिणीकृत्य । जगवंतं भुवः प्रभुः ॥ शक्र
 वत् स्तोतुमारेजे । प्रमोदैरुदरंजरीः ॥ ६१ ॥ त्रिभुवनविभो तानि व्यर्थान्यद्वा नि ममागमं—स्तव
 पदयुगोपास्तिः स्वस्तिप्रदाजनि यत्र न ॥ अष्टमिदमहर्मन्ये धन्यं यदत्र मयाचिरात् । मुरतरिव
 श्रेष्ठो दृष्टस्त्वमेव फलप्रदः ॥ ६२ ॥ स्मृतिरपि तव स्वामिन् जाता ममाशु निरायुषी । पश्चि पृथुद्वय-
 ज्वालाजालं दिव्यकृतया यतः ॥ त्वमसि जगवन् नागयैर्लब्धोऽशुना स्तनयितुव—द्वयद्वयजवं नाप-
 द्यापं समापय सर्वतः ॥ ६३ ॥ द्रुति स्तुत्वा पुनर्नत्वा । स्थिते वीरांगदेऽग्रतः ॥ आश्रसेनिर्जिना-
 धीशो । विदधे धर्मदेशनां ॥ ६४ ॥ देहः सैकनगेहवत्तरुणता शैलापगापूरव—द्वन्द्वीः खण्ड्यद-
 वत्प्रणयिनीसंगस्तिग्दंनवत् ॥ ऐश्वर्यं खलमैत्र्यवत्परिजनस्नेहः पताकाप्रव—सौख्यं वारिनरागवद्-
 सितमध्यं दौदवच्चंचलं ॥ ६५ ॥

विमुञ्च्य बौद्धमतवत् । कृष्टिकं सकलं जगत् ॥ विधेयं पुण्यमेवैकं । तदङ्ग्यनिधानवत् ॥ ६६ ॥
 निरसीमसुखनिर्भासी । द्विविधोऽपि महोदयः ॥ पुण्येनैवोद्धसत्युच्चैः । मलितेनेव पादपः ॥ ६७ ॥
 द्रष्टास्तां विजयो ज्ञेयान् । कुटुंबं च महत्तमं ॥ परं ज्ञातरेज्वर्यं । पुण्यमेव सहायकं ॥ ६८ ॥
 देवपूजाद्यादान—शुभाध्यानादिनिर्मलं ॥ सुकृतं यत्कृतं पूर्वं । तत्फलं युवयोरदः ॥ ६९ ॥ संप्र-
 त्यपि तथा पुण्य-योगः कोऽपि स कटप्यतां ॥ येन व्यामोहितवैति । हुतं मुक्तिरमांतिकं ॥ ७० ॥
 निगद्यैवं स्थिते नाथे । ससुमित्रोऽपि भूयतिः ॥ द्वादशव्रतविस्तीर्णं । प्रपेदे धर्ममार्हतं ॥ ७१ ॥
 चिंतामणिमिव प्राप्य । धर्मं हृष्टो जिनेश्वरं ॥ नत्वा वीरांगदः प्राप । महाशालपुरं निजं ॥ ७२ ॥
 विहारान् मेदिनीहारान् । विंशान् भिन्नापहारिणः ॥ पवित्रास्तीर्थयात्राश्च । स्वदेशे मारिवारणं ॥ ७३ ॥
 वर्याः सपर्याश्चैत्येषु । साधर्मिकजनार्चनं ॥ कुर्वतां तौ नृपमात्यौ । सुकृतं तेनतुस्ततः ॥ ७४ ॥
 युग्मं ॥ अथ राज्यं चिरं युक्तवा । स्वतनूजौ निजे पदे ॥ विन्यस्य जिनगेहेषु । कृत्वा चाष्टाद्विका-
 महं ॥ ७५ ॥ वीरांगदः सुमित्रोऽपि । श्रीमंहर्वेद्रसुरितः ॥ मोक्षलक्ष्म्या द्रव्यनीक्षां । दीक्षां स्वीच-
 क्रतुर्मुदा ॥ ७६ ॥ अकपटतपःप्रोद्यद्वावानत्नेन कुकर्मणां । विपिनमचिराद्गसीकृत्याधिगम्य च केव-

लं ॥ हृदिनहृदयदैवैः स्वर्गादुपेत्य कुतोऽसवः । शिवसुखपदं प्राप्नो वीरांगदः मुहुरन्विनः ॥ ७७ ॥
 वीरांगदोदाहरणात्तदेवं । राज्यादि सधर्मफलं निश्चम्य ॥ कुमारपालकिंतिपाल शश्व—त्रिर्माहि नि-
 र्मायतया तदेव ॥ ७८ ॥ इति श्रीकृष्णर्षीयश्रीजयसिंहमूरिचिरचित्ने परमार्हन्श्रीकुमारपालचरिते
 महाकाव्ये पुण्यफलोपदेशो नाम पंचमः सर्गः समाप्तः ॥ श्रीरातु ॥

॥ अथ षष्ठः सर्गः प्रारभ्यते ॥

पुण्यद्रोः फलमावेद्य । तन्मूलमथ जट्टिपतुं ॥ हेमाचार्योऽभ्यधादश्व—श्रौद्धयनृपनिधनि ॥
 ॥ १ ॥ पुण्यस्य मूलं कारुण्य—मंक्रस्य सुवीजवत् ॥ अन्ये मन्यादयस्तस्य । ज्वादिबलमहचारिणः
 ॥ २ ॥ दीनानां मार्यमाणानां । जीतानां च तद्गुहां ॥ स्वप्राणानामिव बाणं । कारुण्यं शृणिग
 द्यते ॥ ३ ॥ कंदः कट्याणवल्लीनां । प्राणाः सर्वव्रतश्रियां ॥ संसारापारपाद्योधे—स्तरणिः करुणा
 रभृता ॥ ४ ॥ रचयति नृणामाधुर्दधि शरीरमनामयं । मत्तिमनुपमां रफीनं नागयं गुणान् जगद्गुह्य
 णान् ॥ बलमविकटं प्राज्यं राज्यं सितांशुमह्यपरा—स्त्रिदिवशिवयोर्लक्ष्मीं चांते कृपादृष्टवन्नामा ॥

॥ ५ ॥ सार्वजन्या मता सैषा । जिनैरेव न केवलं ॥ निगद्यते दयापार—तीर्थिकैरपि तद्यथा ॥
 ॥ ६ ॥ एकतः क्रतवः सर्वे । क्षोणीसर्वस्वदक्षिणाः ॥ धन्यतो जयन्तीतस्य । प्राणिनः प्राणरक्षणं
 ॥ ७ ॥ सर्वे वेदान तत्कुर्युः । सर्वे यज्ञाश्च जारत ॥ सर्वे तीर्थार्जिषेकाश्च । यत्कुर्यात्प्राणिनां दया
 ॥ ८ ॥ कुर्येयं कल्पवल्लीव । सेव्यमाना दिवानिष्टां ॥ दत्ते लोकोत्तरं पुण्य—सारस्येव समीहितं ॥
 ॥ ९ ॥ तद्याहि जंबूद्वीपेऽत्र । भरतश्रीविभूषणं ॥ श्रीगोपगिरिरित्यासी—त्पुरं सुरपुरोपमं ॥ १० ॥
 अंतर्निवेश्य रत्नानि । पुनर्मथजयादिव ॥ यत ज्ञातं तनुवृतेन । वार्धिना परिखामिषात् ॥ ११ ॥
 बभूव तत्र भूपात्यः । कालः प्रत्यर्थिहस्तिनां ॥ श्रीमान् समरसिंहाख्यः । साक्षात् सिंह द्रवौजसा ॥
 ॥ १२ ॥ कर्पूरो मृगनाजिवस्मितारुक्कादंबवन्मौक्तिक-श्रेणिर्मैत्रकरन्तवत्तुहिनरुक्कांतोऽप्ययस्कांतवत्
 ॥ १३ ॥ द्रुतुः कज्जालविंदुवत्सुरसरिद्वैवस्वतीसिंधुव—हंशुः कैटजवैरिवत्प्रतिबभौ यत्कीर्तिकांतः पुरः ॥ १४ ॥
 क्षमरश्रीभूतस्तस्या—मरश्रीरित्यद्वात्प्रिया ॥ यस्यां सीमानमापन्ना । मूर्तिस्फूर्तिः श्रियामिव ॥ १५ ॥
 बुद्धिसाराढ्यस्तस्य । बभूव सचिवः शुचिः ॥ यद्बुद्धिविजितो जाने । गुरुस्तस्यौ नजःस्थले ॥ १६ ॥
 तत्रैव नगरे श्रेष्ठी । श्रेष्ठस्तत्तुणोऽवणः ॥ धनसाराजिधानोऽद्भुत—प्रधानो व्यवहारिणः ॥

कुमार

चरित्रं

२८३

॥ १६ ॥ धृतविस्फूर्तयो यस्य । कीर्तयोऽपि श्रियोऽपि च ॥ अन्योन्यं स्पर्धयेवोच्चै—व्याप्नुवन् क-
कुलां गणं ॥ १७ ॥ धनश्रीरिति तस्यासी—द्रमणी रमणीयरुक् ॥ अधिष्ठात्रीव या रेजे । स्वला-
वणसंपदां ॥ १८ ॥ तयोर्निर्विशतोः सौख्यं । रतिकंदर्पयोस्त्रिव ॥ दयानपि व्यनीयाय । कालः क-
लितसंमदः ॥ १९ ॥ अन्यदापत्यचिंताग्नि—संतप्तौ तावुन्नावपि ॥ आण्यपुण्यतः सर्व—मिडि-
स्यादिति निर्णयात् ॥ २० ॥ अमाखिंदिनिर्माङ्ग—चैत्यदेवार्चनादिकं ॥ वितेनतुर्मदापुण्यं । नि-
र्मदां निजचित्तवत् ॥ २१ ॥ युग्मं ॥ तत्प्रजावादभूत्पुत्रो । धनश्रीधनसारयोः ॥ देहसौंदर्यसंपत्त्या ।
पुष्पचाप द्वापरः ॥ २२ ॥ अपुत्रयोस्तयोः पुत्र—जन्यो यः संमदोऽजनि ॥ तदग्रतः समुद्रोऽपि ।
मन्ये गोष्पदसन्निभः ॥ २३ ॥ विरचयोरसवं तस्य । पितरौ नाम तेनतुः ॥ पुण्यमारेण लब्धवान्
। पुण्यसार इति स्फुटं ॥ २४ ॥ यदा स श्रेष्ठिनः सौधे । पुण्यसारः सुतोऽजनि ॥ तदा समरसिंह-
स्य । दूषतेरपि कन्यका ॥ २५ ॥ आहूता निजतातेन । नाम्ना मदनवत्ससौ ॥ चांद्री कट्येव धत्ते-
स्म । कांचित्कांतिं दिने दिने ॥ २६ ॥ वाढ्येऽपि रूपसंपत्तिं । तस्याः प्रेक्ष्य चमत्कृताः ॥ मूर्धानं
डुधुबुः के न । हर्षावेष्टावशादिव ॥ २७ ॥

अथ राज्ञा निजा कन्या । श्रेष्ठिना च निर्जोगजः ॥ अथीत्यर्थे विमुक्तौ ता—वेकरोपाध्याय-
 सन्निधौ ॥ ३८ ॥ स्त्रीत्वेन चारतीकृत—सान्निध्यस्य वशादिव ॥ वेगान्मदनवत्यासी—ज्ञास्त्राब्धेः
 पारदश्वरी ॥ ३९ ॥ कुमारः पुण्यसारस्तु । बार्ह्यचापव्यकेटिभिः ॥ पर्यध्ययनबुद्धित्वा—न तथा-
 ज्ञास्त किंचन ॥ ३० ॥ अन्यदा किंचिदुद्भिन्न—यौवनः श्रेष्ठिनंदनः ॥ दृष्ट्वा तारुणपुण्यां तां ।
 प्रोचेऽनगतरीगितः ॥ ३१ ॥ राजकन्ये त्वमेवासि । मध्ये धन्या मृगीदृशां ॥ कश्चेव द्राक्षिनो नित्यं
 । यस्या रूपर्द्धिरेधते ॥ ३२ ॥ हरेः सहस्रदृग्भ्योऽपि । वेद्मि हृदं स्वहृदयं ॥ तद्दृष्ट्वां मुहुर्यत्वां ।
 प्रमोदभरमीकृते ॥ ३३ ॥ कचिद्रूपं कला कापि । त्वय्येवैतद् द्वयं पुनः ॥ सौरभ्यं सौकुमार्यं च ।
 मालत्यामेव हि स्थितं ॥ ३४ ॥ तत्प्रसीद ममोदाम—कामार्त्यब्धौ निमज्जनः ॥ पाणिप्रहणमाधा-
 य । त्वं समुद्धर मां श्यात् ॥ ३५ ॥ अवियोगप्रयोगेण । यथा द्राश्वदनश्वरी ॥ आवायोरेधते प्री-
 ति—निर्दिष्टाचंद्रमसोरिव ॥ ३६ ॥ स्वनक्वक्त्रणैर्नैवा—वद्वां प्रह्लाप्य तंप्रति ॥ तृण्यंतीव दाहयेण
 । विश्वं मदनवत्यवक ॥ ३७ ॥ जानेऽधुना ज्वत्येव । जाड्यसीम विवद्वति ॥ स्वं परं चाविमृश्यै-
 व । यो वक्ति सहसाप्यदः ॥ ३८ ॥ काहं क्षापसुता दद्वी । क त्वं मुखो वणिक्सुतः ॥ तदावयोः

कथं योगो । हंसीवायसयोरिव ॥ ३९ ॥ स्त्री कन्यैव वरं नैव । मूर्खकान्तविन्विता ॥ शून्या भ्रात्रा
 प्रशस्या हि । न पुनः स्तेनसेविता ॥ ४० ॥ ग्राह्यः शकटवद्भ्रूवा । स्वगले दयितं जप्तं ॥ नि-
 मज्जयति कात्मानं । दुःखांभोधो विदग्धधीः ॥ ४१ ॥ पुण्यसारो भृशं मद्यो । तथेक्ष्मणमनिनः ॥
 पद्माकर इवोद्दाम—वारिवृष्ट्या ऋदर्थितः ॥ ४२ ॥ मत्वा मदनवत्यागौ । जन्निमात्मानमुपि ॥
 प्रसादयितुमैहिष्ट । विद्याप्राप्त्यै सरस्वतीं ॥ ४३ ॥ जपोपिनरूपहं पुण्य—कर्पूरद्वैः प्रपूज्य च ॥ पु-
 राद्वहिः स्थितां विद्या—धिष्टात्रीमारोध स. ॥ ४४ ॥ देहिनी सर्वविद्येव । प्रत्यक्षीदय मारदा ॥
 कुचे तं वरस तुष्टासि । वद तुर्यं ददामि किं ॥ ४५ ॥ तां नत्वा नृपकन्याया—स्तं वृत्तानं नि-
 वेद्य च ॥ तत्प्राप्तिकारिणीं विद्या—मन्ववद्यां ययाच च ॥ ४६ ॥ तमन्यधत्त चाग्देवी । पुण्यं ते
 विद्यते महत् ॥ ज्ञविध्यति ततोऽजीष्ट—मभ्यासादिव कौशलं ॥ ४७ ॥ यदाश्रया न विषयं । दु-
 र्घटं च जनेन यत् ॥ तदध्यारोपयत्याशु । प्राक्पुण्यं प्राणिनां करे ॥ ४८ ॥ एनं श्लोकं हृदि ष्या-
 ये—स्त्वं मंत्रमिव संततं ॥ जन्मवेत्यंतर्दधे देवी । पुण्यसारोऽप्यगाद् गृहं ॥ ४९ ॥ युग्मं ॥ सम्य-
 ग्विष्मद्भ्य श्लोकार्धं । समर्थं स्वार्थसाधने ॥ पुण्य एवानिश्चं रेमे । सौवृजे राजदंस्तव ॥ ५० ॥

कात्वेन कियतायेष । विटपेटकयोगतः ॥ पर्यटन्नगरे नाना—कौतुकानि व्यटोक्कयत् ॥ ५१ ॥ पु.
 एसारो विटैः साकं । वसन क्रीडन् ब्रमन् हसन् ॥ अश्वन् पिबन्मिदन् जटपन् । प्रायो वेश्मनि
 नागमत् ॥ ५२ ॥ विटैः सत्क्रियमाणोऽसौ । चिकीर्षुः प्रतिसत्क्रियां ॥ जहार हारमन्येहु—र्जनन्या
 द्विविणोञ्जिनः ॥ ५३ ॥ गर्वेषितोऽपि न कापि । हारः प्रापि धनश्रिया ॥ ब्रमाग्वाबन् चाद्वापि ।
 तद्गृहीता निर्जोगजः ॥ ५४ ॥ ततश्च स्वर्णेदीनार—सहस्रं सोऽहरपुनः ॥ ज्ञानाख्यादो हि चो
 र्यादौ । कोऽवस्थातुं प्रगल्भते ॥ ५५ ॥

हते हारधने ज्ञात्वा । धनसारोऽतिदुःखितः ॥ भृत्यान्निर्भर्त्स्य युष्मासु । कः स्तेन इति पृष्ट
 वान् ॥ ५६ ॥ पुण्यसारस्य तत्कृत्यं । विदन् कश्चन सेवकः ॥ अचीकथदिमे श्रेष्ठिन् । गृहीते त्वत्-
 नुरुहा ॥ ५७ ॥ तत श्रुत्वा धनसारस्तं । पुत्रमाह्वय तत्क्षणं ॥ ज्वलन्निवातिरोषेण । रूक्षाक्षरमिदं
 जगौ ॥ ५८ ॥ बुधाद्यासे कलाज्यासं । विवर्ज्यनार्य सर्वथा ॥ त्वं पर्यटन् विटैः साकं । किं रे
 जातोऽसि तस्करः ॥ ५९ ॥ वदा ह्य विदा नूनं । कुलीना अपि नोचिताः ॥ सतामासेवितुं यत्ने ।
 स्मृताः किं पुरुषादयाः ॥ ६० ॥ याच्ना चेत्किमु द्वाधवेन जप्ता चेच्चून्यभावेन किं । लोचश्चे-

ददुरितेन किं धनमदश्चेत्सीधुषानेन किं ॥ मोदश्चेन्निगडेन किं व्यसनित्वा चेत्पारयध्येन किं । नै-
 स्थं चेन्मरणेन किं विदरतिश्चेद्दस्युमार्गेण किं ॥ ६३ ॥ उत्तमोऽपि कुमणेन । दधान्यधमतां ध्रुवं ॥
 अपवित्रं न किं चारि । वारुणीकुंजसंभृतं ॥ ६३ ॥ द्यक्षिरं न मन्देहे । यद्वासा अपि नेनिरं ॥
 तत्त्वं तन्वंस्तनूजोऽपि । स्तेयं किं नैव लज्जसे ॥ ६४ ॥ स्वर्णपुष्पैः परे पुत्राः । पूजयन्ति स्वमानरं
 ॥ हरसे त्वं तु तटार—महो ते मत्तनूजता ॥ ६५ ॥ स्वर्णदीनाररोचिष्णु—ह्रीरो दत्तो नवेद्यदि
 ॥ तदा तया समागम्यं । मंदिरे मम नान्यथा ॥ ६६ ॥

द्वहं निर्दोर्हितः पित्रा । मपीव श्यामलाननः ॥ गेहात्तदैव निर्गत्य । पुण्यमारः परामृजत् ॥
 ॥ ६७ ॥ धिग् धिग् मे जीवितं योऽहं । द्रोहं तन्वन् स्ववेध्मनि ॥ इत्कितोऽस्मि नथा पित्रा । य-
 था कर्मकरोऽपि न ॥ ६८ ॥ कलानिधिस्तानमनःप्रमोदी । स्यात्कोऽपि वार्षोर्विधुवन् युपुत्रः ॥ अहं
 तु संतापकरः स्वपित्रो—जर्तितोऽस्मि जानोः शनिवत्कुपुत्रः ॥ ६९ ॥ द्रवि श्यायन् हृदि दुःस्थः । प-
 श्चात्तापपरो भृशं ॥ पुण्यसरो हुतं तस्मात् । कुमारो निरगात्पुत्रात् ॥ ७० ॥ वर्त्म किञ्चिदजानानः
 । पुण्येनैव प्रणोदितः ॥ प्राचेतसीं दिशं श्रित्वा । स चचात्त विशालश्रीः ॥ ७० ॥ युक्कुमारं कुमा

रेऽस्मिन् । कथंचित्पादचारतः ॥ गन्धूनिद्वितीये याते । ज्ञानुमानस्तमासदत् ॥ ७१ ॥ चिराय न
स्थितिं कापि । करोमीति रमांबुजात् ॥ बोधयतीव पद्मेभ्य—श्रक्के कौमुदमासपदं ॥ ७२ ॥ पुण्य-
सारस्य चक्राणां । स्त्रीणां च विरहस्पृशां ॥ हृदो विनिर्गतैर्दुःखै—रिव ध्वातैर्भुतं जगत् ॥ ७३ ॥
कर्ताऽधुना कुमारः कि—मिति दृष्टुमिवाजवत् ॥ तारकैतवतः शंके । द्यौरतानविदोचना ॥ ७४ ॥
ध्वातेऽजिसुखरे विश्वक् । पुरः प्रस्थातुमक्षमः ॥ कुमारः स्थितवांस्तत्र । पश्चिस्थवदकोटरे ॥ ७५ ॥

इतश्च तत्रैव वटे । कामाख्या कापि यक्षिणी ॥ विद्यते तां तदा दृष्टुं । कमलाख्यागता सु-
री ॥ ७६ ॥ तामभ्युह्राय कामाख्या—भ्रातृकुतोऽधुना सखि ॥ त्वमायासीः किमडाढीः । कौतुकं
तन्निवेदय ॥ ७७ ॥ सा बन्ध्या सुवर्णख्य—द्वीपास्थानान्निजादहं ॥ जवहिदक्षया नुन्ना । प्रस्थि-
ता गगनाध्वना ॥ ७८ ॥ धात्रीं विचित्रां पश्यन्ती । सुराष्ट्रदेवमण्डनं ॥ वलमीपुरमन्येभ्य । यदप-
श्यं ब्रवीमि तव ॥ ७९ ॥ तत्रास्ति वलजीपुर्यां । श्रेष्टी श्रेष्ठतमश्रुतिः ॥ कामदेवाग्निधो रूपा—त्का-
मदेव द्वापरः ॥ ८० ॥ येन स्वमंदिरेष्वेव । न्यस्तशस्तोरुवस्तुषु ॥ पूर्वैस्स श्रियो नाना—स्था-
नत्रमणचापलं ॥ ८१ ॥ तस्य नाम्ना गुणेनापि । लक्ष्म्या पत्न्या समं सुखं ॥ भुञ्जानस्यान्नबन्ध्या-

जीष्टः पुत्र्यः क्रमादिमाः ॥ ८२ ॥ वनश्रीः समरश्रीश्च । नागश्रीविमलश्रियो ॥ सोमश्रीः कमल-
 श्रीश्च । सुंदरश्रीगुणश्रियो ॥ ८३ ॥ शुभं ॥ कलाकलापसंपन्ना—स्तरुणेन विश्रेषिताः ॥ ता दे-
 व्य द्रव रूपेण । गीर्वाणानप्यमुह्यन् ॥ ८४ ॥ कुमारीणां तासां तरुणिमवने विघ्नमवने । तप्त-
 द्वावघ्नांभः किशालयिनि तत्तद्गुणतरो ॥ चलत्तद्द्रुवापप्रसुमरकद्राक्षविश्रितै—द्रैमन् कामदयाधो-
 न कति हतवान् कामुकमृगान् ॥ ८५ ॥ कामदेवः कनीतुल्यान् । काप्यपश्यन् वसान् वसान् ॥ नद-
 र्यमारयोच्चै—र्यथाविधि गणाधिपं ॥ ८६ ॥ स प्रत्यक्षस्तमाचष्ट । तुष्टस्ते करवै किमु ॥ ऊर्त्ते
 श्रेष्टी सुतानां मे । देहि लोकोत्तरान् वसान् ॥ ८७ ॥ ध्यात्वा विनायकोद्वादी—देक एव वरः परं
 ॥ ज्ञाविता त्वत्तनूजाना—मष्टानामपि तुष्टिक्त् ॥ ८८ ॥ पाणिप्रहणमामयो । त्वं गृहे कुत तत्कुने
 ॥ तप्तक्षणेऽहमानेव्ये । वरं स्मरमिवापरं ॥ ८९ ॥ देवादेशाततः काम—देवो भूत्यैर्व्यदीधपत ॥
 नानातंकारनेपथ्य—मंडपाद्यं मनोरमं ॥ ९० ॥ स्वाद्यादीनि च जड्याणि । म तद्या राश्रवीकरन
 ॥ यथा वित्तेनिरे तानि । दृष्टृणां पर्वतभ्रमं ॥ ९१ ॥ शुभे दिने यवानुपत्या । वर्षमानेषु मस्यु ॥
 गायंतीषु पुरंधीषु । धवलध्वनिबंधुरं ॥ ९२ ॥ निवेद्यौर्णमयं पाणौ । कंकणं कुलयोपिन ॥ च

एके स्वर्णवर्णास्ताः । कनीरष्टापि चिह्निपुः ॥ ७३ ॥ युग्मं ॥ श्रेष्ठिनस्तस्य पुत्रीणा—मष्टानामपि
संप्रति ॥ विनापि वरमाश्रयं । वर्तते पाणिपीननं ॥ ७४ ॥ नृजगामेतदाकर्ण्य । सर्वं दृग्ग्यां नि-
न्नाद्य च ॥ अहं विस्मयमानांत—स्वदंतिकमुपागमं ॥ ७५ ॥ कामाख्या स्माह सख्येत—द्वीक्षे-
हमपि संप्रति ॥ प्रत्युचे सापि यद्येवं । तर्ह्यगिह मया समं ॥ ७६ ॥ वदस्थितस्तदाकर्ण्य । पुण्य-
सारोऽपि विस्मितः ॥ स्ववृत्तज्ञापनापूर्वं । तदैव प्रत्यवोचत ॥ १०० ॥

नीत्वा मां तत्र चित्रं त—दर्शयित्वा च चेत्पुनः ॥ आनयेथे युवां तर्हि । न्वत्सार्थं समेभ्य-
हं ॥ १ ॥ तदुक्त्या मुदिते देव्यौ । तदेवपेरिते द्रव ॥ तद्वाक्यं प्रतिपेदाते । कः सतां न हि मा-
नदः ॥ २ ॥ गृहीत्वा पुण्यसारं तं । पुण्यसारमिवात्मनः ॥ ते देव्यौ जग्मतुस्तिग्म—वेगेन वल-
नौ पुरीं ॥ ३ ॥ कामदेवगृहस्याग्रे । तं मुक्तवावोचतां च ते ॥ आयास्त्वं प्रानरत्रैव । नयामस्त्वां
यथा वयं ॥ ४ ॥ ततस्ते जग्मतुर्देव्यौ । तत्कौतुकमवेक्षितुं ॥ मया दृश्यं कश्चमिति । ध्यायंस्तत्र
च स स्थितः ॥ ५ ॥ तदैव लभे नेदिष्टे । गृह्यतां स्वमुतावरः ॥ उक्तवेति पुण्यसारं तं । गणेशः
श्रेष्ठिने ददौ ॥ ६ ॥ निरीक्ष्य कामदेवस्तं । दीव्यंतं वरदेववत ॥ निमग्नवानिबामंद—तमानंदप-

योनिश्चै ॥ ७ ॥ तदास्यचंद्रं निस्तुंडं । दृष्ट्वा मंडपवासिनः ॥ प्रमोदमेष्टरे कस्य । नास्तां नयन
 कैरवे ॥ ८ ॥ क्राहं केऽमी किमेतन्मे । तन्वंतीति विमर्शिनं ॥ पुण्यसारं समानीय । कामदेवः
 स्ववेष्टमनि ॥ ९ ॥ संस्त्रप्य दिव्यजुंगारं । कारयित्वा च देववत ॥ स्वकन्याधिष्ठितं मातृ—मंदिरं
 समुपगतयत् ॥ १० ॥ युग्मं ॥ कन्या निरुप्य तद्दुपं । सुधांजननिभ्रं दृष्टोः ॥ कृतार्थं मन्यमानाः
 स्वं । प्रत्येकं हृद्यचितयन् ॥ ११ ॥ कामोऽयं किमु निससीम—कामनीयकसंपदा ॥ यद्वा संगोत्र्य-
 ते तस्य । केयं कायवियोगतः ॥ १२ ॥ अस्त्यस्माकं महद्भाग्यं । यद्ययं जायते पतिः ॥ न हि
 चिंतामणिं प्राणी । विना पुण्यं प्रपद्यते ॥ १३ ॥ इति ध्यानभृतां तासां । कदादाः स्वागतक्रियां ॥
 रोमांचेन सहोहाय । पुण्यसारस्य तेनिरे ॥ १४ ॥ त्रिजिर्विशेषकं ॥ ततोऽर्चिर्नानां मातृणां । पुर-
 तो द्विजपुंगवः ॥ कुमारस्य कनीनां च । पाणिपद्मान्ययोजयत ॥ १५ ॥ कुमारेण वधुद्विश्च । म-
 द्येतरकरपुष्पात् ॥ परमपरापरित्यागे । वितीर्णः प्रतित्तरिव ॥ १६ ॥ काक्षेण वीक्षमाणस्ताः । भ्या-
 यं स्थायं पुनः पुनः ॥ अपन्नपाक्षिवाभंग—मिव किंचित्तदाचरत् ॥ १७ ॥ तत्राचारेण नो नाश-
 त्रिया वध्वांचलान्मिश्रः ॥ श्यानीय च वधुयुक्तं । वरं वेदांतरं शुचि ॥ १८ ॥ हृत्पानलं चतुःशृङ्गो ।

ग्रामयामासिवाहं द्विजः ॥ चतुर्गतिजन्मव्रानिं । पुरस्ताद् ज्ञापयन्निव ॥ १९ ॥ युग्मं ॥ विश्वेऽपि
 निःसपत्नं य—चद्रत्नाश्वानादिकं ॥ कामदेवः स ददिवान् । जामात्रे पौतकं मुद्रा ॥ २० ॥ हर्ष-
 यामास च प्रीति—गौरान् पौरान् स्वबंधवत् ॥ दिव्यजीजनतांबूल—दुक्कलाभरणादिभिः ॥ २१ ॥
 ततः प्रियाजिरष्टादि—रिद्धाणीजिरिवाद्भिः ॥ कुमारः श्वशुरादेशा—दध्यास्त सदने नवं ॥ २२ ॥
 क्षणसंवाहनालाप—तांबूलाद्यर्पणादिभिः ॥ प्रियाजिर्लोभ्यमानोऽपि । प्रियोऽजिह्वन नाश्नवत् ॥
 ॥ २३ ॥ किंतु मोहितवद्भ्या—वहो पुण्यस्य वद्विनातं ॥ दुर्घटं घट्यत्येव । यन्नादित्येव देहिनां ॥
 ॥ २४ ॥ क स गोप्रगिरिद्वंगः । कैषा च वदन्तीपुरी ॥ क तद्वासी कुमारोऽहं । कैनाः श्रेष्ठितनूरु-
 हाः ॥ २५ ॥ परं पितुरुपालंभ—देवीसंगमनादिना ॥ मत्पुण्यमेव सफलं । तदिदं पर्यणीनमत् ॥
 ॥ २६ ॥ मन्ये श्लोकोऽपि वाग्देव्याः । कृत्येनानेन संप्रति ॥ सत्यार्थतां दधातिसि । न मृषा दे-
 वतोचितं ॥ २७ ॥ द्यासां च दक्षतां ज्ञातुं । श्लोकं स्वज्ञापनाकृते ॥ लिखित्वा यामि मां तेन ।
 विदंत्येताः प्रिया नवाः ॥ २८ ॥ इति ध्यानपरे पुण्य—सारे तं मंदिरात्ततः ॥ प्रस्थापयितुकामेव
 यातुकामा निशाजनि ॥ २९ ॥ षड्भिः कुलकं ॥

अथ वैवाहिकीं विव्र—इषां मुक्त्वा परं धनं ॥ देहशंक्रावतं कृत्वा । कुमारो निर्गनस्तनः ॥
 ॥ ३० ॥ नितांतक्रांतक्रत्वा—कुणश्रीरष्टमी प्रिया ॥ तत्पुष्टे निर्ययो हस्ते । वहंती कनकाद्युक्तां
 ॥ ३१ ॥ स तस्यामेव पश्यंत्यां । वहिर्द्वारप्रकोष्ठके ॥ एकं छिद्येख मुश्लोकः । श्लोकं स्वज्ञापनाकृतं
 ॥ ३२ ॥ पुण्यसारस्ततो गत्वा । पूर्व संकेतितारपदं ॥ समागंस्त तयोर्देव्यो—स्तद्धर्मं प्रदमाणयोः
 ॥ ३३ ॥ तं पारिणेत्रचिह्नाद्यं । दध्वा देव्यावपृहतां ॥ त्वमेव पर्येण्ये। किं । कामदेवदत्तनीरिमाः ॥
 ॥ ३४ ॥ कुमारेणोमिति प्रोक्ते । स्मिन्वा देव्यौ जज्जपतुः ॥ धन्यस्त्वं परिणिन्ये य—स्नादशी-
 पन्नज्जोचनाः ॥ ३५ ॥ पुण्यसारोऽवदत्सोऽयं । प्रसादो भुवयोर्मयि ॥ पंगोरिव न चेदत्र । कथं स्या-
 न्मे समागमः ॥ ३६ ॥ त्वं तिथासुः प्रतिथासु—रथवेति निवेदिते ॥ देवीभ्यां गोजवदवंतुं । पि-
 तृनेष्याम्यहं सह ॥ ३७ ॥ तं कुमारं समादाय । व्योमोत्पत्य च तत्क्षणं ॥ मुक्त्वा च नदद्यात्पण्यं ।
 निरोधतःस्त देवते ॥ ३८ ॥ त्रियमाजागरोद्विभः । पुण्यसारस्तदा क्षणं ॥ शय्यां कृवोत्तरीयं स्वं ।
 निददौ प्रमदोऽधुरः ॥ ३९ ॥ निर्वसितं सुतं मत्वा । पुण्यमारप्रमृश ॥ तन्वंत्समंदमाक्रंदं । जगा-
 द दयितंप्रति ॥ ४० ॥ स्वामिंस्त्वादावत्क्रोऽद्य । निंद्योऽयं धीविपर्ययः ॥ येन प्राणधिकः पुत्रो ।

गृहानिर्वासितस्त्वया ॥ ४१ ॥ अथाहरत हाराद्यं । यद्ययं बाध्यकेद्विभिः ॥ शिकणीयस्तदा सम्य-
 त्रिष्काश्यो न तु भृत्यवत् ॥ ४२ ॥ स्मरसि त्वं कियांस्ताप—स्तदासीन्निःसृतस्य ते ॥ जल्पस्यते
 कथंकारं । कियतार्थव्ययेन सः ॥ ४३ ॥ अस्थिरस्य धनस्यार्थे । निर्भर्त्सयति कः सुतं ॥ कूटजोह-
 कृते को हि । परित्यजति कांचनं ॥ ४४ ॥ तदुत्तिष्ठ सुतं सद्यो । मृगयित्वा समानय ॥ नोदये प्रे-
 ह्य मुखं तस्य । नान्यथेति विनिश्चयः ॥ ४५ ॥ धनसारोऽवदद्गद्रे । निराकर्तुं कुकर्मतां ॥ शिङ्गि-
 तस्तनयो येन । मम प्राणाधिकोऽस्ति सः ॥ ४६ ॥ स्तेयादिक्लृप्तनृजोऽपि । कुलप्रध्वंसहेतवे ॥ प्रा-
 णनाशाय पीयूष—मपि हि हवेन्मिश्रितं ॥ ४७ ॥ यदि व्यसनितं पुत्रं । शिङ्गयेन्न पिता तदा ॥
 स तत्पापेन द्विष्येत । प्रजापापेन द्यूषवत् ॥ ४८ ॥ इत्याश्वास्य प्रियां श्रेष्ठी । धनसारो बहिर्ययौ
 ॥ ददर्श तत्र सुप्तं स्वं । पुत्रं वटनरोरधः ॥ ४९ ॥ तं समुह्नापयामास । धनसारः प्रमोदतः ॥ स
 मानीय गृहे तूर्णे । स्वप्रियामप्यतोषयत् ॥ ५० ॥ त्यक्त्वा दुर्जनसंगं च । पुण्यसारस्तदादितः ॥
 सुसाधूनां प्रसंगेन । सदा पुण्यपरोऽजनि ॥ ५१ ॥

गुणश्रीरथ तत्रस्था—नागमं निजस्वामिनः ॥ ज्ञात्वा चिंतातुरीन्द्रय । तं श्लोकं समवाचयत्

॥ ५३ ॥ श्लोकभावार्थतो ज्ञात्वा । श्रीगोपगिरिवासिनं ॥ स्वकीयं स्वामिनं साध । गतं निजपुत्रं
 ति ॥ ५३ ॥ इतमागत्य गेहान्तः । कथयामास सा निजाः ॥ जगिनीःपति तद्वृत्तं । चिंताभ्याकु
 लिता हृदि ॥ ५४ ॥ शुभं ॥ ततोऽसौ निजपितृभ्यां । जगिनीभ्यश्च संजगौ ॥ भवदाक्षापिताहं
 द्रा—कन्य गंतुं समुत्सहे ॥ ५५ ॥ कृत्वा पुरुषवेषं च । स्थित्वा तत्र पुरे मुदा ॥ वणिग्भ्य करि
 ष्यामि । निजस्वामिगवेषणं ॥ ५६ ॥ एषामासादयन्तरे नूनं । गृहीत्वा स्वामिनं निजं ॥ व्यागमि
 ष्यामि जौ सख्यो—न्यथा नः शरणं चिता ॥ ५७ ॥ द्रव्युक्त्वाऽपपरिवारा । गुणश्रीर्नरस्य नाभ
 ॥ समागाद्वणिगीभूय । तत्र गोपगिरिपुरे ॥ ५८ ॥ राजमार्गसमीपे सा । लब्ध्वा वामं मनोहरं ॥
 दाटकेन परिवार—सहिता तत्र सा स्थिता ॥ ५९ ॥ गुणचंडेति नाम स्वं । प्रकटीकृत्य तनोऽथ सा
 ॥ चकार बहु बाण्ड्यं । नानावस्तुगतं पुरे ॥ ६० ॥ उपहारं वरं ज्ञात्वा—न्यदा भोगान्नुपांनि
 के ॥ नृपोऽपि दूरिस्मन्मानं । ददौ तस्मै वणिग्भवे ॥ ६१ ॥ राज्ञा प्रोक्तं सगायां मे । त्वयामन-
 व्यमेव ज्ञोः ॥ द्रव्युको गुणचंदोऽपि । तत्र चायात्यहर्निशं ॥ ६२ ॥ अन्यदाऽग्नौ हयारूढो । रूप-
 मन्मथाजित्वरः ॥ पथि गह्वरं गवाक्षस्य—राजपुत्र्या निरीक्षितः ॥ ६३ ॥ मदन्ध्याकुला जाना ।

दृष्ट्वा मदन्वत्यपि ॥ हृदयस्थं तं कुमारं द्रा—गुणचंद्रं गुणोज्ज्वलं ॥ ६४ ॥ प्रियंवदां तदापुनः—
 त्सखीं स्वीयां नृपांगजा ॥ सखि कोऽयं युवा याति । मन्मनश्चौरवधरव ॥ ६५ ॥ सख्योक्तं गुणचं-
 द्रोऽयं । वणिक्पुत्रो महागुणः ॥ तयोक्तं परिणेष्येऽहं । तमेव सखि नापरं ॥ ६६ ॥ द्रष्टुं त्वा वि-
 ह्वलीभूता । कामबाणैरिवाञ्जितः ॥ अतीवखिद्यमाना सा । ह्रुदोऽग्रा महीतले ॥ ६७ ॥ प्रियंवदा
 वदत्तस्यै । कष्टं मास्म कथा वृथा ॥ त्वन्मित्रे प्रणिगृह्यत—त्कारिष्ये तवेप्सितं ॥ ६८ ॥ आश्वा-
 स्येति सुतां राज्ञः । सा तदैव प्रियंवदा ॥ तज्जनन्याः पुरः सर्वे । तद्ब्रूतांतं न्यवेदयत ॥ ६९ ॥
 ज्ञात्वा मदन्वत्यास्त—समरश्रीर्मनीषितं ॥ एकांते निजकांताय । कथयामास सादरं ॥ ७० ॥ नृ-
 पः समरसिंहस्ता—माहस्म सुचिरं मम ॥ अस्त्येव देवि त्वत्पुत्री—पाणिग्रहमहोद्यमः ॥ ७१ ॥
 किंतु तादृशवराभावा—दनुत्तम द्वास्महं ॥ परं ज्ञाप्यमद्भुक्ता । गुणचंद्रे यदात्मजा ॥ ७२ ॥ व-
 रः सोऽयं वरेण्यश्रीः । पुण्यैरेवाप्यते प्रिये ॥ परं वणिक्पुत्रोऽस्तीति । चिंता मनसि मे मनाक् ॥
 ॥ ७३ ॥ राज्ञी दृष्टा समाचष्ट । स्वामिश्रितेयमुज्ज्वलां ॥ वणिजो हि न सामान्या । लोकोत्तरगु-
 णत्वंतः ॥ ७४ ॥ कुलं दीलं सदाचारो । विवेको विनयो नयः ॥ श्रेयस्करं च लक्ष्म्यादि । वणि-

इवेवाखिलं किल ॥ ५७ ॥ तदियं दीयतामेव । गुणचंद्राय नंदिनी ॥ संवयोऽस्त्वनयोः श्लाघ्यः ।
 कैमुदीचंद्रयोरिव ॥ ५८ ॥ अंगीकृत्य प्रियोक्तं त—तद्वृणु को णिवह्वलः ॥ गुणश्रियं समाकर्ण्य ।
 रहः कार्यविवद्विवात् ॥ ५९ ॥ दैवात्प्रीतिलतावार्द । सौहार्दमिदमावयोः ॥ जज्ञे तन्नैन न कापि ।
 दृश्यते किंचिदंतरं ॥ ६० ॥ अथुना तद्दृढवाय । त्वमंगीकुरु मेगजां ॥ यदृपस्य पुरः सर्वा । दे-
 व्यो हि तृणमन्त्रिणः ॥ ६१ ॥ चिंताचांता गुणश्रीस्तं । जगौ गोपगिरीश्वरं ॥ संवयोऽयं प्रजावंशो ।
 कथमौचित्यमंचति ॥ ६२ ॥ क विवस्वान् क खद्योतः । क मेरुः क च सर्पपः ॥ क कश्यपः क
 धत्तुरः । क माणिक्यं क कर्करः ॥ ६३ ॥ क देवः श्रीजिनश्रीदः । कान्हं रंको वणिक्पुनः ॥ न
 महोदधिसंबंधं । तद्वागोऽर्हति कर्हिचित् ॥ ६४ ॥ यो देववत्सदाराभ्यो । दूरस्थैरेव यत्नतः ॥ स्तु-
 त्रेऽप्यस्पृहणीयं त—स्तुतावीवाहसाहसं ॥ ६५ ॥ न साम्राज्यं न बह्वर्द्धि—रेकवावस्थिनिर्न मे ॥
 न मातापितरावन्न । कथं कार्यमिदं जवेत् ॥ ६६ ॥ पुनस्तमात्रपट्टपः । स्वरूपं यदिदं त्वया ॥ वि-
 द्वायतेस्म तत्सर्वं । विदन्नस्मि हृदंतरे ॥ ६७ ॥ परं कदापि त्वां दृष्ट्वा । देवे देवीव मय्युता ॥
 त्वय्यन्वरज्यतात्यर्थं । प्रार्थयेऽहं ततः कृतिन् ॥ ६८ ॥

स्वपरीवार—मित्र्युचे चतुराशया ॥ निरुधं न स्वरूपं मे । पुरतोऽस्याः कदाचन ॥ ९४ ॥ ततः सा
 सुधासधर्म्यां । प्रवृत्तायां मिथो निश्चि ॥ स्वं निहीतुमनाः स्माह । गुणश्रीर्नृपनंदिनी ॥ ९५ ॥ गोष्ठ्यां
 प्रिये व्रतविशेषस्य । पर्युपास्तिकृते मया ॥ षणमासीप्रमितं ब्रह्म—व्रतमस्तुररीकृतं ॥ ९६ ॥
 तत्र त्वं मास दूताद्—रेवमाश्वस्य तामसौ ॥ गोष्ठ्या दृष्ट्यादिदानैश्च । प्रीणयामास नित्यशः ॥
 ॥ ९७ ॥ चतुर्भिः कलापकं ॥ अनंगरंजनेन । खिन्ना मदनवत्यपि ॥ कथंचिद्विवसान् कथेश—
 विवशानत्यवाहयत् ॥ १०० ॥ पुण्यसारकुमारोऽथ । कामदेवयुवा समं ॥ दृष्ट्वा मदनवत्यास्तं । पा
 णिग्रहमहोत्सवं ॥ १ ॥ सर्वथापि परित्यक्त—तदीयास्मिनोरथः ॥ हिमकिण्टेदुमंदश्री—मंतसि ध्या-
 तवानद् ॥ २ ॥ शुभं ॥ मया मदनवत्यर्थे । प्रार्थिता प्राक् सरस्वती ॥ आहस्य श्लोकमेकं मां ।
 सा तस्यासिनिबंधनं ॥ ३ ॥ स्मरतोऽपि तमंतर्मे । मंत्रवत्तत्समीहया ॥ कुमारो गुणचंद्रस्तां । परिणि-
 न्येऽनुरागिणी ॥ ४ ॥

श्लोकेन वंचयामास । वाणी धूर्तेव मां कुतः ॥ ध्यानात्प्रत्यहपित्वा ना—मुपात्तप्रयेनमामहं
 ॥ ५ ॥ पुण्यसारस्ततो ध्यान—प्रकटां वागधीश्वरीं ॥ महतीनाक्तिरानभ्य । योजयित्वा करो जगौ
 ॥ ६ ॥ देवि श्लोकस्त्वयोक्तोऽद्भुत—मह्यं नृपसुताशये ॥ मयि तद्व्यापकेऽध्यामी—त्सा परस्य परि-
 ग्रहः ॥ ७ ॥ उक्तिर्यदि त्वदीयापि । मृषाद्यत्वेन दूषिता ॥ ज्ञानुप्रज्ञा नदा किं न । स्यात्तमिन्नेण
 मिश्रिता ॥ ८ ॥ त्वयापि वंचितोऽहं चे—द्वात्सल्यरसकुट्टय्या ॥ वंचयित्री धुवं नहि । पुत्रं माता-
 प्यतः परं ॥ ९ ॥ वाणी बलाण मां वत्स । किमुपात्तं नसे मृषा ॥ देवी वागमेरुचूलेव । न च्य-
 त्वेव कर्हिचित् ॥ १० ॥ वंचयेऽहं प्रपंचेन । सामान्यमपि नो जनं ॥ निर्व्याजं नाक्तिराजं च ।
 किं पुनस्त्वां नरोत्तमं ॥ ११ ॥ अद्यापि राजपुत्रीं तां । स्ववधुं चेद्विधीत्यसे ॥ निर्मिमीष्य नदा मि-
 त्रं । कामदेवतनूरुहं ॥ १२ ॥ देव्यामुत्सर्वति यातायां । पुण्यसारो व्यचारयत् ॥ अशुनापि जगा-
 देयं । किमेतदसमंजसं ॥ १३ ॥ परकीया प्रिया सासीत । परस्त्रीविमुखस्त्वहं ॥ तन्मे कथं नाविर्वा-
 स्त्री । वंचितोऽस्मि पुनर्धुवं ॥ १४ ॥ तद्यापि गुणबंधेण । सार्धं निर्माय साहदं ॥ श्रुताधिष्ठापिका-
 दिष्टं । वितनिष्ये प्रियेप्सया ॥ १५ ॥ ततः स धिषणासारः । पुण्यसारः स्वमानसे ॥ गुणश्रियं स-

तस्माच्छनादिसंकोचं । पित्रादेरपि चोत्तरं ॥ नापेक्षेऽहं ततस्त्वेन—त्प्रेमवृक्ष्यै प्रमाणाय ॥७०॥
 ग्राहमाग्रहमात्रोक्त्य । गुणश्रीधरणीशितुः ॥ वृक्षानापृच्छ्य दास्यति । आनरुत्तरमित्यवग ॥ ७१ ॥
 ततोऽप्येत्य निजं वेदम् । विस्मया कामदेवद्वुः ॥ तद्गीतमरसिंहस्य । वाक्यं वृक्षाग्रतोऽन्यथात् ॥
 ॥ ७२ ॥ अन्वयुक्तं च किं युक्त—मत्र वृक्षा निगद्यतां ॥ दैवेन कीदृशे कार्य—संकटे पालिता
 स्मि ह्य ॥ ७३ ॥ एकतोऽयं नृपः पुत्रीं । दत्ते तत्त्वमसंविदम् ॥ अन्यतोऽहं कृतहृद्व—पौत्सा नारी
 करोमि किं ॥ ७४ ॥ प्रादुर्करोम्यथ स्वात्म—रूपं तर्ह्यखिले पुरे ॥ विदंभना ममोच्चैः स्या—त्प्रि-
 यप्राप्तिश्च नो तथा ॥ ७५ ॥ गुणश्रीवाचमाचम्य । किञ्चिद्रभ्यं तदुत्तरं ॥ ध्यानादपि न पश्यन्तो ।
 वृक्षास्त्वामावचक्षिरे ॥ ७६ ॥ वार्धके नैव वृक्षाः स्मो । न वयं शुद्धया धिया ॥ चिंतयतोऽपि तेने-
 ह । किञ्चिज्ज्ञानीमहे न हि ॥ ७७ ॥ त्वद्बुद्धिरेव सर्वेषु । कार्येष्वप्याति धुर्यतां ॥ यथोचितं त्व-
 मेवोच्चै—र्ध्यात्वा वत्से विधत्स्व तत ॥ ७८ ॥ गुणश्रिया ततोऽप्यायि । निषिद्धोऽप्येष द्रव्यवः ॥
 न स्यास्यति ध्रुवं कन्या—पाणिग्रहमहाग्रहात् ॥ ७९ ॥ न चार्वाक्स्यप्रियप्राप्तेः । स्त्रीत्वं वक्तुं म-
 मोचितं ॥ परिणेष्येऽधुना तस्मा—त्पुंवेषस्या नृपात्मजां ॥ ८० ॥ षड्भिर्मासैर्यदि प्राप्तः । प्रेयानत्र

कुमार

चरित्रं

३२७

मया तदा ॥ भुषात्मजापि तस्यैव । भवित्री प्राणवल्लभा ॥ ८३ ॥ अग्र चेन्न प्रियः प्राप्तः । प्रमी-
तायां तदा मयि ॥ यथेहं तनुतां राज—नंदिनी स्वमनीषिनं ॥ ८४ ॥ ननः प्रानर्तुपास्थानी । पु-
ण्यसारप्रियागमत् ॥ तन्निर्वधात्प्रपेदे च । तत्पुत्रीपाणिपिडनं ॥ ८५ ॥ श्रुत्वा मदनवन्मार्ग—तमु-
दंतमनंतमुत् ॥ स्त्रीणां प्रायः प्रियप्राप्तिः । सुधातोऽप्यधिकायते ॥ ८६ ॥ नृपः समरसिंहोऽय । प्री-
तस्तुहेतरोत्सवैः ॥ तथा गुणश्रिया साकं । स्वकनीं पर्यणीनयत् ॥ ८७ ॥ गुणश्रीपाणिना रम्यथा ।
चित्ते मदन्वत्यधात् ॥ यं संमदं न सोऽध्वन्यो—ऽजवत्कविगिरामपि ॥ ८८ ॥ तदा वट्ठांचला गो-
प—गिरिनाथसुतांचले ॥ गुणश्रीर्वेदिमध्यस्था । विस्मिता व्यातवत्यद् ॥ ८९ ॥ कलपितुमलं म-
र्वय्यापिकविप्रतिज्ञा न यत् । प्रविशति मनःस्फूर्तिर्यस्मिन्न विष्टपटांचिनी ॥ विलम्बति न यञ्ज्योनि
हानिऽयनागतवेदके । तदपि सहसा कार्यं देवं तनोत्यतिकौतुकं ॥ ९० ॥ अहश्मश्रुतं चापि ।
विदधे विधिनात्र यत् ॥ दृणीयमानहृदयं । स्त्रीपाणिप्रहणं स्त्रिया ॥ ९१ ॥ पाणिमुक्तिक्षणे क्षो-
णी—श्वरः श्रेष्ठितनूरुहे ॥ द्वास्तिकाश्वीयहेमाद्यं । माद्यत्पीतिः प्रदत्तवान् ॥ ९२ ॥ ननः ममयनि-
हृद्यैः । शिद्धितां विस्मिता हृदि ॥ तां समादाय मदन—वतीं सा स्वग्रहं ययौ ॥ ९३ ॥ कारयि-

त्वांतरावासं । विपुलं निजचित्तवत् ॥ गुणश्रीर्मंदिरे तत्र । राजपुत्रीमनिष्ठिपत् ॥ ९४ ॥ ततः सा
 स्वपरीवार—मित्यूचे चतुराज्ञया ॥ निरुप्यं न स्वरूपं मे । पुरतोऽरुणः कदाचन ॥ ९५ ॥ गोष्ठ्यां
 सुधासधर्मायां । प्रवृत्तायां मिथो निद्रि ॥ स्वं निहोतुमनाः स्माह । गुणश्रीर्नृपनंदिनी ॥ ९६ ॥
 प्रिये व्रतविशेषस्य । पर्युपास्तिकृते मया ॥ षण्मासीप्रमितं ब्रह्म—व्रतमस्युररीकृतं ॥ ९७ ॥ मासा
 द्वित्रा गतास्तत्र । तस्मिन्नवसिते सति ॥ त्वया सार्धं प्रवर्धिष्यु—प्रेमा जोह्येऽन्वहं सुखं ॥ ९८ ॥
 तावत्त्वं मास दूनाद्—रेवमाश्वास्य तामसौ ॥ गोष्ठ्या दूषादिदानैश्च । प्रीणयामास नित्यशः ॥
 ॥ ९९ ॥ चतुर्भिः कलापकं ॥ अनंगरंगजंगेन । खिन्ना मदनवत्यपि ॥ कथंचिद्विवसन् कयेष्टा—
 विवशानत्यवाहयत् ॥ १०० ॥ पुण्यसारकुमारोऽथ । कामदेवव्रुवा समं ॥ दृष्ट्वा मदनवत्यास्तं । पा
 णिश्रहमहोत्सवं ॥ १ ॥ सर्वथापि परित्यक्त—तदीयाप्तिमनोरथः ॥ हिमकिर्णदुमंदश्री—मनसि ध्या-
 तवानदः ॥ २ ॥ शुभं ॥ मया मदनवत्यर्थं । प्रार्थिता प्राक् सरस्वती ॥ आहस्य श्लोकमेकं मां ।
 सा तत्प्राप्तिनिबंधनं ॥ ३ ॥ स्मरतोऽपि तमंतर्मे । मंत्रवचत्समीहया ॥ कुमारो गुणचंद्रस्तां । परिणि-
 न्येऽनुरागिणीं ॥ ४ ॥

श्लोकेन वंचयामास । वाणी धूर्तव मां कृतः ॥ ध्यानात्यल्पकृपित्वा ना—मुपात्तपयेत्तमामहं
 ॥ ५ ॥ पुण्यसारस्ततो ध्यान—प्रकटां वागधीश्वरीं ॥ महतीनाक्तिरानमय । योजयित्वा करो जगा
 ॥ ६ ॥ देवि श्लोक्तस्त्वयोक्तोऽद्—न्मह्यं नृपसुताश्रये ॥ मयि तज्यायकेऽप्याप्ती—त्ता परस्य परि
 ग्रहः ॥ ७ ॥ जक्तिर्यदि त्वदीयापि । मृपाद्यत्वेन दूषिता ॥ जानुप्रज्ञा तदा किं न । स्यात्तमिन्धेण
 मिश्रिता ॥ ८ ॥ त्वयापि वंचितोऽहं चे—द्वासद्व्यरसकुट्यया ॥ वंचयित्री भुवं तर्हि । पुत्रं माता
 प्यतः परं ॥ ९ ॥ वाणी बलाण मां वत्स । किमुपात्तं तसे मृपा ॥ दूर्वा वागमेरुचूलेव । न च तत्र
 रथेव कर्हिचित् ॥ १० ॥ वंचयेऽहं प्रपंचेन । सामान्यमपि नो जनं ॥ निर्व्याजं नाक्तिनाजं च ।
 किं पुनस्त्वां नरोत्तमं ॥ ११ ॥ अद्यापि राजपुत्रीं तां । स्वधुं चेद्विधीत्ससे ॥ निर्मिमीष्य तदा मि
 त्रं । कामदेवतनुरुहं ॥ १२ ॥ देव्यामुत्तर्वेति यातायां । पुण्यसारो व्यचारयत् ॥ अथुनापि जगा
 द्यं । किमेतदसमंजसं ॥ १३ ॥ परकीया प्रिया सासीव । परस्त्रीविमुखस्त्वहं ॥ तन्मे कथं न विवर्वा
 स्त्री । वंचितोऽस्मि पुनर्धुवं ॥ १४ ॥ तद्यापि गुणवंदेण । सार्धं निर्माय सौहृदं ॥ श्रुत्वाधिष्ठापिक्र
 द्दिष्टं । वितनिष्ये प्रियेप्सया ॥ १५ ॥ ततः स धिषणासारः । पुण्यसारः स्वमानसे ॥ गुणश्रियं स-

त्वांतरावासं । विपुलं निजचितवत् ॥ गुणश्रीर्मंदिरे तत्र । राजपुत्रीमतिष्ठित् ॥ ९४ ॥ ततः सा
 स्वपरीवार—मित्यूचे चतुराशया ॥ निरुप्यं न स्वरूपं मे । पुरतोऽस्याः कदाचन ॥ ९५ ॥ गोष्ठ्यां
 सुधासधर्मायां । प्रवृत्तायां मिथो निद्रि ॥ स्वं निहोतुमनाः स्माह । गुणश्रीर्नृपनंदिनीं ॥ ९६ ॥
 प्रिये व्रतविशेषस्य । पर्युपास्तिकृते मया ॥ षण्मासीप्रमितं ब्रह्म—व्रतमस्त्युररीकृतं ॥ ९७ ॥ मासा
 द्वित्रा गतास्तत्र । तस्मिन्नवसिते सति ॥ त्वया सार्धं प्रवर्धिष्णु—प्रेमा जोदयेऽब्रह्मं सुखं ॥ ९८ ॥
 तावत्त्वं मास्म दूनाम्—रेवमाश्वास्य तामसौ ॥ गोष्ठ्या ब्रूषादिदानैश्च । प्रीणयामास नित्यशः ॥
 ॥ ९९ ॥ चतुर्भिः कलापकं ॥ अनंगरंजणेन । खिलामदनवत्यपि ॥ कथंचिद्विवसान् कञ्चेश—
 विवशानत्यवाहयत् ॥ १०० ॥ पुण्यसारकुमारोऽथ । कामदेवयुवा समं ॥ दृष्ट्वा मदनवत्यास्तं । पा
 णिग्रहमहोत्सवं ॥ १ ॥ सर्वथापि परित्यक्त—तदीयासिमनोरथः ॥ हिमकिण्टेदुमंदश्री—र्मनसि ध्या-
 तवानदः ॥ २ ॥ युग्मं ॥ मया मदनवत्यर्थे । प्रार्थिता प्राक् सरस्वती ॥ आहस्य श्लोकमेकं मां ।
 सा तत्प्राप्तिनिबंधनं ॥ ३ ॥ स्मरतोऽपि तमंतर्मे । मंत्रवत्तत्समीहया ॥ कुमारो गुणचंद्रस्तां । परिणि-
 न्येऽनुराजिणीं ॥ ४ ॥

श्लोकेन वंचयामास । वाणी धूर्तेव मां कुतः ॥ ध्यानाप्रत्यक्षादयित्वा ता—मुपालप्स्येतमामहं
 ॥ ५ ॥ पुण्यसारस्ततो ध्यान—प्रकटां वागधीश्वरीं ॥ महतीं चक्तिरानम्य । योजयित्वा करौ जगौ
 ॥ ६ ॥ देवि श्लोक्तमत्योक्तोऽनृ—न्मह्यं नृपसुतासये ॥ मयि तद्वायकेऽप्यासी—त्सा परस्य परि-
 ग्रहः ॥ ७ ॥ उक्तिर्यदि त्वदीयापि । मृषाद्यत्वेन दूषिता ॥ ज्ञानुप्रप्ता तदा किं न । स्यात्तन्निषेण
 मिश्रिता ॥ ८ ॥ त्वयापि वंचितोऽहं चे—द्वात्सल्यरसकुड्यया ॥ वंचयित्री ध्रुवं तर्हि । पुत्रं माता-
 प्यनः परं ॥ ९ ॥ वाणी वद्याण मां वत्स । किमुपालंघने मृषा ॥ देवी वाग्मेरुचूलेव । न चल-
 त्येव कर्हिचित् ॥ १० ॥ वंचयेऽहं प्रपंचेन । सामान्यमपि नो जनं ॥ निर्व्याजं चक्तिराजं च ।
 किं पुनस्त्वां नगेत्तमं ॥ ११ ॥ अद्यापि राजपुत्रीं तां । स्वधूं चेद्विधीत्ससे ॥ निर्मिमीष्व तदा मि-
 त्तं । कामदेवतनूरुहं ॥ १२ ॥ देव्यामुक्त्वेति यातायां । पुण्यसारो व्यचारयत् ॥ अथुनापि जगा-
 दयं । किमेतदसमंजसं ॥ १३ ॥ परकीया प्रिया सासीत । परस्त्रीविमुखस्त्वहं ॥ तन्मे कथं चवित्री
 स्त्री । वंचितोऽस्मि पुनर्ध्रुवं ॥ १४ ॥ तद्यापि गुणचंडेण । सार्धं निर्माय सौहृदं ॥ श्रुताविशयिका-
 दिदृष्टं । वितनिष्ये प्रियेप्सया ॥ १५ ॥ ततः स विषणासारः । पुण्यसारः स्वमानसे ॥ गुणश्रियं स-

स्वीकर्तुं । कामयामास तत्क्षणं ॥ १६ ॥ गुणश्रीरपि कांतस्य । किंवदंतीमथो क्वचित् ॥ अविंदंती
विधाप्य द्रा—गवेदीं द्वारबहिर्भुवि ॥ १७ ॥ तत्र स्थित्वा स्वयं भृत्यै—वीणिज्याद्यं व्यदीधपत ॥
व्यवहारचिकीः प्रेयान् । कदाप्यत्रागमेदिति ॥ १८ ॥ युग्मं ॥ पुण्यसारस्तदा वेद्या—मुपविष्टां गु
णश्रियं ॥ संगंतुं गतवांस्तत्र । तुंगरंगचरंगहृत् ॥ १९ ॥ दूरतोऽपि समायातं । गुणश्रीः प्रेक्ष्य तं
पुरः ॥ अज्ञानानापि कांतं स्वं । प्रमोदादौहृतमासदत् ॥ २० ॥ प्रथमं रचयामास । साभ्युहानं हृदा
मुदा ॥ विस्तृतान्यां ततो दृग्भ्यां । सस्नेहं च व्यलोकत ॥ २१ ॥

पदानि कतिचिद्भूत्वा । निर्वेश्य स्वासनेऽद्भुते ॥ वाचा सुधामुच्चा सा तं । वार्तयामासुषी चिरं
॥ २२ ॥ पुण्यसारोऽपि हृष्टः सं—स्तदोद्गोषसमापिबन् ॥ निमग्न इव पीयूष—पयोधौ निदधौ मुदं
॥ २३ ॥ मिथः स्त्रीपुंसभावं तौ । न यद्यप्यवजग्मतुः ॥ तथापि तन्मनोनेत्रे । निस्तुभं सुखमापतुः
॥ २४ ॥ नूनं दृग्मनसी एव । प्रियाप्रियविवेचिनी ॥ स्यातां सद्योऽपि यद् दृष्ट्वा । प्रीतिद्वेषभृते हि
ते ॥ २५ ॥ स्वचित्तमिव तच्चित्तं । प्रीतं प्रेक्ष्य स्वसन्निधेः ॥ पुण्यसारस्त्वया सार्धं । मैत्री मेऽस्त्व-
त्ययाचत ॥ २६ ॥ अभाषिष्ट गुणश्रीस्तं । मैत्र्ये मे केयमर्थना ॥ न हि पीयूषपानार्थं । प्रार्थ्यते

कोऽपि कुत्रचित् ॥ ३६ ॥ सोऽपि स्याद्धनमूर्धन्यो । यस्ते दास्यमपि श्रयेत् ॥ किं वाच्यः स तु यं
 प्रीत्या । त्वं वयस्यायसि स्वयं ॥ ३७ ॥ इति तज्जल्पितानल्प—प्रोक्तमोदमेदुरः ॥ प्रीतिं गुण-
 श्रिया सार्धं । संततं सोऽप्यवर्धयत् ॥ ३८ ॥ अजनिष्ट तयोरैक्यं । मन्येऽन्योन्यानुवेधतः ॥ अ-
 न्यथा कथ्यमापन्नौ । तदात्मानौ सरूपतां ॥ ३९ ॥ एवं प्रियोल्लसत्प्रीति—हृष्टा सा श्रेष्ठिनंदिनी ॥
 पणमासीं सप्तचिर्विसे—रपूणमित्यवाहयत् ॥ ४० ॥ तथापि न प्रियोदंनः । कापि नापि तया यदा
 ॥ तदा मृत्युकृतेष्वादि । विजने स्वपरिहृदः ॥ ४१ ॥ प्रत्यङ्गायि मया पूर्वं । पद्मिर्मासैः पतिं यदि
 ॥ न प्राप्नोमि तदा बहौ । सतीवत्स्वं जुहोम्यहं ॥ ४२ ॥ क्रमेण सातिचक्राम । प्रियः प्राप्तो न कु-
 त्रचित् ॥ तदद्य नगराद्राह्ये । रव्यतां चंदनैश्चिता ॥ ४३ ॥ तथा गिरा ज्वलद्बाव—कीलयेवाकुली-
 कृतः ॥ व्याजहार परिहार—स्तांप्रति स्वलदद्वारं ॥ ४४ ॥ अद्यापि त्वत्प्रतिज्ञायाः । सप्तदिन्यवशि-
 ल्यते ॥ निश्चितं लप्स्यते कापि मृग्यमाणः पतिस्तव ॥ ४५ ॥ अथात्राग्यान्न स प्राप्त—स्तथापि
 न तत्रोचितं ॥ मृत्यु माधयितुं येन । तथा जीवस्य दुर्गतिः ॥ ४६ ॥ दुर्लभं नृन्नवं प्राप्य । धर्म
 निर्माद्वि निर्मलं ॥ यस्मादिहेप्सितं सर्वं । परलोके च सद्गतिः ॥ ४७ ॥

नृने ग्रवे विद्योदधिः धर्मस्त्वसंतदुर्लभः ॥ शैते शैले द्रव्यद्रव्यः । पश्यथाः कविस्त्वनः ॥
 ॥ ३७ ॥ तस्यिद्वेदि मतिं मुनयो—निर्वेदि सुकृते मनः ॥ निर्वेदि स्वजनोद्गोर्षी । वेदि लोकोत्तमा-
 स्मनः ॥ ३८ ॥ ततः वेष्टिमुत्तानह । साक्षेपं स्वजनादयति ॥ निरक्षरिणि मावेत्तं । भवक्षिः किंश-
 दीप्तिं ॥ ३९ ॥ द्रव्यत्वात् न यो द्रव्यः । सोऽशुना द्रव्यते कथं ॥ लम्बन्यापि न सिद्धं वर ।
 प्राप्ते सिध्यति तत्कथं ॥ ४० ॥ तदद्रव्यौ न जीवामि । कथं द्रव्यत्वात्संभारं ॥ एकं द्रव्यं पिपासा-
 वो । द्वितीयं वागसत्यता ॥ ४१ ॥ मम बहुद्रव्यतोऽयस्ति । सशक्त्यर्थतत्त्वज्ञं ॥ तत्कीदृशव्यवर्ततेत ।
 संभारो यदि भंगुरः ॥ ४२ ॥ व्यापत्समापततु संपदपैतु दुरं । ज्ञातिः परिशजतु सर्पित चापहीर्षिः ॥
 व्याप्ताय यातु सकलं कुलमंतमेतु । न स्वीकृतं कृतधिगस्तदपि राजंति ॥ ४३ ॥ तदा दुःखमो-
 दाय । निर्मातो धर्मकर्मवत् ॥ मरणं वारणीयाहं । न ब्रह्मक्षिः कथंचन ॥ ४४ ॥ एवं स्वजनभा-
 वोध्य । चित्तां श्रीखंडसंचितं ॥ गुणश्रीस्तत्क्षणं तेन । बह्निर्देशे व्यदीक्षयत् ॥ ४५ ॥ परिश्रमेन स-
 र्वेण । शोभोच्चैःश्रवदश्रुणा ॥ वृता सा साहसं भिला । चितागर्भगशिभिद्यत् ॥ ४६ ॥ तन्निश-
 म्यानलज्वाला—जात्राचोतेव चेतसि ॥ प्रतिरोम ज्वल्यतीव । शुनीनिस्तेव वर्ष्मणि ॥ ४७ ॥ वारा-

लेनाश्रुवर्षेण । वार्षिकान्बुद्वीचिवत् ॥ प्रथिष्टमपि पंथानं । जनयन्तीव पंकिलं ॥ ४९ ॥ प्राणान्नि
 प्पाशयन्तीव । मुष्टिदृष्टोरुहत्तदात् ॥ तदैव विबलीभूता । पृष्टे मदनवत्यगात् ॥ ५१ ॥ त्रिभिर्विशेष
 कं ॥ राजापि राजलोकोऽपि । पौस्वर्गोऽपि दुःखितः ॥ तत्ताजगाम वेगेन । तं निवारयितुं मृतेः
 ॥ ५५ ॥ कुत्रै रुमरसिंहस्तां । वत्स स्वजनवत्सल ॥ अकस्मात्कारणात्कस्मा—न्म्रियसे क्लेशवानि-
 च ॥ ५३ ॥ न्यूनं किमपि ते वस्तु । न्यक्कृतोऽस्यथ केनचित् ॥ दृष्टानां किमुतानिष्टं । किं ते दुः-
 खं निवेदय ॥ ५४ ॥ इदं वपुस्त्रिं लक्ष्मी—स्त्रिं स्त्री स्वजनोऽप्ययं ॥ एतत्सर्वं वृथैव त्वं । न परि-
 त्यक्तुमर्हसि ॥ ५४ ॥ त्वं बाह्मयाद्विधारीण—स्त्वं कलैकनिकेतनं ॥ त्वं दक्षशेखरो ब्रूहि । कि-
 मित्येवं व्यवस्यमि ॥ ५५ ॥ एवं नृपेण पौरैर—पुण्यैः पृष्टापि सा तदा ॥ विगोपनञ्जिया स्वस्य
 । नाव्वीन्मृत्युकारणं ॥ ५६ ॥ पंचञ्जिः कुलकं ॥

तन. कर्णे लगित्वात्म—वृत्तानां श्रेष्ठिनंदिनी ॥ भुवाच वाचिकान्येवं । प्रियादीनप्रति दीन-
 गीः ॥ ५७ ॥ मृत्योश्च कारणं मेऽथ । जानीतं पितरौ युवां ॥ क्षमेयां च मदागस्त—द्यत्कृतं शै-
 शवादपि ॥ ५८ ॥ अन्यातिधन्या कन्या स्या—दिदुज्योत्स्नेव मोदिनी ॥ पित्रोरहं तु पापात्मा ।

तापश्रीखि तापिनी ॥ ५ए ॥ हे स्वसारोऽनलेऽसारं । हुत्वा जीवितमात्मनः ॥ तथा शीघ्रं समा-
 यात । यथा मिलत मे पुरः ॥ ६० ॥ सख्यः सख्येन यत्किञ्चि—दृष्टमद्रे जगे मया ॥ तदरम्य-
 मपि क्षम्य—मंतिमोऽयं कृतोजलिः ॥ ६१ ॥ त्रिःपरीय चितां प्रीत्या । गुणश्रीः स्फुटमूचुषी ॥ ज-
 गत्साक्षिंस्तथा लोक—पालाः शृणुत मद्वचः ॥ ६१ ॥ पापिन्यात्र मया प्राप्तो । न प्रेषांस्तद्भवांतरे
 ॥ स एव मे प्रियो नृया—द्ववदीयप्रसादतः ॥ ६२ ॥ युग्मं ॥ ततो नृपादिजिह्वो कै—र्हार्कारमु-
 खगाननैः ॥ मा मेति वार्यमाणपि । यावद्विशति सा चितां ॥ ६३ ॥ तावद्विज्ञाय तद्वोकात् । पु-
 ण्यसारोऽतिविह्वलः ॥ तत्रागाद्वाष्पपूरेण । कुर्वन्नुदकिलामिलां ॥ ६४ ॥ गुणश्रीपरिवारेण । स्ने-
 हेन च भृशेस्तिः ॥ स कृपासपाथोधि—स्तांप्रति प्रोचिवानिति ॥ ६५ ॥ किमेतत्कर्म निर्मातुं ।
 जवान् मित्रोपचक्रमे ॥ ईदृग्गवाहशः कश्चि—द्विपश्चिच्चक्रवान् हि ॥ ६६ ॥ मामभ्यधाः सदापि
 त्वं । तवाकथ्यं न किञ्चन ॥ यद्येतत्सत्यमाचद्व । प्रविशस्यनलं किमु ॥ ६७ ॥ मृत्युहेतुमनुत्तैव ।
 म्रियतेऽथ त्वया सखे ॥ तदा मयापि मर्तव्य—मवश्यमिति मे ग्रहः ॥ ६८ ॥ निवारयति पातका-
 द्विशति मार्गमत्युज्ज्वलं । न मर्म वदति कश्चित् प्रकटयत्यशेषान् गुणान् ॥ समुद्धरति संकटाद्वहति

द्वर्षमत्युन्नतौ । मह त्वजनि जीवितं स्फुरति मिवकृत्यं ह्यदः ॥ ६९ ॥ चित्तेन निर्विकल्पेन । ज-
 ङ्घ्रिपत्वेति तदैव मः ॥ सज्जीवितुमाररेजे । जंषां दातुं चितांतरे ॥ ७० ॥ तादृग्निरूप्य तत्प्रेम । म-
 रणांनंप्रति नं सुहृत् ॥ स्वरहस्यं रहस्यूचे । गुणश्रीस्तंप्रति स्फुटं ॥ ७१ ॥ तन्निशम्यातिविस्मेरः । पु-
 ण्यमारो व्यञ्चितयत् ॥ अहो पत्नी ममैवेयं । गुणश्रीः स्पष्टमिष्टधीः ॥ ७२ ॥

श्लोकमंकेतमात्रेण । कथमत्रेयमागमत् ॥ कथं च कन्यां राज्ञोऽस्य । परिणिन्ये नृवेषचाकृ
 ॥ ७३ ॥ कथं गोपायतिस्म स्वं । नृपाद्यैः प्रश्रितायलं ॥ कथं वा प्रियमप्राप्य । वह्नौ विशति स-
 त्पानः ॥ ७४ ॥ नदेतस्या गुणाः पांश्री—जवंति न हि वाक्पथं ॥ वैदग्धीदृढतागृह—मंभतासत्य-
 तादयः ॥ ७५ ॥ मयाप्येषा मखीचक्रे । साधु वाग्देवतोदितात् ॥ नो चेदस्यां मृतायां मे । प्रिये-
 रंस्तत्र ताः प्रियाः ॥ ७६ ॥ प्रियाणां वर्यचातुर्य—वीक्षायै दाह्यमीदृशं ॥ कृत्वा मयैव कृतासी—
 त्वस्यानर्थपंपरा ॥ ७७ ॥ ध्यात्वेति मज्जनाकंड—ममंदानंदवारिधौ ॥ वदतिस्म विनोदेन । पुण्य-
 सारो निजप्रियां ॥ ७८ ॥ सप्तभिः कुलकं ॥ अहो ते कृत्वामा प्रीति—रेतावंति दिनान्यनृत ॥
 म्निह्यतापि न मह्यं य—स्वयैतज्जातु जल्पिनं ॥ ७९ ॥ इदं यदि त्वया प्रीति—प्रांस्मेऽप्यनृणित

॥ नदा तदैव त्वत्प्रेयान् । मया त्वां मेलयिष्यत ॥ ८३ ॥ इदानीमपि तत्सिद्धं । साध्यं यन्मां त्व-
मय्यधाः ॥ परं किंचन वच्मि त्वां । यदि मह्यं न कुप्यसि ॥ ८४ ॥ इति तद्वाक्यमुधासारैः । प्रमी-
तोऽज्जीवितेव सा ॥ वामांगस्फुरणात्कांतं । संप्राप्तमिव जानती ॥ ८५ ॥ धनसांस्तुतं स्माह । मन्म-
नोदाहचंदन ॥ यथेहमुच्यतां कोपः । कस्त्वां पतिविदंप्रति ॥ ८६ ॥ युग्मं ॥ सोऽप्यधास्तुज्जगे का-
ते । प्रीतिस्तं कुपितंप्रति ॥ सखेहामप्यहो यस्त्वां । निःस्नेहमिव मुक्तवान् ॥ ८७ ॥ तस्मिन् वि-
धीयते प्रीति—र्यः स्वस्मिन् प्रीयतेतमां ॥ विरक्ते क्रियमाणा सा । स्यादंधमुखमंडनं ॥ ८८ ॥ म-
र्तव्यं प्रियमाणेन । सार्धमिहं जनश्रुतिं ॥ ज्ञात्वापि प्रियमाणासि । तस्मै कुप्रेयसे किमु ॥ ८९ ॥
अतोऽपरं प्रियं कृत्वा । विलासं कुरु दुर्लभं ॥ मुधा प्रियस्व मा मुग्धे । निःस्नेहस्वामिनः कृते ॥
॥ ९० ॥ गुणश्रीरथ तत् श्रुत्वा । ह्रुतं वज्राहतेव सा ॥ हृदि दोदृयमानाह । पुण्यसारंप्रति वचः
॥ ९१ ॥ अपरप्रियनिर्माणं । यत्त्वं वदसि मांप्रति ॥ तद्युज्यते पणस्त्रीणां । कुलस्त्रीणां न धार्मि-
क ॥ ९२ ॥ हास्यमेतत्ततो हित्वा । यदि जानासि मत्प्रियं ॥ तर्ह्यानयेह वेगेन । नोचेन्मर्तुं प्रय-
ह मे ॥ ९३ ॥ तादृशजिप्रियाप्रेम—स्थाम्ना चित्ते चमत्कृतः ॥ पुण्यसारो बन्नाषे तां । वाचं पीयू-

पथर्मिणीं ॥ ७२ ॥ यद्येवं निश्चयमन्तेऽस्ति । तर्ह्यश्रय निजाश्रयं ॥ सौभागिनेयि कांतं ते । यथानीय प्रदर्शये ॥ ७३ ॥ सा साह नाशिः कृताग्निः । प्रतीयेऽहं त्वदुत्किञ्चिः ॥ प्रियमेलोऽसि सत्यं चे—तर्ह्यत्रैव स मेव्यतां ॥ ७४ ॥ प्रियस्तां पुनराचष्ट । सम्यक्परिचयं विना ॥ तमानीतमपीह त्वं । कथं विज्ञाम्यसे वद ॥ ७५ ॥ गुणश्रीः साह सुश्लोक । श्लोकसंकेतपाठनः ॥ प्रत्याययिष्यते मां चे—चार्हं ज्ञास्यामि तं प्रियं ॥ ७६ ॥ स्मित्वा तेनोदिते तस्मिन् । श्लोके तत्तृप्तिमावतः ॥ मयं नीय मुदा चित्ते । सा तं ज्ञानवती प्रियं ॥ ७७ ॥ अमांतमिव हृन्मध्ये । कांते स्नेहरसं भृशं ॥ धारयंती वह्निर्देहे । प्रकटं स्वेदकैववात् ॥ ७८ ॥ उपोषिते इव दृशौ । तदालोकसुधारसं ॥ स्वादयंती करं धृत्वा । गुणश्रीर्निजगाद तं ॥ ७९ ॥ युग्मं ॥ स्वामिन् केनापराधेन । स्नेहाधीनहृदः प्रियाः ॥ अमुच्यतार्यपुत्रेण । तृणवत्प्रथमेऽह्वयपि ॥ ८० ॥ स्त्रीणां प्रेम वरं प्राणान् । पर्ये मुञ्चंति याः कृणात् ॥ न तु पुंसां विना दोष—मपि प्रीतप्रियामुचां ॥ ८१ ॥ तदानीं वंचयित्वा मां । निलयात्त्वं पलायिनः ॥ इदानीं करलगायां । मयि यासि कथं वद ॥ ८२ ॥

उत्सवेति मृदतीनारं । सा प्रीतिवचनामृतैः ॥ वर्षाब्दोद्वितवल्लीव । सोद्धासा प्रेयसा कृता ॥

॥ ९ ॥ गुणश्रीः स्वं प्रियं प्राप्य । यं प्रमोदं समासदत् ॥ तं विवेचयितुं शक्तः । सहस्ररसनोऽपि
न ॥ १० ॥ प्रियदर्शनमेवात्र । सुधा सान्या मुधा बुधा ॥ ज्ञात्वा यत्पानतस्तापं । सर्वोणीं वि-
मुंचति ॥ ११ ॥ पुंवेषोऽयं त्वयोचार्यो । गृहं गत्वात्र न प्रिये ॥ द्युक्त्वा तां करे कृत्वा । कुमा-
रोऽभूत्पुरोन्मुखः ॥ १२ ॥ एतत्किमिदं जालाज—मित्युच्यैः संत्रपालवः ॥ व्यावर्तिषंत ते सर्वे । ऋ-
पाद्याः स्वगृहान् प्रति ॥ १३ ॥ प्रेयसा समभासाद्य । गुणश्रीः सद्य तत्क्षणं ॥ तदादेशान्निजं रूपं ।
नटीव प्रकटं व्यधात् ॥ १४ ॥ सा संप्राप्तनिधानेव । तथोत्सवमनीतनत् ॥ यथा पौरव्रजो जज्ञे ।
विस्मयार्पितमानसः ॥ १५ ॥ निजाल्य निजनाथस्य । स्त्रीत्वं मदनवत्यथ ॥ प्रातः कुमुदिनीवाति-
म्लाना पित्रोस्तदभ्यधात् ॥ १६ ॥ तावपि स्फुरदाश्चर्यौ । समाकार्य गुणश्रियं ॥ विचित्रं वीक्ष्य त-
त्सर्वं । प्रश्रयांचक्रतुस्तरां ॥ १७ ॥ तया प्रोक्ते निजे वृत्ते । ऋधवः क्रोधवन्मनाः ॥ अहो स्त्रीसाह-
सं गाढ—मिति ध्यायन्नुवाच तां ॥ १८ ॥ अप्रकाश्य निजं रूपं । वंचयित्वा च मां त्वया ॥ म-
त्कनी परिणीयेयं । किमित्येवं व्यमंभ्यत ॥ १९ ॥ साभ्यधादतिनिर्बंधे । देवेन विहिते सति ॥
स्वविगोपनघ्नीत्याह—मकृत्यं कृतवत्यदः ॥ २० ॥ अधुना तु प्रियासौ य—न्मयात्मा प्रकटीकृतः ॥

स्वनायमिदौ जानायां ; नाक्षितिः काचनेति तत् ॥ १० ॥ ततो गोपगिरिं दस्तां । प्रेष्य पप्रह मं-
त्रिणं ॥ कर्तुमम्याः सुताया मे । सांप्रतं किमु सांप्रतं ॥ ११ ॥ उवाच धीमखो ध्यात्वा । देव य-
न्पाणिपीडनं ॥ अम्या गुणश्रिया सार्धं । वन्द्य व्यर्थमेव तत् ॥ १२ ॥

पुनश्चोग्रयो वरः ऋषिः । नान्यो मान्योऽस्ति सज्जुणैः ॥ तदस्मात्थेव कन्येयं । पुण्यसाराय
दीयतां ॥ १३ ॥ युक्तं मंत्रिवचः श्रुत्वा । श्रीगोपगिरिदृपतिः ॥ धनसारं समाकार्य । सुतवृत्तप्रमो-
दितं ॥ १४ ॥ वितीर्य तत्तनूजाय । विधिवत्तनयां निजां ॥ तयोर्विरचयामास । वीवाहं विस्तृतोत्सवं
॥ १५ ॥ युग्मं ॥ चिरेप्सितां राजसुतां । प्राप्य न्यक्कृतपूर्विणीं ॥ धनश्रीनंदनो दधौ । हृदि च-
र्धिष्णुमंमदः ॥ १६ ॥ धन्यानामपि मूर्धन्यो—ऽस्म्यहं येन मयायुना ॥ वीवाह्य स्वस्त्रिया व्यूहे—
ऽनिञ्छत्यपि नृपात्मजा ॥ १७ ॥ एकां सरस्वतीमेव । स्तुवेऽहं वक्तव्यसलां ॥ एकप्रियार्थमाराध्वा ।
या दत्तेस्म प्रियाद्वयी ॥ १८ ॥ यद्वा किमपैरर्वण्यं । पुण्यमैवैकमुद्वणं ॥ यस्याग्रे किंकरायंते । स-
मस्ता अपि सिद्धयः ॥ १९ ॥ पुण्यसारं पतिं लब्ध्वा—ध्यासीन्मदनवत्यपि ॥ धिगद्वैतमयोग्यं यः ।
संवयं तनुतेऽस्मिन् ॥ २० ॥ अनेनैव विमंज्य स्त्री । स्त्रीत्वेन निखिले पुरे ॥ यच्चक्रेऽहमनिष्टस्य ।

॥ ९ ॥ गुणश्रीः स्वं प्रियं प्राप्य । यं प्रमोदं समासदत् ॥ तं विवेचयितुं शक्तः । सहस्ररसनोऽपि
न ॥ १० ॥ प्रियदर्शनमेवात्र । सुधा सान्या मुधा बुधाः ॥ ज्ञात्वा यत्पानतस्तापं । सर्वगीणं वि-
मुंचति ॥ ११ ॥ पुंवेषोऽयं त्वयोत्तार्यौ । गृहं गत्वात्र न प्रिये ॥ श्रुत्वा तां करे कृत्वा । कुमा-
रोऽभृपुरोन्मुखः ॥ १२ ॥ एतत्किमिदं जालाग्र—मित्युच्चैः संत्रपालवः ॥ व्यावर्तिषंत ते सर्वे । ऋ-
पाद्याः स्वगृहान् प्रति ॥ १३ ॥ प्रेयसा समभासाद्य । गुणश्रीः सन्न तत्क्षणं ॥ तदादेशान्निजं रूपं ।
नदीव प्रकटं व्यधात् ॥ १४ ॥ सा संप्राप्तनिधानेव । तथोत्सवमनीतनत् ॥ यथा पौरवजो जज्ञे ।
विस्मयार्पितमानसः ॥ १५ ॥ निजाल्य निजनाथस्य । स्त्रीत्वं मदनवत्यथ ॥ प्रातः कुमुदिनीवाति-
म्लाना पित्रोस्तदग्र्यधात् ॥ १६ ॥ तावपि स्फुरदाश्रयौ । समाकार्य गुणश्रियं ॥ विचित्रं वीक्ष्य त-
त्सर्वं । प्रश्रयांचक्रतुस्तरां ॥ १७ ॥ नया प्रोक्ते निजे वृत्ते । ऋधवः क्रोधवन्मनाः ॥ अहो स्त्रीसाह-
सं गाढ—मिति ध्यायन्नुवाच तां ॥ १८ ॥ अप्रकाश्य निजं रूपं । वंचयित्वा च मां त्वया ॥ म-
त्कनी परिणीयेयं । किमित्येवं व्यमंभ्यत ॥ १९ ॥ साग्र्यधादतिनिर्बधे । देवेन विहिते सति ॥
स्वविगोपनघीत्याह—मकृत्यं कृतवत्यदः ॥ २० ॥ अधुना तु प्रियाप्तौ य—न्मयात्मा प्रकटीकृतः ॥

स्वनायमिदौ जानायां : नाकीर्तिः काचनेति तत् ॥ १० ॥ ततो गोपगिरिं द्रुस्तां । प्रेष्य पप्रह्व मं
त्रिणं ॥ कर्तुमस्याः सुताया मे । सांप्रतं किमु सांप्रतं ॥ ११ ॥ उवाच धीसखो ध्यात्वा । देव य-
न्मणिपीडनं ॥ अस्या गुणश्रिया सार्धं । वद्वव व्यर्थमेव तत् ॥ १२ ॥

एतन्नोग्यो वरः कोऽपि । नान्यो मान्योऽस्ति सद्गुणैः ॥ तदस्मायेव कन्येयं । पुण्यसाराय
दीयतां ॥ १३ ॥ युक्तं मंत्रिवचः श्रुत्वा । श्रीगोपगिरिरुपतिः ॥ धनसारं समाकार्य । सुतवृत्तप्रमो-
दितं ॥ १४ ॥ वितीर्थं तत्तनूजाय । विधिवत्तनयां निजां ॥ तयोर्विस्चयामास । वीवाहं विस्तृतोत्सवं
॥ १५ ॥ युग्मं ॥ चिरेप्सिनां राजसुतां । प्राप्य न्यक्कृतपूर्विणीं ॥ धनश्रीनंदनो दध्यौ । हृदि व-
र्धिष्णुमंदः ॥ १६ ॥ धन्यानामपि मूर्धन्यो—ऽस्म्यहं येन मयाधुना ॥ वीवाह्य स्वस्त्रिया व्यूहे—
अनिञ्चत्यपि नृपात्मजा ॥ १७ ॥ एकां सरस्वतीमेव । स्तुर्वेऽहं व्रक्तवःसलां ॥ एकप्रियार्थमाराध्ना ।
या दत्तस्म प्रियाद्वयीं ॥ १८ ॥ यद्वा किमपैर्वैर्ण्यं । पुण्यमैवैकमुद्धरणं ॥ यस्याग्रे किंकरायंते । स-
मस्ता अपि सिद्धयः ॥ १९ ॥ पुण्यसारं पतिं लब्ध्वा—ध्यासीन्मदनवत्यपि ॥ धिगदैवतमयोग्यं यः ।
संवंधं तनुतेऽस्मिन् ॥ २० ॥ अनेनैव विमंथ्य स्त्री । स्त्रीत्वेन निखिले पुरे ॥ यच्चक्रेऽहमनिष्टस्य ।

पुण्यसारस्य वल्लभा ॥ ३१ ॥ परं दैवकृते कार्ये । किं करोत्यजिमानिता ॥ ध्यात्वेति दध्रे मदन-
वती प्रीतिं परां प्रिये ॥ ३२ ॥ अथ विज्ञपयामास । गुणश्रीः स्वप्रियं प्रति ॥ जग्मीन्निर्यत्यतिज्ञानं ।
मत्प्रयाणोऽवधेहि तत् ॥ ३३ ॥ षण्मासांते सकांता चेत् । स्वसस्त्वं न समेष्यसि ॥ दुःखांताय तदा
प्राणान् । होष्यामः प्रबल्लेऽनले ॥ ३४ ॥ दिवसाः संति पंचैव । न्यूना ह्यवधिमध्यतः ॥ तद्वशिष्ट प्र-
तिष्ठस्व । त्वं हुतं वल्लभीं प्रति ॥ ३५ ॥ नो चेद्भवद्वियोगार्ता । जगिन्यः पितरौ च मे ॥ जातवेद-
सि लप्स्यंते । शलत्रैः सुलत्रां गतिं ॥ ३६ ॥ पित्रे राज्ञे च विज्ञाय । तदनुज्ञामवाप्य च ॥ रति-
प्रीतियुतः काम । श्व स्त्रीद्वयचासुरः ॥ ३७ ॥ धनसारतनूजन्मा । पवनानिव रूपिणः ॥ वाजिप्रष्टा-
नधिष्ठाय । प्रातिष्ठत पुरात्ततः ॥ ३८ ॥ युग्मं ॥ ग्रामीणानां प्रतिग्रामं । विनोदैर्मोदयन्मनः ॥ म-
हीं महीयसीमेष । ययौ व्योम्नेव संचलन् ॥ ३९ ॥ मिथः प्रियाप्रियालाप—कलापामृततर्पितः ॥
प्रस्थाणुरपि सोऽश्रांतं । न वर्त्मश्रांततामधात् ॥ ४० ॥ इत्यविह्विनयानेन । पुण्यसारः समासदत् ॥
पंचमे दिवसे प्रात—वैलज्जीपुरगोचरं ॥ ४१ ॥

तस्मिन्नेव दिने काम—देवं तत्र तनूरूहाः ॥ तातमन्येत्य चात्यंत—दुःखतया व्यजिज्ञपन् ॥

॥ ४७ ॥ पणमामी परिपूर्णसी—नायामीदृग्गिनी परं ॥ नूनं सा न प्रियं प्राप । तेन जीवति नैव
 च ॥ ४८ ॥ इयच्चिरं स्वकांताशां । द्विविणाशां दस्त्रिवत् ॥ कृत्वा वृथासहिष्मोच्चै—दुस्सहं विर-
 द्दानलं ॥ ४९ ॥ तत्प्रसन्न पितः मोक्ष्य । सोद्यमीकृत्य दीयतां ॥ अस्मन्यं सर्वदुःखदुः—दहनाय ध-
 नंजयः ॥ ५० ॥ दुहितृणां तया यात्रा । विद्युतेव हृदि कृतः ॥ लहरीरिव दुःखाब्धेः । कामदेवो
 जगाद गा ॥ ५१ ॥ यत्त वत्सा. किमौत्सुक्य—मेकः सार्धः कश्चित् ॥ उदग्रो जाग्रदस्तेव ।
 मंत्रोद्यं मनमनमपि ॥ ५२ ॥ निषिद्धा अपि चेद्युगं । नैव स्थास्यथ मृत्युतः ॥ प्रियमाणांश्च नो
 युष्मा—नहं शब्दयाम्यवेदितुं ॥ ५३ ॥ ततस्तथा विधास्येदं । गवतीभिः सहाग्रतः ॥ यथा न मे
 वियोगः म्या—दिदैव सहवामनः ॥ ५४ ॥ अथार्पयित्वा वेशमादि । स्वेपां पुत्रीप्रियान्वितः ॥ श्रे-
 ष्ठी समाश्रयद्राह्ये । ज्वलदग्न्यंचितां चितां ॥ ५५ ॥ अश्रूणि नेतनोऽयंतं । वर्षन् पौरजनोऽखिलः
 ॥ पत्यु नम्य समर्पादं । समवादमिदं जगौ ॥ ५६ ॥ श्रेष्ठिस्त्वया किमाख्यं । गर्हितं जगदहंता ॥
 न प्रागपि मृतः कोऽपि । पुत्रीजामातृहेतवे ॥ ५७ ॥ जामाता यदि न प्राप्तो । मर्तव्यं न वरं त्वया
 ॥ मृते पितरि पुत्रेऽपि । केनापि म्रियते न हि ॥ ५८ ॥

अथ मर्तुमना एव । तद्याप्यासायमास्व भोः ॥ देवात्कदाचिदप्येति । दुहिता ते प्रियान्विता ॥ ५४ ॥ एवं निवार्यमाणोऽपि । स्वजनैः शोकसंकुलैः ॥ सोऽजवत्सकुटुम्बोऽपि । चितायां यत्तुमु-
 द्यतः ॥ ५५ ॥ तदा वृक्षाग्रमारुह्य । कोऽपि पश्यन् दिशोऽखिलाः ॥ नमूचे केचिदायांति । ह्या-
 रुढा जना हुतं ॥ ५६ ॥ कामदेवस्तया वाचा । सुधावृष्ट्यैव तर्पितः ॥ कुतोद्यमोऽपि जंपार्थ । क-
 एमान्नं विलंबितः ॥ ५७ ॥ तावद् दृष्ट्वा पुरासन्नं । सर्पतं धूममब्दवत ॥ गुणश्रीः प्रियमाचष्ट । न-
 नीनां मृत्युशंकिनी ॥ ५८ ॥ अभ्रंलिहः पुरः स्फूर्तिं । धूमस्तोमः समेति यत् ॥ मन्येऽनेन स्वसारो
 मे । प्राविशन्नाशुशुक्लणौ ॥ ५९ ॥ प्रमीता यदि तास्तर्हि । वृथैवायं मम श्रमः ॥ जीवन्तीषु तत-
 स्तासु । कथंचिद् व्रज वल्लभ ॥ ६० ॥ ततस्तत्प्रेरितः पुण्य—सारः सत्वरमुत्सुकः ॥ धूमाश्रितां दि-
 शं श्रित्वा । प्रेक्षामासिवान् हयान् ॥ ६१ ॥ दूरादालोकयन् वह्नि—ज्वालाः कवल्लितांबरः ॥ सं-
 निकर्षात्पुनः श्रृण्वं—स्तुमुलं जनतोद्भितं ॥ ६२ ॥ चिन्तांतिकं परिग्राप्तः । पुण्यसारो न्यजालयत् ॥
 श्रेष्ठिनं समुतास्त्रीकं । दिशंताविष्टचेतसं ॥ ६३ ॥ युग्मं ॥ ह्याऽप्यात्समुत्तीर्य । जामाता विनयो
 न्नतः ॥ श्वश्रूश्चशुग्गपादाब्जे । भृंगयामास मस्तकं ॥ ६४ ॥ गुणश्री राजपुत्री च । प्रणामप्राभृत्तर्प-

णान् ॥ आनंश्च पितरौ ज्येष्ठा । जग्मीरथ न्यनंदतां ॥ ६९ ॥ पुण्यसारमुखालोका—त्परमोल्लासमा-
 मदन ॥ सकुटुंबोऽपि स श्रेष्ठी । पयोभिस्त्रि पादपः ॥ ६६ ॥ तद्धोचनानां शोकाश्रु—स्थाने हर्षा-
 श्रुविंदयः ॥ आगमनस्यादिघातूनां । पदे द्वादशो यथा ॥ ६७ ॥ कामनीयकमालोत्पप । जामातु
 विश्वजिवरं ॥ नदा न तत्तन्वान् कस्को । मन्मथालोककौतुकं ॥ ६८ ॥ ख्योसंगसंगिनीं कृत्वा ।
 कामदेवो गुणश्रियं ॥ ऊक्ते वत्से गुणान् वन्मि । कांस्कान् लोकोत्तरांस्तव ॥ ६९ ॥ इदं साह-
 ममन्युग्रं । प्रजेयं विश्वहृश्वरी ॥ इदं दुःकरकर्तृत्वं । त्वत्तोऽन्यत्र न कुत्रचित् ॥ ७० ॥ न केवलं त्व-
 यानीनः । स्कीनमत्या निजः पतिः ॥ किंतु जीवितमल्पस्य । कुटुंबस्य विनश्यतः ॥ ७१ ॥ यथा
 कमलया विश्व—स्पृहणीयगुणौघया ॥ प्रतिष्ठां प्रापितो वार्षि—स्तथाहं सुतया त्वया ॥ ७२ ॥
 क्रान्तिं पुत्रि द्वितीयामा—विति पृश्न जगाद सा ॥ पुत्री समरसिंहस्य । तातेयं मध्विप्रिया ॥
 ॥ ७३ ॥ कामदेवस्तनो लङ्का—धर्माविव वधूवरौ ॥ पुरस्कृत्य निजं धाम । जगाम प्रकृतोत्सवः ॥
 ॥ ७४ ॥ अतिपथ्यैर्महातिथ्यै—नैपथ्यैश्च नवैर्नवैः ॥ जामातरं स सचक्रे । सचक्रेकशिरोमणिः ॥
 ॥ ७५ ॥ स्त्रधुर्वीर्योऽपि मदन—वतीं सोऽमानयत्तमां ॥ आत्मीयोऽयं परो वेति । क विजगो म-

ह्यात्मनां ॥ ७६ ॥ नयानामपि पत्नीनां । पुण्यसारः समोऽजनि ॥ तत्संख्यानां यथा ब्रह्म—गुप्ती-
नां मुनिसत्तमः ॥ ७७ ॥ सुधांशोस्वि जामातु—र्विश्वजीवातुसन्निधान् ॥ गुणान् निजालयन् श्रेष्ठी
। दद्ववत्प्रियेतमां ॥ ७८ ॥

पुण्यसारे सुखेनैवं । सखीके तत्र तिष्ठति ॥ समागमन् जना. हमाप—तत्पित्रादेशपेशलाः
॥ ७९ ॥ पुण्यसारं प्रणम्योचु—स्ते धीमन् विश्वस्तव ॥ तापयत्यर्कवज्रोप—गिरींङ् पितरावपि ॥
॥ ८० ॥ प्रस्थाय तदितस्तूर्णे । दाक्षिण्यैकनिधे त्वया ॥ स्वजनोत्तापशांयर्थ । पुष्करशवर्तकायतां
॥ ८१ ॥ तदनिष्टमिव श्रुत्वा । कामदेवोऽर्त्तिवानभूत् ॥ तादृशानां प्रयाणोक्ति—र्न स्यात्कस्यार्त्ति-
कारणं ॥ ८२ ॥ तदीयं सर्वमाश्नीय—स्वर्णाद्यं यौनकार्पितं ॥ दत्त्वा नर्घ्यांश्च वेषादीन् । भ्रूपवैवा
द्विकोचितान् ॥ ८३ ॥ सत्कृत्य च पुनर्दिव्य—वस्त्राभरणदानतः ॥ कुमारं स नवस्त्रीकं । श्रेष्ठी प्रा-
तिष्ठिपत्ततः ॥ ८४ ॥ युग्मं ॥ प्रयाणसमये पुत्रीः । पित्रोः प्रणतिकारिणीः ॥ पिता पल्लवितप्रीति-
रेताः प्रत्येकमन्वशात् ॥ ८५ ॥ पत्यौ प्रीतिरुन्निमा श्वशुरयोर्भक्तिः सपत्नीजने—ऽनुत्सेको विन
यो ननांदरि महात् स्नेहः कुटुंबेऽखिले ॥ देवार्चादिरतिः कुकर्मविरतिः क्वांतिप्रयोक्तित्रया—दा

नाद्यानि च मुमुक्षां विदधते श्रेष्ठां प्रतिष्ठां गृहे ॥ ८६ ॥ इमान् कुलवधूधर्मा—निर्मिमाणाः स्वश-
 र्मणा ॥ पताकायाञ्चमात्मीये । वंशे श्रृयं सुनाश्रिरं ॥ ८७ ॥ ततः स्वयं कियद्दूरं । पराणीय स्तु-
 पायति ॥ क्षामदेवो न्यवर्निष्ट । स्पष्टकष्टः कथंचन ॥ ८८ ॥ कुमारोऽपि सपत्नीस्ताः । पितादिवि-
 द्वादिताः ॥ कथादीनां विनोदेन । मोदयन् प्रस्थितः पथि ॥ ८९ ॥ मदनस्येव शस्त्रीभि—नव-
 स्त्रीभिः मह व्रजन् ॥ रयस्थः मोऽन्यदा मार्गे । मार्गयूयमुदैकत ॥ ९० ॥ कांश्चिन्मौढप्रियानेत्र—
 जिननेत्रोत्पलानिव ॥ कांश्चन व्योममंक्रांत—फालान् क्रीडापशनिव ॥ ९१ ॥ कांश्चिच्चक्रोरुचीत्का-
 रेः । स्तंभिनानिव निश्चलान् ॥ स कुरंगानपि प्राप्त—रंगान् दृष्ट्वा विमृष्टवान् ॥ ९२ ॥ युग्मं ॥
 वनकोटे लसत्क्रीडा—पराश्रायतिर्द्वर्षिणः ॥ इहं मया क सांगा । निरीक्षांचक्रिरे पुरा ॥ ९३ ॥
 इयंनश्चितयत्रैव । पौनःपुन्यान्मुमूर्तु सः ॥ प्राक्तनं जननं स्वस्य । दृष्ट्वांश्च ययास्थितं ॥ ९४ ॥
 तत्कालं प्रेक्ष्य मूर्खलिं । प्रियमत्याकुलाः प्रियाः ॥ चंदनाद्युपचारेण । चैतन्यं प्रापयंश्चिरात् ॥ ९५ ॥
 मूर्खहितुं प्रियापृष्टः । पतिः प्रोचे मृगेक्षणाः ॥ मूर्खितो ज्ञानवान् जाति—स्मृत्याहं प्राग्वत् निजं
 ॥ ९६ ॥ नयाहि विश्वहृद्ग्राहि—श्रीवृत्ते कापि पर्वते ॥ धर्ममंदः पुलिंदोऽहं । मस्त्रीकः प्रागव-

५३ ॥ सप्रियोऽपि बह्वंशं । कोदं कांममंडितं ॥ मृगयां कर्तुमन्येष्टु—व्याधवद्विपिने-
 ५४ ॥ स्फारान् कार्मुकटंकारान् । श्रुत्वाकाशोदरं गरीन् ॥ वने वनेचरास्तत्र । तत्रसुः प्रा-
 णिनोऽखिलाः ॥ ५५ ॥ ततः परस्परभंगा—नंगरंगतंगितं ॥ शरव्यक्रियतेस्मैकं । मृगस्य मि-
 थुनं मया ॥ १०० ॥ सन्निकृष्टं समाकृष्ट—कार्मुकं वीक्ष्य मां मृगः ॥ नष्टुं सहोऽपि नानेश—द्वि-
 मृशन् गर्भिणीं मृगीं ॥ १ ॥ किंतु तां परमप्रेम्णा । समाह्वाय स्ववर्मेणा ॥ पश्यन्मां त्रस्तया दृ-
 ष्त्वा । दीनवत्स्थिवान् पुरः ॥ २ ॥ तथा मया निग्राह्यापि । निश्चिंशत्वेन सा मृगी ॥ सत्क्रिये-
 व कृतघ्नेन । निजघ्नेऽंशुदेष्टुणा ॥ ३ ॥ तेन बाणेन निर्भिन्ना । हरिणी धरणीं गता ॥ विदीर्णोद-
 रनिर्गह—दूर्ध्वा मरणमानशे ॥ ४ ॥ प्रसीतां हरिणीं प्रेक्ष्य । प्रीत्या जीत्या च तद्गणं ॥ दीर्णह-
 रपक्षवांशुकी—फलवन्मृतवान्मृगः ॥ ५ ॥

गत्वा दृष्ट्वा च सारंग—मिथुनं तत्तथा मृतं ॥ श्रुवि स्फुरंतं गर्जं च । किंचिन्नैतन्ययोगतः ॥
 ॥ ६ ॥ अहं मद्वल्लभा सापि । जुगुप्सामासिवोच्चकैः ॥ अनुतापाग्निमंनस—मानसौ स्वं कुकर्म तत्
 ॥ ७ ॥ युग्मं ॥ आजन्मविच्छकर्णोऽपि । धर्माक्षशलाकया ॥ देवात्तदा स्फुरचारु—कारुण्योऽह-

मर्चिन्त्ये ॥ ८ ॥ मृगञ्चं सत्यमेवाहुः । पापहिं शुद्धबुद्धयः ॥ आथ-श्लिक्ता यस्मि-न्नीदृशी जं-
 तुवानिनी ॥ ९ ॥ ममस्तानध्यहो जंतून् । क्षमंते केचिदुत्तमाः ॥ मयानार्थेण मार्यते । हंत निर्मे-
 तयोऽपि ते ॥ १० ॥ अहो मे मूढता कापि । सकृत्सिक्तेऽनिशं ॥ अमीषां जन्मिनां जन्म । नि-
 शितं खलु ब्रूयते ॥ ११ ॥ इत्यत्कालं वृथा काल—धर्मं नीता मयांगिनः ॥ नियमोऽनः परं याव
 -ज्जीवं जीवववेऽस्तु मे ॥ १२ ॥ पक्षिवत्सोषयन् प्राणान् । कंदमूलफलादिभिः ॥ अहं तु मांसलं
 मांस—मपि नाशामि कर्हिचित् ॥ १३ ॥ इत्यग्निग्रहमत्युग्र-मादायाहं दयाबुद्धत् ॥ यतिस्थितिमि-
 वामायां । जायां प्रति तमन्यथां ॥ १४ ॥ सापि धर्मोन्मुखी किंचि-त्सुमुखी मांसचक्षणे ॥ जग्राहा
 निग्रहं प्रायः । सती पत्यनुवर्तिनी ॥ १५ ॥ ततो वनेचरान् जीवान् । पश्यंतौ निजजीविवत् ॥ नि-
 यमं पादयंतौ च । कालं निन्यवहे बहू ॥ १६ ॥ अंतेऽहं गच्छन्नावेन । मृत्वा कारुण्यरंगतः ॥ अ-
 स्मिन्निःसीमसौख्यैक-पात्रं मर्त्योऽप्यमर्त्यवत् ॥ १७ ॥ प्रिया दयैकजीवातुः । सा तु मक्षिहानुरा ॥
 मृत्योदपादि कुत्रापि । न वेद्मि तदहं दह्वा ॥ १८ ॥ इति ब्रुवत एवास्य । पुण्यसारस्य दक्षपथे ॥
 अत्रातरीहिः साधु—आरणः पापवारणः ॥ १९ ॥ अवतीर्य रयात्तूर्णे । द्वेधापि प्रमदान्वितः ॥

कुमारस्तं नमश्चक्रे । मुनिं व्रतमिवांगिनं ॥ १० ॥ श्रेयोराशिमिव प्राप्य । तदाशीर्वादमादरात् ॥ कु
 ल मे प्राग्भवस्त्रीति । पृष्ठतिस्म स तं ततः ॥ ११ ॥ विज्ञाय ज्ञानतः साधु—रन्निधत्तेस्मृतं प्रति ॥
 गुणश्रीरियमुद्दाम—प्रीतिस्ते प्राग्भवप्रिया ॥ १२ ॥ स्मरसि त्वमियं धृत्वा । पुंवेपं त्वत्पुरं गता ॥
 मृतिव्यतिकरेण त्वां । धीमन्नासादयिष्यति ॥ १३ ॥ पुष्पाति प्राग्भवप्रीते—रेव कांतास्वियं त्वयि ॥
 पुष्कलं प्रेम तारासु । रौहिणीव सितद्युतौ ॥ १४ ॥ किंच दृष्ट्वा पुरोपात्तो—दातजीवदयावता ॥ १५
 दृक्फलं ततः कार्यं । जवेऽस्मिन्नपि तत्त्वया ॥ १५ ॥

कृपैव सर्वजीवानां । सर्वानंदप्रदायिनी ॥ यथा कुमुदखंमनां । चंद्रिकैव विकाशिनी ॥ १६ ॥
 यथा सदप्यसद्देश्यं । देहं चेतनयोषितं ॥ कृतमायं धनायं च । पुण्यं निःकरुणं तथा ॥ १७ ॥ तां
 निशम्य मुनेर्वाचं । पुण्यसारः प्रियान्वितः ॥ जगृहे निधिवत् श्राद्ध—धर्मं जीवदयामयं ॥ १८ ॥
 तं चारणमुनिं नत्वा । प्रस्थितः सुस्थितस्ततः ॥ प्राप गोपगिरिद्वंगं । स पित्रालोकनोत्सुकः ॥ १९ ॥
 तत्पित्रा धनसारेण । राज्ञा चागत्य संमुखं ॥ कृतोत्सवो निजं सन्न । पुण्यसारः समाश्रयत् ॥ २० ॥
 स्त्रीणां विरहसंतप्तं । चेतः सिंचन्नहर्निशं ॥ द्युक्कृत्रिमप्रेमरसैः । स सुखं तस्थिवान् गृहे ॥ २१ ॥ ऋ-

मान् समगमिहोऽथ । पुत्राप्तावान्निजे पदे ॥ पुण्यसारं तमारोग्य । प्रव्रज्य च दिवं ययौ ॥ ३२ ॥
 पुण्यसारस्तनः स्फुरै—रनीकैर्जगति जयन् ॥ सुखं न्यवीविशस्वाज्ञां । राज्ञां मूर्धनि माड्यवत् ॥
 ॥ ३३ ॥ गुणश्रियं गुणोद्दामां । पट्टराज्ञीं व्यथत् च ॥ कष्टपवल्लीव पत्यौ स्यात् । प्रीतिः स्त्रीणां
 प्रियं क्रमा ॥ ३४ ॥ कष्टादिरक्षणान्धाय—शिक्षणात्सोपणादिभिः ॥ वद्वत् स हितोऽत्यंतं । पितृनुप्र
 कृतीः प्रति ॥ ३५ ॥ विदव्यायफलं ताव—मैजवाद्यं स नृपतिः ॥ अगयोदघोपणापूर्वं । जीवधा-
 तं न्यवायत् ॥ ३६ ॥ अहं पूर्वं पुलिंदोऽपि । चारुकारुण्ययोगतः ॥ इहापि प्राप्तवानस्मि । संपदं
 ज्ञानमन्यवीं ॥ ३७ ॥ मत्त्येकमुपदिश्येति । स धर्माचार्यवन्नृपः ॥ अपरैरपि नृपालै—र्दयोदयमसू-
 वयत् ॥ ३८ ॥ पुण्यसारो ददौ दानं । दीनादिन्यो दिने दिने ॥ परलोकाप्तये नूनं । न्यासीकुर्व-
 न्निव श्रियं ॥ ३९ ॥ मोक्षद्वारप्रतीहारान् । द्वारान् श्रेयःश्रियां हृदि ॥ परमेष्ठिनमस्कारान् । स म-
 स्मार स्वनामवत् ॥ ४० ॥ एवमुपार्जयन् पुण्यं । न्यायेनोद्धामयन् यशः ॥ आख्यादयन् सुखं नृप-
 श्रिरं राज्यमपालयत् ॥ ४१ ॥

गतोऽथ बाहेकेत्यर्थं । पार्थिवः प्राप्य सज्जुहं ॥ तद्देशनारसं तृष्णा—तुल्यपीतवानिति ॥ ४२ ॥

मानुषत्वाद्यमासाद्य । स्वहिते यः प्रमाद्यति ॥ विलंबते स दुर्बुद्धिः । सुधापानाग्रिमार्थितः ॥ ४३ ॥
 गृहाशंसां मुक्त्वा चरणग्रमादृत्य सुचिरं । तपस्यं नः संतः क्वचिदपि वने दृष्टिजने ॥ समाधिरुः-
 कुल्याजलाविगलितशेषकलुषा—स्तदातुं कैवल्यं कतिचन यतंतै सुकृतिनः ॥ ४४ ॥ प्रबुद्धात्मा
 नृपो दत्त्वा । राज्यं स्वतनुजन्मने ॥ गुरोस्तस्यैव पादांते । दातात्मा व्रतमाददे ॥ ४५ ॥ तपस्तप-
 सुनाशोष्य । काबुष्यसलिलं घनं ॥ पुण्यसारो विपद्यांते । दिवमासे दिवान्मुदा ॥ ४६ ॥ ततश्च यु-
 त्वा विदेहेषु । भुक्त्वा चैश्वर्यमद्भुतं ॥ व्रतेन केवलं लब्ध्वा । स गमी मौक्षमदाय ॥ ४७ ॥ त्वं
 पुण्यसारकथया फलमाकर्तय्य । कारुण्यकल्पतरुकल्पितमित्यनल्पं ॥ निःशेषदर्शनमतं सुकृतैकसारं
 । तत्पात्रयस्व नरपालकुमारपाल ॥ ४८ ॥ इति श्रीकृष्णर्षीयश्रीजयसिंहसूरिविरचिते परमार्हतश्री-
 कुमारपालचरित्रे महाकाव्ये कारुण्योपदेशो नाम षष्ठः सर्गः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु ॥

॥ अथ सप्तमः सर्गः प्रारभ्यते ॥

अथोदितस्य धर्मस्य । भेदज्ञापनकार्थया ॥ लङ्कां गिरं राजं—गुरुर्गुर्जरनायकं ॥ १ ॥

यनिश्चाद्गगनत्वेन । धर्मो विभुर्गतिं द्विधा ॥ यं प्राप्य यानवज्जीव—स्तरत्येव ज्ञानार्णवं ॥ १ ॥ त-
 त्वादिमो गवैर्गन्धर्व—महावनमयात्मकः ॥ धीराणामतिनेदीया—नद्या सिद्धिपुरस्य यः ॥ ३ ॥ द्वि-
 र्नायोऽपि स मम्यक्त्य—मूला स्याद् द्वादशव्रती ॥ सम्यक्त्याप्तिस्तु जीवस्य । प्रोच्ये प्राच्यैरिति श्रुते
 ॥ ४ ॥ जीवोऽनादिरसौ कर्मा—प्यनादि स्यात् प्रवाहनः ॥ योगोऽप्यनादिरनयोः । सुवर्णमलयो-
 रिव ॥ ५ ॥ स्याद् ज्ञानावरणीयाद्यं । मूलतः कर्म चाष्टधा ॥ चेदंतोऽप्यष्टपंचाश—हृतप्रकृति संयुतं
 ॥ ६ ॥ ज्ञानदृष्ट्यायतिवेद्य—विद्वानां तत्र कीर्तिताः ॥ सागरोपमकोटीनां । त्रिंशत्कोट्यः परा-
 स्थितिः ॥ ७ ॥ मोहस्य सप्ततिर्नाम—गोत्रयोर्विंशतिस्तथा ॥ आयुषश्च त्रयस्त्रिंश—त्सागरा नार-
 कासुरे ॥ ८ ॥ ततः शैलसरिद्ग्राव—घोखनासंनिजात्स्वयं ॥ यथाप्रवृत्तिकरणात् । क्षीणेषु बहुक-
 र्मसु ॥ ९ ॥ मागराणां कोटीकोट्यां । प्रत्येकं सर्वकर्मणां ॥ स्थितायां किंचिदूनायां । जीवाः कृत-
 जयप्रमाः ॥ १० ॥ रागद्वेषपरीणाम—मयं घट्टतरस्थितिं ॥ दुर्भेदं ग्रंथिमायांति । वटं श्रान्ता द्वा-
 न्वगा ॥ ११ ॥ त्रिद्विंशेशेयकं ॥ निवर्तते ततः केचि—द्रागाद्यपि रिक्ताः ॥ सरस्वद्वोलकह्वोला
 । इव वेला निवारिताः ॥ १२ ॥ ब्रमंति केऽपि तत्रैव । कर्मरुढा शरीरिणः ॥ राधावेधाय यंत्रोर्ध्व

—बद्धाश्चक्रगणा द्व ॥ १३ ॥ प्राविभुरिष्टुमाः केचि-त्तं ग्रंथं प्रौढशक्तिः ॥ शिद्यं त्यपूर्वकरण-
 वज्राग्रेण गिरिद्रवत् ॥ १४ ॥ कृतेतरकरणेऽद्या-निवृत्तिकरणस्थिता ॥ क्षिपंत्यंतमुहूर्तेन । जीवाः क-
 र्माणि भुरिष्टाः ॥ १५ ॥ शांतेऽद्भुदीर्णे मिथ्यात्वे । संत्युषगताशिवत ॥ लभंते निवृत्तिप्राप्ति-हेतु
 सम्यक्तत्त्वमंगिनः ॥ १६ ॥ यदग्रंघ्रिजेदे प्रथमं । सम्यक्तत्त्वं जायतेगिनां ॥ अंतमुहूर्तेप्रमितं । तदौप-
 शमिकं खलु ॥ १७ ॥ नैसर्गिकमिदं प्रोक्तं । सम्यक्तत्त्वं पूर्वसूरिरिति ॥ जातं गुरूपदेशेन । तदाधि-
 गमिकं पुनः ॥ १८ ॥ सद्देवगुरुधर्मेषु । या देवगुरुधर्मधीः ॥ सम्यक्तत्त्वमवागम्यं त-—निमथ्यात्वमित
 रत्ततः ॥ १९ ॥ कीर्णनिःशेषगादि-दोषस्त्रिभुवनार्चितः ॥ यथार्थवादी सर्वज्ञो । देवोऽहंनेत्र
 नापरः ॥ २० ॥ स्मरपस्मारसूछालाः । कर्णालाः कोपचेष्टितैः ॥ विप्रलंघनपरा देवा । मुक्त्यै न प्र-
 षाविषणवः ॥ २१ ॥ चारित्रिकमलाकेलि-दीर्घिका ब्रह्मचारिणः ॥ शुद्धधर्मोपदेष्टारो । गुरवः स्युः
 शिवंकराः ॥ २२ ॥ लोढुपा निःकृपाब्रह्म-प्रथा-क्लिष्टाः कषायिणः ॥ धर्मविप्लावका नैव । गुरवो
 हितहेतवे ॥ २३ ॥ मुक्तिलक्ष्मीशिरश्चूलः । प्रतिकूलो जवद्विषां ॥ विश्वानुकूलः कारुण्य-—मूलो ध-
 र्मो जिनैर्मतः ॥ २४ ॥

हिंसामयोऽपि धर्मश्च—त्रिर्वाणाय प्रगच्छते ॥ जीवानां जीविताय स्या—द्विषास्वादस्तदा न
 किं ॥ ११ ॥ यन्नित्तौकसि सम्यक्तव—दीपो देदीयते सदा ॥ न मिथ्यात्वतमःस्तोम—स्तान् वि-
 दून्त्ययनि क्वचित् ॥ १६ ॥ अंनमुहूर्तमपि यः । सम्यक्तवं वहते हृदि ॥ अपार्थमुल्लपरा—वर्तस्तस्य
 नवो नवेत् ॥ १७ ॥ सम्यक्सम्यक्तवभूषाणी । प्राप्नोति त्रिदशश्रियं ॥ न वदद्युष्को चेत्पूर्वं । न-
 रत्नादौ कुकर्माणा ॥ १८ ॥ चारित्रादपि सम्यक्तवं । कथयंत्यधिकं जिनाः ॥ सिद्ध्यति यदचारित्रा-
 न्न सम्यक्तवोप्रिनाः पुनः ॥ १९ ॥ स्वं हरोत्रयिषत्वं चे—न्मुक्तिवध्वै सचेतनाः ॥ सम्यक्तवद्रूपणे-
 नैव । द्रूपयश्चं तदान्वहं ॥ २० ॥ समसंवेगनिर्वेद—करुणास्तिकतामग्निः ॥ सम्यक्तवं लक्षणैरे-
 नि—लेख्यतेऽतिविचक्षणैः ॥ २१ ॥ शक्तिः प्रभावना स्यैर्ये । दाढ्यं च जिनशासने ॥ तीर्थशुश्रू-
 षणं चास्य । शवेद्रूपणपंचकं ॥ २२ ॥ शंका कांक्षा जुगुप्सा च । मिथ्यादृक्स्तवसंस्तवौ ॥ सम्य-
 क्तवै द्रूपणान्याहुः । पंचेमानि मुनीश्वराः ॥ २३ ॥ अपाव्रतानि पंचादौ । दिग्विरत्यादिकं त्वयं ॥
 शिदावनानि चत्वारि । स्यादेवं द्वादशव्रती ॥ २४ ॥ द्विधा त्रिधापि च स्थूल—हिंसादेर्विनिवर्तनं
 ॥ अहिंसाप्रमुखा पंचा—णव्रती गदिता जिनैः ॥ २५ ॥ तप्तानां मनुमुक्तानां । हिंसां संकट्यक-

द्विपतां ॥ स्थावराणां तथा व्यर्थं । वर्जयेत्करुणापरः ॥ ३६ ॥ देवातिथ्यादिपूजार्थं । वेदस्मृत्यादि-
वाक्यतः ॥ विधीयते वधः सोऽपि । नरकप्राप्तिलयकः ॥ ३७ ॥ यदि राजति पयोधिर्मिष्टतां शीतर-
श्मि—वहति दहनञ्चावं पुष्यति ध्वांतमर्कः ॥ दिनमपि रजनीत्वं याति रात्रिर्दिनत्वं । तदपि हि
सुकृतं न प्राणिघातः प्रसूते ॥ ३८ ॥ न तन्नास्त्रं न सा देव—पूजा न स कुलक्रमः ॥ न तत्पुण्यं
प्रवेद्यत्र । प्राणित्राणं न चोदितं ॥ ३९ ॥

ततो दुर्जनमैत्रीवत् । कृत्वा हिंसां दवीयसीं ॥ सन्मैत्रीमिव कुर्वीत । दयां नेदीयसीं सुधीः ॥
॥ ४० ॥ दोषानिहाप्रतिष्ठादीन् । मूकत्वादीन् परत्र च ॥ असत्यफलमालोक्य । स्थूलं तत्सुकृती त्य-
जेत् ॥ ४१ ॥ ध्वांते दीपेर्बुधौ यानं । शीतेऽग्नी रुजि श्रेष्ठं ॥ प्रतिक्रियेति सर्वता—प्यस्ति ना-
सत्यवादिनः ॥ ४२ ॥ असत्यं निगदन् प्राणी । यदि चेद्याति दुर्गतिं ॥ तदा धर्मान्यथाप्रापी ।
को वेद क्व गमी जनः ॥ ४३ ॥ सर्वथापि ह्यपाकृत्य । तदलीकं हितेच्छुना ॥ सत्यमेव समाश्रयं ।
विश्वासादिगुणास्पदं ॥ ४४ ॥ हस्तबेदशिरश्चेद—शूलक्षेपादिकाः क्रियाः ॥ चौर्योपचारामालोच्य ।
स्थूलं तत्पस्विर्जयेत् ॥ ४५ ॥ वधादप्यधिकं स्तेयं । तेनैको यद्विपद्यते ॥ धने हते पुनः प्रौढ—

कुश्वेव मकलं कुलं ॥ ४६ ॥ दत्त्वा प्राणानपि द्रव्यं । त्रायंते जनतास्ततः ॥ तत्प्राणाधिकमामृश्य ।
 न हर्दश्यं विवेकिना ॥ ४७ ॥ स्वस्य मीमांसमानेन । मांसलं कुशलं चिरं ॥ स्तेयं बुद्धिमता हेयं
 । प्राणघ्नं कालकृद्भवत् ॥ ४८ ॥ अक्कीर्तिं पंडतां द्रव्य—हानिं चाव्रह्मणः फलं ॥ विदंस्तोपं स्वदारे-
 षु । विदधीत सुधीः सदा ॥ ४९ ॥ जितेडियो गृहस्थोऽपि । यः शीलं परिशीलयति ॥ रक्तेव तद्गु-
 णैरेव । मुकुनश्रीर्वृणोति तं ॥ ५० ॥ स्वकीया परकीया च । पण्यस्त्री कन्यका तया ॥ एवमस्ति
 ममम्नापि । स्त्रीणां जानिचतुष्टयी ॥ ५१ ॥ तन्मन्त्र्ये स्ववधूरेव । सेवनीया सतां मता ॥ शेषास्तु
 स्वमन्त्रित्रीव—चिंतनीया दिवानिशं ॥ ५२ ॥ परस्त्रीं ये तु सेव्यते । कामेनांधं न विष्णवः ॥ नरके
 तेन पञ्चति । तप्तायःपुत्रिकाः पुरः ॥ ५३ ॥ या दत्त्वा दक्षिणं हस्तं । निजमप्युपति प्रियं ॥ त
 म्यां दास्यामिव त्यक्त—शिलायां प्रेम कीदृशं ॥ ५४ ॥ क्षणतापकरी वह्नि—ज्वालामालाश्रिता
 वरं ॥ न पुनः परपत्नीयं । तापिनी नृशिो भवान् ॥ ५५ ॥ घृणीयते धृती या न । प्रियं पुत्रं च
 चांधवान् ॥ स्पृष्टव्यापि न सान्यस्त्री । शस्त्रीवानर्थकारिणी ॥ ५६ ॥ निर्मलोऽपि कुलाचारो । नि-
 आसादिव दर्पणः ॥ मलिनः स्याद्यदाश्लेषा—हृज्यास्ता वारयोषितः ॥ ५७ ॥ प्रासादध्वजतः कु-

शाग्रजलतः सौदामिनीदामतः । कुंभ्रींऽश्रुतितोऽश्वपुह्वरतः शैलापंगांपूरतः ॥ एवं वै कपिकेलित-
 स्तरलतामुच्चित्य मन्ये विधि-वार्गस्त्रीहृदयं व्यधत्त तदलं तेनैव तेभ्यश्चलं ॥ ५८ ॥ हसित्वापि रु-
 दित्वापि । कृतान्युक्त्वापि कोटिशः ॥ या निनत्येव सर्वस्वं । सा वेक्ष्या प्रीतये कथं ॥ ५९ ॥ विषं
 हृद्यमृतं वाचि । नेत्रेऽश्रूणि मुखे स्मितं ॥ वहंत्यश्नलयंत्येव । यास्ता वारवधूसृत्यजेत् ॥ ६० ॥ ए-
 वं कन्यापि नो काम्या । कामांधेनापि देहिनी ॥ अक्रीतिः पातकं चापि । प्रगल्भेतेतरां यतः ॥
 ॥ ६१ ॥ तत्त्यक्त्वा परपत्न्याद्यं । धार्यं ब्रह्मव्रतं शुचि ॥ भजंते यत्प्रज्ञावेण । दासत्वं त्रिदशा अपि
 ॥ ६२ ॥ प्रायः परिग्रहाधिक्यं । पापव्यापारकारणं ॥ स च दुःखतरोर्मूलं । ततः कल्या तदल्पता ॥
 ॥ ६३ ॥ विभवेन महिष्टेना—रंज्ञाः स्थूलं प्रविणवः ॥ सुकृतं तिरीयंत्येव । शानुमुहुनीनपांशुवत् ॥
 ॥ ६४ ॥ तत्परिग्रहमानेन । सेव्यः संतोषसन्निधिः ॥ पार्ष्णिार्थिकतां यस्मि—न्नाश्रिते न्यूनतैव न
 ॥ ६५ ॥ दशदिग्गमने यत्र । मर्यादा कापि तन्यते ॥ दिग्विरत्याख्यया ख्यातं । तद्गुणव्रतमादि-
 मं ॥ ६६ ॥ ब्रमेण मार्यमाणानां । प्राणिनां परिरक्षणत् ॥ तदीयमानं लोभाब्धे—ग्रह्यमेतदपि
 व्रतं ॥ ६७ ॥

यत्र मोमूयने मंख्या । अक्त्या जोगोपजोगयोः ॥ त्थातं जोगोपजोगाख्यं । द्वितीयं तज्जु-
 णव्रतं ॥ ६८ ॥ मरुदेवोचिनो जोगः । प्रोक्तोऽत्र कुसुमादिकः ॥ मुहु सेवोचिनस्तूप—जोगः स्व-
 र्णप्रियादिकः ॥ ६९ ॥ मांसं मद्यं दधिसारं । मधुदुग्धरंपंचकं ॥ रजनीभोजनानंन—कायाज्ञानफ-
 लाणि च ॥ ७० ॥ तुल्यफलं बहुवीजं । वृंताकं कस्का हिमं ॥ चलितस्सं संधानं । मृदुघोलवटका
 निपं ॥ ७१ ॥ अन्नद्वयाणि जिनोक्तानि । द्वाविंशतिमिमानि यः ॥ वर्जयेत्पापमूलानि । स विवे-
 कीनि कीर्त्यते ॥ ७२ ॥ त्रिनिर्विशेषकं ॥ पंचेन्द्रियवधेनैव । पलमुपच्यतेऽखिलं ॥ तदश्नतः कथं न
 स्यु—मानवा अपि कौण्ठाः ॥ ७३ ॥ परेषां पिशितेनैव । येऽनिशं स्वांगपोषिणः ॥ तेषां नि-
 म्बिशचित्तानां । व्याघ्रादीनां च का जिदा ॥ ७४ ॥ तत्कृपावर्मितं धर्मं । जानन् भुंजीत जातु न ॥
 नैदेवोपन्नतद्वर्णा—नेकजीवाकुलं पलं ॥ ७५ ॥ जीवतोऽपि मृतस्यैव । वैकथ्यं येन जायते ॥
 लोके आस्रं च सावद्यं । नं मद्यं कोऽश्लिष्यति ॥ ७६ ॥ गलितत्रपुपानेन । मरणं सुंदरं नृणां ॥
 कापिआयनपानेन । न तु विश्वस्मिन्वनं ॥ ७७ ॥ अकीर्त्युन्मत्ततादीनां । दोषाणामेकमास्पदं ॥
 वर्जनीयं प्रयत्नेन । मद्यं सविषवासित् ॥ ७८ ॥ यस्मिन्नंतर्मुहूर्तेन । तद्वर्णाः प्राणभृद्गणाः ॥ मूर्धे-

ति नवनीतं त—त्यक्तव्यं पुण्यकांक्षिणा ॥ ७९ ॥ मद्विक्कावदनोद्गतं । प्रसीतानेककीटकं ॥ जुगु-
प्सनीयं निष्ठयूत—मिव स्वाद्यं न मध्वपि ॥ ८० ॥ पुक्कपिष्यलकाकोटुं—बरोटुंवरभूरुहां ॥ बटस्य
च फलं क्रुम्या—कुलं प्राप्त्यं न जातुचित ॥ ८१ ॥ प्रत्यक्षा यत्र वांल्यादि—दोषा. संनि परशनाः
॥ तिर्यग्यस्तनुते कोऽन्य—स्तद्रात्रिभोजनं जनः ॥ ८२ ॥

नक्तव्रतादिव्याजेन । ये जडा निशि भुंजते ॥ ते नूनं गमिनोऽधस्ता—ज्ज्ञानेऽहं जिनज-
द्विपतात् ॥ ८३ ॥ पशवोऽपि निशि प्राय—स्यजंत्यशनमात्मनः ॥ मानवास्तु तदश्वं—स्तेभ्योऽ-
पि किमु नाधमाः ॥ ८४ ॥ कंदजातिः समस्तापि । नवः किशलयस्तथा ॥ कुमार्याद्यास्तु सूबोक्ता
—स्याज्यास्तेऽन्तकायकाः ॥ ८५ ॥ वपुष्यन्तकायानां । सूच्यग्रप्रमितेऽपि यत् ॥ ह्यनंता जंतवः
सूक्ष्माः । संतीति जगवद्वचः ॥ ८६ ॥ येषां गूढानि पर्वाणि । स्युः शिराः संधयोऽपि च ॥ ये च
छिन्नरूढा वृद्धा । ज्ञेयास्तेऽन्तकायकाः ॥ ८७ ॥ इतराण्यप्यज्ज्ञयाणि । कश्चितानि जिनागमे ॥
विषडुमफलानि च । ब्रह्मयैत्रैव धार्मिकः ॥ ८८ ॥ आर्त्तं रौद्रं च दुर्ध्यानं । हिंसोपकरणपिणं ॥
पापाचारोपदेशश्च । प्रमादपरिषेवणं ॥ ८९ ॥ सर्वोऽप्यनर्थदंनोऽयं । वृथा कल्मषकारणात् ॥ अपा-

करणमस्य स्या—चार्त्तिवीकं गुणव्रतं ॥ ९० ॥ युग्मं ॥ अनिष्टवस्तुसंयोगा—दिष्टवस्तुव्ययादपि ॥ रसप्रक्षोपाश्विदानान्न । चतुर्थोर्त्ति प्रकीर्त्तिनं ॥ ९१ ॥ यदग्न्यस्त्रविषव्याघ्र—द्विषैत्यपलादिभिः ॥ अर्त्तिष्टु. कष्टमार्त्तं नन । स्यादनिष्टार्थयोगजं ॥ ९२ ॥ स्त्रीपुत्रपितृमात्राद्यै—र्थराज्यमुखैरपि ॥ वि. नैष्टर्षद् हृदार्त्ति म्या—त्तदिष्टार्थव्ययोद्भवं ॥ ९३ ॥ वानपित्तमरुकुष्ट—काशश्वासज्वरादिभिः ॥ ह. दि यो मेदुरः सेदुः—स्वदोगार्त्ति निवेदितं ॥ ९४ ॥ राज्यं प्राज्यं शुना प्रोगा । प्रीना. पत्न्यो धनं वनं ॥ कथं स्यादिति धी. शत्रु—निदानार्त्ति श्रुते श्रुतं ॥ ९५ ॥ हिंस्रमागौर्षदेशेन । कूट. कटपनयापि च ॥ जनवंचनया हर्षो । मृषारौडं व्यवस्थितं ॥ ९६ ॥ चौर्येह्य चौर्यमाचर्य । प्रमोद. लदुपाहृतं ॥ धनैश्चेन्नसि संतोष—शौर्यरौद्रमुदीरितं ॥ ९७ ॥ जितैः शस्त्रैर्विदार्यारीन् । प्रंसन्ना ग्रा. मपुरुषाणि च ॥ रक्षणं गंचिनाश्यानां । तुर्यं रौडं प्रकाशितं ॥ ९८ ॥ अपभ्यानद्वयभिदं । मंदिरं मय्यपाभनां ॥ दूरं शब्दवदुत्सार्थं । नरकं केशकीरुणा ॥ ९९ ॥ विहाय स्नेहविषयं । नार्पणीयं वि. वेकिना ॥ मुगलोदूखलद्वल—यंकशस्त्रानलादिकं ॥ १०० ॥ वनं विंधि कुरु क्षेत्रं । वृषान् उज्ये. ण बाह्य ॥ इत्यादि पापशिक्षा न । प्रीतेरन्यत्र युज्यते ॥ ३ ॥

द्यूतमाध्वीकमेषादि—योधनांदोलनादिकं ॥ शक्तादिविकथागीत—प्रेक्षणाद्यतिवीक्षणं ॥ ४ ॥
 चैत्ये चतुर्विधाहारो । निद्रा निधीवनं कलिः ॥ वाणिज्यादिकथेत्यादि । प्रमादं दूरयेत्कुनी ॥ ५ ॥
 युग्मं ॥ त्यक्तदुर्ध्यानसावद्य—कर्तव्यस्य शुचात्मनः ॥ समत्वं यन्मुहुर्तं स्या—तत्सामायिकमुच्यते
 ॥ ६ ॥ अनेहसा घनेनापि । तपोन्निरपि दुस्तैः ॥ न तत्कर्म क्षिपत्यंगी । यत्सामायिकमाचरन् ॥
 ॥ ७ ॥ दिग्ब्रतप्रमितेरहि । निशि यच्चावपनं पुनः ॥ देशवकाशिकं तत्स्याद् । व्रतं सुकृतकारणं
 ॥ ८ ॥ सर्वाङ्गरांगसत्कारा—ब्रह्मव्यापारवर्जनं ॥ चतुष्पर्व्यां ब्रवगद्—स्यौषधं पौषधं स्मृतं ॥ ९ ॥
 यावान् प्रयाति विधिव—तौषधव्रतसेवने ॥ कालस्तावान् सचास्त्रि । इव मान्यो मन्त्रीषिणा ॥ १० ॥
 अतिथिभ्योऽशनपाना—वासपात्रादिवस्तुनः ॥ यत्प्रदानं तदतिथि—संविज्ञागव्रतं ब्रवेत् ॥ ११ ॥
 चित्तं विस्रं च पात्रं च । रत्नवितयवच्छुभं ॥ प्राप्य ये ददते दानं । तेषां श्रीरनपायिनी ॥ १२ ॥
 एवं सम्यक्तन्मूलोऽसौ । श्राद्धघर्मोऽतिनिर्मलः ॥ शिवाप्तये ब्रवत्येव । ज्ञानानां यतिधर्मवत् ॥ १३ ॥
 निरस्तीचारमेतं यः । प्रतिपालयते कृती ॥ हेद्वापि निर्वृतेः पात्रं । स स्याद्भीमकुमारवत् ॥ १४ ॥
 अस्यैव जंबूद्वीपस्य । ज्वरते शुभवैज्रवे ॥ पुरं बभ्रुव कमल—पुरं परमसौख्यभृत् ॥ १५ ॥

यत्रार्द्धनेषु चैत्येषु । चला रेजुर्धजांचलाः ॥ आह्वयंत द्वय श्राठान् । जिनवन्दनहेतवे ॥ १६ ॥ च-
 नामे तत्र नृमीशो । हस्तिवस्त्रिाहनः ॥ यश्चित्रं दानवारित्वं । न दधार कदाचन ॥ १७ ॥ खड्ग-
 क्ष्मास्तिरुणीनयनोरुनीरैः । प्राप्नोदयः प्रमृमरो भुवनेऽजितोऽपि ॥ सेवापरेतरविनिर्मितशैत्यनापो ।
 यस्य प्रतापदहनः स्फुरतिस्स नव्यः ॥ १८ ॥ तत्पत्नी मालतीत्यासी—मालतीव सुकोमला ॥ सा
 रमौरय्यशालिन्यां । यस्यां लीनोऽलिवत्प्रियः ॥ १९ ॥ मंत्री विमलवोधोऽनृ—तस्यास्तिकशिरोम-
 णिः ॥ नापद्यस्मतां मत्या । वाक्पयनिर्नास्तिकत्वतः ॥ २० ॥ हस्त्रिाहनभृपस्य । सिंहस्येन सूचि-
 तः ॥ मालतीकुदिमाणिक्कयं । तस्यः समजायत ॥ २१ ॥ पुरा भवत्यजय्योऽयं । जीमवद्रलशालि-
 नां ॥ इतीव तं पिता जीम । इत्याह्वासीन्महोत्सवात् ॥ २२ ॥ तदा मंविगृहेऽयासी—तनुजो म-
 निमागरः ॥ स्वामिसेवकयोः पूर्वा—पर्याद् वृद्धिः क्रमो ह्ययं ॥ २३ ॥ गुणैः सत्त्वमहत्वाद्यैः । सा
 प्यमाशिश्रियाणयोः ॥ कुमारयोरनृत्येन । रामलक्षणयोस्त्रि ॥ २४ ॥ एकत्राशनपानादि—कर्मक-
 र्मत्तचैनसोः ॥ अर्वाधिष्ट तयोः प्रीतिः । समानोदर्ययोस्त्रि ॥ २५ ॥ कुमारयोस्त्रिस्फारः । शास्त्रं ह-
 द्वादिनियोगतः ॥ तत्स्पर्धयेव पुस्फोर । शस्त्रं मात्वाधिकं ध्रुवं ॥ २६ ॥ ततस्तौ यौवनारंभ—सुभगं

जावुकौ श्रिया ॥ कंदर्पमपि निःसर्पद्—दूरदर्पं वितेनतु ॥ ३७ ॥ नासत्यावपि ना सत्या—विव
तौ मिलितौ मिथः ॥ द्वेधापि स्वस्वरूपेण । कं नरं जयतःस्म न ॥ ३८ ॥

अन्यदा प्रातरास्थान्या—मासनस्थं महीपतिं ॥ नमस्कर्तुं समायतौ । तौ प्रीममतिसागरौ ॥
॥ ३९ ॥ लभावपि नृपं नत्वा । तत्पादौ पाणिपंकजे ॥ प्रापथ्य राजहंसत्वं—मुपासांचक्रतुश्चिरं ॥
॥ ४० ॥ पुत्रयोः प्रेक्ष्य तादृक्षां । जत्किं मुदितमानसौ ॥ पुत्रिणां धुरि मेनाते । स्वात्मानं नृपमं-
त्रिणौ ॥ ४१ ॥ मंत्री विमलबोधोऽथा—वदद्वत्सौ युवां स्वयं ॥ सर्वं यद्यपि जानीश्रः । स्नेहाद्वन्मि
तथाप्यहं ॥ ४२ ॥ गौरवं स्यादुणैरेव । न महत्त्वेन कर्हिचित् ॥ रत्नं लब्ध्वन्यनर्घ्यं हि । महीयांसो
ऽपि नोपलाः ॥ ४३ ॥ हारो मौक्तिकसारोऽपि । गुणत्यागेन तत्क्षणे ॥ हृदयादुत्सरत्येव । तद्विधेयो
गुणाग्रहः ॥ ४४ ॥ किंचेदं यौवनं नृणां । मद्यपानादृते मदः ॥ अहृष्टिपटलं चांधं । विना मूर्ध्ना
मचेतना ॥ ४५ ॥ अत एव न जानंति । कृत्याकृत्यकथामपि ॥ अपथ्या संचरंत्येव । यौवनोन्मा-
दिनो जनाः ॥ ४६ ॥ एतत्तारुण्यमेवैकं । नानार्थनिबन्धनं ॥ अस्मिन्नेश्वर्ययोगोऽयं—मनलानि-
लसंगमः ॥ ४७ ॥ परस्त्रीपरिहारोच्चैः—पादपाशनिवेशनात् ॥ वारणीया विकुर्वाणाः । पंचेंद्रियह-

या स्यात् ॥ ३८ ॥ अत्यंतं न प्रसक्त्यं । विषयेषु विपेष्विव ॥ अत्यासक्तिर्देतेषां । नाशयत्येव
जीविनं ॥ ३९ ॥ श्रीरियं वशयत्येव । वेद्येव चतुरानपि ॥ पुण्ययोगेन यस्त्वेनां । वशयेत्स वि-
शारदः ॥ ४० ॥ विषमाः कामकोपाद्या । अंतरंगास्यः स्मृताः ॥ अकीलिता भुवं काल—व्यालव-
त्तं विकुर्वन्ते ॥ ४१ ॥ अजितैतान् बहिः शत्रून् । जयन्नपि न विक्रमी ॥ पराजयेत्तनो धीमान् ।
कामादीन् मोहारादृशयान् ॥ ४२ ॥ क्रीडां पीडामिवापास्य । स्मर्त्तव्याः सकलाः कलाः ॥ राजनीति-
रहस्यं च । निश्चयं निजनामवत् ॥ ४३ ॥

माधुत्राणं खलोडिदो । नयः प्रकृतिरंजनं ॥ कोशस्य वर्धनं चेति । मूलं राज्यमहीरुहः ॥
॥ ४४ ॥ स्थाने वामो महोत्साह—आतुरी वृद्धसन्निधिः ॥ स्वहृत्तिः शुभ्रेहा च । श्रीमेदस्कर-
कारणं ॥ ४५ ॥ कारुण्यं व्यसनत्यागो । विवेकः पात्रसंग्रहः ॥ दानं सत्योपकारौ च । नित्यका-
र्याणि नृभृतां ॥ ४६ ॥ श्रव्यं पटुदर्शनीदेव—धर्मतत्त्वाद्यमन्वहं ॥ आत्मनीनं च कर्तव्यं । मतमा-
र्हतमर्हतः ॥ ४७ ॥ किं बहुक्त्या तथाचर्यं । शुष्मद्व्यां निजकर्मसु ॥ ययात्र युवयोः ख्याति—
र्जनेद्वीकोत्तैर्गुणैः ॥ ४८ ॥ मंत्रिवाक्यमिदं ताभ्यां । न्यस्तं हृदि रहस्यवत् ॥ हितं चासौपदिष्टं च

। को न स्वीकुरुते कृती ॥ ४९ ॥ आरामिकस्तदागत्य । नरनाथं व्यजिज्ञपत् ॥ वर्ध्वसे देव संप्रा-
प्त-स्तोवाद्यैस्तु सञ्जुहः ॥ ५० ॥ दानेनानंद्य तं पर्ष-दन्वीतो हस्त्रिह्नः ॥ पद्मवद्विकसद्भ-
क्त-स्तं नंतु प्राप्तवान् वनं ॥ ५१ ॥ पंचधाग्निगमं कृत्वा । प्रविष्टोतर्वणं नृपः ॥ अजिनंदप्रभुं धर्म-
—निधानमिव दृष्टवान् ॥ ५२ ॥ वक्त्या परीय त्रीन् वारान् । प्रणम्य च तदंतिके ॥ जिनाग्रे श-
व्रवद्भूमान् । सपुत्रोऽपि निषेदिवान् ॥ ५३ ॥ पुण्यामृतप्रसविनीं । कलां चांद्रमसीमिव ॥ देशनां
कर्तुमारेत्ते । गुरुगमपागः ॥ ५४ ॥ कल्पद्रुमो यथा श्रूमौ । मेरौ दुग्धोदधिर्यथा ॥ तथा श्रव-
न्तिदुर्लभः । प्राप्तोऽयं मानवो ब्रह्मः ॥ ५५ ॥ तं प्राप्य व्रतमाहत्यं । तच्चेदुदुश्चरमुच्चैः ॥ श्राद्ध-
मस्तदा सेव्यः । सम्यक्त्वव्रतजीवितः ॥ ५६ ॥ देवो जिनो गुरुः साधु—धर्मः कारुण्यवानिदं ॥
सदृशनं व्रतानि स्यु—रहिंसाप्रभृतीनि च ॥ ५७ ॥ मिथ्यात्वगरत्नप्रस्ता—श्रेतनाढ्याः कथं जनाः
॥ यदि सम्यक्त्वपीयूषं । न पिबेन् गृह्णया ॥ ५८ ॥ ब्रह्मदावानलबुद्धः । प्राप्नुयुर्निर्वृतिं कथं ॥
चिरं चेन्नावगाहेस्त् । जिनधर्मामृतांबुधौ ॥ ५९ ॥ ईषदासदमेवान्य—द्राज्याद्यं दुर्गतिप्रदं ॥ दुरा-
सदं तु सधर्म—रत्नं मुक्त्यैककारणं ॥ ६० ॥

श्रुत्वेति प्रतिकुलात्मा । श्रीमोऽमात्यसुतान्विनः ॥ श्राद्धार्थं ससम्पत्तव—माददे मुक्तिवीजव-
 त् ॥ ६१ ॥ शंक्रादिदोषनिर्मुक्तं । पालयेतं युवामिमं ॥ शंकीयमानो मंत्वादि—रपि यत्र फलेग्रहिः
 ॥ ६२ ॥ गुरोः शिक्तामिमां पुत्रे । समित्रेऽन्युपगतरे ॥ तं वंदित्वा नृपो धाम । जगाम मपरिहृदः
 ॥ ६३ ॥ युग्मं ॥ नीमस्य नरिर्निस्स । कीर्तिः सचरितैस्ततः ॥ उद्यानस्य यथा लक्ष्मीः । सो-
 द्यौमैः पद्मवादिनिः ॥ ६४ ॥ कर्हिचिन्निजसन्नस्थं । हरिवाहननंदनं ॥ प्राप कापालिकः कोऽपि ।
 कलाव्यवृहद्वांगवान् ॥ ६५ ॥ कलां सौम्यां मुखे पुष्यन् । जयजूट्पफुरहिराः ॥ हस्तन्यस्तत्रिशू-
 लौग—ज्योतिर्जालजयालितः ॥ ६६ ॥ विरूपाक्ष इवान्यक्षो । दत्वाश्रीवर्दमादरात् ॥ कुमारदृष्टि-
 निर्दष्टे । विष्टरे न निविष्टवान् ॥ ६७ ॥ युग्मं ॥ तानवीमिव कौमारीं । प्रज्ञां वीक्ष्यातिशायिनीं ॥
 ममात्मेवादुतांगोवा—वाचष्ट स्पष्टगीः म तं ॥ ६८ ॥ स्फारोपकारपट्टहे—स्वं दविष्टोऽपि नः स्फुटः
 ॥ चंपकदुस्त्रिवोदार—सौरभैस्त्वभः कृतिन् ॥ ६९ ॥ कति नाम न कीयन्ता । जायंते हंत जंतवः ॥
 संजानः कथ्यते यस्यो—पकृतौ क्रमते मतिः ॥ ७० ॥ गत्वांतर्दशनं तनोति शुचितां गव्यादिकु-
 क्षिस्थितं । दुग्धीभूय जगद्धिनोति नयति ध्वंसं कृधां पाशवीं ॥ शीताद्यं विदलत्यवस्यरिणात्पा-

एान् परार्थेष्विति । प्रौढं चेतृणमप्यहो ननु तदा वाच्यो महीयान् किमु ॥ ७१ ॥ परार्थे बद्धबुद्धिं
 त्वां । निशम्य जनताननात् ॥ प्राप्तोऽस्मि स्वार्थसिद्ध्यर्थं । श्रूयतामवधाय सः ॥ ७२ ॥ श्रुवनक्षो-
 जिणी नाम । विद्यैका गुरुणार्पिता ॥ मह्यं तस्या मया सर्वो । पूर्वसेवा व्यधीयत ॥ ७३ ॥ जाय-
 मानाश्च तत्सिद्धि—स्वत्सान्निध्यमपेक्षते ॥ धारालवारिभृत्सेकं । यथैवाङ्कुरसंततिः ॥ ७४ ॥ एष्य-
 त्कृष्णचतुर्दश्यां । त्वं चेदुत्तरसाधकः ॥ भवेर्विद्या तदा मे सा । सिद्ध्येत्सिद्धिर्शिखिङ्गिनी ॥ ७५ ॥
 सिद्धविद्योऽहमप्याशु । ज्ञवतो ज्ञाविनोपकृत् ॥ कृते प्रत्युपकारे हि । कृतज्ञो नावतिष्ठति ॥ ७६ ॥
 स्वीचकार कुमारस्त—स्फारदाक्षिण्यपुण्यधीः ॥ कल्पद्रुवनमहांतो हि । नेहंते हंतुमर्थनां ॥ ७७ ॥
 अर्वाक्कृष्णचतुर्दश्या । दशाहिं मनसा मृशन् ॥ कापालिकोऽपि तत्पार्श्वे । तस्थौ तद्रंजनाचिकी-
 ॥ ७८ ॥ कथाः प्रथावतीस्तास्ता । मंत्रयंत्रकलामयीः ॥ कुर्वन् भीमं स मारीव । पर्यमोहयतान्वहं
 ॥ ७९ ॥ तत्संपर्कं शुभ्रोदकं—वितर्कविरसं भृशं ॥ विमृश्याथ क्षमानाथ—पुत्रं मंत्रिसुतोऽप्यधात्
 ॥ ८० ॥ तवोज्ज्वलस्य नो योग्यो । योगोऽस्य मलिनात्मनः ॥ कीदृशः सहवासो हि । तेजस-
 स्तमसोऽपि च ॥ ८१ ॥ अहो शिष्टोऽपि दुष्टात्मा । जवेद्दुष्टप्रसंगतः ॥ जलं विमलमप्युच्चै—ज-

चात्मादायिलं यतः ॥ ७७ ॥ किंच पाखंडिसंपर्का—सम्यक्तत्त्वमपि ग्राह्यते ॥ विनश्यति हि प्रीत्युप-
मानालनिवेशन ॥ ७८ ॥ प्रीमोऽन्यथादसाध्यं त—द्यत्कुसंगास्तुधीः कुधीः ॥ न मणिर्विषदोपा-
ख्यः । मूर्ध्निद्विषयराश्रयात् ॥ ७९ ॥ स्यात्साधुस्तिरो वापि । प्रकृत्यैव न योगतः ॥ एकांचत्रोऽपि वि-
न्यूनौ । किं ममौ मणिकर्कसौ ॥ ८० ॥ सम्यक्तत्त्वमपि तत्कीदृ—अत्यकुसंगेन नश्यति ॥ अहो त-

दपि किं तेज—स्तमसा यत्प्रलीयते ॥ ८१ ॥

वयम्यमतं विद्वस्योचे । प्रतिचंदी तवाद्ब्रुता ॥ परं स्फुटिक्रवज्जीवो । विद्वद्भिस्त्रि तु स्मृतः ॥
॥ ८२ ॥ यथैव स्फुटिक्रमैस्ते—वर्णैः संयुज्यते जवात ॥ तथैवास्मेत्यसौ दुष्ट—स्याड्यो प्रीमोऽव-
मंस्य नत् ॥ ८३ ॥ ततो निशि चतुर्दश्यां । तीक्ष्णं कौक्षेयकं वहन् ॥ तेन पाखंडिना साकं । प्री-
मः प्रेतवनं ययौ ॥ ८४ ॥ अखंडं मंसलं तत्र । विरचय्यार्चनां च सः ॥ शिखावंधचिकीर्षीम—
मूर्ध्नि हस्तं न्यधत्त सः ॥ ८५ ॥ प्रीमोऽप्रीमोर्हमुक्तस्त—मूचे मंत्रनियंबणात् ॥ कुरुय स्वांगिनीं
रक्षां । छलं न स्याद्यथा तव ॥ ८६ ॥ अंतः सत्वमयी मेऽस्ति । रक्षा शौर्यमयी वह्निः ॥ प्रमृण-
वः परात् त्राणं । नेहंते हि मृगेद्रकाः ॥ ८७ ॥ किंचाहं चेन्न शक्यामि । स्वमपि त्रातुमातुरः ॥

तदा त्रास्ये कथंकारं । त्वामन्यस्माद्भयंकरात् ॥ ९३ ॥ तदा कापालिकोऽध्यासी—त्कालिकां चोचि-
कीर्षया ॥ जिघृक्षितं मयास्यासी—ह्रिस्वाबंधह्रिताहिरः ॥ ९४ ॥ तद्गृहीतुं मया नास्य । शैके
निःशंकचेतसः ॥ ज्ञापयित्वा स्वशक्त्यैत—दहं गृह्णामि संप्रति ॥ ९५ ॥ ततः शैलोच्चशीर्षाग्रे ।
दाख्यात्तराननः ॥ कूपनिम्नश्रवा गुंजा—पुंजारुणविलोचनः ॥ ९६ ॥ ध्वजायतस्फुरज्जिह्वो । ह-
लाभङ्गरयुग्मकः ॥ आलानोरुयुगः स्थूलो—दृखलप्रतिमक्रमः ॥ ९७ ॥ कर्त्तिकां नर्तयन् पाणौ ।
घनः सौदामिनीमिव ॥ निर्घातौघैः स्वनिर्घौषै—शीषयन् शीषणानपि ॥ ९८ ॥ कोपात्कापालिकः
काल । श्वातिप्रानिक्कूलिकः ॥ समेत्यांतिक्रमेतस्य । साक्षेपमिदमाख्यत ॥ ९९ ॥ चतुर्भिः कला-
पकं ॥ रेरेऽयं दंजसंरंजः । सर्वोऽप्यारंज्ञि यन्मया ॥ द्वात्रिंशद्वृक्षाणाढ्यस्य । तत्ते शीर्षजिघृक्षया ॥
॥ १०० ॥ तद्घातुं न त्वयादायि । कृपाया तीक्ष्णयानया ॥ निःखाहं कदलीच्छेद—मिदानीं तद्घृषा-
ददे ॥ १ ॥

स्मरेष्टु त्रायते यस्त्वां । मत्तो व्याघ्रात्कुरंगवत् ॥ जल्पन्नेवेति निश्चिंशः । स तं हंतुं प्रचक्रमे
॥ १ ॥ ब्रह्मो चेष्टातिदुष्टास्य । विमृश्येति नृपात्मजः ॥ कंपयन् खड्गमत्युग्रं । भृकुटीविकटं जगौ ॥

॥ ३ ॥ यथान्ये जज्ञिरे ह्रीवा—ऋक्षना आगवत्त्वया ॥ तथा मामपि रे वीरं । जिघांससि गजे
 द्रवत् ॥ ४ ॥ विश्वयद्यानमंजात—पातकैः पक्विमापदं ॥ हत्वा त्वामद्य तन्वेऽहं । विश्वमप्यकुतोन्न
 ये ॥ ५ ॥ द्रुयुत्त्वा वंचयित्वा च । तदुद्यातं कपिवत्तत् ॥ उरुद्रुत्य स्कंधमारुढा—तस्य शीर्षे चि
 कर्त्तिषुः ॥ ६ ॥ भीमः स्कंधस्थितो दध्यौ । दशाहीं मदगृहे स्थितः ॥ कलावांश्च न कथोऽयं । म
 हापातकमंगत्वात् ॥ ७ ॥ आहृत्य मुष्टिचर्मत्त—महवद्वश्याभ्यमुं ॥ कदाचित्प्रतिबुद्धः सन् । स्वी
 कुर्यादाहृतं मनं ॥ ८ ॥ स मुष्टिनिर्वज्रकण्डू—स्तं तथा मूर्ध्नि जघ्निवान् ॥ हस्तिपो हस्तिनं ती
 ऋणः । शृणिवातिर्यथा दृढैः ॥ ९ ॥ अरुतुदैः प्रहारैस्तेः । दाणं मूर्ध्नि तमानमः ॥ भीमं तमूर्ध्वं चि
 क्षेप । कोपात्मापादिकः क्षुरी ॥ १० ॥ तदैवोत्पन्नधीर्भीमः । सखजोऽयविशद् द्रुतं ॥ तत्कर्णे कू
 पदंजीये । गुहायां हरिणास्वित ॥ ११ ॥ उत्कीर्णवांश्च कर्णस्य । मध्यं तीक्ष्णमुखैर्नखैः ॥ मर्मा
 निधां व्यथां कुर्वन् । कर्णसर्जूरकीटवत् ॥ १२ ॥ मयाहो पृथुकर्णत्वं । स्वस्यैवानर्थकृत्कृतं ॥ यदत्रैष
 सुनम्यंत—विंशमध्यस्थिताखुवत् ॥ १३ ॥ इति ध्यायन् व्यथाकीर्णः । कर्णादाकृष्य तं वलात् ॥ उ
 घाट्य कंदुकमिव । व्योम्नि चिक्षेप दुर्वती ॥ १४ ॥ युगमं ॥ दूरमूर्ध्वं नम्रो गत्वा । यंबोहालित-

गोलवत् ॥ स्यात्पतति मूर्खलिः । क्षमापालसुतः क्षितौ ॥ १५ ॥ तावत्पतत्पतंगभं । तं पतंतं न-
 प्रस्तलात् ॥ निरीक्ष्य यक्षिणी काचि—द्वधार करसंपुटे ॥ १६ ॥ नीत्वा च सत्वरं स्वस्य । स्थान-
 मास्थानवद् श्रियां ॥ शीतोपचारैः सा तस्य । तत्र मूर्खमनुह्यत् ॥ १७ ॥ कुमारोऽथ समालोक्य ।
 वेदम तत्सुरवेदमवत् ॥ अतीव विस्मितो जातो । नवोत्पन्न इव क्षितौ ॥ १८ ॥ स्वरेण मधुरेणाथ
 । सुधाधारैरकसारणिं ॥ कर्णयोः पूर्णयंतीव । यक्षिणी भीममाख्यत ॥ १९ ॥ देवविंध्यो गिरियं ।
 कृताभ्रोद्धेखञ्जंगभृत् ॥ देवानां च प्रियः सेव्यो । नित्यं सप्रियनिर्जरैः ॥ २० ॥ अत्रेदं मंदिरं ल-
 क्ष्मी—सुंदरं वैक्रियं मम ॥ रिंसार्थं वभूतीह । कमलाख्यास्मि यक्षिणी ॥ २१ ॥ अधुना गगने
 यांत्या । मया त्वं निपतन्नधः ॥ निज्ञात्वा पाणिपद्मेन । धृतो रत्नवदुत्तमः ॥ २२ ॥ त्वद्वावण्यमि-
 वापातुं । देवीभिर्वेधसाग्रहात् ॥ कास्यांचक्रिरे स्वीया । निर्निमेषा दृशो ध्रुवं ॥ २३ ॥ त्वद्रूपदर्श-
 नादेव । मथिता मान्मथैः शरैः ॥ त्वां शरण्यं प्रपन्नास्मि । वीरकोटीर रक्ष मां ॥ २४ ॥ अन्या अ-
 पि न कामिन्यः । प्रार्थयंते नरं किल ॥ विशिष्य प्रवरा देव्य—स्तन्मां मास्मावजीगणः ॥ २५ ॥
 तत् श्रुत्वाचिंतयद्भीमो । धिक्कामस्य दुर्गमतां ॥ विम्वयति यो देवी—रपि मानवकाम्यया ॥ २६ ॥

अहो समग्र माहात्म्यं । महान्तोऽप्यधमा इव ॥ ख्यंत्यनुचिते स्थाने । युक्तायुक्तवह्निर्मुखाः ॥२७॥
 कापालिकं मे व्यमनं । शीलनाशाद्बृहद्वरं ॥ न तु सौख्यमिदं तस्य । निर्मूलोन्मूलनोदयात् ॥
 ॥२८॥ नावद्विशुद्धमवोध—पीयूषसंपादनात् ॥ अस्याः स्मरसोत्सर्प—न्मूर्गांमुत्सास्याभ्यहं ॥२९॥
 कुमारोऽव्याधदेहेवि । मत्प्राणपरिरक्षणात् ॥ अस्मि धर्मप्रिया प्राय—स्तेन त्वं तत्त्वमुच्यसे ॥ ३० ॥
 मया पुग गुरोश्चक्रे । पारदार्यविवर्जनं ॥ दुर्गे मत्तगजेनेव । तत्तद्योगेन गज्यते ॥ ३१ ॥ खंतिते
 च व्रतेज्जड्यं । नूनं नरकखेलनं ॥ कालकूटे कवलिते । न गन्धर्वमरणं किमु ॥ ३२ ॥ वरं मृत्यु
 मुशीलानां । कुशीलानां न जीवितं ॥ दरिद्रता सतां श्लाघ्या । न तु द्रव्यं कुकर्मणा ॥ ३३ ॥ किं
 नामी विषया वह्नि—शिखया समतायिताः ॥ अंगिनां स्वप्रसंगेन । शीलांगाणि दहन्ति ये ॥ ३४ ॥
 का नाम तस्य वैदग्ध्यं । कश्च शौर्मीरिमन्त्रमः ॥ मुष्णन्ति यस्य शीलस्वं । विषयाः परमोषिणः ॥
 ॥ ३५ ॥ कं देवी दिव्यरूपा त्वं । मलिनोऽहं कं मानवः ॥ स्तुत्यस्तन्नावयोर्योगः । कस्तूरीपंकयो-
 रिव ॥ ३६ ॥

तस्माद्दूरं परित्यज्य । सिंभां हिंस्रतामिव ॥ दयाब्रुतामिवाधत्स्य । शीललीलां सुरोत्तमे ॥

॥ ३७ ॥ सम्यत्त्वं च श्रय श्रेयः—संगसंवननौषधं ॥ यत्रार्हर्द्धमसाम्राज्य—लक्ष्मीर्लीलायते स्वयं
 ॥ ३८ ॥ इति तद्वाक्सुधासेका—त्वांतशांतस्मरज्वरा ॥ आलपन्मात्रतीपुत्रं । यद्विणी शीलरक्षि-
 णी ॥ ३९ ॥ यौवनेऽप्यतुलं शीलं । यतिवद्विभ्रता त्वया ॥ नवरं पानकात् स्वात्मा । ममात्मापि
 च रक्षितः ॥ ४० ॥ गुरुस्त्वमेव मे गौर—गुण सम्यक्प्रबोधनात् ॥ बुक्त्वेत्यलंकारमिव । सम्यत्त्वं
 सा ततोऽग्रहीत् ॥ ४१ ॥ निशीथे च निशम्याथ । कुतोऽपि मधुरध्वनिं ॥ किमिदमिति सोऽप्राक्षी
 —त्कमलाममलाशयः ॥ ४२ ॥ सा स्माह साहसनिधे । ज्येष्ठकल्पमधिष्ठिताः ॥ साधवोऽत्रासते ते-
 षां । स्वाध्यायध्वनिरेषकः ॥ ४३ ॥ हृष्टोऽत्राषिष्ट तां प्रीमो । धर्मज्ञा त्वमपि ध्रुवं ॥ ज्वरोगागदं
 कारा । यदुपज्ञे महर्षयः ॥ ४४ ॥ पुण्यैकाश्रयवत्साधू—पाश्रयं मे प्रदर्शय ॥ यथा निशीथिनीं शे-
 षां । धर्मध्यानमयीं नये ॥ ४५ ॥ निशायां न विशंत्यत—र्वनिता देवता इति ॥ दवीयस्येव सा
 द्वारा—दर्शयामास तस्य तं ॥ ४६ ॥ निशीथेऽतिशुभधानो—त्सर्गाद्यैरप्रमद्भान् ॥ दृष्ट्वा महर्षेभ्य
 हर्षांशु—मिश्रो प्रीमः परामृशत ॥ ४७ ॥ उपस्कृत्य स्वांतं चिरमुचितमैत्र्यादिघटना—द्विशुद्धाम-
 ध्यात्मोपनिषदमधिषाय तदनु ॥ निलीनाः स्वहृदंदु स्फुरन्निदानंदजलधौ । परब्रह्मण्येते विदधति

निजं जन्म मरुतं ॥ ४८ ॥ वयं तु विषयहृद्भ्य—विषावेशवशंवदाः ॥ हहा स्वं न विजानीमः ।
 पतनं पंकसंकटे ॥ ४९ ॥ कुट्टाकं ज्वकोटीनां । कुंठकं शिवसंपदां ॥ वचोऽमीषां महर्षीणां । तत्
 शृणोमि किमप्यहं ॥ ५० ॥ ततः कृपाणं पाण्यग्रा—द्वित्वा नत्वा च तन्मुनीन् ॥ श्रीमस्तदाशी-
 म्नुशन्मा । पुरस्तेषां निविष्टवान् ॥ ५१ ॥ गवलश्यामला ताव—द्वेणीव गगनश्रियः ॥ अवातारी-
 दुपग्नितो । द्राघिष्टैका तदा रुजा ॥ ५२ ॥ केयं किमिता किं कर्त्री । ध्यायतीढं नृपोदहे ॥ तत्कौ-
 क्षयकमामृष्य । सा भुजा प्रस्थितांवरे ॥ ५३ ॥

एषा मरुतजमादाय । क्व यातीति नृमुत्सया ॥ कुमारोऽपि समारोह—तामुत्प्लुत्य प्लवंगवत् ॥
 ॥ ५४ ॥ शैवलाद्रिस्त्रिजाति । विपुले व्योमवास्थौ ॥ वात्येव त्वस्तिं यांती । तदा सा महती नृ-
 जा ॥ ५५ ॥ बाहुस्थामिदता सापि । दीर्घा श्यामा च दिद्युते ॥ स्वर्धुनीस्पर्धया यांती । कालिंदी-
 च ननस्तलं ॥ ५६ ॥ नृपांगजो रुजारूढो । विमानस्य श्वामरः ॥ धात्रीं चिवमयीं पश्यन् । वि-
 स्मयाय स्वमार्पयत् ॥ ५७ ॥ कियद्ब्रह्मोम समुद्ध्वय । रुजायां क्वापि पर्वते ॥ कालिकामठमासायां ।
 ततो भीमोऽवतीर्णवान् ॥ ५८ ॥ महामहास्थिकुब्जाढ्यं । करोटिकपिशीर्षकं ॥ उष्ट्रास्थिस्यपुटद्वारं

। द्विपदंतोच्चतोरणं ॥ ५९ ॥ मृतवेणिध्वजश्लिष्ट—मजाजिनवितानितं ॥ घनासृग्मिश्रभ्रुमीकं ।
मठं दृष्ट्वा ममर्श सः ॥ ६० ॥ युग्मं ॥ जुगुप्सायाः किमागारं । किं क्रीडापर्वतो जियां ॥ किं मृ-
त्यो राजधानी वा । किमिदं पदमापदां ॥ ६१ ॥ तत्रातिजीषणाकारं । कालरात्रिमिवांगिनीं ॥ क-
पालमालान्तरेण । जारिणीं कालिकां सुरीं ॥ ६२ ॥ तदर्चाचरणव्यग्रं । तं च कापालिकं पुरः ॥
तदुपांते नरं चैकं । दीनं भीमो न्यमालयत् ॥ ६३ ॥ युग्मं ॥ किमेतदिति विस्मेरे । हस्तिवाहननं-
दने ॥ कापालिकाय दत्वासिं । तत्तनौ सा नृजाविशत् ॥ ६४ ॥ पाखंडी नैष सामान्यः । किं कर्ता
चासिना मम ॥ पश्यामि गुप्तो ध्यात्वेति । स कोणे तव तस्थिवान् ॥ ६५ ॥ अर्चित्वा कालिकां
सोऽथ । प्रीमासिं कलयन् करे ॥ कैशे कृष्ट्वा स्वनेदिष्टं । नरमित्यब्रवीदुषा ॥ ६६ ॥ रेरे स्मरेष्ट-
मात्मीयं । दिष्ट्यांतस्तेऽधुनागमत् ॥ छित्वा यत्ते शिरःपद्म—मर्चयिष्यामि देवतां ॥ ६७ ॥ स ज-
गाद जिनेन्द्रोऽस्तु । शरण्यः शरणं मम ॥ तद्भक्तश्च प्रभुर्जीम—श्रृङ्गपाखं मिश्रामनः ॥ ६८ ॥ यो
वारितोऽपि नैवास्था—त्वं या दुष्टेन संसजन् ॥ यदि स स्यादिहासश्च । तर्हि त्वां चूरयेद्रयात् ॥ ६९ ॥
पाखंडी प्रीमनाम्नापि । ज्वलन्नाचष्ट दुष्ट रे ॥ प्रीममूर्ध्नैव देव्यार्चा । मयासीत्प्राक्चिकीर्षिता ॥ ७० ॥

स कीवचपरं नष्ट—स्वयानीतोऽमि तयदे ॥ सोऽपि विन्धे मुनिपार्थ—ऽस्तीति देव्योदिनं मम ॥
॥ ७१ ॥ अयं नस्यैव रे खलो । जीवितव्यमिवौजसः ॥ आनायितो मयास्मीह । त्वहिरश्वेदका
मया ॥ ७२ ॥ किंच यः शरणीचक्रे । जिनो घीमोऽपि च त्वया ॥ न त्वां त्रातुमलं ऋण । नौ
ऋ मयि देववत् ॥ ७३ ॥ यद्येषा कालिकादेवी । त्वया शरणयिष्यते ॥ अत्रास्यथास्त्वमेतर्हि ।

कदाचिदनया तदा ॥ ७४ ॥

इत्याक्षिप्य स तं हंतुं । यावदुग्रह्वतेऽधमः ॥ तवद्दीमोऽतिजीमौजा—स्तमधिक्रिसवानिति ॥
॥ ७५ ॥ रेरेऽधम किमाचदध्वे । यद्दीमो नेशिवानिति ॥ स तवाहं पुरोऽस्मीह । प्रहरस्य वलं य-
दि ॥ ७६ ॥ वेद्मि शक्तिं तवाहं चे—द्रुलिनं हंसि कंचन ॥ परं सर्वो वलिं दत्ते । पशुचिर्दोषि-
न्निर्न हि ॥ ७७ ॥ मयि प्रहरति त्वं क—स्तव देव्यपि न क्षमा ॥ मृगं निघ्नति शार्दूले । त्राण-
शोडो हि को जयेत ॥ ७८ ॥ द्रयुत्त्वा तत्कराचांसि । पातयित्वा प्रहारतः ॥ मल्लवप्रौढमल्लेन ।
नेन मार्धमयुद्ध सः ॥ ७९ ॥ अवेपन व्यथार्त्तव । तत्पादप्रहनावनिः ॥ तत्त्ववेदितप्रतिध्वनि—र्म-
दः पुञ्जकवानिव ॥ ८० ॥ तत्पाददर्दरैर्वन्याः । सिंहाद्याश्च जजागरुः ॥ मृगाद्याश्चापलायंत । कां-

दिशीकाश्चतुर्दिशं ॥ ८१ ॥ चिरप्रसृमरोद्दाम—संश्रामव्यक्तधामजिः ॥ अस्मामान्ध्रत्वमन्योन्यं । त-
 दा तारयां स्फुटीकृतं ॥ ८२ ॥ सुचिरं योधयित्वाथ । जीमो नृमौ निपात्य तं ॥ दत्त्वा हृदि पदं ख-
 ङ्गं । भयार्थमुदपीपदत् ॥ ८३ ॥ अग्नाषिष्ट च रे दुष्ट । गर्जितं क्व तवोर्जितं ॥ क्व च सा कालि-
 का काला—न्मत्तस्त्वां त्रायतेऽत्र या ॥ ८४ ॥ तदा तं पतितं वीक्ष्य । पशुवत्प्राणसंकटे ॥ कालि-
 का प्रकटीभूय । नृपांगजमचाषत ॥ ८५ ॥ वत्स मास्मवधीरेनं । ममास्त्वेष प्रियंकरः ॥ नरोत्तम-
 शिरःपद्म—परिपूजनयान्वहं ॥ ८६ ॥ अद्य मंह्यं नरस्यास्य । शिरोबलिनिवेदनात् ॥ अष्टोत्तशत-
 शिरः—पूजा पूर्तिमवानुयात् ॥ ८७ ॥ ततः कापालिकस्यास्य । सिद्धास्यां सर्वकार्यकृत् ॥ परमेत-
 दज्ञाग्येन । त्वं प्रत्यूह ह्वापतः ॥ ८८ ॥ त्वं कोऽपि वीरकोटीरो । यन्मदग्रे मदर्वकं ॥ हंतुमिहसि-
 सत्त्वेन । देववद्भीपराङ्मुखः ॥ ८९ ॥ त्वत्सत्त्वेन प्रसन्नास्मि । वरं वृणु यष्टेऽस्मितं ॥ जीवंतं च विमुं-
 चैनं । न संतो ह्यल्पघातिनः ॥ ९० ॥ जीमस्त्वां स्माह यद्येवं । तर्हि जीववधं त्यज ॥ लोकशा-
 स्त्रविरुद्धोऽयं । तव देवि न युज्यते ॥ ९१ ॥ उत्तमा त्वादृशी देवी । किं नरेभ्योऽनुयातिनी ॥
 शिशिरा हि शशिज्योत्स्ना । न तापपरिस्वर्धनी ॥ ९२ ॥

इयञ्चिरमहं वेद्मि । पातुंमी वधको ह्ययं ॥ घातयंतो परं जंतुं—स्त्वमेव वधकाधिका ॥ ७३ ॥
 त्यक्तृते प्राणिनो हंति । नूनं कापालिको ह्ययं ॥ यतोऽत्र जगति भूयो । जवेऽस्वामिवशंवदः ॥
 ॥ ७४ ॥ कवलद्वारादित्या—त्वं नाशसि पलं ध्रुवं ॥ किमलंजयसे जंतु—त्रिमेतून् क्रीमया
 तनः ॥ ७५ ॥ सामान्यस्यापि जीवस्य । वधोऽनर्थसमर्थकः ॥ त्रैलोक्यबाणशोडानां । किं पुनर्म-
 हनामय ॥ ७६ ॥ किंच पुण्यफलं साक्षा—देवी त्वं कलयंत्यपि ॥ पापं तनोषि यदेति । विवेकः
 कीदृशस्तव ॥ ७७ ॥ तस्माज्जंतुबंधं त्यक्त्वा । पापध्वांतकुहुनिशं ॥ कारुण्यं क्रियतां पुण्य—प्रका-
 शीकृदिनोदयः ॥ ७८ ॥ इति प्रबोधिता तेन । देवी स्वीकृत्य तद्वचः ॥ कापालिकं च निर्मोच्य ।
 स्वं पदं प्रत्यपयत ॥ ७९ ॥ ग्रीमोऽथ पृष्ठवानम्रं । स्वमित्रं मतिसागरं ॥ कथं मां शिदयन्नस्य ।
 पाशे त्वं पतितो वद ॥ ८० ॥ स तं व्यजिज्ञपेद्देव । सायं प्राप्ता त्वदालयं ॥ तत्प्रिया त्वामपश्यं-
 नी । मुष्टेवाकंददुच्चकैः ॥ १ ॥ श्रुत्वा तत्कंदितं माना—पितरौ ते सुमूर्तुः ॥ प्रायं चैनन्यमाक्रंदे-
 । शब्दोद्धेतं च तेनतुः ॥ २ ॥ ततो मां भुमुदशङ्की—झीमस्तेऽतिप्रियः सुहृद् ॥ किं केनापि हतः
 किं वा । स्वयं कापि गतो वद ॥ ३ ॥ यावत्किंचिदहं वच्मि । तावत्ते कुलदेवता ॥ तत्राय प्रक-

तोऽद्भुतं ॥ व्यदीधपस्वदेवीभि—र्यक्षिणी प्रेक्षणक्षणं ॥ ३७ ॥ तेन नाट्यविनोदेन । विहायःसं-
चरिष्वेवः ॥ उत्ताला अपि सिद्धाद्याः । स्थिरतामभजन् कणं ॥ ३८ ॥

एवं व्योम समुद्ध्वय । हरिवाहनभृपद्भुः ॥ समागात् स्वपुरासंब्रो—द्यानप्रासादसन्निधिं ॥ ३९ ॥
तत्रार्चित्वा जिनैर्द्राचैर् । स यक्षिण्यऽतिहृष्टया ॥ कारयामासिवान् स्फीतं । संगीतं सुरनाथवत् ॥
॥ ३० ॥ संगीतध्वनिमाकर्ण्य । पृष्ठवान् हरिवाहनः ॥ मंविन् कौतस्कुनोऽयं मे । कर्णे नादो विगा-
हते ॥ ३१ ॥ तदैवारामिको नत्वा—वदद्देव सुतस्तव ॥ विमानमंडितक्षोणिः । संप्रत्युद्यानमासदत्
॥ ३२ ॥ तच्चैत्ये कार्यमाणस्य । तेन नाट्यस्य सर्वतः ॥ ध्वनोऽयं प्रसरीसर्ति । त्वां सुतं ज्ञापय
न्निव ॥ ३३ ॥ तन्निशम्य प्रमोदेन । सौतर्ङ्गममानिव ॥ सांतःपुरः सपौरश्च । निर्गतः सुतसन्मुखं
॥ ३४ ॥ निशम्य तांतमायांतं । यक्षेण डाग्व्यचीकर्त्तुः ॥ श्रीमस्तुरंगमांतंग—रथपत्न्याकुलं बलं ॥
॥ ३५ ॥ दृष्ट्वा च तांतं तत्पाद—पद्मन्यस्तुशिरोबुजः ॥ श्रियं पद्मोर्ध्वपद्मस्थां । तन्वन् पुत्रः प्रणे-
मिवान् ॥ ३६ ॥ पितापि तं समुन्नाय । क्षिपन्निव हृदंतरे ॥ परिरय्य भृशं मूर्ध्नि । चुंबतिस्म मुहु-
र्मुहुः ॥ ३७ ॥ पुत्रालोकोब्धलस्तन्य—हृदालीतिरसं हृदः ॥ दर्शयंतीमिवातुल्यं । श्रीमो मातरमा-

नमन् ॥ ३७ ॥ उपायनपरात् पौगन् । वियोगग्रीष्मतापितान् ॥ प्रियालापसुवासौरः । स स्वयं सि-
 न्नान् मुहुः ॥ ३७ ॥ ततो व्योम विमानौघैः । सैन्यैर्द्रुमिं च भूषयन् ॥ प्रौढं करिंद्रमस्तुः । श्रि-
 या शक्र इवापरः ॥ ४० ॥ म्फुरत्तूर्यस्वाहूत—पौरपौरीव्रजस्तुतः ॥ विश्राण्यमानस्वर्णैश्च । श्रीपती-
 कृतमार्गिणः ॥ ४१ ॥ विलोकयन् पताकाशि—निर्गतार्ककरं पुरं ॥ जनकेन समं वीमो । निजा-
 वामं समामदन् ॥ ४२ ॥ त्रिभिर्विशेषकं ॥ श्रुत्वा यद्वादितश्चित्रं । चरित्रं पुत्रकर्तृकं ॥ तदैव मु-
 दिनो नृप—न्तं स्वराज्ये न्यवीविशत् ॥ ४३ ॥ स्वयं च संयमोद्दाम—सैन्येन स्ववशीकृतं ॥ मु-
 न्निराज्यमलंचक्रे । आश्रितश्रीविदूषितं ॥ ४४ ॥ मंत्रिणं मनिमतं स्वं । निर्माय मतिसागरं ॥ तान्
 विमृज्य च यद्वादीन् । गीमो राज्यमपालयत् ॥ ४५ ॥ सांयुगीनं धनुर्विब्र—ह्वील्यैव स नृपतिः
 ॥ मंपरायं पराजिग्ये । परान् दैत्यानिवाच्युतः ॥ ४७ ॥ चतुरंगाणि सेनानृ—त्तस्याम्बरेहेनवे ॥
 नृचक्रं तु वशीचक्रे । स स्वस्थामैव केवलं ॥ ४८ ॥ तद्राज्ये नैव दुर्भिक्षं । नेतयो नाप्यनीतयः ॥
 न चौर्यं न परडोहो । नासूया जातु जङ्घिरे ॥ ४९ ॥ प्राच्यपुण्यफलं राज्यं । मत्वा तत्त्वाहृतस्थि-
 निः ॥ तद्देवाग्राधयामास । गीमः सकृत्संसेवनान् ॥ ५० ॥ आरयन् हृदि सम्प्रत्तयं । चारयन् मुकुनेः

टीभृता । स्वयमेव प्रजावद्भुः ॥ ४ ॥ अत्रादीच्च नरेन्द्र त्वं । पुत्रार्थं मास्म विद्यथाः ॥ पाख्मिना ह-
 तः सोऽद्भु—त्कालिकापूजनेहया ॥ ५ ॥ तं विधूयाधुना पुत्र—स्तवास्ते यद्विणीगृहे ॥ कियद्दि-
 नावसाने च । समेष्यति महर्द्धिनाम् ॥ ६ ॥ आर्त्तो नृपस्तथा देवी—वाचा स्वस्थोऽज्ञवन्मनाक्
 ॥ यथा प्रसृतया वृष्ट्या । दददग्धो महीरुहः ॥ ७ ॥ गते देव्यवतारेऽथ । सत्यैषा वाक्किमन्यथा ॥
 द्रुपश्रुतिमानेतुं । तत्तात. प्रजिघाय मां ॥ ८ ॥ तन्निशम्य निवृत्तोऽहं । यावत्तावत्कुतोऽप्यद्भुत ॥
 वात्यावर्त्तो रज.पूरैः । पूरयन्निव रोदसीं ॥ ९ ॥ निशीथे रेणुपूरोऽमौ । तद्यावन्यां व्यजृञ्चत ॥ य-
 थाहं दिव्यनेत्रोऽपि । जनुषांश्च ध्वाञ्चवं ॥ १० ॥ तदंतरे समेत्याश्र । कापाल्येष पिशाचवत् ॥ स्त-
 नंधयमिवोत्पाद्य । मां व्योम्नेह समानयत ॥ ११ ॥ अंतर्दुर्व्रतमेतस्य । प्रेक्ष्य प्रक्षुब्धितोऽधिकं ॥ पु-
 रापि त्वद्वियोगार्त्तो । मृतदेश्य ध्वाञ्चवं ॥ १२ ॥ यावच्चिकर्त्तिषामास । महिरोऽसौ दुराशयः ॥ ता-
 वन्मज्ञोत्रदेव्येव । समाकृष्टस्त्वमागमः ॥ १३ ॥ अह्नितोऽपि हितः सोऽथ—मावयोर्योजनादद्भुत ॥
 जातुचिह्नैवयोगेन । विषमप्यमृतायते ॥ १४ ॥

मित्रवृत्तमिति श्रुत्वा । पित्रोराधिं विमृश्य च ॥ दुःखदावानलबुधो । त्रीमस्तरुस्त्रिभुवत् ॥

॥ १९ ॥ घृणीयमानो हृदये । तेन म्वेन कुकर्मणा ॥ अथ कापालिकोऽप्येत्य । नेमिवान्नृपनं-
 दनं ॥ १६ ॥ ऊचिवांश्च त्वयैकेन । रत्नगर्वास्ति नृसिं ॥ यस्येहृदीष्यते लोको—चरं सत्वमयं
 महः ॥ १७ ॥ पुरा केनाप्यन्योऽपि । न्नोऽहं प्रवतायुना ॥ वार्थः परैरपीतोऽपि । किं न पीतो
 ह्यगस्मिना ॥ १८ ॥ त्वया दामोदरेणेव । करुणारससिंधुना ॥ अज्ञानपंचमशोऽहं । गोमंमलवदु-
 न्नृतः ॥ १९ ॥ द्रुयुज्जना दमयामाम । कापालिको गलनमदः ॥ गृहीत्वा शुनसम्यक्तं । निजं
 स्थानं ययौ दण्डात् ॥ २० ॥ यक्षिणी कमला साय । मुनिपार्थं समाययौ ॥ प्रातः परं न तत्रापि
 । रीमं माय व्यलोकयत् ॥ २१ ॥ प्रणम्य विस्मितापृष्ठ—यक्षिणी सा मुनीनम्रति ॥ क कुमरोऽ-
 धुनाम्नीति । परं ते नोत्तरं ददुः ॥ २२ ॥ ततस्त्वामिह विज्ञाय । ज्ञानेन प्रस्थिता हुनं ॥ मार्गे
 क्रियान् विलंबोऽनृ—संप्रत्यस्मि समेयुषी ॥ २३ ॥ यक्षिणीनिर्मिते दिव्ये । विमानेऽतिमनोहरे ॥
 समित्रोऽपि समारोह—द्रीमोऽय गमनोत्सुकः ॥ २४ ॥ विमानस्थैः समस्तैश्च । यक्षाद्यैः सहितस्त-
 तः ॥ व्योम्ना प्रस्थितवान् रीम—स्त्रिदिवादिव देवराट् ॥ २५ ॥ संचरन्निविमानैस्ते—उर्वोतिर्मम-
 लमंस्तिनैः ॥ तदा लोको व्यलोकित ॥ २६ ॥ गगने व्रजनस्तस्य । रीमस्य पुर-

तोऽद्भुतं ॥ व्यदीधपत्स्वदेवीन्नि—र्यक्षिणी प्रेक्षणकणं ॥ ३७ ॥ तेन नाट्यविनोदेन । विह्वलयः सं-
चरिषण्वः ॥ उत्ताला अपि सिधाद्याः । स्थिरतामभजन कणं ॥ ३८ ॥

एवं व्योम समुद्ध्वय । हस्तिवाहनभृपद्भुः ॥ समागात् स्वपुरासन्नो—द्यानप्रासादसन्निधिं ॥ ३९ ॥
तत्रार्चित्वा जिनैर्दार्च्यं । स यक्षिण्यऽतिहृष्टया ॥ कारयामासिवान् स्फीतं । संगीतं सुरनाथवत् ॥
॥ ३० ॥ संगीतध्वनिमाकर्ण्य । पृष्टवान् हरिवाहनः ॥ मंविन् कौतस्कुनोऽयं मे । कर्णे नादो त्रिगा-
हते ॥ ३१ ॥ तदैवारांमिको नत्वा—वदद्देव सुतस्तव ॥ विमानमंडितक्षोणिः । संप्रत्युद्यानमासदत्
॥ ३२ ॥ तच्चैत्ये कार्यमाणस्य । तेन नाट्यस्य सर्वतः ॥ ध्वानोऽयं प्रसरीसर्ति । त्वां सुतं ज्ञापय
न्निव ॥ ३३ ॥ तन्निशम्य प्रमोदेन । सौतर्ङ्गममानिव ॥ सांतःपुरः सपौरश्च । निर्गतः सुतसन्मुखं
॥ ३४ ॥ निशम्य तातमायांतं । यक्षेण डाग्व्यचीकरत् ॥ श्रीमस्तुरंगमांतंग—रथपत्न्याकुलं बलं ॥
॥ ३५ ॥ दृष्ट्वा च तातं तत्पादं—पद्मन्यस्तुशिरोंबुजः ॥ श्रियं पद्मोर्ध्वपद्मस्थां । तन्वन् पुत्रः प्रणे-
मिवान् ॥ ३६ ॥ पितापि तं समुवाप्य । क्षिपन्निव हृदंतरे ॥ परिभ्य भृशं मूर्ध्नि । चुंबतिस्म मुहु
र्मुहुः ॥ ३७ ॥ पुत्रालोकोब्धलास्तन्य—ब्धलात्प्रीतिरसं हृदः ॥ दर्शयंतीमिवातुल्यं । प्रीमो मातरमा-

नमन् ॥ ३७ ॥ उपायनपरात् पौरात् । वियोगग्रीष्मतापितात् ॥ प्रियालापमुद्रासौरः । स स्वयं सि-
क्तवान् मुहुः ॥ ३८ ॥ ततो व्योम विमानौघैः । सैन्यैर्द्रुमिं च भूषयन् ॥ प्रौढं करिद्रमाद्भुः । श्रि-
या अक्र द्वापरः ॥ ४० ॥ स्फुरत्तूर्यखाहूत—पौरपौरीव्रजस्तुतः ॥ विश्राण्यमानस्वर्णैश्च । श्रीपती-
मृतमार्गेणः ॥ ४१ ॥ विलोकयन् पताकाशि—निर्गतार्ककरं पुरं ॥ जनकेन समं जीमो । निजा-
यामं ममामदन् ॥ ४२ ॥ त्रिभिर्विशेषकं ॥ श्रुत्वा यदादितश्चित्रं । चरित्रं पुत्रकर्तृकं ॥ तदैव मु-
दितो नृप—स्तं स्वराज्ये न्यवीविशत् ॥ ४३ ॥ स्वयं च संयमोद्दाम—सैन्येन स्ववशीकृतं ॥ मु-
क्तिराज्यमलुंचक्रे । आश्चयश्रीविदूषितं ॥ ४४ ॥ मंत्रिणं मनिमंतं स्वं । निर्माय मतिसागरं ॥ तान्
विमृज्य च यदादीन् । जीमो राज्यमपालयत् ॥ ४५ ॥ सांयुगीनं धनुर्विभ्र—ह्वीलैवैव स नृपतिः
॥ मंपरायं पराजिग्ये । परान् दैत्यानिवाच्युतः ॥ ४६ ॥ चतुरंगापि सेनाढ्य—तस्यामंवरहेतवे ॥
नृचक्रं तु वशीचक्रे । स स्वस्थाम्रैव केवलं ॥ ४७ ॥ तद्राज्ये नैव दुर्षिदं । नेतयो नाप्यनीतयः ॥
न चौर्यं न परद्रोहो । नामूया जातु जङ्घिरे ॥ ४८ ॥ प्राच्यपुण्यफलं राज्यं । मत्वा तत्वाहृतस्थि-
तिः ॥ तद्देवाराधयामास । जीमः मत्कृत्यसेवनान् ॥ ४९ ॥ धारयन् हृदि सम्पत्तयं । चारयन् सुकृतैः

प्रजाः ॥ प्रभावयन्मतं जैनं । चिरं श्रीमोऽन्वशान्महीं ॥ ५१ ॥ वृद्धत्वेऽथ निशम्य सद्गुरुगिरं नि-
र्वेदमेदस्करं । राज्ये स्वं विनिवेश्य पुत्रमुदयाधारं चरित्रैर्निजैः ॥ प्रव्रज्यां प्रतिपद्य रम्यतपसा सं-
शोषयन् गात्रकं । श्रित्वा केवलमुज्ज्वलं स जगवान् श्रीमोऽन्यगान्निवृत्तिं ॥ ५२ ॥

एवं धर्माभूतं वृद्धा । गुरौ घन इव स्थिते ॥ हृष्टः केकीव चौलुक्य—ऋधवो मधुरं जगौ ॥
॥ ५३ ॥ प्रजो मिथ्यात्वधत्तुरा—स्वादभ्रांततया मया ॥ लेष्टु हेमेव बुद्धं प्रा—गतत्वमपि तत्त्वत्
॥ ५४ ॥ अधुना तु जवद्वाणी—सुधापानगतव्रमः ॥ धर्मादितत्वं निःशेषं । जानानोऽस्मि यथा-
स्थितं ॥ ५५ ॥ अज्ञानपटलं दूरी—कृत्य बोधशलाकया ॥ मम ज्ञानमयं नेत्रं । त्वयैव प्रकटीकृतं
॥ ५६ ॥ तर्जितानल्पकट्यपटु—चित्तरत्नादिवैभवं ॥ प्रसद्य जगवन् श्राद्ध—धर्मं मयि निवेशय
॥ ५७ ॥ ततः स्फुरति सद्गते । स्वहृदे च महोत्सवे ॥ संघं चतुर्विधं साक्षी—कृत्य सत्कृत्यतत्परः
॥ ५८ ॥ विश्वैश्वर्यमिव श्राद्ध—धर्मं सम्यक्त्ववृषितं ॥ न्यास्यचौलुक्यभूषाले । विधिना हेमसूरि-
राट् ॥ ५९ ॥ युग्मं ॥ धर्मलक्ष्मीं पुरस्कृत्य । वधूं वर इवाशुभत् ॥ ब्राम्हणं समवसरणं । पावकं प-
रितो नृपः ॥ ६० ॥ चौलुक्ये साधुनिर्दिष्टैः । द्यौदैः श्रीखंडजैस्ततः ॥ अक्रान्तेऽपि तदा लेभे ।

क्रीडा वामंनिकी जनैः ॥ ६१ ॥ अदना रेजिरे शुद्धाः । संघक्षिप्ता नृपंप्रति ॥ रक्तमुल्लसामुक्ताः
 ' नत्वादा इव लक्षशः ॥ ६२ ॥ नृपः प्राप्यार्हतां धर्म—मन्त्रापि परमां मुदं ॥ पुरोद्याविमहानंद—
 वर्णिकामिव लब्धवान् ॥ ६३ ॥ तदादितस्तदादेशा—तद्देशे निखिले जने ॥ दानशीलतपोभावा
 । व्यलमंताश्च सर्वतः ॥ ६४ ॥ वर्णयन् ज्ञाग्यदाह्यादीन् । गुणान् गूर्जरमृदुजः ॥ तदीयस्तुतिवा
 चाद्यो । महानपि न कोऽजनि ॥ ६५ ॥ अपारोपितस्य धर्मस्य । रक्षणे यामिकीमिव ॥ अनुशिष्टि-
 मिमामुचे । हेमाचार्यो नृपंप्रति ॥ ६६ ॥

कोशाद्विश्रपतेर्विकृत्य गुरुणा श्राद्धव्रतानृपणं । स्फूर्जन्मौक्तिकदामविस्तृतगुणं सम्यक्त्वमन्त्रा-
 यकं ॥ तुभ्यं दत्तमिदं महीध्रव वहन् हृद्यन्वहं जीवव—त्वं सौत्राग्यजारेण मुक्तियुवतेर्जात्री प्रियो
 गानुक्तः ॥ ६७ ॥ तदा संघात्स धर्मात्मा । राजर्षिरिति चापरं ॥ नामद्वयं सुदुःप्रापं । प्रसादमिव
 लब्धवान् ॥ ६८ ॥ ततोऽन्यदेवतास्यत्त्वा । हृदये सद्नेऽपि च ॥ आर्हतीः प्रतिमा न्यास्य—न्नु-
 पः मञ्जुस्त्वामयतः ॥ ६९ ॥ विकालमर्चयित्वा ताः । कर्पूरकुसुमादिभिः ॥ स स्वं सुरत्रयामास ।
 मुमुक्षामोदसंपदा ॥ ७० ॥ नृपोऽष्टम्यादिघोषेषु । पूजयाष्टप्रकारया ॥ पूजयित्वा जिनानष्ट—कर्मा

निर्मितवान् श्लथां ॥ ७१ ॥ द्वादशव्रतसम्यक्त्व—ज्ञानादीनां नरेश्वरः ॥ ज्ञात्वा तत्त्वं क्रमात्तेषा—
 मंतीचाराण्यवर्जयत् ॥ ७२ ॥ किंचिद्गुरुमुखाञ्जोजात । किंचिद्भाग्यमंविणः ॥ श्रृण्वानो ज्ञातवान्
 सर्वं । श्राद्धाचारं स चारुधीः ॥ ७३ ॥ एवं सम्यगपरिज्ञात—धर्मश्चौलुक्कयभूधवः ॥ दयां तत्साधनो
 विष्व—कप्रवर्तयितुमैहत् ॥ ७४ ॥ ततश्चतुर्षु वर्णेषु । स्वस्य चान्यस्य हेतवे ॥ हंता यः कोऽपि
 पापीयान् । जीवांश्चांगमृगादिकान् ॥ ७५ ॥ स रामद्रोहीह्रिमुदघोष्य । पटहं पत्तने नृपः ॥ अमारिं
 कारयामास । जीवातुमिव देहिनां ॥ ७६ ॥ युग्मं ॥ व्याधशौनिककैवर्ता—नयन्यशुचकर्मसु ॥
 विनियोज्याथ तेभ्योऽपि । करुणां प्रत्यपादयत् ॥ ७७ ॥ यथाक्विकेषु सत्या वाग् । यथा दुष्टेषु
 शिष्टता ॥ तथासीढौनिकाद्येषु । विस्मयाब्ध्या दया तदा ॥ ७८ ॥ गजाश्वमहिषादीनां । तदा ना-
 गलितं जलं ॥ पाययामासिवान् कोऽपि । चौलुक्कयनृपशासनात् ॥ ७९ ॥ ततः स्वदेशे स्ववश—
 महीशविषयेष्वपि ॥ प्रजिघाय निजानासान् । मारिं वारयितुं नृपः ॥ ८० ॥ सुराष्ट्रपाटरीस्तंभ—
 तीर्थवार्धितयादिषु ॥ लाटमालवकाज्जीर—मेदपाटमरुष्वपि ॥ ८१ ॥ सपादलक्षदेशेऽपि । निजश-
 क्तिधनादिभिः ॥ ते मारिं वारयामासुः । पापव्याधिमिवाञ्जितः ॥ ८२ ॥ युग्मं ॥

द्यूतादीनपि द्विसायाः । कारणानीति श्रुतिः ॥ पटहोदघोषणापूर्वं । निषिध्य निखिले जने
 ॥ ७३ ॥ मृन्मयानि नृपाणि । मपीश्याममुखानि च ॥ आरोप्य तानि सप्तापि । व्यसनान्यधिरा-
 मजं ॥ ७४ ॥ त्रमयित्वा प्रतिपद्यं । हन्यमानानि यष्टिभिः ॥ पत्तनानिजदेशाच्च । सर्वथा निरवा-
 मयत् ॥ ७५ ॥ त्रिनिर्विशेषकं ॥ ततश्चौद्धुम्यदुमीश्रु—गिष्वग् प्रैषीन्निजांश्चरन् ॥ जंतुन् हिन-
 स्मि किं कोऽपि । न वेह्रमवलोक्तिुं ॥ ७६ ॥ चंद्रमयमाणास्तेऽजहं । प्रेह्यमाणाश्च हिंसकाः ॥
 सपदलदंदंजीयं । कंचिद्ग्राममुपागमन् ॥ ७७ ॥ माहेश्चरो वणिक्तत्र । वेणीविवरणे तदा ॥ त-
 र्जीर्वाग्भियया दत्तां । शूद्रामेकां न्यपातयत् ॥ ७८ ॥ लक्षयित्वातिदाह्येण । दूरस्थैरपि तच्चैरे ॥ द-
 धे म चौरवत्सार्धं । तथा व्यापन्नश्रुकया ॥ ७९ ॥ ततः स पत्तनं नीत—स्तथैव पृथिवीभुजा ॥
 ज्ञानतद्दृष्टचेष्टेन । वनापे परुषादरं ॥ ८० ॥ विज्ञायापि तया विष्वग् । निषिद्धं प्राणिनां बध-
 ॥ रेरे निशूक शूकेयं । हन्यतेस्स तया कुनः ॥ ८१ ॥ सोऽवदेह्य मन्मूर्धं—मन्थे मार्गं विधाय
 मे ॥ कौणपीव पितृयेषा । रक्तं व्यापादिता ततः ॥ ८२ ॥ जगौ स्वामीयमेवास्याः । स्थितिस्तां
 नन्वनी यदि ॥ घात्येयं तर्हि सर्वेऽपि । घात्याः स्वस्थितिस्थिताः ॥ ८३ ॥ पशुप्रायश्च कस्तवं रे ।

मानुषैः ॥ १५ ॥ जीवंत एव स्थास्यंति । निशि ते पशवोऽखिलाः ॥ प्रातस्तद्विक्रयाद्भोगं । देवता-
नां विद्यापथेः ॥ १७ ॥ जननीमिव जीवानां । श्रुत्वा तां गौरीं गिरं ॥ सर्वं पूर्वोक्तयुक्त्या त—न्न-
रेन्द्रोऽपि न्यवीवृतत् ॥ १८ ॥ धातानिव प्रघातेऽति—कूर्दमानान् विलोक्य तान् ॥ देवीशुश्रूषकाने-
वं । राजर्षिर्निजगाद गाः ॥ १९ ॥ रेरे दुष्टा मया ज्ञाता । युयमेव पलेप्सया ॥ शौनिका इव नि-
स्त्रिंशा । घातयध्वे पशूनिमान् ॥ २० ॥ यदि मांसेन देवीनां । संपद्येत प्रयोजनं ॥ तदा हन्युः
स्वयं नैताः । कथ्यमेतान् बलीकृतान् ॥ २१ ॥ स्वयं नष्टा परान् केऽपि । जाशयंतीति लोकवाक् ॥
ब्रवद्भिरेव पापिष्ठैः । सार्धकीक्रियते ननु ॥ २२ ॥ वंचयित्वा पुरा रे मां । तत्त्वज्ञमधुना कथं ॥
वंचयध्वेऽपनिङ्गं हि । न मुष्णंति मल्लिम्बुचाः ॥ २३ ॥ ततः पशून् स विक्रीय । तत्कालं सकला-
नपि ॥ तद्द्रव्यैः कुलदेवीनां । भोगान्नोगान् व्यदीधपत् ॥ २४ ॥ कृतोपवामः स्वावासे । दशमी-
निशि भूपतिः ॥ जिनेश्वरं स्मरंश्चित्ते । ध्यानं दधे मुनींऽवत् ॥ २५ ॥

तदा विदधती दीप्त्या । सदीपमिव मंदिरं ॥ त्रिशूलव्यग्रहस्ताप्रा । देवी काचिद्विवागमत् ॥
॥ २६ ॥ ऊचै च भूर्पतिं पश्य । समुन्मीलय लोचने ॥ ग्रहं कंटे शरीत्यस्मि । प्राप्ता त्वङ्कुलदेव-

ना ॥ १७ ॥ राजन् मह्यं ददे पूर्वे—स्त्वयाप्येनहिनावधि ॥ तद्देयमिव पश्चाद्यं । कथं नाद्य प्रदीय-
ते ॥ १८ ॥ बुद्ध्वा कुलव्रतं गोत्र—देवतां योऽवमन्यते ॥ प्रलीयते स तत्कोगा—द्रव्यशापादि-
वाचिरे ॥ १९ ॥ यदि कामयसे श्रेय—स्तर्हि स्वागमां प्रसादय ॥ नो चेत्त्वां गस्मयिष्यामि । तृण-
वत्कोपवह्निना ॥ २० ॥ तन्निशम्य दृढीकृत—दयाधर्मकमानसः ॥ नृपो जगाद् तां देवीं । नत्वा
विनयवापनः ॥ २१ ॥ मानस्त्वं सर्वदा सर्व—ग्राणिरक्षणतत्परा ॥ अतो जीववधो योग्यो । मान-
सेऽपि न ते नवेत ॥ २२ ॥ यद्यादिशसि मां मात—स्त्वत्कृते पायसं वरं ॥ मोदकादिमनोज्ञान्नं ।
प्रगुणीकारयाम्यहं ॥ २३ ॥ देव्युवाच न तुष्यामि । पायसादिघ्निरन्वहं ॥ ततो राजन् हुतं यव ।
मह्यं त्वं कांक्षितं पलं ॥ २४ ॥ नृपोऽञ्जन्मया मात—र्जिनधर्मः स्वीकृतोऽस्ति तत् ॥ हिंसां नैव
विधाम्यामि । व्रतभंगजयादहं ॥ २५ ॥ तत् श्रुत्वा कुपिता देवी । नृपं कुष्टविमंजितं ॥ कृत्वा ति-
रोदधे नृपं । पूतिदुर्गंधदेहिनं ॥ २६ ॥

नृपोऽय विह्वलीकृतो । व्याधिनातीवपीडितः ॥ मंत्रिणोदयनेनाद्या—काश्यामास वैद्यकान् ॥
॥ २७ ॥ तंऽय देवकृतं वीर्य । नृपरोगं विचक्षणाः ॥ औपधासाध्यतां तत्र । मलैव जगदुर्नृपं ॥

नृपचक्रधरेष्वपि ॥ एवं दुश्चेष्टते यूका । स्ववृत्तिः खलु दुस्त्यजा ॥ ९४ ॥ पीनामात्रं वितन्वाना ।
 त्वयेयं निहता यदि ॥ प्राणानपि हरन्नस्याः । कथं त्वं नैव हन्यसे ॥ ९५ ॥ जानन्न स्वस्येव सर्व
 स्य । सुखं दुःखं हिताहितं ॥ प्राणपहरणाद्दुःखं । परस्य कुरुषे कथं ॥ ९६ ॥ कलमषाद्यदि नम्रि
 षी—यूकां हिंसन् विनिर्घृण ॥ मत्तस्त्वं किं न मत्तोऽपि । हिंसकैकविनाशकात् ॥ ९७ ॥ राज्ञामा
 ज्ञाविलोपो हि । विना शस्त्रं वधः स्मृतः ॥ तत्कुर्वाणोऽधुना भूस्त्वं । हंतव्यो जनमध्यगः ॥ ९८ ॥
 परं यूकाकृतेऽप्येवं । कुप्यंस्त्वां घातये कथं ॥ तेन सर्वस्वदंडेन । त्वां निगृह्णामि दुष्टवत् ॥ ९९ ॥
 ततस्त्वं गृह्सर्वस्वं । व्ययीकृत्यात्र पत्तने ॥ कायस्व स्यात्तस्याः । श्रेयसे चैत्यमुत्तमं ॥ १०० ॥ य
 द्यैतद्वृत्तमाकर्ण्य । यूकाचैत्यं विलोम्य च ॥ निर्दयोऽपि न कोऽप्यन्यो । हन्यात्स्वद्वद्वपुष्मतः ॥ १०१ ॥
 इत्यादिष्टो नरेन्द्रेण । स व्ययित्वा घनं धनं ॥ पत्तनेऽकायद्यूका—विहारं ह्यास्वद्वद्वपुः ॥ १०२ ॥ एवं
 चरत्सु चौलुक्मय—चरेषु कापि जंतवः ॥ न निश्चयि न गेहेऽपि । न केनापि निपातिताः ॥ १०३ ॥
 ततो यथा जिनेन्द्रस्य । तीर्थे ववृधिरे नराः ॥ तथा चौलुक्मयराज्येऽपि । जलस्थलस्यचारिणः ॥ १०४ ॥
 व्याधान् वीक्ष्य विहारिणः शिशुमुगाः स्वोक्त्या पितृनृचिरे । यामः सांडलतांतरेष्विह न चेदेते

हनिष्यन्ति नः ॥ ते तान्प्रत्यवदन् विभीथ किमितो वत्साः सुखं निष्ठत । श्रीचौलुक्मयघ्निया निरी-
क्षितुमपि श्रौता न शुष्मानमी ॥ १ ॥ अमास्मिन्नपि तस्य । वर्ण्यते किमत परं ॥ द्यूतेऽपि कोऽपि
यन्मोचे । मारिगित्यद्गद्वय ॥ ६ ॥ नवरात्रेष्वथेतेषु । निस्त्रिंशा देवतार्चिकाः ॥ गुरोः पुरःस्थं चौ-
लुक्मय—अपमेयं व्यजिज्ञापन् ॥ ७ ॥ संति कंठेश्वरीमुख्या । देवतास्तव गोत्रजाः ॥ तासां पूजाकृ-
ते राजन् । सप्तम्यादिदिनत्रये ॥ ८ ॥ अजाः शतानि सप्ताष्ट । नव सैरनका अपि ॥ मप्ताष्टनवसं-
न्याका । विनीर्येतेऽनुवत्सरं ॥ ९ ॥ युग्मं ॥ वितीर्थिताममी सर्वे । पूज्यन्ते देवता यथा ॥ न चे-
त्कोम्यन्ति ना विघ्नं । कर्ण्यन्ति च तत्क्षणं ॥ १० ॥ महीपतिस्तदाकार्यं । कर्णार्ण्यमुपेत्य च ॥
अधुना किं करोमीनि । पृष्टवान् गुरुकुजरं ॥ ११ ॥ किंचिद्व्यात्वावदत्सूरि—न जंतून् घ्नन्ति देवताः
॥ न मांसमपि चाश्रन्ति । जिनवाणीप्रमाणतः ॥ १२ ॥ किंतु केलिकिलत्वेन । मार्थमाणान् पशून्
पुरः ॥ दृष्ट्वा काश्चन तुष्यन्ति । शाकिन्य इव निःक्रुपाः ॥ १३ ॥

एते देव्यर्चका एव । देवीपूजनकैववात् ॥ हत्वा जंतून् स्वदंते ह्य । स्वार्थार्थेयं तदर्शना ॥
॥ १४ ॥ ततः सैरसांशगान् । देवान् कित्वा सुरिमणे ॥ तालयित्वा च तद्द्वारं । रक्षयेथाः स्व-

मानुषैः ॥ १५ ॥ जीवंत एव स्थास्यंति । निशि ते पशवोऽखिलाः ॥ प्रातस्तद्विक्रयाद्भोगं । देवता
 नां विधापयेः ॥ १७ ॥ जननीमिव जीवानां । श्रुत्वा तां गौरीं गिरं ॥ सर्वं पूर्वोक्तयुक्त्या त—ब्र-
 ह्मोऽपि न्यवीवृतत् ॥ १८ ॥ धातानिव प्रजातेऽति—कूर्दमानान् विलोक्य तान् ॥ देवीशुश्रूषकाने-
 वं । राजर्षिर्निजगाद गाः ॥ १९ ॥ रेरे दुष्टा मया ज्ञाता । यूयमेव पलेप्सया ॥ शौनिका इव नि-
 स्त्रिंशा । घातयध्वे पशूनिमान् ॥ २० ॥ यदि मांसेन देवीनां । संपद्येत प्रयोजनं ॥ तदा हन्युः
 स्वयं नैताः । कथ्यमेतान् बलीकृतान् ॥ २१ ॥ स्वयं नष्टाः परान् केऽपि । नाशयंतीति लोकवाक् ॥
 शबद्विरेव पापिष्ठैः । सार्धकीक्रियते ननु ॥ २२ ॥ वंचयित्वा पुरा रे मां । तत्त्वज्ञमधुना कथं ॥
 वंचयध्वेऽपनिद्रं हि । न मुष्णंति मलिम्लुचाः ॥ २३ ॥ ततः पशून् स विक्रीय । तत्कालं सकला
 नपि ॥ तद्द्रव्यैः कुलदेवीनां । भोगाप्नोमान् व्यदीधपत् ॥ २४ ॥ कृतोपवामः स्वावासे । दशमी-
 निशि भूपतिः ॥ जिनेश्वरं स्मरंश्चित्ते । ध्यानं दध्रे मुनींऽवत् ॥ २५ ॥

तदा विदधती दीप्त्या । सदीपमिव मंदिरं ॥ त्रिशूलव्यग्रहस्ताप्रा । देवी काचिद्विवागमत् ॥
 ॥ २६ ॥ ऊचे च भूपतिं पश्य । समुन्मीलय लोचने ॥ अहं कंठेश्वरीत्यस्मि । प्राप्ता त्वंकुलदेव

ता ॥ ११ ॥ राजन् मह्यं ददे पूर्वे—स्वयात्येनहिनावधि ॥ तद्देयमिव पथाद्यं । कथं नाद्य प्रदीय-
ते ॥ १८ ॥ बुत्वा कुलत्रमं गोव—देवतां योऽवमन्यते ॥ प्रलीयते स तत्क्रोधा—द्रुहशापादि-
वाञ्छिं ॥ १७ ॥ यदि कामयसे श्रेय—स्तर्हि स्वागमां प्रसादय ॥ नो चेत्त्रां रास्सयिष्यामि । नृण-
वल्कोपवह्निना ॥ ३० ॥ तन्निशम्य दृढीकृत—दयार्थमैकमानसः ॥ नृपो जगाद् तां देवीं । नत्वा
विनयवामनः ॥ ३१ ॥ मातस्त्वं सर्वदा सर्व—प्राणिरक्षणतत्परा ॥ अतो जीववधो योग्यो । मान-
मेऽपि न ते ज्ञेयं ॥ ३२ ॥ यद्यादिशसि मां मात—स्त्वकृते पायसं वरं ॥ मोदकादिमनोज्ञानं ।
प्रगुणीकारयाम्यहं ॥ ३३ ॥ देव्युवाच न तुष्यामि । पायसादिन्निरन्वहं ॥ ततो राजन् कुतं यद् ॥
मह्यं त्वं कांक्षितं पलं ॥ ३४ ॥ नृपोऽवोचन्मया मात—जिनधर्मः स्वीकृतोऽस्ति तत् ॥ हिंसां नैव
विचारयामि । व्रतभंगगयादहं ॥ ३५ ॥ तत श्रुत्वा कुपिता देवी । नृपं कुष्टविम्विनं ॥ कृत्वा ति-
रोदधे तूर्णं । पूतिदुर्गंधदेहिनं ॥ ३६ ॥

नृपोऽथ विह्वलीकृतो । व्याधिनातीवपीडितः ॥ मंत्रिणोदयनेनाथा—कारयामास वैद्यकान् ॥
॥ ३७ ॥ तेऽथ देवकृतं वीक्ष्य । नृपरोगं विचक्षणाः ॥ औषधासान्धतां तत्र । मत्स्यैव जगदुर्नृपं ॥

॥ ३८ ॥ अस्मद्वैवतसूर्यादि—स्तुत्या कुशदयो रुजः ॥ प्रलीयन्तेतमामर्ह—स्सेवया तूद्धसन्ति नाः
 ॥ ३९ ॥ तान् विसृज्य नृपेणोक्तं । मंत्रिणे धर्मलाघवात् ॥ द्यहं गत्वा बह्विर्वह्नौ । तृणयिष्यामि
 जीवितं ॥ ४० ॥ जगादोदयनः स्वामिन् । केयं मृत्युकथा वृथा ॥ देवी प्रसाद्यतां सद्यः । सर्वं द-
 त्वा तदीप्सितं ॥ ४१ ॥ लुब्धूनां व्योमवस्थान । प्राणानां वपुरुच्यते ॥ तस्मिन्नश्नयति दक्षोऽपि ।
 नियमं कोऽज्ञिकांक्षति ॥ ४२ ॥ सर्वत्र संयमं रक्षे—तस्मादात्मानमेव च ॥ सति स्वास्थ्ये पुनर्वि-
 दान् । प्रायश्चित्तं समाचरेत् ॥ ४३ ॥ इति सर्वज्ञवाक्येन । संप्राप्ते प्राणसंकटे ॥ चारित्रिणोऽपि
 चारित्रं । हित्वात्मानमवन्ति हि ॥ ४४ ॥ नियमोऽपि तवास्त्येष । षडाकारयुतः खड्ग ॥ स हिंसया-
 पि नो याति । दैवताद्देशकृतया ॥ ४५ ॥ त्वयि जीवति धात्रीयं । राजन्वती न्रविष्यति ॥ नन्दिष्यं
 ति जनास्तस्मा—दृक्षात्मानं यथातथा ॥ ४६ ॥ राजर्षिस्तं पुनः प्रोचे । किमेतत्सचिवोच्यते ॥
 कुर्वे जीववधं नाहं । कट्पातेऽपि कथंचन ॥ ४७ ॥ हिंसाकलोकितो देहो—ऽनंतसंसारकारकः ॥
 इदं च सर्ववित्तोक्तं । मुक्तिकारि कृपाव्रतं ॥ ४८ ॥ यदीदृशेन देहेन । पुण्यमुर्जितमज्यते ॥ ह
 षत्खण्डेन तद्भूरि । कांचनं परिगृह्यते ॥ ४९ ॥

सर्वतश्चपलो वायु—र्जोविनश्यं तदात्मकं ॥ तत्तस्य चपलस्यार्थे । कथं मुंचे स्थिरं कृपां ॥
 ॥ ६० ॥ किंच त्रसति पापीयान् । कालधर्मान्नि पुण्यवान् ॥ मंचिनोऽवणपुण्यस्य । कीदृशं मम त-
 दयं ॥ ६१ ॥ आगधिनो जिनो देवो । हेममूर्ध्निर्गुरुनः ॥ निर्मिनश्च दयाधर्मो । न्यूनमद्यापि किं
 मम ॥ ६२ ॥ तत्त्वरस्य कुरुव त्वं । चिनां दारुवरंचिनां ॥ गमिष्यति न चेद्रात्रि—गुप्तकर्मैककाम-
 धुक् ॥ ६३ ॥ तन्निश्चयं परिज्ञाय । तदा प्राज्ञः स मंचिराट् ॥ आसाद्य वसतिं सद्य—स्तत्सर्वं गुर-
 वे जगौ ॥ ६४ ॥ विद्यानिधिः प्रभुः प्रोचे । पर्याप्तं मृत्युवार्तया ॥ समानय पयः शुद्धं । परिजल्प
 ददे यथा ॥ ६५ ॥ तत्संस्पर्शनमात्रेण । कुष्टव्याधिर्नृपांगतः ॥ रविप्रकाशलोशेन । विष्टपाद् ध्यान-
 वक्रमी ॥ ६६ ॥ श्रुत्वा तत्तेन हृष्टेन । तत्क्षणादाहृतं पयः ॥ मंचिणे सूरिर्मंत्रेणा—ग्रिमंज्य स्वय-
 मर्पयन् ॥ ६७ ॥ पीयूषस्येव दायादं । तदादाय स यत्नतः ॥ प्रभुप्रेपिनमस्स्येन—दित्युवाच नृपा-
 ग्रतः ॥ ६८ ॥ तेन मित्ररसेनैव । देहमन्यज्य सोऽक्षितः ॥ निनाय लोहवत्तस्य । वर्णनीयां सुव-
 र्णनां ॥ ६९ ॥ पूर्व्वनोऽप्यधिकं प्रेक्ष्य । वपुस्तज्जलयोगतः ॥ हर्षाश्चर्यादिज्ञावानां । पदमाप्तादय-
 न्मृगः ॥ ७० ॥ अमात्यमिदमुचे च । कटरे प्राचवं प्रजोः ॥ ईदृक्षमपि यः कष्टं । धन्वंतरिश्चाह-

॥ ३७ ॥ अस्मद्वैवतसूर्यादि—स्तुत्या कुष्टादयो रुजः ॥ प्रलीयंतेतमामर्ह—त्सेवया तूह्यसंति नाः
 ॥ ३९ ॥ तान् विसृज्य नृपेणोक्तं । मंत्रिणे धर्मलाघवात् ॥ अहं गत्वा बहिर्वहो । तृणयिष्यामि
 जीवितं ॥ ४० ॥ जगादोदयनः स्वामिन् । केयं मृत्युकथा वृथा ॥ देवी प्रसाद्यतां सद्यः । सर्वं द-
 त्वा तदीप्सितं ॥ ४१ ॥ लुप्तानां न्योमवत्स्थानं । प्राणानां वपुरुच्यते ॥ तस्मिन्नश्नयति दक्षोऽपि ।
 नियमं कोऽञ्जिकांक्षति ॥ ४२ ॥ सर्वत्र संयमं रक्षे—तस्मादात्मानमेव च ॥ सति स्वास्थ्ये पुनर्वि-
 दान् । प्रायश्चित्तं समाचरेत् ॥ ४३ ॥ इति सर्वज्ञवाक्येन । संप्राप्ते प्राणसंक्रांटे ॥ चारित्रिणोऽपि
 चारित्रं । हित्वात्मानमवति हि ॥ ४४ ॥ नियमोऽपि तवास्त्येष । षडाकारयुतः खलु ॥ स हिंसया-
 पि नो याति । दैवतादेशकृत्तया ॥ ४५ ॥ त्वयि जीवति धात्रीयं । राजन्वती न्रविष्यति ॥ नन्दिष्यं
 ति जनास्तस्मा—दङ्गात्मानं यथातथा ॥ ४६ ॥ राजर्षिस्तं पुनः प्रोचे । किमेतत्सचिवोच्यते ॥
 कुर्वे जीववधं नाहं । कल्पंतेऽपि कथंचन ॥ ४७ ॥ हिंसाकलंकितो देहो—ऽनंतसंसारकारकः ॥
 इदं च सर्वविश्रोक्तं । मुक्तिकारि कृपाव्रतं ॥ ४८ ॥ यदीदृशेन देहेन । पुण्यमुर्जितमर्ज्यते ॥ ह-
 षत्खण्डेन तदृच्छरि । कांचनं परिगृह्यते ॥ ४९ ॥

मर्वनश्चपलो वायु—जीविनयं तदात्मकं ॥ तत्तस्य चपलस्यार्थं । कथं मुञ्चे स्थिरां कृपां ॥
 ॥ ६० ॥ किञ्च त्रमनि पापीयान् । कालधर्मान्न पुण्यवान् ॥ मंचितोऽव्यणपुण्यस्य । कीदृशं मम त
 दयं ॥ ६१ ॥ आगधितो जिनो देवो । हेममूर्ध्निर्मुनतः ॥ निर्मितश्च दयाधर्मो । न्यूनमद्यापि किं
 मम ॥ ६२ ॥ तत्त्वस्व कुरुष्व त्वं । चिन्तां दारुवरं चिन्तां ॥ गमिष्यति न चेद्वात्रि—गुप्तकर्मैककाम-
 बुक् ॥ ६३ ॥ तन्निश्चयं परिज्ञाय । तदा प्राज्ञः स मंचिराद् ॥ आसाद्य वमनिं सद्य—स्तत्सर्वं गुर
 वे जगौ ॥ ६४ ॥ विद्यानिधिः प्रभुः प्रोचते । पर्याप्तं मृत्युवार्तया ॥ समानय पयः शुद्धं । परिजय
 दद् यथा ॥ ६५ ॥ तत्संमर्शनमन्त्रेण । कुष्ठव्याधिर्नृपांगतः ॥ रविप्रकाशलोशेन । विष्टपाद् ध्वानं
 वज्रमी ॥ ६६ ॥ श्रुत्वा तत्तेन हृष्टेन । तत्क्षणादाहृतं पयः ॥ मंचिणे मूर्ध्निर्मेत्रेणा—शिमंय स्वयं
 मर्पयन् ॥ ६७ ॥ पीयूषस्यैव दायाद् । तदादाय स यत्नतः ॥ प्रभुप्रेषितमस्येत—दित्युवाच नृपा-
 ग्रतः ॥ ६८ ॥ तेन सिद्धस्येनेव । देहमन्यज्य मोऽक्षितः ॥ निनाय लोहवत्तस्य । वर्णेनीयां सुव-
 र्णनां ॥ ६९ ॥ पूर्वतोऽप्यधिकं प्रेक्ष्य । वपुस्तज्जलयोगतः ॥ दर्पाश्चर्यादिचावानां । पदमासादय-
 न्तुपः ॥ ७० ॥ अमात्यमिदमचे च । कटरे प्राज्ञं प्रजोः ॥ ईदृक्षमपि यः कष्टं । धनवंतरिवाह-

स्त ॥ ७० ॥ देवीनामपि कोपाग्नि—स्तावदेव ज्वलत्ययं ॥ गुरुर्न वीक्षते यावद् । दृष्ट्वा मेघाय-
मानया ॥ ७१ ॥ अहो लोकोत्तरा काचि—अत्रोर्मयि कृपाब्रुता ॥ यथाहं मृत्युतो मुक्तो । व्या-
घ्राद् वृक श्वानिशं ॥ ७२ ॥

एवमुर्वीपतौ गुर्वी । कुर्वाणे गौर्वां स्तुतिं ॥ दुःक्षंपि क्षपा प्राप । पापश्रेणिस्त्रि क्षयं ॥ ७३ ॥
प्राज्ञातर्की क्रियां कृत्वा । नृपो मंत्र्यादिभिर्वृतः ॥ वंदित्वा चरणेद्वंद्वं । मुदितो गुरुमूचिवान् ॥ ७४ ॥
त्वत्प्रतापं कियत् स्तौमि । रागवन् जिह्वयैकया ॥ योऽगस्त्य ह्रस्वकष्टाब्धिं । मम पेपीयते मुहुः ॥ ७५ ॥
त्वत्प्राब्योपक्रियाणाम—व्यासीत्कोऽपि न निष्क्रयः ॥ अद्यतन्याः पुनस्तस्याः । कतमोऽस्तु स व-
स्तुतः ॥ ७७ ॥ सीमा सर्वोपकारेषु । यत्प्राणपरिक्षाणं ॥ चूड्रेव तस्योपर्येषा । यन्मे सद्धर्मबोधनं
॥ ७८ ॥ प्रक्षाद्याक्षतशीतरश्मिसुधया गोशीर्षिगाढद्रवै—र्लिप्त्वा सौरासाश्चासुरसुमैः संपूजयित्वा
सदा ॥ त्वत्पादौ यदि वावहीमि शिरसा त्वत्कर्तृकोपक्रिया—प्राग्नारात्तदपि श्रयामि जगवान्नापण-
तां कर्हिचित् ॥ ७९ ॥ तत्कृतज्ञतया प्रीत—स्तंप्रति प्रभुरभ्यधात् ॥ का नामोपक्रिया चक्रे । मया
यत्त्वं वदस्यद् ॥ ८० ॥ अत्येषि व्यसनं यत्त्वं । तत्तु त्वत्पुण्यवैज्रवं ॥ ध्वातं निहंति यद्दीप—स्त-

द्यामन्तद्वि चङ्गितं ॥ ८१ ॥ पुण्यप्रद्योतनो यस्य । पार्श्वे प्रद्योततेऽनिशं ॥ नेदीयसी हि किं त
 स्य । म्फुरत्यापत्तमस्विनी ॥ ८२ ॥ अमारिमस्मद्वाक्येन । सर्वतः कुर्वता त्वया ॥ अस्मदुपक्रियाणां
 हि । चक्रे को नैव निःक्रयः ॥ ८३ ॥ दत्ता नयज्ञाः सधनाः । शूराश्च कति नासते ॥ अर्त्ताः प-
 रान्तिनिर्धे तु । द्वित्राः कुत्रापि ते नराः ॥ ८४ ॥ अस्मिन् शुभंगिले काञ्चे । प्राणिनां प्राणरक्षणं
 ॥ कुर्वतेह त्वया त्वप । भूरि पुण्यमुपार्जिनं ॥ ८५ ॥ विश्राणनस्य दारिद्र्यं । विक्रमस्य महाह्वयः ॥
 व्रनस्य प्राणमन्देहः । परीक्षाकथपट्टकः ॥ ८६ ॥ त्वमीदृशापि कष्टेन । न ब्रष्टः स्वव्रतात्ततः ॥ पर-
 मार्हनेनित्तिरुदं । तुभ्यं यद्वाग्यहं मुदा ॥ ८७ ॥ ततस्तद्विरुदं प्राप्य । दुःप्रापं त्रिदेशैरपि ॥ कृतार्थं
 मन्यमानः स्वं । धर्मात्मा सौधमासदत् ॥ ८८ ॥ तदा च काशीविषये । वाणारस्यां महीश्वरः ॥ ज-
 यंतंचंदनामस्ति । पूर्णिमाचंद्रकांतिरुद् ॥ ८९ ॥ यत्प्रतापतपनानितापितः । शंकरः सुरधुनीं शिर-
 म्यथात् ॥ नीरथा निविशतेस्म केजव । पंकजामनमशिश्नयद्विधिः ॥ ९० ॥ म सप्तयोजनशत-
 प्रमितद्वितीयाश्रनां ॥ बहन्नन्यान्महीनाथान् । मेने स्वान् किंकरा निव ॥ ९१ ॥ अनेकमत्तहस्य-
 श्र—रथपत्तिमयं वल्लं ॥ तस्य प्रेक्ष्य जनो वव्रे । चक्रभृत्कटकव्रमं ॥ ९२ ॥ मीनाशनतया तस्य ।

स्थाने हिंसां महीयसीं ॥ श्रुत्वा तद्वारणहेतो । राजर्षिर्ध्यातवान् धियं ॥ ९४ ॥ ततश्च चित्रयित्वो-
च्चै—श्चारुणिः कारुणिः पटे ॥ मूर्तिं श्रीहेमसूरीयां । तत्पुरःस्थां निजामपि ॥ ९५ ॥ तं पटं हेम
कोट्यौ द्वे । द्वौ सहस्रौ ह्योत्तमान् ॥ दत्त्वा च शिदयित्वा च । काशीं प्रैषीत् स्वमंत्रिणः ॥ ९६ ॥
युग्मं ॥ तां समासाद्य ते दध्यु—रिणं मुक्तिपुरी श्रुता ॥ एतदीया जनास्स्वेते । सर्वेऽपि पलला
शनाः ॥ ९७ ॥ समुद्रस्य श्रवंत्याश्च । तदाधिष्ठायके पुरे ॥ प्रायो मत्स्याशनत्वेन । लोको भवति
निःकृपः ॥ ९८ ॥ पुरेऽन्वाबालगोपालं । करुणाप्रतिपालनं ॥ दुःकरं ज्ञाति दुर्वीते । दीपोद्दीपनव
द् ध्रुवं ॥ ९९ ॥ ततः प्रकृतयो ह्यस्य । नृपस्य सकला अपि ॥ यथाकामितहेमादि—दानैस्तोष्याः
प्रयत्नतः ॥ १०० ॥ यथा विज्ञप्तिमास्माकीं । ते न घ्नन्ति नृपाग्रतः ॥ बुद्ध्वेति सचिवाश्चक्र—स्तैश्च-
व निजकौशलात् ॥ १ ॥

जयंतचंद्रं दृष्ट्वा च । तत्पुरस्ते न्यवीविशन् ॥ हेमादिप्राभृतं सर्वं । पश्चाच्चित्रपटं च तं ॥ १ ॥
पृष्ट्वा चौलुक्यनृपस्य । काशीशः कुशलादिकं ॥ कृत्वा च तं पटं हस्ते । किमेतदिति पृष्ठवान् ॥ ३ ॥
अबोचन् सचिवाः स्वामि—न्नस्ति राजगुरोरिणं ॥ मूर्तिः श्रीहेमसूरीदो—रिणं चास्मन्महीशितुः ॥

॥ ४ ॥ श्रुतगन्धयोपदीकृत्य । स्वं स्वतोऽप्यधिकमिमां ॥ गुरुमूर्तिं च चौबुधय—नृपो विज्ञापयत्यदः
 ॥ ५ ॥ हेमाचार्यो गुरुर्मैऽस्ति । सर्वविद्याधिपारगः ॥ ज्ञानवानिव नित्यं यो । बुवि बोधयते ज-
 नं ॥ ६ ॥ आकलय्य गुरोस्तस्मा—ज्ज्ञानधर्मं कृपामयं ॥ स्वदेशे परदेशे च । हिंसां वारयति नृ-
 पः ॥ ७ ॥ जवपुरे श्रुता मौञ्जि—मर्गिदेष्ट्रीव दुर्गतेः ॥ ततो वयं प्रहिताः स्म । तन्निपेयाय श्री-
 मन्वा. ॥ ८ ॥ अंतर्दृष्ट्या विमृश्योच्चैः । करुणां पुण्यकारणं ॥ सर्वथा जीवहिंसां तां । दुर्नीतिमिव
 दूषय ॥ ९ ॥ इति मंविगिग निव—कारिचित्रेक्षयापि च ॥ तुष्टो जयंतचंद्रो राट् । सदप्रत्यक्षा-
 माख्यत ॥ १० ॥ युक्तं गर्जरदेशोऽयं । विवेकेन बृहस्पतिः ॥ कथ्यते सकलैर्यस्मि—शीहरूप-
 कृपामयः ॥ ११ ॥ कियानुपायः कृतोऽस्ति । जीवरक्षाप्रवर्तने ॥ तमेव धन्यं मन्येऽहं । पुण्ये यस्यो-
 द्दवणं मनः ॥ १२ ॥ स स्वयं कारयन्नस्ति । कृपां तत्प्रेरितोऽप्यहं ॥ न कारयेयं यद्येनां । मनिर्मै त-
 हि कीदृशी ॥ १३ ॥ चतुर्भिः कलापकं ॥ ततः स नृपतिर्देशा—धुराज्ञानाथ सर्वतः ॥ जालका-
 नि च मत्स्यानां । सहस्राशीतिमंख्यया ॥ १४ ॥ अन्यान्यपि च हिंस्रोप—करणानि सहस्रशः ॥
 चौबुधयसचिवाध्यकं । वह्निदानादजीज्वलत् ॥ १५ ॥ हिंसा दग्धेति पट्टै—रुद्रघोष्य परितः पुरे

॥ आदिद्वज्जादिकादीनां । जालादेरपुनःकृतिं ॥ १६ ॥ चौलुक्कयदत्ताद् द्विगुणं । दत्त्वा प्राभृतमद्भुतं ॥ काशीशेन विसृष्टास्ते—ऽमात्याः स्वपुरमागमन् ॥ १७ ॥

नत्वा च हेमाचार्याग्र—स्थितं चौलुक्कयनायकं ॥ उपदादानपूर्वं त—त्सर्वं वृतं न्यवेदयन् ॥ १८ ॥ तेनाद्भुतेन कृत्येन । नृपतेर्हर्षितो गुरुः ॥ उपश्लोकयतिस्मैवं । धर्मोत्साहविविधितया ॥ १९ ॥ भूयांसो भरतादयः क्षितिधवास्ते धार्मिका जङ्घिरे । नो भृतो ऋविना ऋवत्यपि च न चौलुक्कय कष्टपस्तव ॥ ऋक्तया कापि धिया क्वचिद् घनघनस्वर्णादिदत्तया क्वचि—द्वेशे स्वस्य परस्य च प्रकृतवान् जीवावनं यद्भवान् ॥ २० ॥ ततश्चौलुक्कयमालोक्य । करुणारसलालसं ॥ अमूयामासुषी हिंसा । सपत्नीव स्वचेतसि ॥ २१ ॥ नृपस्य हृदये गेहे । पुरे जनपदे भुवि ॥ काप्यनानुव्रती वासं । तातमोहांतिकं ययौ ॥ २२ ॥ तदा सचास्थितो मोह—महीन्द्रः स्वसुतामितां ॥ अलक्षयन् विलक्षत्—योगादित्यनुयुक्तवान् ॥ २३ ॥ का त्वं सुन्दरि माग्निस्मि तनया ते तात मोहप्रिया । किं दीनेव पराभवेन स कुनः किं कथ्यतां कथ्यतां ॥ हेमाचार्यगिरा दयैकरसिको हृद्ग्रहस्तोदरा—न्मां निष्कास्य कुमारपालनृपतिः पृथ्वीतलादाकृषत् ॥ २४ ॥ तन्निशम्य ज्वलत्कोप—विदग्धोऽथ स

तामवद् ॥ कन्सेऽय माम्मरोदीस्त्वं । रोदयिष्यामि ते द्विषः ॥ ११ ॥ संप्रत्यसौ नृपो वाग्यै—वि-
प्रतारकलिङ्गिनां ॥ विरक्तस्त्वय्यदृद्ग्रमे—स्तेन त्वां निस्वासयत ॥ १६ ॥ मामपि मन्यते नैव ।
हेमाचार्यप्रतावनः ॥ त्रमात स्वशक्त्या संदेहे । पातयिष्ये शनैरमुं ॥ १७ ॥ अतः परं करिष्यामि
। नं कंचन वरं तव ॥ यस्त्वदेकातपत्रत्वं । पूर्ववत्सुखयिष्यति ॥ १८ ॥ इत्यादिवचसाश्वास्य । क-
थंचिन्निजनंदिनीं ॥ हिंसामस्यापयत्स्वीय—पार्श्वं मोहमहीपतिः ॥ १९ ॥ इत्युद्दामदयासुधारसभरे-
ज्जीवान् समुज्जीवयं—स्तज्जाशीर्विचनैस्त्रिं प्रतिदिनं सर्वेष्टिर्निर्वर्धयन् ॥ हेमाचार्यशुनोपदेशविलस-
त्तत्प्रकाशोदयः । प्राणित्राणपरायणैकमुकुटश्चौलुभ्यचंद्रोऽजनि ॥ २० ॥ इति श्रीकृष्णर्पणश्रीजय-
सिद्धमूरिविरचिते परमार्हतश्रीकुमारपालचरित्रे महाकाव्ये श्राद्धधर्मस्थापनो नाम सप्तमः सर्गः स-
माप्तः ॥ श्रीरस्तु ॥

॥ अथाष्टमः सर्गः प्रारभ्यते ॥

चौबुस्यदृग्बोऽन्येद्यु—हेमसूस्मिदाग्रतः ॥ खेलंतीं कांचनोल्कृष्टां । कनीं दृष्ट्वा विमृष्टवान् ॥

॥ १ ॥ मृदिमनिचितमूर्तिः स्फूर्तिमुच्चैर्वहन्ती । जगदपि मदप्यंति स्नेहमांडल्यज्जावः ॥ गुणगस्मिनि
धानं दूषणानाममृमिः । स्फुरति रतिकरी मे देवकन्येव केयं ॥ २ ॥ तत्पुण्यमपि मन्येऽहं । नृ-
णामत्यंतदुर्लभं ॥ येनैषा दृश्यते दृग्ग्यां । स्वहृदानंदकंदली ॥ ३ ॥ ततः पप्रह पृथ्वींद्रः । सूरिंद्रं
प्रणिगच्छतां ॥ द्वारि केयं कनी कस्मात् । प्रीणाति च मदाशयं ॥ ४ ॥ रागातिशयमालोभय । न
रेंद्रस्य कनीप्रति ॥ हेमाचार्यस्तदुत्पत्तिं । मूलाद्वक्तुं प्रचक्रमे ॥ ५ ॥ आस्ते विमलचित्ताख्यं । पुरं
सद्गुणमंदिरं ॥ यत्रोच्चैर्विनिनयः शालो । मर्यादा परिखापि च ॥ ६ ॥ तत्तार्हर्द्धर्मनामास्ति । महीशो
यस्य शासनं ॥ सुगसुरनेंद्राणां । मौलौ माव्यमिव स्थितं ॥ ७ ॥ स्वसेवारसिकं लोकं । लोकोत्त
रसुखार्पणात् ॥ सुस्वामीति प्रसिद्धिं यो । लोकेषु कलयत्यलं ॥ ८ ॥ तस्यास्ति विरतिः पत्नी ।
निर्दोषत्वैकमंदिरं ॥ ख्याताः सौम्यतया विश्वे । शमाद्याश्च तनूरुहाः ॥ ९ ॥ मंत्री धर्मनेरेंद्रस्य ।
। सिंहांतः शुद्धबुद्धिदः ॥ कदापि नैव ज्ञेत्तुं यः । शक्यो हि दुर्नयैः परैः ॥ १० ॥ शुभ्रध्यानं च
सेनानी—विपक्षदोददीक्षितः ॥ सम्यत्तत्त्वप्रमुखाः सैन्याः । सद्यः सिद्धिविधायिनः ॥ ११ ॥ विश्वं
निवेक्ष्य स्वाज्ञायां । सुखं धर्मे च तिष्ठति ॥ विरत्यां तनया प्रौढि—कारणं करुणाजवत् ॥ १२ ॥

तौ पुत्रीजन्यना वीक्ष्य । पितरौ खेदमेदुरौ ॥ मुनापितामहोऽवादीद् । विश्ववेदी जिनेश्वरः ॥ १३ ॥
 मुना जानेति किं खेदं । बहेधे हृदये युवां ॥ इयं पुत्रादपि स्तुत्या । ऋषिपुत्री विश्वजीवनात् ॥ १४ ॥
 पुत्रार्थं सिद्यते लोको । वृथा यत्तपनानलौ ॥ स्वपुत्रमंदधूमान्यां । तापं नाद्यापि मुञ्चतः ॥ १५ ॥
 यथा ब्राह्मी निजं तातं । लोकंप्रणादिजिगुणैः ॥ ख्यातिं नीतवती नेत्री । तद्यैवेयं युवामपि ॥
 ॥ १६ ॥ न विन्यति च यत्पाणि—ग्रहितीयं तमप्यलं ॥ प्रतिष्ठां नेष्यति श्रेष्ठां । कमलेव मुरद्विपं
 ॥ १७ ॥ निगम्य तादृशीं स्फूर्तिं । पितृभ्यां वर्धिता कृपा ॥ कला चांद्रीव तच्चित्त—प्रमोदाद्विभ्रम-
 वीभ्रयत ॥ १८ ॥

इतः समलचित्ताख्यं । पुरमस्ति यदतिके ॥ शालोऽस्ति दुर्नयो दुष्ट—सेवा च परिखाञ्जितः
 ॥ १९ ॥ तस्मिन् मोहमहीन्द्रोऽस्ति । दुराशयशिरोमणिः ॥ यमस्येव जयात्तस्य । कंपते सकलं ज
 गत् ॥ २० ॥ तस्याविरतिखोलाकी—कुक्षिजा विश्वदुर्जयाः ॥ नंदनाः संति कोपाद्या । हिंसाना-
 ग्री च कन्यका ॥ २१ ॥ तस्य मिथ्याश्रुनं मंत्री । दुर्भ्यानि दंडनायकः ॥ मिथ्यात्वाद्याश्च दुर्वार—
 वीर्याः स्फूर्जन्ति भैनिकाः ॥ २२ ॥ मत्तेन मोहवृत्तेन । वर्षीयस्त्वात्स धर्मराट् ॥ विजित्य मकुटुंबोऽ-

पि । स्वस्थानान्निरकाशयत ॥ ३३ ॥ ब्राम्हन्नितस्ततो धर्मः । सोऽत्र दृष्ट्वा तवोदयं ॥ अस्मदाश्रम-
 माश्रित्य । सुखं वसति संप्रति ॥ ३४ ॥ सा कृपा नंदिनी चास्य । योग्यपत्यनवाप्तिः ॥ अन्नद्वैव
 स्थिता देव । दृष्ट्वा द्वारि त्वयाधुना ॥ ३५ ॥ अस्याः सौन्दर्यसंपत्तिः । स्तूयते किमतः परं ॥ यया
 मोहनवद्वयेव । महात्मानोऽपि मोहिताः ॥ ३६ ॥ लभते योगवानेव । प्रियां कर्तुमिमां कृपां ॥
 स्वसात्करोति सामान्यः । कल्पवल्लीं कदापि किं ॥ ३७ ॥ एवं निशम्य निःसीमां । तस्याः प्रौढिं
 गुरोर्मुखात् ॥ अन्वर्ज्यतमां राजा । कः सद्गस्तुनि निःस्पृहः ॥ ३८ ॥ सोऽथ तद्विरहव्याप्ति—व्या-
 कुलः करुणांप्रति ॥ प्राहिणोऽसुमतिं नाम । दूर्तीं तत्प्रार्थनाकृते ॥ ३९ ॥ तस्याः समीपमागत्य ।
 दूती विरचितांजलिः ॥ सप्रगल्भमिदं प्रोचे । शर्करासेकिमं वचः ॥ ४० ॥ चौबुक्यकुलपाथोधि—
 कौस्तुभोऽस्त्यत्र पत्तने ॥ श्रीमान् कुमारपालाख्यो । गूर्जरद्वितिवह्वन्नः ॥ ४१ ॥ एकोऽपि यः द्वि-
 तिं त्रांत्वा । कलावानवनीपतिः ॥ कलाकलापमासाद्य । पूर्णैर्दुस्वि दीप्यते ॥ ४२ ॥ इयं गूर्जरा-
 ज्यश्री—वर्षाभूतेव सद्गुणैः ॥ स्वयमेव समागत्य । समालिङ्ग्य स्थितास्ति यं ॥ ४३ ॥ येन दि-
 ग्विजये रेमे । दोष्मतारिविघ्नेदिना ॥ वक्ष्यतारोपितैर्नृपैः । शारैस्त्रिं दुरोदरे ॥ ४४ ॥ सम्यक्तवं ह

दये विव्रन् । य. कामाण्यकनीस्थीः ॥ जेगीयतेऽत्र परमा—हंत इत्यनिशं बुधैः ॥ ३९ ॥ विवेक-
 शीलविद्याद्यै—गुणैर्वीरिजिरोमणिः ॥ पाणिग्रहार्थमत्यर्थं । त्वां नृपोऽर्थयतेऽद्य सः ॥ ३६ ॥ तद्गुडे
 परिणीयामुं । राजानं विश्वरंजनं ॥ समताव्याहतस्वेवं । कौमुदीवत्त्वमुन्मदा ॥ ३७ ॥ नक्रस्य वक्त्री
 करुणा—स्त्रीधारोचकतामय ॥ प्रकाशयंती चौडुक्ये । करुणा प्राह तांप्रति ॥ ३८ ॥ स्तुत्वा नृप-
 मिमं त्वं मां । विप्रलंगयसे किमु ॥ न हि स्त्रीणां महेशेन । विवाहः स्यात्सुखावहः ॥ ३९ ॥
 परिणीय बहुस्त्रीषु । रतः प्रायेण कामिनीं ॥ न पश्यति पुनः पूर्वं—भववैरीव नृपतिः ॥ ४० ॥ कुं-
 मार्येव वरं नारी । वरं श्रामण्यशालिनी ॥ न पुनर्वहुमापत्य—दुःखिता नृपतेः प्रिया ॥ ४१ ॥ म-
 ह्योपमेव मे कामं । कामयेन्मे मनस्तदा ॥ कुतः मुंचामि शक्रादीं—स्त्रैलोष्यप्रकटश्रियः ॥ ४२ ॥
 तन्मे पतिः स एव स्या—द्यः सत्यादिगुणाकरः ॥ सर्वथा जीवहिंसां च । व्यमनानि च वर्जयेत्
 ॥ ४३ ॥ ततः पल्लविनप्रायां । नृपाशां विदुषी हृदि ॥ अन्यथत्त पुनर्दूनी । तांप्रति प्रीतिप्रारिणी ॥
 ॥ ४४ ॥ नद्रे सिद्धमिदं कार्यं । यदसौ नरनायकः ॥ नैववास्तुचितः प्रेयां—स्वदुक्तगुणयोगतः
 ॥ ४५ ॥ किंचान्नयमयं त्यक्त्वा । त्वप्रीत्यर्थमिव ध्रुवं ॥ स्वदेशे परदेशे च । हिंसादिकमचारयत

दृष्टपः । कदाचन मुमोच न ॥ ६७ ॥ अतिप्रीतं प्रियं मत्वा—ऋद्धे धर्मनंदिनी ॥ मोहं जित्वा पुनः स्वामिन् । स्थाप्यतां जनको मम ॥ ६८ ॥ विमृश्य धर्मरूपेन । समं तत्क्षणमेव सः ॥ स-
 क्ष्वानसेनानाद्येन । तत्सैन्यान्निश्वासयत् ॥ ६९ ॥ जग्निनीपतिसाहाय्या—ह्यमाद्या धर्मनंदनाः ॥ प्र-
 गल्भ्यांचक्रिरे ग्रीष्म—योगादर्ककरा इव ॥ ७० ॥ समतालत्रभृद्व्याय—सदाचारोरुचामरः ॥ स
 त्यसन्नाहजाग्हान—तपःप्रभृतिकायुधः ॥ ७१ ॥ विपक्षेपसापेक्ष—शमाशुरपरिहृदः ॥ अध्यासा-
 मासिवान् धर्म—दृढदास्तिक्यसिंधुरं ॥ ७२ ॥ युग्मं ॥

अथ योगेन गुप्तांगो । जिनाज्ञाकृतशर्षिकः ॥ सत्वकौक्षेयकः शुद्ध—ब्रह्मास्त्रविलसद्दृष्टिः ॥
 ॥ ७३ ॥ विवेकोद्दमकोदंनो । मूढोत्तरगुणाशुगः ॥ श्रावनाद्भुतशस्त्रीको । माध्यस्थ्यवरकुंतभृत् ॥
 ॥ ७४ ॥ गुरुकृत्तशिखाबंधो । दत्ताशीः सर्वसाधुन्निः ॥ वैराग्यगजमारुह—न्नुपो देहीव विक्रमः ॥
 ॥ ७५ ॥ बिद्धिर्विशेषकं ॥ सहिने धर्मनाद्येन । ससैन्येन समन्वितः ॥ मोहराजं पराजेतुं । प्रत-
 स्थे मनसाथ सः ॥ ७६ ॥ मार्दवार्जवसौम्यत्व—विनयाभिग्रहादयः ॥ बिभ्ररांचक्रिरे तस्य । तदा
 नासीरवीरतां ॥ ७७ ॥ स्थित्वा मोहपुरासन्ने । कापि तंप्रति नृपतिः ॥ ज्ञानादर्शाब्धयं दत्तं । निस-

शत्र्यं विमृष्टवान् ॥ ७८ ॥ स राजद्वारमापन्नो । दुर्ज्ञानाख्येन त्रेत्रिणा ॥ पुरस्कृत्य स्वयं नीतो । मो-
 हदृष्टीन्द्रपर्पदं ॥ ७९ ॥ तत्रोद्यद्दामदुर्धर्षं । प्राप्तमायादिवैजयं ॥ दूरतोऽपि दुरालोकं । दृष्टदृग्निप
 मर्षवत् ॥ ८० ॥ जगज्जनजयोन्मत्तैः । क्रोधाद्यैस्तनुजैर्वृतं ॥ क्रोधमिथात्वलो गौत्रे—घटोत्तंसव्र-
 जैर्युतं ॥ ८१ ॥ मनसाप्यपराजयं । परित्वासमिधांगिनं ॥ मोहराजं महाराजं । ज्ञानादर्शो ददर्श
 मः ॥ ८२ ॥ त्रिदिविशेषकं ॥ ततोऽदृश्यं निरीक्ष्यापि । तं जयव्रतं तमानसः ॥ दूतो निजोचिनं
 वास्यं । जगादैवं तदग्रतः ॥ ८३ ॥ रे मोह त्वं ससैन्योऽपि । पुरा येन व्यजीयथाः ॥ तस्य श्री
 हेमसूरीदोः । पादपद्मैकपदपदः ॥ ८४ ॥ पराजिगीषमाणस्त्वां । संप्राप्तस्त्वपुरांतिकं ॥ ह्यापः कुमा-
 राल्लोभ्यं । प्रहिणोनिस्म मामिह ॥ ८५ ॥ युगं ॥ विश्वमाक्रममाणेन । त्वया चात्पुनर्मदिष्णुना
 ॥ निष्काशिनो निजस्थाना—हर्मनामा महीपतिः ॥ ८६ ॥ आश्रमं हेमसूरीयं । संश्रितस्तद्विरा
 मुतां ॥ निजां कृपाख्यां चौबुक्क्य—ऋभृता पर्यणाययत् ॥ ८७ ॥ अग्निपेक्तुं पुना राज्ये । शशुरं
 स कृतकृधी ॥ व्यवस्यति सनामेवं । रीतिर्हि प्रीतिवृद्धये ॥ ८८ ॥ ससैन्यो धर्मनायोऽपि । तत्पा-
 दं वर्तते जयी ॥ तदागत्य तदाज्ञां त्वं । शीर्षं शेषात्वमापय ॥ ८९ ॥ अन्यथा खलु चौबुक्क्य-

॥ ४६ ॥ तं मत्वा स्वोचितं ह्रीणा । हृष्टा च करुणावदत् ॥ एतत्किञ्चिन्न जानेऽहं । तातो जानाति मेऽखिलं ॥ ४७ ॥

ततो निवृत्त्य दृत्यास्मिन् । वृत्तांते गदिते सति ॥ प्राप्तस्वर्ग इव स्वांते । गूर्जरेन्द्रो मुदं ययौ ॥ ४८ ॥ तेनाय्य ज्ञापितस्तस्या—स्तद्वृत्तं हेमसूरिराट् ॥ प्रबोध्य धर्मधात्रीन्द्रं । कृपां तस्मै व्यतीत-
स्त ॥ ४९ ॥ अथ लोभे शुभ्रे भाव—वारिणा विहितप्लवः ॥ अग्निग्रहकृतानलप—कल्पः सत्कीर्ति-
चंदनः ॥ ५१ ॥ सदाचारमयह्वो । हृदि सम्यक्तत्वरत्नभृत् ॥ दानकंकणरोचिष्णु—संवेगगजमा-
श्रितः ॥ ५२ ॥ व्रतभंगकञ्चूयिष्ठ—जन्यलोकपुरस्कृतः ॥ श्रावनादद्भुतनारीभिः । कुनोरुध्रुवलध्वनिः
॥ ५३ ॥ क्षमाभगिन्या प्रारब्ध—लवणोत्तारणक्रियः ॥ निर्गत्य भूपतिर्गैहा—सौषधागारमागमत्
॥ ५४ ॥ चतुर्भिः कलापकं ॥ आगत्य विरतिश्चक्षा । कृतमांगलिकस्थितिः ॥ शमाद्यणुवैर्युक्तः ।
सोऽविशारदमंडपं ॥ ५५ ॥ स्वातां मार्दवनीरेण । शीलश्रीवरचीवरं ॥ सत्यकंचुकञ्जंगारं । ध्यान-
द्वितयकुंमलां ॥ ५६ ॥ स्फुरन्नवपदीहारां । तपोभेदोरुमुद्रिकां ॥ आनाययत्स्वतनयां । तत्र श्रीधर्म-
भूषतिः ॥ ५६ ॥ युग्मं ॥ ततोऽर्द्धदेवताध्यक्षं । करुणापाणिपंकजं ॥ ललौ चौलुब्धभृपालो । नि

र्मर्यादमुदंबुधिः ॥ ५७ ॥

कुमार-

चरित्रं

३७१

कृपया पाणिपद्मन । स्पृश्यमानं निजं करं ॥ दृष्ट्वा तं मानयन् धन्य—मेवमूचे नृपो हृदा ॥
॥ ५७ ॥ पाणे त्यक्तान्यकृत्येन । यदपूजि जिनस्त्वया ॥ तत्प्रजावाद्द्रव्यास्याः । कराश्चैषस्तत्र ध्रुवं
॥ ५८ ॥ अग्नीपद्मं चामन्येन । धर्मपुत्रीकरांबुजं ॥ आसाद्य दक्षिणत्वं स्वं । त्वया द्वेयापि दर्शितं
॥ ५९ ॥ श्रुतोदितश्चाढगुण—प्रशस्यकलशायलिं ॥ कृत्वा श्रद्धामयीं वेदीं । दानादिशुभतोरणां
॥ ६० ॥ उद्दीप्य च प्रवोधाग्निं । तर्पितं तत्त्वसर्पिषा ॥ तं प्रदक्षिणयामास । सवधूकं नृपं गुरुः ॥
॥ ६१ ॥ युग्मं ॥ जामात्रे ददिवान् धर्मः । पाणिमोचनकर्मणि ॥ सौभाग्यारोग्यचढायु—र्व्यसौ
स्त्यान्यनेकधा ॥ ६३ ॥ एवं महेन संयुक्ते । पाणिग्रहणमंगले ॥ प्रणेमिवांसं राजानं । गुरुराजोऽ-
न्यथादिति ॥ ६४ ॥ या प्रापे न पुरा निरीक्षितमपि श्रीश्रेणिकाद्यैर्नृपैः । कन्यां तां परिणयिनोऽ-
सि नृपते त्वं धर्मगुमीशितुः ॥ अस्यां प्रेममहद्विधेयमनिशं खंभ्यं च नैतद्वचो । यस्मादेतदुरुप्रसं-
गवशतो नावी भृशं निर्वृतः ॥ ६५ ॥ ततः स्वसदनं प्राप्य । तदैव धरणीधन्वः ॥ विधिना करुणा-
देव्याः । पट्टबंधविधिं व्यधात् ॥ ६६ ॥ सर्वोत्कृष्टगुणैर्हृष्टा । तां चेतःप्रीतिकारिणीं ॥ निजप्रकृतिव-

दृष्टपः । कदाचन मुमोच न ॥ ६७ ॥ अतिप्रीतं प्रियं मत्वा—जिदधे धर्मनंदिनी ॥ मोहं जित्वा पुनः स्वामिन् । स्थाप्यतां जनको मम ॥ ६८ ॥ विमृश्य धर्मभूषेन । समं तत्क्षणमेव सः ॥ स-
 ध्यानसेनानाथेन । तत्सैन्यान्निर्वासयत् ॥ ६९ ॥ अग्निनीपतिसाहाय्या—ह्यमाद्या धर्मनंदनाः ॥
 प्रगल्भ्यांचक्रिरे ग्रीष्म—योगादर्ककरा इव ॥ ७० ॥ समताढत्रभृद्व्याय—सदाचारोरुचामरः ॥ स
 त्यसन्नाहजागृहान—तपःप्रभृतिकायुधः ॥ ७१ ॥ विपक्षक्षेपसापेक्ष—शमाशुरुपरिहृदः ॥ अध्यासा-
 मासिवान् धर्म—भृभृदास्तिक्यसिंधुरं ॥ ७२ ॥ युग्मं ॥

अथ योगेन गुप्तांगो । जिनाज्ञाकृतशीर्षिकः ॥ सत्वकौक्षेयकः शुद्ध—ब्रह्मास्त्रविलसद्दृष्टिः ॥
 ॥ ७३ ॥ विवेकोद्दंमकोदंमो । मूलोत्तरगुणाशुगः ॥ ज्ञावनाद्भुतशस्त्रीको । माध्यस्थ्यवरकुंतभृत् ॥
 ॥ ७४ ॥ गुरुकृत्सशिखाबंधो । दत्ताशीः सर्वसाधुभिः ॥ वैराग्यगजमारुह—न्नुपो देहीव विक्रमः ॥
 ॥ ७५ ॥ त्रिदिविधेशेष्कं ॥ सहिने धर्मनाथेन । ससैन्येन समन्वितः ॥ मोहराजं पराजेतुं । प्रत-
 स्थे मनसाथ सः ॥ ७६ ॥ मार्दवार्जवसौम्यत्व—विनयाभिप्रहादयः ॥ विजरांचक्रिरे तस्य । तदा
 नासीस्वीरतां ॥ ७७ ॥ स्थित्वा मोहपुरासन्ने । कापि तंप्रति नृपतिः ॥ ज्ञानादर्शाह्वयं दूतं । निसृ-

शार्थं विमृश्यान् ॥ ७७ ॥ म राजद्वारमापन्नो । दुर्ज्ञानाख्येन वेत्रिणा ॥ पुरस्कृत्य स्वयं नीतो । मो-
 हपृथ्वीद्वर्षदं ॥ ७७ ॥ तत्रोद्यत्तामदुर्धर्षं । प्राप्तमायादिवैद्यं ॥ दूरतोऽपि दुरालोकं । दुष्टदृग्निप-
 मर्षवन् ॥ ७८ ॥ जगज्जनजयोन्मत्तैः । क्रोधाद्यैस्तनुजैर्धृतं ॥ क्रोधादिभिरात्यलोनाद्यैः—धैर्योत्तमव-
 जैर्धृतं ॥ ७९ ॥ मनमाप्यपराजयं । परित्यासमिच्छां गिनं ॥ मोहराजं महाराजं । ज्ञानादर्शो ददर्श
 मः ॥ ८० ॥ त्रिंशोऽपि निरीड्यापि । तं जयव्रांतमानसः ॥ दूतो निजोचिनं
 वाक्यं । जगदैवं नदग्रतः ॥ ८१ ॥ रे मोह त्वं ससैन्योऽपि । पुरा येन व्यजीयथाः ॥ तस्य श्री
 हेममुरीदोः । पादपद्मैकपदपदः ॥ ८२ ॥ पराजिगीषमाणस्त्वां । मंप्राप्तस्त्वत्पुरांतिकं ॥ त्वापः कुमा-
 रालोभ्यं । ग्रहिणो निस्स मामिह ॥ ८३ ॥ युग्मं ॥ विश्वमात्रममाणेन । त्वया चात्युन्मदिष्णुना
 ॥ निष्साजितो निजस्थाना—दर्मनामा महीपतिः ॥ ८४ ॥ आश्रमं हेममुरीयं । संश्रितस्तद्गिरा
 मुतां ॥ निजां कृपाल्यां चौद्युभय—द्रुमता पर्यणाययत् ॥ ८५ ॥ अग्निर्षेवतुं पुना राज्ये । श्वशुरं
 म कृतज्ञधीः ॥ व्यवस्यति सुतामेवं । रीतिर्हि प्रीतिवृद्धये ॥ ८६ ॥ ससैन्यो धर्मनाथोऽपि । नत्पा-
 र्शं वर्तते जयी ॥ तदागत्य तदाज्ञां त्वं । शीर्षं शेषात्त्वमापय ॥ ८७ ॥ अन्यथा खलु चौद्युभय-

स्वां ससैन्यमपि द्वाणात् ॥ ध्वंसिष्यते यथा हस्ती । समूलमपि पादपं ॥ ९० ॥ श्रुत्वा तत्सा स-
 प्रा प्रेजे । मथ्यमानाब्धितुद्यतां ॥ अंधं च विष्णवः स्फूर्त्या । कोपाद्याश्चैव मुचिरे ॥ ९१ ॥ रे रे
 कोकृत्यते कोऽयं । खरवन्मुखरः पुरः ॥ हन्यतां दासवज्राढं । गले धृत्वा वक्त्रुष्यतां ॥ ९२ ॥ हंतुमु-
 तिष्ठमानेषु । मिथ्यात्वाद्विघाटेष्वथ ॥ निवार्य तानवार्यश्री—मोहस्तं दृढमुचिवात् ॥ ९३ ॥ रे रे
 मयि जगज्जैत्रे । वज्रिणीवात्र दीव्यति ॥ हेमाचार्येण को मोहः । पराजिग्ये निगद्यतां ॥ ९४ ॥
 संग्रामयितुकामोऽयं । चौलुक्यो यदुपागमत ॥ न वेत्ति कित्वयं मूढो । महोर्विलसन्नर्गले ॥ ९५ ॥
 असौ धर्मः परं केन । मुखेन प्राप्तवानिह ॥ यो मया क्लीवचक्रे । स्थानव्रष्टो निजौजसा ॥ ९६ ॥
 वर्षीयस्त्वात्पुरा जीवन् । मुक्तोऽयं सांप्रतं मया ॥ कश्चित्ते रणमखे । निश्चितं प्रयमाहुतिः ॥ ९७ ॥
 युक्तं धर्मोऽतिवृष्टत्वा—ज्ज्ञे मरणसंमुखः ॥ परं परार्थं त्वद्भूषः । किं मुमुर्षति मूर्खवत् ॥ ९८ ॥
 हुं ज्ञातं धर्मनंदिन्या । प्रेक्षितोऽयं हि तत्कृते ॥ म्रियते च हहा योषि—दृश्यानां क्रियती हि धीः
 ॥ ९९ ॥ मर्तव्यं मत्करैरेव—ममीक्षिरिति वैधर्मी ॥ लिपिं स्वां सूनृतीकर्तुं । युक्तमत्रापनन्निमे ॥
 ॥ १०० ॥ अहमायात एवायं । तत्पृष्टे रे युयुत्सया ॥ त्वमपि तं रणोत्संगे । दर्शय स्वामिनं निजं

॥ १ ॥ ननस्तस्मिन् गते दूते । मोहो भृकुटिनीपणः ॥ सैन्यं दुर्ध्यानसेनान्या । तत्क्षणं समवर्ध-
यन् ॥ २ ॥ वारयन् कवचं दाये । स्फूर्जन्मात्सर्यवर्मितः ॥ परस्त्रीढादिदुष्कर्म—निशिताम्बानिजा-
मुरः ॥ ३ ॥ नास्तिमयद्विषमास्थाय । मोहभृपो रिपुं प्रति ॥ चचालान्यायवाचाल—कुशाम्बसचिवा-
दियुक् ॥ ४ ॥ युग्मं ॥

स्तब्धत्वानार्जवचौर्य—विगानव्यमनादयः ॥ बहवस्तत्र वङ्गन्तो । वदुस्तपुरस्सराः ॥ ५ ॥
अन्वेनं प्रस्थिरे तस्य । ओथाद्यास्तनया वनाः ॥ मिथ्यावाद्याश्च योद्धारो । वैरिगैकलालसाः
॥ ६ ॥ अर्वाक् चौलुक्यसेनाया । निवेश्य स्ववर्णिनीं ॥ आहूयमात्स्यपुत्रादीन् । व्याजहारेति
मोहगद् ॥ ७ ॥ अहो चित्रं च जीवद्भि—युष्माचिः किं न वीक्ष्यते ॥ पुंस्पशुः कोऽपि चौलुक्यो
। यन्मामपि जिगीषति ॥ ८ ॥ अत्रादयोऽपि यद्वासाः । सह तेन हृदायुना ॥ उत्तिष्ठते युधे म-
र्त्यः । कृत्यं देवस्य पश्यत ॥ ९ ॥ ममेयमेव चित्तौ चै—यदिमौ महुजौ कथं ॥ त्रैलोक्यवत्स्रुता
कौ । नृकीटं निहनिष्यतः ॥ १० ॥ इत्यवज्ञापरं वीक्ष्य । चौलुक्येशे महीश्वरे ॥ मंत्री मिथ्याश्रुतं
नाम । नमृचे ममयोचिनं ॥ ११ ॥ नृकीट इति देव त्वं । गर्जपि मावजीगणः ॥ लोभान्मया श्रु-

तं कोऽपि । परात्मांश इवास्त्ययं ॥ १२ ॥ विदन्नपि तव प्रौढि । यः सह त्वदरातिना ॥ अग्निषेण-
यतिस्स त्वां । स सामान्यो प्रवेत्किमु ॥ १३ ॥ निर्वासितस्त्वया स्वामिन् । धर्मोऽयं च तदाश्रितः
॥ तव द्यूतादिमिताणां । यच्चक्रे तत्किमुच्यते ॥ १४ ॥ गुरौ चैतस्य पृष्ठस्थे । प्रतिदैव इव स्वयं ॥
अलं ब्रूणुर्न देवोऽपि । किं वक्तव्यः परः पुनः ॥ १५ ॥ बलेनास्यैव धर्मोऽपि । वैरप्रतिचिकीर्षया ॥
प्राप्तोऽस्ति समये कार्यं । न साधयति कः सुधीः ॥ १६ ॥ तदयं समरारंभः । स्वामिंश्चित्योऽस्ति न
स्तुतः ॥ अमात्ये निगदत्येवं । चुकुपुर्मोहनंदनाः ॥ १७ ॥ ततः क्रोधोऽभ्यधात्केयं । ज्ञीतिः कथय
मे यथा ॥ वडवान्निस्त्रिशेषं । शोषये द्विभूलोदधिं ॥ १८ ॥ कुचे मानोऽन्निमानोग्रो । बुध्वा-
चारविलोचनं ॥ विश्वमभ्यंघयाम्येतत् । कोऽस्त्ययं हतको नरः ॥ १९ ॥ दंभोऽवदत्संसंज्ञो । देवा-
नामपि बंधके ॥ मयि तिष्ठति सैन्येऽत्र । जयः सांशयिकः किमु ॥ २० ॥ निःक्षोभः प्रोचिवान्
लोभ—स्तृष्णापूरे निमज्जयन् ॥ जगत्पयोधिवत्सर्वं । निरुध्ये विधिनापि न ॥ २१ ॥ तावत्काम-
भटो बभ्राण कटकाटोपो वृथायं भयः । दृश्यंते किमिहोद्भटा मम विभो क्षिप्रं समादिश्यतां ॥ ए
कोऽपि प्रधनं विनैव चलदृक्चंचत्कटाक्षोक्तैः । पार्श्वैर्विस्त्रुलं नियम्य सकलं मुंचे यथा ते पुरः ॥

॥ ११ ॥ सुभयानां निभाञ्चोच्चै—रित्याद्यारच्यो पटुं ॥ जितकामीव मोहेंद्रः । प्रथनावनिमानशे ॥
 ॥ १३ ॥ नावद्दूतोऽपि सदृज्ञाना—दर्शोऽन्येत्य निजं प्रभुं ॥ द्विषामामूलचूलं तं । दृत्तांतं सर्वमू
 निवान् ॥ १४ ॥

तन्निशम्यानिशं शान्ता । अपि ते प्रशमादयः ॥ वैप्रवोधदुर्धर्पा । हर्षिना प्रभुमूचिरे ॥ १५ ॥
 अहो दृष्टानिशान्नः । परेऽस्मी प्रजगद्धिभरे ॥ दीपे मंदाग्रमाने हि । स्फुरंति निमिरोर्मयः ॥ १६ ॥
 कोऽस्ति मोहो वराकोऽयं । तस्य पुत्रा नृपश्च के ॥ दलयामोऽधुनैवैतान् । कणवत् स्वामिशसना-
 त ॥ १७ ॥ अस्माकं कामतां शत्रून् । समुडाणां बलोरिमिञ्चिः ॥ वेलायते तवाङ्गैव । दैवेनापि दु-
 रगमदा ॥ १८ ॥ नवतु ज्ञास्यते सर्वं । रणमीश्रीत्युदीरयन् ॥ धर्मदो गूर्जरेऽथ । युवार्थमुदपिष्टां
 ॥ १९ ॥ विधाय धर्मनाथं तं । ससैन्यं पृष्टरक्षिणं ॥ अलंचकार चौलुक्मयः । क्षेत्रं द्विषदधिष्ठितं ॥
 ॥ २० ॥ दृष्ट्वा च मोहं दर्पिष्टं । नृपोऽबोचत्समेहि ज्योः ॥ आवामेव रणक्रीमां । तन्वहे मंतु सै-
 निकाः ॥ २१ ॥ वपुष्मदिव सत्त्वं तं । दृष्ट्वा चौलुक्मयमग्रतः ॥ धूमाद्यादितक्रोधाग्निः । स्माह मोह-
 मद्भीषनिः ॥ २२ ॥ रे पुंम्कीट ममंततस्त्रिजगतीमाक्रम्य तैर्विक्रमैः । शत्राद्या अपि चक्रिरे किल

मया येन स्वदासा इव ॥ प्रत्यग्रस्फुरदुग्रविग्रहधिया मोहस्य तस्याग्रत—स्तिष्ठन् धार्ष्ट्यवशेन सांप्र-
 तमसि त्वं कोऽपि वीरांकुरः ॥ ३३ ॥ चौबुक्कयोऽपि तमुच्चिवान् वदसि रे यत्त्वं निजं विक्रमं । त्रै-
 लोक्क्याक्रमणादिकं तदद्यवज्जीर्णं ननु संप्रति ॥ स्थित्वोर्ध्वं समरे यदि क्षणमरे कंभूलमद्दोर्बल-
 क्रीडां सोढुमधीशिषे ननु तदा जाने तव स्फूर्जितं ॥ ३४ ॥ शृणु किंचित्प्रतिज्ञां मे । जित्वा त्वां
 प्रधनेऽधुना ॥ धर्मं चेत्स्थापये राज्ये । तदाहं वीरकुंजरः ॥ ३५ ॥ इत्युक्त्वा भूमिपालोऽथ । घाते-
 नैकेन तद्दणं ॥ ससैन्यं मोहुराजेंद्रं । चूर्णयामास सत्त्वयुक् ॥ ३६ ॥ राज्ये धर्ममहाभूपं । स्थाप-
 यामास चक्तिः ॥ प्रीणयामास पत्नीं स्वां । दयां चापि नृपोऽक्षितः ॥ ३७ ॥ एवं मोहं विनिर्जि-
 त्य । जयलब्ध्यातिद्यासुरः ॥ नृपो गुरुवरं गत्वा । हेमाचार्यं ननाम च ॥ ३८ ॥ धर्मलाभं गुरुदत्त्वा
 । प्रमोदन्नरमेदुरः ॥ दानशीलतपोद्याव—रूपं तं धर्ममादिशत् ॥ ३९ ॥ दानशीलतपोद्यावै । रा-
 जंस्त्वं सफलीकुरु ॥ निजं जन्मातिदुःप्रापं । श्रीविक्रमनरैरुवत् ॥ ४० ॥

तथाहि विग्रमाख्योऽधु—द्राजा शिवपुरे पुरे ॥ रत्नमंजरी तस्याभू—डाङ्गी शैलैकचूषणा
 ॥ ४१ ॥ जिनधर्मरतो राजा । प्रजापालनतत्परः ॥ प्राप्यैकदा गुरोर्योगं । परस्त्रीनियमं ललौ ॥

॥ ४२ ॥ मदानौ निरुतीचारं । पालयामास तद्व्रतं ॥ त्रिविधं विविधेनैव । यथा मुनिमतल्लिङ्गः ॥
 ॥ ४३ ॥ ज्ञानेनाथ ममालोक्य । तं तथा व्रततत्परं ॥ सचास्थः प्रशशंसोच्चै—रेकदेशाननायकः
 ॥ ४४ ॥ श्रमन्यमाना देव्येका । वचस्तद्वज्रिणोदितं ॥ दिव्यरूपं निजं कृत्वा । परीक्षार्थमिहागम-
 त् ॥ ४५ ॥ हयमेकं समादाय । वणिजीद्वय सा सुरी ॥ नृपपार्श्वं समागत्य । दर्शयामास तं द्रव्यं
 ॥ ४६ ॥ शुक्लक्षणसंयुक्तं । दृष्ट्वा तं हयमुत्तमं ॥ दत्त्वा तदिह्नि तं द्रव्यं । जग्राह महीनायकः ॥ ४७ ॥
 ॥ ४८ ॥ अथैकदा समारुह्य । नृपस्तं हयनायकं ॥ जगाम वहिरुद्याने । पस्विारसमन्वितः ॥ ४९ ॥
 दिव्यप्रजावतो वाजी । गृहीत्वा तं पलायितः ॥ काननांतरस्थो दूरे । गत्वा श्रमयुतः स्थितः ॥ ५० ॥
 राजा क्षुधा तृषा खिन्नो । मूर्धितो न्यपतद् द्रुवि ॥ पस्विारयुता प्राप्ता । तत्र सा च सुरी तदा ॥
 ॥ ५१ ॥ शीतोपचारपवनैः । कृत्वा चेतनसंयुतं ॥ नृपं च तत्र स्वावासे । कृत्रिमे सा समानयत् ॥
 ॥ ५२ ॥ दिव्यगोजनपानैश्च । तोषयित्वा भृशं नृपं ॥ दिव्यशृंगारनेपथ्या । प्रार्थयामास सा ततः
 ॥ ५३ ॥ स्वामिन् मां कामसंतप्ता—मालिंगयौष्टसामृतैः ॥ सिंचयस्वेति मे यांचां । दास्यस्त्वं स
 फलीकुरु ॥ ५३ ॥

श्रुत्वा सा कटाक्षौघै—स्ताडयामास तं तथा ॥ यथा मुनीश्वरोऽपि स्या—न्मन्मथव्यासमा-
 नसः ॥ ५४ ॥ परं व्रतं निजं स्मृत्वा । परस्त्रीतः पराङ्मुखः ॥ नृपो मनागपि ह्रुब्धो । नाञ्जवन्म
 नसापि सः ॥ ५५ ॥ विशेषतोऽथ सा देवी । हावचावादिवेष्टिनी ॥ आहस्य नाथ मे यांचां । ना-
 फलीकर्तुमर्हसि ॥ ५६ ॥ विक्रमोऽवकशुजे मेऽस्ति । नियमो गुरुणार्पितः ॥ परस्त्रीस्पर्शनेऽपि त-
 न्मनो मे न प्रवर्तते ॥ ५७ ॥ तन्निशाम्याथ सा देवी । ज्ञापनार्थमुवाच तं ॥ जंगतः प्रार्थनाया मे
 । शिरश्छेस्यामि ते घ्रुवं ॥ ५८ ॥ विक्रमोऽवकशुजे नाहं । विघ्नमि खलु मृत्युतः ॥ व्रतभ्रंगं परं
 नाहं । कश्चिदपि त्वदुक्तितः ॥ ५९ ॥ निश्चलं सा समालोक्य । ब्रूमिपं तं निजे व्रते ॥ व्यावि-
 कृत्य निजं रूपं । तं प्रशस्येयुवाच सा ॥ ६० ॥ स्वप्नेऽपि कामिनीं वीक्ष्य । द्रुतं द्रवति मानवः ॥
 किं पुनः सुरलोलाक्षीः । साक्षान्मोहनवद्वहरीः ॥ ६१ ॥ ततस्तव परीक्षार्थं । स्वर्गादित्य मया रयात्
 ॥ अयं हयापहारादि—प्रपंचो रचितोऽखिलः ॥ ६२ ॥ त्वमेव धर्मवीरोऽसि । कोटीरः शीलशालि
 नां ॥ आहत्यापि शिरश्छेद—मस्खलन्नियमान्न यः ॥ ६३ ॥ के शीलं परिशीलयन्ति न जनाः
 स्वास्थ्ये व्रतस्थास्तु ये । ये नैव व्यसनेऽपि जीवितमिवोन्मुचन्ति ते कर्हिचित् ॥ ग्रीष्मे शैवलिनीं

तंति न कति सुस्तारकास्ते परं । श्रोतोवेगयुतां नदीं घनकृतौ ये तां तरीतुं कृमाः ॥ ३७ ॥ अ-
जिह्वब्रह्मणा देव । शुभ्रेयं नवतैव नृः ॥ शशिनैव ह्यखंडेन । ज्योत्स्नारात्रिरुदीर्यते ॥ ४० ॥ इ-
शानेशेन यादृक्त्व—मशंसिष्टाः स्वसंसदि ॥ तादृगेवान्वज्राविष्टा । मृषा स्यान्न सतां हि गीः ॥
॥ ४१ ॥ तद् दृष्टि किं प्रियाकृत्य । प्रीणये त्वां कदर्थितं ॥ तपनोऽपि समुत्ताप्य । तरुं वृष्टाज्जिषि-
चति ॥ ४२ ॥ नवान विक्रमोऽत्यंतं । प्रियं मे शीलपालनं ॥ तत्त्वं कृतवन्ती देवि । चिकीर्षिसि परं
किमु ॥ ४३ ॥ इत्युक्तिगाजं नृजानिं । नीत्वा शिवपुरं सुरी ॥ सिंहासने च विन्यस्या—नृष्यहि-
त्यनृषणैः ॥ ४४ ॥ पौरैर्यः प्रीतिनौरेत्यः । ह्मापवृत्तं विवृत्य तत् ॥ कादंविनीव वृष्टा च । स्व-
णोर्वं सा दिवं ययौ ॥ ४५ ॥ श्रुत्वा तच्चरितं चित्रं । नागरा हर्षसागराः ॥ निकामं धन्यमात्मानं
। तेन नाथेन मेनिरे ॥ ४६ ॥ नृपस्य शीलमाहात्म्यं । तच्छाग्यद्वन्द्वतलेऽखिले ॥ नवतिस्र कुशी-
लाना—मपि शीलस्पृहाकृते ॥ ४७ ॥
अथ विक्रमनृपस्य । फलं गार्हस्थ्यशाखिनः ॥ तनूजो रत्नमंजरी । रत्नसाराह्वयोऽनवत् ॥
॥ ४८ ॥ स वा इमयांबुधेः पारं—गमीनूयान्यजीवयत् ॥ वैदुष्यं विनयेनैव । यौवनं निजवर्षणा

॥ ४९ ॥ पुत्रं योग्यं ततो राजा । यौवराज्ये नियुज्य तं ॥ दानशीलमयं धर्मं । निर्ममे निर्मला-
 शयः ॥ ५० ॥ आरामिकात्परिहाय । समायातं शुभं गुरुं ॥ भूपः सपत्न्योऽपि । गत्वा तीर्थमि-
 वानमत् ॥ ५१ ॥ प्रवदावाग्निसंतप्तान् । जनानुज्जीवयन्निव ॥ रसाढ्याग्निः स्ववाणीभि—रग्रधान्मु-
 निपुंगवः ॥ ५२ ॥ धर्मसैन्ये चतुरंगे । बलिष्ठं दानशीलतः ॥ तपस्तृतीयमंगं स्याद् । दुःकर्म द्वेषि
 पेषकं ॥ ५३ ॥ पश्चिहत्यागसुनीरसिक्तो । निर्वेदमूलः शुचिशीलशास्त्रः ॥ प्रभावपुष्पः शुभ्रसत्क-
 लौघ—स्तपस्तरुः कस्य भवेन्न सेव्यः ॥ ५४ ॥ पाप्मनां विविधारंभ—संरंजप्राप्तजनमनां ॥ क्षयाय
 तप एव स्या—दुष्कर्तुं ध्वैधसां ॥ ५५ ॥ लब्धयोऽवधिमुख्यास्ताः । सिद्धयो ह्यणिमादयः ॥ वि-
 लसंति यदादेशा—त्तप्तव्यं तत्तपोऽनिशं ॥ ५६ ॥ बाह्याभ्यन्तरभेदेन । तत्प्रोक्तं द्वादशात्मकं ॥ द्वा-
 दशारं चक्रमिव । हंतुं कर्मरिपुं मुनेः ॥ ५७ ॥ अश्रुक्तिरुनोदस्ता । वृत्तिसंक्षिप्ततापि च ॥ रसस्या-
 गो वपुःकेशो । लीनत्वं स्याद्बहिस्तपः ॥ ५८ ॥ प्रायश्चित्तं वैयावृत्यं । स्वाध्यायविनयावपि ॥ उ-
 त्सर्गश्च शुभ्रध्यान—मंतरंगं तपो ज्ञवेत् ॥ ५९ ॥ यतेरेवास्तसंगस्य । स्यादिदं सकलं तपः ॥ न
 तु तत्तन्महारंज—जुंजिणो गृहमेधिनः ॥ ६० ॥ संयमश्रीस्तपःश्रीश्च । नूनं प्रीते परस्परं ॥ यत्पूर्व-

स्याः ममुद्घामा—तच्छ्रिमापि स्फुरत्यलं ॥ ६१ ॥ इहं गुरुगिरा ज्ञानु—भासेवोदुबुधवोधहृक् ॥
 वितीर्य सुनवे राज्यं । व्रतमादत्त विक्रमः ॥ ६२ ॥ सामाचारीं दशनयी—मयस्यन् गुरुसन्निधौ ॥
 स मामदापणाशुभ्रं । दुस्तपं तप्तवांस्तपः ॥ ६३ ॥ तत्तपस्यतिवृद्धत्वं । स्वीकुर्वीणोऽतिकौतुकं ॥ वली-
 यांस्तप्तगनावोऽनृ—प्रीर्वाणार्कपणदमः ॥ ६४ ॥ स कृती विकृतीर्हेतुं । विकृतीनां विदन् हृदि ॥ त-
 पःकृशोऽप्यसेविष्ट । पारणेऽपि न जातु ताः ॥ ६५ ॥

अन्यदा विक्रममुनि—स्तपोराशिर्शिवांगवान् ॥ अगह्वद्वदणवत्यां । पुर्यो पारणहेतवे ॥ ६६ ॥
 तत्र लक्ष्मणनृपस्य । चंम्सेनाह्वयः सुतः ॥ पापः पापद्वये गह्वन् । पुरस्तं मुनिमैकत ॥ ६७ ॥ स
 दुःशक्रुनबुद्ध्या तं । हेतुं धावन् शितासिना ॥ मयूरबंधं वदः स—निश्चेष्टो भूतलेऽपतत ॥ ६८ ॥
 दद्वद्वा मद्वाशयस्यास्य । जातं क्रिमिति चिंतयन् ॥ उत्कङ्खोलदयावार्धि—स्तपार्थं तस्थिवान् मुनिः
 ॥ ६९ ॥ द्वाद्वास्वपरैः पौरैः । शोकसज्जैश्च तज्जनैः ॥ चैतन्यं लंभ्यमानोऽपि । स ग्रावेव न लब्ध-
 वान् ॥ ७० ॥ श्रुत्वा तत्तत्पिता दुःख—ज्वलितात्मेव तत्क्षणं ॥ धावित्वा सपरीवारः । सुतोपांतमु-
 पागमन् ॥ ७१ ॥ यतिं जिघांसतः सूनो—रीढग्न्यसनमागतं ॥ मत्वेति निपतन् पाद—पद्मेऽवा-

दीन्मुनिं नृपः ॥ ७२ ॥ यौवनाद्यतिमत्तेन । मत्तनूजेन यन्मुने ॥ विराट् तत्क्षमस्त्रौच्चैः । साधवो
 हि सहिष्णवः ॥ ७३ ॥ तारुण्यं विभ्रवः शौर्यं । वैभवं विटसंगतिः ॥ अविचारकृता चेति । विना
 मद्यं मदोदयः ॥ ७४ ॥ किंचाज्ञानांधता यस्य । विश्वांधकरणी हृदि ॥ अमार्गगमने तस्या—परा-
 धः कस्तपोनिधे ॥ ७५ ॥ ततः प्रसद्य सद्यो मे । दययोज्जीवितात्मजं ॥ वज्रं विसृज्य सेधोऽपि ।
 न प्रीणत्यमृतेन किं ॥ ७६ ॥ जगाद विक्रमः साधु—वेदम्यहं नास्य किंचन ॥ किंतु राजन्नयं
 धावन् । स्वयमेवापतत द्वितौ ॥ ७७ ॥ प्राणान्तेऽपि न कीटेभ्यो—ऽप्यहो दुह्यति जातु ये ॥ ते
 कथं कष्टमीदृकं । सुते तव वितन्वते ॥ ७८ ॥ श्रुत्वा तदतिदीनस्त—मूचे लक्ष्मणराट् पुनः ॥ प्र-
 वतैव कृतं नो चे—ज्जज्ञे तर्ह्यस्य किं ननु ॥ ७९ ॥ यतिर्जगौ ममापि तत् । स्फूर्जत्याश्चर्यमूर्जितं
 ॥ नृपस्ततः सल्लोकोऽपि । जज्ञे मूढ द्रवोच्चकैः ॥ ८० ॥

अथादित्यमपि स्वांग—दीप्त्या निस्तेजयन्निव ॥ प्रादुर्भूय पुरः कोऽपि । वदतिस्म सुरोत्तमः
 ॥ ८१ ॥ नृपाधुना सुधर्मदो । नत्वा नंदीश्वरार्हतेनैव । त्वत्पुरोर्ध्वमनेनैव । गह्वन् गगनवर्त्मना ॥
 ॥ ८२ ॥ धावंतं यतिघाताय । त्वत्सुतं वीक्ष्य रोषणः ॥ प्रहिणोतिस्म मां देवं । जिनशासनलाजसं

॥ ८३ ॥ युग्मं ॥ तनयो दुर्नयोऽयं ते । मयेदृग्विदधे क्रुधा ॥ सम्यग्दृशः महंते हि । मुनीनां
 नापमानतां ॥ ८४ ॥ नदयं यदि सूनुस्ते । मुनीन् संमानयिष्यति ॥ चविष्यति तदा सज्जो । ना-
 न्यथा त्रिदेशगपि ॥ ८५ ॥ तदंगीकृत्य नृपेन । तस्य देवस्य शासनात् ॥ मुनित्रमांजसा सिक्तः ।
 सद्यः मज्जः मुनोज्जनि ॥ ८६ ॥ चंरुसेनं ततः प्रोचे । देवो रे दुष्टशेखर ॥ मुनिस्तवापशकुनं ।
 वद कः शकुनं तदा ॥ ८७ ॥ किञ्च पापद्विध्यापार—परस्य ते सुखं कुनः ॥ संमुखीना अपि ते
 स्युः । पापा एव न धार्मिकाः ॥ ८८ ॥ तीर्थोपास्या तपस्या वा । व्यपास्यति त्रिरेण यां ॥ ताम-
 हो दुरितश्रेणिं । मुनिदर्शनमात्रतः ॥ ८९ ॥ तपस्तान्त्रमेतस्य । तुभ्यं दर्शितवान् स्वयं ॥ यन्म-
 द्विन्ना महेन्द्रोऽपि । दासोऽस्य समजायत ॥ ९० ॥ एवमुक्त्वा मुनिं नत्वा । देवे त्विदिवमीशुपि ॥
 लज्जितश्रंङ्गसेनोऽपि । क्षमयामास तं भृशं ॥ ९१ ॥ ततो लङ्घमणनृपेन । विनम्रीदृय साग्रहं ॥
 पृष्टो धर्मस्वरूपार्थ—सूचिवान् मुनिविक्रमः ॥ ९२ ॥ वात्यूर्ध्वं पवनो न यच्च ह्यनलस्तिर्यग् जाल्व
 व्यते । वर्षयंतु यदंबुदो यदवनी तिष्ठत्यनालंबना ॥ सूर्यश्चापि शशी ध्रुवं यदुदितः शीर्यंज्जानां
 गृहे । दिव्यान्ध्रानि यज्जनन्तदस्त्रिं त्वं विद्धि धर्मोर्जितं ॥ ९३ ॥ धर्मो विश्वंजनीनोऽयं । जि

नैर्द्वैर्गदितः स्वयं ॥ निर्जागैरतिदुर्लभः । कामकुंभ इव ध्रुवं ॥ ९४ ॥ रत्नावल्यादिज्ञेदैस्तै—स्त-
पोन्निरथ दुश्चरैः ॥ चेक्लिश्यमानं तं दृष्ट्वा । मुनिचंद्रप्रभुर्जगौ ॥ ९५ ॥ त्वद्वपुस्तपसानेन । ग्रीष्मा-
र्केण तटाकवत् ॥ शोषितं तदिदं त्यक्त्वा । मुने जावय जावनां ॥ ९६ ॥ अथनया वात्ययेवोच्चैः ।
कर्मरेणुचारे हते ॥ प्रजते विरजीवान्न—मात्मा स्फटिकशैलवत् ॥ ९७ ॥ जावनानाजलयोगेन । या-
वन्न द्वाव्यतेतमां ॥ पंकिलस्तावदा मायं । कथं नैर्मल्यमश्रुते ॥ ९८ ॥ ततो द्वावनयात्मानं । जा-
वयन् स महामुनिः ॥ मुक्तिसद्वैकनिःश्रेणीं । क्षपकश्रेणिमाश्रयत् ॥ ९९ ॥ निर्मूल्य सर्वकर्माणि
। कलयन् केवलश्रियं ॥ स विक्रममुनिः प्राप । महानंदमयं पदं ॥ १ ॥

कथामिमा विक्रमश्चमिच्छतु—र्दानादिकृत्येषु समाकलय्य ॥ कुमारपालकृतिपाल तानि । से-
वस्व शश्वत्त्वमपि विशुष्या ॥ २ ॥ ततः सत्यात्रदानादौ । प्रार्थितं स शिष्टधीः ॥ वृथोपदेशश्रवणं
। सद्भिर्नार्चयते यतः ॥ ३ ॥ संघे चतुर्विधे जने । चैत्ये बिंबे च पुस्तके ॥ ससक्षेत्र्यां निजं वित्तं
। बीजवद्वपतिस्म सः ॥ ४ ॥ अर्धयूषिवांममास्थानी—मथ चौलुक्यश्च ध्रुवं ॥ किंचिन्मलानमुखोऽभ्ये-
त्य । नमश्चक्रे महाजनः ॥ ५ ॥ तं वैलङ्घ्यपदं वीक्ष्य । पराभृतमिवोच्चकैः ॥ चिंताचांततमस्वांतः ।

स जगाद विचारदः ॥ ६ ॥ कुतोऽयुपद्रवः कश्चि—त्किमथ न्यायविप्लवः ॥ महाजनोऽतिविह्वयो ।
 यस्मायंतनपद्मवत् ॥ ७ ॥ ततस्तादृक्प्रभृतिपद्मविताशयाः ॥ नृपं विज्ञपयामासु—महाज-
 नपुरस्मराः ॥ ८ ॥ उपडवश्चेत्त्वडाज्ये । रेणुरब्धौ तदा न किं ॥ अन्यायस्तु प्रवेत् कीदृ—म
 स्वप्नेऽप्यन्वद्वयत ॥ ९ ॥ मंमले तपनस्यापि । जातु संतमसं प्रवेत् ॥ न तु तदुदये स्वाभिन् ।
 किंचिद्वयसमंजसं ॥ १० ॥ किंतु श्रेष्ठी कुबेराख्यः । श्रिया हसितवासवः ॥ आगच्छंस्तुहभाग्यत्या-
 दग्रे पोते मृनोर्बुधौ ॥ ११ ॥ तनोत्यमंदमात्रंदं । निःपुत्रा श्रेष्ठिनः प्रिया ॥ तद्वनं गृह्यतां कुर्मौ ।
 यथा तस्योर्ध्वदेहिकं ॥ १२ ॥ कियत्तदिति पृष्टास्ते । वदंतिस्मातिपुष्कलं ॥ कौतुकेन ततो द्रुप-
 —स्तेः समं तद्गृहं ययौ ॥ १३ ॥ वीक्ष्य तत्र कुबेरस्य । कुटुंबं शोकसंकुलं ॥ एवं संबोधयामास
 । सूक्तैर्गण्यनिर्भरैः ॥ १४ ॥ जीवितव्यं नृणां आसौ । वायुप्रकृतितश्चलः ॥ निर्गच्छन् प्रविशन्नेव
 । सोऽपि तिष्ठति संततं ॥ १५ ॥ यदैव दैवयोगेन । निर्गत्य प्रविशेन्न सः ॥ तदैव देहिनां मृत्युः
 । स किं दूरेऽस्ति कुत्रचित् ॥ १६ ॥ नवद्वारे शरीरेऽस्मिन् । आसवायुश्चलोऽप्यलं ॥ यत्तिष्ठति किं-
 यत्काल—मपि न किं न कैतुकं ॥ १७ ॥ विप्रचिक्षा विपं शूत्र—ज्वरानलजलादयं ॥ हर्षं नि जी-

वितं सद्यो । वाताः पक्षिमपत्रवत् ॥ १८ ॥ प्राणिनोऽन्यपथाध्वन्या । व्याघ्रुटंति यदा तदा ॥ क-
 द्वांतेऽपि पुनर्नैव । कालधर्मपथं गताः ॥ १९ ॥ कौटिशोऽथ सुवर्णानि । कलधौतानि लक्षशः ॥
 सहस्रशो मणीनुष्ट्र—गवाश्चादीननेकशः ॥ २० ॥ हस्तिनः कतिचिद्वास—वणिक्पुलाननेकशः ॥
 धान्यपूगांशुकक्षौम—चंदनादीनि राशिशः ॥ २१ ॥ गेहहट्टप्रवहण—शलांगादीनि ऋशिशः ॥ कु-
 बेरस्य गृहे दृष्ट्वा । विस्मेरः प्रोक्तवान्पुः ॥ २२ ॥ त्रिजिर्विशेषकं ॥ देवः कुबेर एवात्र । कुबेरोऽ-
 यमंवातरत् ॥ अप्रन्यथा कथमेतस्य । लङ्करीदृक्समुद्धसेत् ॥ २३ ॥ गृह्यतां सर्वमप्येत—दियुक्ते
 व्यवहारिणिः ॥ किंचिन्मलानमुखांशोजो । राजर्षिर्ध्यातवानिति ॥ २४ ॥ यमोऽपि हरति प्राणान् ।
 न धनं तच्चदुश्चितं ॥ हंतो ऋभृतो नूनं । तस्मादप्यतिनिर्दयाः ॥ २५ ॥ नरकांतं नवेद्राज्य—मि-
 त्यर्थैर्धुदुदीर्यते ॥ तन्नूनं रुदतीवित्त—समार्कषणपाप्मना ॥ २६ ॥ अनाद्येभ्यो धनं दातुं । राज्ञां
 प्रत्युत युज्यते ॥ प्रसह्य गृह्यते तेभ्य—स्तद्धत किमियं स्थितिः ॥ २७ ॥ तत्तृतीयवतंत्रंशि । धनं
 नैतन्ममोच्चितं ॥ निर्धार्यति स-धर्मात्सा । महाजनमवोचत ॥ २८ ॥ मृते प्राणप्रियेऽपि स्यात् ।
 स्पष्टं कष्टं तथा न हि ॥ निःपुत्राणां यथा ऋषे—ग्रीह्यमाणे बलाघ्ने ॥ २९ ॥

द्रव्यं प्राप्नोति पुत्रश्च—दुदनीनां नृपास्तदा ॥ तद्गृहंतः कथं नाम । तत्पुत्रा न प्रावंति हि
 ॥ ३० ॥ मृतप्राया प्रावंत्येताः । प्रागपि स्वप्रियव्ययात् ॥ यदान्यो द्रविणादानं । तन्नूनं मृतमारणं
 ॥ ३१ ॥ विगवेन ततोऽनेन । कुवेरस्य परिहृदः ॥ सुखं जीव्यादुदीर्येति । नृपस्तस्मै तमार्पयत ॥
 ॥ ३२ ॥ स विवेकलमञ्जित—स्तत्रैवाकार्यं सेवकैः ॥ ऊचे पंचकुलं स्वीयं । पश्यत्येव महाजने
 ॥ ३३ ॥ नृपद्यते कियच्छंत । प्रत्यब्दं रुदतीधनं ॥ लक्ष्म्यासप्ततिं तेऽपि । प्रोचिरे पत्न्याचनात् ॥
 ॥ ३४ ॥ तत्करात्पत्रमादाय । विपाद्य च चिरत्नवत् ॥ अतः परं धनं नैतद् । ग्राह्यमित्यादिशन्नृपः
 ॥ ३५ ॥ ततः स सर्वलोकैकै—निःपुत्राञ्जिश्च निर्धरं ॥ आशस्यमानो राजर्षि—र्गत्वा गुरुमवंदन
 ॥ ३६ ॥ तत्कर्तव्यं नृपोपज्ञं । विज्ञाय जनताननात् ॥ भुञ्जैश्चमत्कृतश्चित्ते । हेमाचार्यस्तमूचिवाच
 ॥ ३७ ॥ दुर्भ्यंति द्रविणं दृष्ट्वा । निर्लोका अपि तत्क्षणं ॥ तदेवं नृपवेदेव । त्वत्तस्यजति कः प-
 रः ॥ ३८ ॥ द्रव्यं गृह्णन्नपुत्राणां । नृपः स्यात्तावतां सुतः ॥ त्वं तु विश्राणयंस्तेषां । पिता प्रवसि-
 निश्चिनं ॥ ३९ ॥ गुरुणा गौरवेणेहं । समुपश्लोक्तो नृपः ॥ अमानिव प्रमोदेन । हृदि स्वास्प-
 दंमसिदन् ॥ ४० ॥ अथ स्वपरयो मुनिं । चैत्रनिर्मर्षिणद्विदन् ॥ निर्मर्षियितुमारेभे । नानि नृ-

पतिरादरात् ॥ ४१ ॥ पत्ने श्रीत्रिभुवन—पालाख्यं चैत्यमद्भुतं ॥ पंचविंशतिहस्तोच्चं । कारयित्वा विमानवत् ॥ ४२ ॥ स्वपितृश्रेयसे तत्र । नेमिबिंबमतिष्ठित ॥ पादान्वितं शतं माना—दंगुलानि स पुण्यधीः ॥ ४३ ॥ प्राक्कृतपललास्वाद—द्वात्रिंशदंतशुद्ध्ये ॥ एकवेद्यां गतावद्यान् । मन्पादिपस्मिक्तान् ॥ ४४ ॥ नंदीश्वरस्फुरद्गज—धानीचैत्यानुजानिव ॥ प्रासादान् कारयामास । तावत्संख्यान् क्षमाधवः ॥ ४५ ॥ युग्मं ॥ गुरोरादेशतस्तत्र । द्वौ शितौ द्वौ सितगुनी ॥ द्वौ रक्तौ द्वौ च नीलांगौ । षोडश स्वर्णरोचिषः ॥ ४६ ॥ चतुर्विंशतिचैत्येषु । नाग्नेयप्रमुखान् जिनान् ॥ चतुष्पु चतुरः सीमं—धरादीनुद्धृतेष्वथ ॥ ४७ ॥ रोहिणिं समवसृतिं । स्वगुरोः पादुकाद्वयं ॥ अशोकडुं च विस्तीर्णं । स विधाप्य न्यवीविशत् ॥ ४८ ॥ त्रिचिर्विशेषकं ॥ दुःस्थत्वे ब्रमता पूर्व । निर्धनेन महीभृता ॥ हतासु रूप्यमुद्रासु । यो मृतोऽभवदुदिरः ॥ ४९ ॥

तदुल्लाकनिदाघस्य । संक्षयार्थमचीकरत् ॥ स धारायंत्रवच्चारु । चैत्यमुदिरसंज्ञकं ॥ ५० ॥ अविदुष्यापि नामाद्यं । यथा देवश्रिया पुरा ॥ त्र्यहं बुभुक्षितो मार्गे । करं प्रोजितो नृपः ॥ ५१ ॥ कृतज्ञत्वेन तत्पुण्य—वृद्धये स्वार्थसिद्ध्ये ॥ स करंभवसत्याख्यं । विहारं निरमापयत् ॥ ५२ ॥ रा-

जर्पिग्न्यदा प्राप्त—श्रैत्यं वाग्मदकारिणं ॥ जिनाधीशं नमस्कर्तुं । तिरस्कर्तुं च कष्टमप्ये ॥ ५३ ॥
 तत्रायाविस्म नेपाल—नृपप्रद्वितमद्भुतं ॥ प्राक्तनैः कथितं माना—दंगुलान्येकविंशतिं ॥ ५४ ॥
 विवं श्रीपार्थनाश्रयस्य । चंद्रकांतमणिमयं ॥ बह्यान्यंतरसंताप—नाशकं दर्शनादपि ॥ ५५ ॥ त-
 द्रिवं चंद्रविमानं । पश्यंनो नृपतेर्मुहुः ॥ अमोदिपानामुचितं । कुमुदे श्व लोचने ॥ ५६ ॥ तां सू-
 निं स्वकरे कृत्वा । भूपो वाग्मदमन्यधातु ॥ देहि मह्यमिदं चैत्ये । यथैतां स्थापयाम्यहं ॥ ५७ ॥
 दृष्टो व्यजिज्ञपत्सोऽपि । प्रसादोज्यं महात् मयि ॥ श्रीकुमारविहारोऽस्तु । चैत्यमेतदतःपरं ॥ ५८ ॥
 उज्ज्वलीकार्यं तद् विवं । पटुवैकटिकव्रजैः ॥ स्वचित्तं श्व तत्रैव । चैत्ये दृभृदतिष्ठिपत् ॥ ५९ ॥
 चैत्यस्य शुक्लनाशेव । कृते विद्वेदतिपुष्कले ॥ तस्य विंवस्य संपन्नः । पूर्णैंदुकरसंगमः ॥ ६० ॥ अ-
 वतिस्म ततो विंवा—चंद्रविंवादिवोज्ज्वलैः ॥ सुधारसः समस्ताधि—व्याधिध्वंसनिबंधनं ॥ ६१ ॥ ते-
 न दिव्यौषधेनेव । दोषाः सर्वेऽपि चाक्षुषाः । तापाश्च विविधाः सद्यः । शांतिं यांतिस्म देहिनां ॥
 ॥ ६२ ॥ चिकारयिषितं पूर्वं—मर्णोराजपराजये ॥ चतुर्विंशतिहस्तोच्चं । चैत्यं तारंगभूधरे ॥ ६३ ॥
 द्विवाग्यजितनाथस्य । विंवमेकशतंगुलं ॥ नृपो निवेजयामास । मूर्ते धर्ममित्रा मन ॥ ६४ ॥ शु

गमं ॥ स्तंभतीर्थं प्रज्ञोद्धेम—सुरैर्यत्राजवद् व्रतं ॥ श्रीअप्रालिगाख्या वसतिः । सासीङ्गीर्णतमा क-
 मात् ॥ ६५ ॥ गुरुस्नेहेन राजर्षि—स्तां नवीकार्य मूलतः ॥ अस्थापयद्रत्नमयं । विंशमैत्यजिनेशि-
 तुः ॥ ६६ ॥ एषु सर्वेषु चैत्येषु । महामहिमपूर्वकं ॥ हेमाचार्यः स्वहस्तेन । प्रतिष्ठां विधिवद्वधात्
 ॥ ६७ ॥ अर्चार्थमेषां चेत्याना—मारामान् पुष्पसंकुलान् ॥ आदायानपि जोगाय । ऋग्शिरो रूप
 तिर्ददौ ॥ ६८ ॥ ततोऽस्मद्देयदंडेन । युष्माग्निर्निजनीवृति ॥ विहारा बहवः कार्याः । शिवशैलाग्र-
 जोऽश्व ॥ ६९ ॥ इति प्रधानैरादेश्य । विषयेषु परेष्वपि ॥ स तान् विधापयामास । नृपराज्ञावशं
 वैदः ॥ ७० ॥ युग्मं ॥

गूर्जरो लाटसौराष्ट्र—प्रज्ञेस्त्रिकुलसिंधवः ॥ उच्चाजालंधरः काशी । सपादलक्ष इत्यपि ॥ ७१ ॥
 अंतर्वेदिर्मरुमद्—पाटो मालवकस्तथा ॥ आग्नीराख्यो महाराष्ट्रः । कर्णाटः कौंकणोऽपि च ॥ ७२ ॥
 देशेष्वष्टादशस्वेषु । चौलुक्यनृपकारिताः ॥ विहारा रेजिरे मूर्ताः । प्रकरा इव सुकुतां ॥ ७३ ॥
 बिम्बिर्विशेषकं ॥ समुत्तीर्णाः स्वर्गादिह किमु विमानाः स्वयममी । रुवं प्रित्वा प्रापुरुत रुचनपति-
 न्यंतरगृहाः ॥ अथाभूवन् रूप्यस्फटिकहिमशैलाः प्रकटिता । विहारा राजर्षेरिति कविभिर्गोहंत जग-

ति ॥ ७४ ॥ सुराष्ट्रास्त्यथ दीर्घिष्ठो । राणः समरसिंहकः ॥ अंकुशं मत्तहस्तीव । चौडुवयाङ्गाममंस्त
 न ॥ ७५ ॥ तन्निग्रहार्थमत्युग्रैर्ममलाधीश्वरैः सह ॥ प्रैषीदुदयनामायं । सेनानीकृत्य नृमिश्रक ॥
 ॥ ७६ ॥ वर्धमानपुत्रं प्राप्य । तत्र सैन्यं निवेश्य च ॥ विमलाचलमारुह—न्मन्त्री देवनमश्चिकी ॥
 ॥ ७७ ॥ तत्र नत्वार्चयित्वा च । श्रीनाम्नेयं यथाविधि ॥ स मुनीन्द्रवदारब्ध । विधातुं चैत्यवंदनां
 ॥ ७८ ॥ तदा दीप्रां मुखे वर्त्ति । दीपादादाय मूपकः ॥ काष्टचैत्यविले गह्वर । कथंचिन्मोचितोऽ-
 र्वकैः ॥ ७९ ॥ तद् दृष्ट्वा ध्यातवान्मन्त्री । ज्वलद्वर्त्तिप्रसंगतः ॥ काष्टचैत्ये ज्वलत्यस्मिन् । ध्रुवं ती-
 र्थक्षयो नवेत् ॥ ८० ॥ धिगस्मान् क्षितिपापार—व्यापारैरुपरायणान् ॥ जीर्णचैत्यमिदं ये न । प्रो-
 दग्गमः क्षमा अपि ॥ ८१ ॥ विवृत्य सर्वतो रेणु—पूरं तन्मध्यतः शुभं ॥ रत्नाग्रमाददानास्ते ।
 चतुर्ग धूलिधावकाः ॥ ८२ ॥ वयं पुनर्जडास्तत्र । प्रमादोऽग्रजोऽग्रैः ॥ गमयंतो निजं धर्म—रत्नं
 हस्तोदरस्थितं ॥ ८३ ॥ तथा श्रिया च किं क्षाप—पापव्यापारजातया ॥ कृतार्थ्यते न तीर्थार्थौ ।
 या निवेश्याधिकांरिचिः ॥ ८४ ॥ ईदृगुच्चैः पदं नीतः । श्रियाहमनया यदि ॥ तदा ममापि युक्तं
 ता—मुन्नेतुं तीर्थरोपणात् ॥ ८५ ॥ यावत्कार्यं प्रज्ञोः कृत्वा । चैत्यं नैवेदमुद्ध्यये ॥ अत्यवतैकज-

काद्या—स्तावन्मे संत्वन्निग्रहाः ॥ ८६ ॥ सप्तभिः कुलकं ॥

उत्तीर्योदयनस्तस्मा—त्ससैन्यः प्रास्थितं द्रुतं ॥ मंदायंते न प्रज्ञा हि । भृत्याः स्वस्वामिशा-
सने ॥ ८७ ॥ प्राप्य सोऽग्निपुरोपातं । तं दूतेनेत्यवीवदत् ॥ मन्यस्वाङ्गां मदीशस्य । युध्वस्वाश्रय ब-
ली यदि ॥ ८८ ॥ दूतवाचा तथा क्रुद्धः । सुप्तोन्नापितसिंहवत् ॥ वैरी समरसस्तस्य । बभूवाग्निमु-
खो युधे ॥ ८९ ॥ राजन्यैर्जन्यसंरब्धैः । स्फूर्त्तिमान् स ग्निर्बभौ ॥ दर्पादिभिः सहचरै—र्वीरो रस
ध्वगंगवान् ॥ ९० ॥ आद्यं वैरं विवृण्वतो । मिथश्चाश्रय यथोचितं ॥ सुचटा प्रकटोत्साहा । योद्धु
मारेक्षिरे भृशं ॥ ९१ ॥ शस्त्रघाता लग्नोऽपि । नांगे विविदिरे प्रैटः ॥ निःशेषद्वेषिविध्वंस—
ध्यानमग्नमनस्तया ॥ ९२ ॥ कातरस्त्वेन ये योद्धु । पुरा न प्रजगद्विचरे ॥ हतान् स्वान् वीक्ष्य ते
ऽयुच्चै—र्विब्रमं प्रतिपेदिरे ॥ ९३ ॥ खडाखड्गि कुंताकुंति । बाणावापि गदागदि ॥ केशाकेशि
मुष्टामुष्टि । योधा युयुधिरे तदा ॥ ९४ ॥ अथ द्रष्टे निजानीके । प्रत्यनीकैः सविभ्रमैः ॥ मंत्री
योद्धुमढौकिष्ट । रुष्टः कालं ह्य स्वयं ॥ ९५ ॥ प्रविष्टास्तच्छनुर्ध्वानाः । कर्णजापं विरोधिनां ॥ न-
श्यत द्वाग्भृता नो चे—दिति वक्तुमिव ध्रुवं ॥ ९६ ॥ संघायामात्यवीरेण । निजाश्चिक्किपिरे शराः

॥ परे पुनः पतन्तिस्म । रणक्षेत्रेऽतिकैतुकं ॥ ए६ ॥ आहवे प्रहरत्यस्मिन् । सिंहवत्सुभटव्रजान् ॥
मृगा द्व्य चक्षः के न । वैरिणोऽत्र मृताः खड्ग ॥ ए७ ॥ तेनोदयेन वीरेण । कृतांतेनेव सर्वतः
॥ मार्यमाणं वलं वीड्य । क्रुद्धः समरसो भृशं ॥ ए८ ॥ ततः कटीस्फुरत्पुणः । पाणौ कार्मुकमा-
वहन् ॥ स्फारवीरसोत्सेका—दूर्ध्वोद्धतकचोच्चयः ॥ ए९ ॥ सांयुगीनो हयारूढः । प्रौढविक्रमसं-
युतः ॥ रणे तस्य पुरः सोऽब्रु—ऋतुर्वेद द्वांगवान् ॥ १०० ॥ युग्मं ॥ कृतार्थं मन्यमानौ स्वं ।
महत्समुद्भटसंगमात् ॥ गजाविव च गर्जनौ । युयुधाते कुथाथ तौ ॥ १ ॥ तौ चाणं प्रतिमुंचतौ ।
चाणं व्रतौ परस्परं ॥ कृतप्रतिकृतौचिरं । लुब्धुपाते न मित्रवत् ॥ २ ॥ प्रसंतोऽतिवेगेन । सखलं
तोतर्न सर्वथा ॥ सम्यक् सत्यापयामासु—स्तद्राणा चाणतां निजां ॥ ३ ॥ सचिवो वंचयित्वाथ । सो-
द्विषः कांमं रणांगणे ॥ तद्ध्यदि न्यक्षिपद्राणं । स्वविक्रममिवोच्चकैः ॥ ४ ॥ तत्प्रहारद्वरदक्तः । सो-
ऽपि राजनसो मया ॥ मंविणं तामयामास । गाले तीक्ष्णेन पत्रिणा ॥ ५ ॥ रणे तै रेजतुः शस्त्र
—दानदारदमृग्नरौ ॥ समैस्त्रिदशनीरौ । वर्षतौ पर्वताविव ॥ ६ ॥
द्वयोर्नर्तयः कस्ये—त्येवं चिंतापरे जने ॥ निशितेषु च चाणेषु । निपतत्सु निरंतरं ॥ ७ ॥

प्रहारजर्जरंगोऽपि । मंत्रीशो हस्तलाघवात् ॥ मर्मण्यहय बाणेन । द्विषं तमवधीहृदि ॥ ८ ॥ यु-
 ग्मं ॥ बन्धवोदयनानीके । जितं जितमिति ध्वनिः ॥ स्फुरन्पुरुषंकार । द्वायांत्या जयश्रियः ॥
 ॥ ९ ॥ कीर्त्या सह द्विषद्वह्मी । समादाय तदंगजं ॥ तपदे न्यस्य मंत्रीद्रः । स्कंधावारोन्मुखोऽ-
 न्नवत् ॥ १० ॥ अरुंतुदप्रहारोद्य—हेदनामीलितेक्षणः ॥ अज्ञातुमिव तद्दुःखं । मूर्खमानवो सो-
 ऽध्वनि ॥ ११ ॥ पवनाद्युपचारेण । कुन्नाप्रापय्य चेतनां ॥ तमुत्पाद्य च तद्भृत्या । निन्यरे शि-
 विरंतरं ॥ १२ ॥ तव स्वस्तरविन्यस्त—देहः स्नेहपरैर्जनैः ॥ सम्यक्शुश्रूषमाणोऽपि । चक्रंद सचि-
 वो मुहुः ॥ १३ ॥ ततस्तं प्रश्रयामासु—नेदिश मंडलाधिपाः ॥ कथ्यतां कारणात्कस्मा—दद्येवं क्रं-
 द्यते प्रज्ञो ॥ १४ ॥ पुरापि चक्रिरेऽनेके । वैरिविडावणा रणाः ॥ प्रहाराश्च विलयास्ते । वीरश्रीमं
 डनोपमाः ॥ १५ ॥ परं नैवाद्युतिर्दध्रे । महीध्रस्थिर कर्हिचित् ॥ तस्माद्बल्यं यदंतस्ते । तत्प्रसद्य
 निगद्यतां ॥ १६ ॥ अथोदयनमंवी ता—न्निजगाद सगद्गदं ॥ व्यथंते नैव मामेते । घाता दुर्विष-
 हा अपि ॥ १७ ॥ ये स्वामिशासनाप्राणां—स्तृणयंति रणानले ॥ तेषां वैरिक्ता नूनं । प्रहाराः
 सुखप्रदिकाः ॥ १८ ॥

किंतु पूर्वं प्रतिज्ञाता । मया नियमपूर्वकं ॥ शत्रुंजयस्य शत्रुनी—चैत्रस्य च समुद्धतिः ॥
 ॥ १७ ॥ अथैवं मरणे प्राप्ते । श्रेयःश्रेणिस्त्रिचकैः ॥ राज्यमाना प्रतिज्ञा सा । हृदि शत्र्यायते म-
 म ॥ १८ ॥ ऋणमन्यदपि प्रायो । नृणां दुःखाय जायते ॥ यद्देवस्य ऋणं तत्तु । महादुःखनिबन्ध-
 नं ॥ १९ ॥ एकं देवर्णमन्यन्मे । मंगरोऽपि च प्रंगुरः ॥ चिंतयन् वयमप्येत—त्क्रंदन्नस्म्यद्य मंद-
 वत् ॥ २० ॥ श्रुत्वा तन्ममलाघीशाः । प्रोचिरेऽतिचमत्कृताः ॥ तव चित्तेऽपि तां चिंतां । स्वामि-
 न्मात्र कृत्या व्रथा ॥ २१ ॥ ग्राहयित्वैकभक्त्यादीन । निखिलांस्वदभिग्रहान् ॥ वाग्जटाप्रजटान्यां त्व-
 खुत्रान्यामचिरादपि ॥ २२ ॥ नीर्थाबुद्धारयिष्यामो । द्वावपि त्वत्प्रतिश्रुतौ ॥ लक्षका वयमेव स्मः ।
 कर्मण्यस्मिंस्त्वदुत्तमत ॥ २३ ॥ युग्मं ॥ पितृशक्तिमुचौ तौ चे—चैत्र्ये नैवोष्ठरिण्यतः ॥ वयं तदो-
 ष्ठरिष्यामः । श्रेयः कस्य न हि प्रियं ॥ २४ ॥ तद्वाक्यमृतपानेन । सज्जितात्मेव धीमत्सुः ॥ ज-
 गादानीयतां साधुः । कोऽप्यंत्याराधनाकृते ॥ २५ ॥ मंडलेऽशैस्ततो ध्यातं । साधुश्च न विद्यते ॥
 समाधिप्रगोऽमात्यस्य । माभूदिति मनीषया ॥ २६ ॥ वंठं कमप्यनुद्धतं । शिद्वयित्वा मुनिक्रियां ॥
 तद्वयं कारयित्वा ते । समानैपुस्तदंतिके ॥ २७ ॥ युग्मं ॥ तं गौतममिवानम्य । क्षमयित्वा तथा-

गिनः ॥ निदित्वा दुस्तिं पुण्य—मनुमोद्य च जावतः ॥ ३० ॥ सम्यक्तवं पुनरुज्ज्वालय । तद्दोषो-
न्मार्जनाजैलैः ॥ जावनाद्भुतसौरभ्यै—रात्मानमधिवास्य च ॥ ३१ ॥ सध्वानरसवेधेन । कव्या
णीकृतमानसः ॥ बभूवोदयनामात्यः । स्वर्गलक्ष्मीविशेषकः ॥ ३२ ॥ त्रिभिर्विशेषकं ॥ तस्यांत्यं कु
लमातय । शोकसंकुलमानसाः ॥ ततश्चौलुक्क्यसामंताः । पत्तनंप्रत्यचालिषुः ॥ ३३ ॥

स वंगोऽथ मुनिवेष—भृन्नत्या किल मंलिणः ॥ वृष्टेवांकुरिस्तोहाम—विवेकदुरचितयत् ॥
॥ ३४ ॥ ईदृशं वंदयित्वैनं । मंत्रिणं पुण्यपत्तनं ॥ यदि स्यां कर्मकृद्भूय—स्तदा मे का विदग्धता
॥ ३५ ॥ एवमेव धृते यत्रो—ज्जागरं गुरुगौरवं ॥ साधुवेषे श्रिते तस्मिं—स्तत्त्वतो जावि किं फ
लं ॥ ३६ ॥ तदनेनैव वेषेण । करोम्यामुष्मिकं हितं ॥ धर्मस्य च ममैतस्य । प्राप्तिः कौतस्कुती
पुनः ॥ ३७ ॥ ध्यात्वेति खेताख्याद्रि—मधिष्ठाय तथैव सः ॥ शुष्ठानशननिःश्रेण्या—ध्यारुरोह
सुरालयं ॥ ३८ ॥ इतो मांडलिकास्तेऽपि । त्वस्या प्राप्य पत्तनं ॥ प्राभृतीचक्रिरे वैरि—लक्ष्मीं चौ-
लुक्क्यन्मृभृतः ॥ ३९ ॥ व्यजिज्ञपंश्च युगप—तस्योदयनमंलिणः ॥ विक्रमं चावसानं च । मुक्त्वा-
ब्रंदैककारणं ॥ ४० ॥ कर्णयोः क्रकचां त—त्रिशम्य वचनं नृपः ॥ आस्यान्निरस्य तांबूल—म-

न्यशेन स्वयंयुवत ॥ ४१ ॥ वाग्जटप्रमुखास्तेऽपि । मंत्रिपुत्राः पितुः कथां ॥ मत्वा वज्रानलान्बुध ।
 क्ष्व विव्यथिरेतमां ॥ ४२ ॥ दूधवः सौधमन्येत्य । तत्परिहृदमादरात् ॥ संवोध्य च महामास—
 पदे न्यास्यत वाग्जटं ॥ ४३ ॥ अथैत्य मंमलाधीशाः । वाग्जटप्रगटौप्रति ॥ आवेद्य मंत्रिणस्तीर्थो
 —द्वारसंगरसूचिरे ॥ ४४ ॥ युवां यदि पितुर्भक्तौ । धर्ममर्मविदावपि ॥ उधियेथां तदा तीर्थे ।
 गृहीत्वा तदग्निग्रहान् ॥ ४५ ॥ स्तुत्याः सुतास्त एव स्युः । पितरं मोचयेदृणात् ॥ अस्मादेवकृणा
 तानं । मोचयेथां युवां ततः ॥ ४६ ॥

मुधावत्तज्जिरं पीत्वा । हृष्टानुदयनात्मजौ ॥ एकैकं तीर्थमुद्धर्तुं । व्रतं जगद्गुरुर्मुदा ॥ ४७ ॥
 तदर्थमथ विज्ञप्तौ—ऽनुजो वाग्जटमूचिवान् ॥ कार्ये विश्वजनीनेऽस्मिन् । किं पृष्टव्योऽसि धीनिधे
 ॥ ४८ ॥ तीर्थं शत्रुंजयश्चैत्य—मुद्धृत्यं त्रिजगत्प्रजोः ॥ शवानुष्टासकस्तत्किं । येनैतन्नानुमन्यते ॥
 ॥ ४९ ॥ ततोऽतिसत्कृतो राज्ञा । गुर्वाशीर्जिश्च वर्धितः ॥ महर्ध्वा वाग्जटस्तीर्थे । प्रति प्रस्थितवा
 न्मुदा ॥ ५० ॥ किंप्रं शत्रुंजयं गत्वा । नत्वा चादिजिनेश्वरं ॥ दत्त्वा गुरुनरावासान् । ससैन्योऽपि
 स तस्थिवान् ॥ ५१ ॥ मेलयामास सोत्सेकान् । सुवधाराननेकशः ॥ विश्वकर्मापि विज्ञानं । य-

त्पार्श्वेऽधिजिगासते ॥ ५३ ॥ तत्र चैत्योद्धतिं श्रुत्वा । प्राप्ताः साधर्मिका घनाः ॥ स्वश्रीव्ययेन पु-
ण्यश्री—विजागमत्रिलिप्तवः ॥ ५४ ॥ तद्देश्यश्च वणिक्कोऽपि । जीमः षड्द्रुममनीविकः ॥ वहन-
स्वमूर्ध्नि कुतुपं । कटकेऽभ्येत्य मंत्रिणः ॥ ५५ ॥ विक्रीय च घृतं सर्वं । व्यवहारविशुद्धितः ॥ रूप-
केणाधिकं द्रुम—मेकं लेकतयार्जयत् ॥ ५६ ॥ द्रुमान् सप्तपि नीव्यर्थं । ग्रंथौ बद्ध्वाग्रधार्मिकः ॥
कुसुमै रूपकक्रीतैः । स नात्रेयं तदार्चयत् ॥ ५७ ॥

इतस्ततः परिब्राम्यन् । कटकाढ्योक्तकौतुकात् ॥ भीमो गुरुतरद्वार—मागाद्वाग्नमंत्रिणः ॥
॥ ५८ ॥ स चारकैर्मुहुर्दूरी—व्रियमाणोऽतिरंभवत् ॥ सौतर्मविएमद्राक्षी—त्सदःस्थं दिव्यवैज्रवं ॥
॥ ५९ ॥ दध्यौ च पार्श्वे लोकोऽस्य । शृंगारैर्दिविषरूणः ॥ मध्यस्थतः पुनरयं । लोलया नाकि-
नायकः ॥ ६० ॥ अहो मर्त्यतया तौढ्य—मस्य मेऽपि गुणैः पुनः ॥ द्वयोश्च्यंतरं स्तनो—पल्लयो-
स्वि दृश्यते ॥ ६१ ॥ सेव्यतेऽयं गुणव्रतै—वर्षीयतैस्त्विनिशं ॥ स्थानस्था यदि वान्यत्र । निषे-
व्यंते हि सद्गुणाः ॥ ६२ ॥ आश्रयंते श्रियः संतं । पुरुषोत्तममिवात्र मा ॥ दारिद्र्यं पुनराश्रयते ।
नूनं च पुरुषाधमं ॥ ६३ ॥ स्वकीर्तिस्पर्धयेवायं । मंढी विश्वोदरंशरी ॥ अहं तु हतको नास्मि ।

स्वनिर्वाहेऽपि शक्तिमान् ॥ ६४ ॥ महान्तोऽपि स्तुवंत्येनं । दानमानवशीकृताः ॥ दारिद्र्योपद्रवोद्धिं
 । स्तौति मां मत्प्रियापि ॥ ६५ न ॥ एतादृकं महातीर्थं-मयुष्मतेमयं कृमः ॥ न कायमात्रमप्यस्मि
 । स्वमुर्वृतुमहं कृमः ॥ ६६ ॥ अयमेव ततो मंत्री । मन्ये पुण्ये निदर्शनं ॥ ईदृग्वलीलायितं यस्य
 । चक्रवर्तिनिविल्वरं ॥ ६७ ॥ इति ध्यानपरो श्रीमो । द्वाःस्थेन गलहस्तिः ॥ कथंचिन्मंत्रिणा वी-
 श्य । समाकार्यत तत्क्षणं ॥ ६८ ॥ प्रणिपत्य पुरस्तिष्ठन् । स स्वात्मीयमिवादरात् ॥ प्रश्रितस्तेन
 कोऽसीति । स्वयुक्तं प्राक्तनं जगौ ॥ ६९ ॥ धन्यस्त्वं निर्धनोऽप्येवं । यो जिनेद्रमपूजयत् ॥ धर्मव-
 द्युस्त्वमसि मे । ततः सार्धमिक्कत्वतः ॥ ७० ॥ सन्नाध्यक्षमिति स्तुत्वा । श्रीत्यानुपविशन्नपि ॥ स
 स्वासने बलेनैव । वाग्गटेन न्यवेक्ष्यत ॥ ७१ ॥ स दिव्यवसनामात्य—संगतो मल्लिनांशुकः ॥
 दीप्रमाणिक्यनेदिष्ट—श्यामाश्मसमतामथात् ॥ ७२ ॥ श्रीमोऽध्यासीदृशिदोऽपि । मानितोऽहमनेन
 यत् ॥ तन्नूनं जिननाथार्चा—पुण्यतेजो विजृम्भते ॥ ७३ ॥ लक्षाधीशाः क्षणे तस्मि—न्नेत्य सा-
 र्धमिक्का मुदा ॥ इति व्याजहिरे मंलि—राजं राजतमंजसा ॥ ७४ ॥ प्रभविष्णुस्त्वमेकोऽपि । ती-
 र्थोद्धारोऽसि धीसल ॥ बंधूनिव तथाप्यस्मान् । पुण्येऽस्मिन् योक्तुमर्हसि ॥ ७५ ॥ पित्रादयोऽपि वं-

न्यते । कदापि कायधार्मिकैः ॥ न तु सार्धर्मिका धर्म—स्नेहपाशनिग्रहणत् ॥ ७६ ॥ ततो य-
 त्किंचन द्रव्यं । वयं श्रावेन दद्याहे ॥ तीर्थे तदस्मिन् विन्यस्य । प्रार्थितं नः कृतार्थय ॥ ७७ ॥ ते-
 षामित्यतिनिर्बन्धा—न्मन्त्री दाक्षिण्यनीरधिः ॥ तन्नामानि क्रमेणैव । पत्रे स्वयमलीलिखत् ॥ ७८ ॥
 आनीयमाने कनको—त्करे तैर्व्यवहारिणिः ॥ सचिवार्धासनासीनो । प्रीमश्चित्ते व्यचिंतयत् ॥
 ॥ ७९ ॥ अहो ममोपयुज्येरं—श्रैत्यकर्मणि चेदिह ॥ द्रम्माः सप्तापि नीवीस्थाः । कृतार्थः स्याम-
 हं तदा ॥ ८० ॥ मंदादौ रंक्वद्वक्तु—मदमः सोऽतिदाहृतः ॥ विज्ञाय मंत्रिणान्नाणि । ब्रूहि
 त्वं किं विवदसि ॥ ८१ ॥ स प्रसैश्वर्यवप्रीतो । निःशंकं तमवोचत ॥ गृह्यतां चैत्यकृत्येऽस्मिन् ।
 ममापि द्रम्मसप्तकं ॥ ८२ ॥ चित्ते चमत्कृतो मंत्री । तमूचे देहि तद् द्रुतं ॥ पूर्णं चैत्योद्दिधीर्षी मे
 । स्वां नीवीं त्वमदा यदि ॥ ८३ ॥ तेन रोमांचितांगेन । दत्ते तस्मिन् स्वकोशवत् ॥ तन्नाम सर्व-
 नामादौ । पत्रे श्रीवाग्भटोऽलिखत् ॥ ८४ ॥

तद् दृष्ट्वांजनवल्लुण—मुखान् श्रापान् महर्षिकान् ॥ मंत्री स्माह कुतो यूय—मेवं विज्ञाय-
 तामिताः ॥ ८५ ॥ ददतोऽपि बहुद्रव्यं । समानैवास्य सर्वथा ॥ शतांशमपि नादध्वं । यन्नीव्यास्ता-

मदादयं ॥ ८६ ॥ अपवर्णिष्वो वाचा । तथा तेऽधो व्यलोकयन् ॥ मन्यतेस्सातिधन्यं स्वं । न-
 म्रो जीमः स्तुतेस्ततः ॥ ८७ ॥ अथ पंचशतीं द्रम्भान् । पटुवस्त्रत्रयं नवं ॥ अमात्यो बहुमानेन ।
 तस्मै दातुं प्रचक्रमे ॥ ८८ ॥ भीमोऽन्यथादहं पुण्यं । महन्नैतावता व्यये ॥ कीटिं काणकपर्देन ।
 कः पटुर्गमयत्यहो ॥ ८९ ॥ ततोऽनुज्ञाप्य मंत्रीं ॥ स ययौ मंदिरं निजं ॥ पिशाच्या श्व पत्नी-
 तो । वित्यन् सर्वधनार्पणात् ॥ ९० ॥ तदा तयान्ययेवोच्चैः । स्निग्धैर्वक्त्रैः स तोषितः ॥ विमृष्ट-
 वानहो चित्रं । यदद्वेयं प्रियंवदा ॥ ९१ ॥ यथा विपे न पीशुषं । यथा वह्नौ न नीरुजं ॥ तथा
 लोकंप्रणं वाययं । न जातस्या मुखेऽजनि ॥ ९२ ॥ यद्येषा राक्षसीवोग्रा । सौम्यासीत्येयसी मम
 ॥ ततोऽहं सकलं मन्ये । धन्यमद्यतनं दिनं ॥ ९३ ॥ भीमस्तामूचिवान् डव्य—व्ययोऽद्येति मया
 कृतः ॥ सापि हृष्टा तमाचष्ट । स्वामिन् सम्यक्कृतं त्वया ॥ ९४ ॥ द्रव्यं व्ययीन्नवत्येव । सर्वेषां गृ-
 हकर्मणि ॥ प्रासादादौ तु कस्यापि । नविष्यद्द्रुसद्भूतः ॥ ९५ ॥ तच्चाचिंति त्वया साधु । यन्ना-
 त्तं मंविणो धनं ॥ परकीयं धनं तीर्थं । स्वीकुर्यान्नैव धीनिधिः ॥ ९६ ॥ अथ बंधकृते धेनोः ।
 स्याण्णन्यासाय नृतले ॥ खन्यमाने निधिं लेभे । जीमो धर्ममिवोत्तमः ॥ ९७ ॥ स सुवर्णमयांस्त-

त्र । चत्वारिंशहतीमितान् ॥ दीनानान् प्राप्य हृष्टोऽभू—दपुत्रस्तनयान् यथा ॥ ९८ ॥ अथ यद्य-
न्मम श्रेष्ठं । जातं तत्स्वर्गं पुण्यतः ॥ पुण्यात्प्राप्तो निधिरयं । पुण्यमेवोपतिष्ठतां ॥ ९९ ॥ स ध्या-
त्वेहं निजामिहां । श्रावयित्वा च बद्धन्नां ॥ तत्प्रेरितो निधिं लब्ध्वा । तं वाग्दष्टमुपागमत् ॥ १०० ॥
युग्मं ॥ उक्त्वा तत्प्रासिवृत्तांतं । यथास्थितमसौ सुधीः ॥ तन्निधिं दत्तवांस्तस्मै । तीर्थोद्धारार्थमाहूतः
॥ १ ॥ मंत्री जगौ स्वगेहस्थं । निधिं त्वं व्ययसे कुतः ॥ स स्माह्वेष न मे ह्यस्ति । यन्न्यस्तो न
मया गृहे ॥ २ ॥

इत्युक्तेऽपि न गृह्णाति । मंत्री दत्ते बलाच्च सः ॥ विवादे विस्फुरत्येवं । रात्र्यागात्कौतुकादिव
॥ ३ ॥ निशि तं जीममन्येत्य । स्वपूर्वज इव स्वयं ॥ तीर्थार्थिदृष्टायको यक्षः । कपर्दी प्रोक्तवानि-
ति ॥ ४ ॥ त्वयैकरूपकोपात्तैः । प्रसूनैः प्रथमो जिनः ॥ यदपूज्यत जावेन । तेनाहं तुष्टवांस्तव ॥
॥ ५ ॥ प्रियोक्तिस्ते प्रिया चक्रे । दत्तोऽयं च निधिमया ॥ तदिदं निर्विश स्वैर—मुक्तवेति स ति-
रोदधे ॥ ६ ॥ प्रीमोऽपि प्रातरावेद्य । यद्वोक्तं सचिवाय तत् ॥ स्वर्णरत्नमयैः पुष्पै—रानर्च्य प्रथमं
जिनं ॥ ७ ॥ ततः स निधिमदाय । गृहं प्राप्तो महेन्द्रवत् ॥ प्रतीतः पुण्यमार्तेने । स्वहिते को

द्वि नोद्यमी ॥ ८ ॥ इतः काष्टमयं चैत्यं । दूरीकार्यं शुभ्रेऽहनि ॥ अमात्यः कर्तुमाश्रमं तत् । प्रार-
 भं ददं नदीः ॥ ९ ॥ अथ स्ताब्धिना न्यस्य । वास्तुमूर्तिं हिरण्यमी ॥ दृढं कर्म शिलान्यासं । सुख-
 धारा वित्ते निरे ॥ १० ॥ वास्तुविद्योक्त्युत्तयात्र । स्थापयं त्यतिविस्तरान् ॥ अश्रमानश्च स्थिरोत्कृष्टान्
 । कर्मस्थायं समाहताः ॥ ११ ॥ नित्यं नवनवाहारै—वस्त्राद्यैश्च प्रमोदिताः ॥ आसीना वरपद्व्यंके
 । शिष्टिपनो नैव शश्रमुः ॥ १२ ॥ नक्तं दिवापि नास्वाप्सी—न्मंत्नी तैत्रैत्यचिंतया ॥ आरभ्य ता-
 दृशं श्रेयो । निद्राबुलं दधाति कः ॥ १३ ॥ यथा यथोर्ध्वमारोह—त्स प्रासादो दिने दिने ॥ पु-
 ण्यराशिरतिस्थेयान् । मंत्रिणोऽपि तथा तथा ॥ १४ ॥ वर्षद्वयेन तच्चैत्यं । दत्तशैत्यं जगद्दृशां ॥
 संपद्यतेऽस्मि संपूर्णं । कोटीरमिव तद्गिरेः ॥ १५ ॥ तत्संपूर्णतयामात्यः । प्रमोदैरुदरं नरिः ॥ कर्तुं प्र-
 चक्रमे यावत् । स्वयं लोकोत्तरं महः ॥ १६ ॥ तावदेवार्चकोऽभ्येत्य । ग्लानास्य श्रीस्तमूचिवान् ॥
 व्यस्फुटत्सकलं चैत्यं । देव केनापि हेतुना ॥ १७ ॥ पीयूषे विषवद्गुग्ध—मध्ये कांजिकपातवत् ॥
 दुर्घं विषादवद्देवो—च्चारै दुःश्रवगादिवत् ॥ १८ ॥ तद्गुःस्वाकरमप्युच्चै—वर्षाभयमापीय वाग्जटः ॥
 भृशमुद्धासनाग्जातः । सूर्योदये पथोजवत् ॥ १९ ॥ युगमं ॥

तदाकार्ण्यं ततो दृना—स्तं तथा वीक्ष्य सेवकाः ॥ पृष्ठंतिस्म कुतः स्वामिन् । विषादे प्रमदो
 दयः ॥ १० ॥ स तानुवाच यद्दीर्णं—मेतन्मयि विजित्वरे ॥ कारयिष्येऽधुनैवाहं । पुनस्तदिति मे
 मुदः ॥ ११ ॥ अन्यथा मयि यातेऽस्तं । चेद्विशीर्येत दैवतः ॥ तदान्यः कारयेन्वैतयं । मत्कीर्त्ति-
 मपि व्रजेत् ॥ १२ ॥ अथ द्वेधापि सकलान् । समाहाय्य स शिल्पिनः ॥ पप्रच्छ हेतुना केन । प्रा-
 सादोऽयं व्यदीर्यत ॥ १३ ॥ तेऽभ्यधुर्निर्भ्रमं चैतयं । भवेदन्वयनाशकृतः ॥ ध्यात्वेति वयमेतत्ते । नि-
 र्मासिष्म सभ्रमं ॥ १४ ॥ तदंतरा प्रविष्टः सन् । न निर्याति बहिर्मरुतः ॥ तत्क्षोत्रात्स्फुटतिस्मेत—
 त्पक्वालुंकवद् ध्रुवं ॥ १५ ॥ श्रुत्वा तद्वाग्जटोऽध्यासी—दन्वयो यद्यपि प्रियः ॥ तथापि सोऽयं सं-
 दिग्धः । को वेद भविता न वा ॥ १६ ॥ भूतोऽपि वा स्थिरः कस्य । सुमेरुखि वा स्थिरः ॥ क-
 र्ता ममोपकारं किं । भवश्चेणिकृतभ्रमेः ॥ १७ ॥ नरकंप्रति पित्रादीन् । शयमानान् कुकर्मजिः ॥
 संनिकृष्टोऽपि नेष्टुऽसौ । रंकवतवातुमन्वयः ॥ १८ ॥ नैवेह न परत्रापि । विना पुण्येन केनचित् ॥
 उपकारक्रिया कापि । क्षेत्रज्ञस्य वितन्यते ॥ १९ ॥ धर्मसंस्थानमेवास्तु । वास्तवं वस्तु तन्मम ॥
 यथैतत्सहचरीभूय । नयेन्मां हि शिवंप्रति ॥ २० ॥ किंच तीर्थसमुद्धार—कारिणां भववारिणां ॥

गरनादिमहीपानां । पंक्तौ नामास्त्वेनेन मे ॥ ३१ ॥ विमृशेति स धर्मार्थी । सूत्रधारान् समादि-
 श्न ॥ निर्ब्रमे क्रियतां चैतयं । पुनरुन्मूढ्य मूलनः ॥ ३२ ॥ सप्तत्रिः कुलकं ॥

तेऽथ निर्ब्रमनां कृत्वा । हित्वा च स्फुटिताः शिलाः ॥ मूलात्पुनर्नवीचक्रु—स्तब्धैत्यं वत्सरे
 म्रिजिः ॥ ३३ ॥ बिलकै रहितास्तिष्ठः । कोट्यो द्रव्याणि मंत्रिणः ॥ कर्मस्थायस्य लग्नानि । वदं
 त्येवं चिंतनाः ॥ ३४ ॥ तुंगं सुधातिशुब्रं च । प्रासादं प्रेक्ष्य तं जनः ॥ कैलाशालोकनोत्कंठां ।
 कुंडयामास मानसे ॥ ३५ ॥ ब्राजंते मंडपास्तत्र । विस्तीर्णाः साधुचित्तवत् ॥ दानादिपुण्यलक्ष्मीणां
 । पृथक्कीडागृहा इव ॥ ३६ ॥ प्रत्येकं तेषु सडूपाः । प्रेक्ष्यंते शालजंजिकाः ॥ तत्तत्कुतूहलालो-
 का—स्त्रिश्चला देवता इव ॥ ३७ ॥ दृष्टं शैलमदृष्टं च । तच्च वीक्ष्य निरीक्षिणः ॥ दधानाः सम-
 मानंदं । वंदंते चविका हृदि ॥ ३८ ॥ विहारः सोऽजितो भाति । क्षुब्धैर्देवकुलैर्वृतः ॥ पद्मैः पार्श्व-
 स्थितैः पद्म—कंदांगतपस्त्रवत् ॥ ३९ ॥ अथ तस्य प्रतिष्ठार्थं । विज्ञप्तिं प्रेष्य पत्तने ॥ आजूहवत्
 संघयुनं । हेमाचार्यं स मंत्रिराट् ॥ ४० ॥ श्रीविक्रमाह्निवादीडु—वत्सरे श्रावणे सिंते ॥ सप्तमेऽ-
 ह्नि शनौ वारे । निवेश्य प्रथमं जिनं ॥ ४१ ॥ श्रीहेमसूरिणा दमं । ध्वजं कुंजं च कांचनं ॥ वि-

धिवत्स प्रतिष्ठाप्य । चैत्यमूर्ध्नि न्यवेशयत् ॥ ४२ ॥ युग्मं ॥ प्रासादोऽनिललोलेन । ध्वजाग्रेण वि-
 रेजिवान् ॥ उत्तंजितेन हस्तेन । तर्जयन्निव दुष्कृतं ॥ ४३ ॥ अष्टाद्विंशदिकृत्येषु । विहितेष्वति-
 शाथिषु ॥ प्रीणितस्तच्चरित्रेण । गुरुर्वर्गग्रहमूचिवान् ॥ ४४ ॥ जगद्धर्मधारं सुगुरुतरतीर्थार्थधिकरण-
 स्तदप्यर्हन्मूलं स पुनरधुना तत्प्रतिनिधिः ॥ तदावासश्चैत्यं सचिव तदतोऽधृत्य तदिदं । समं स्वे-
 नोद्दग्धे घुवनमपि मन्येऽहमखिलं ॥ ४५ ॥ ऋत्वा मृदूघटिताद् घटाद्यदि पुरा वातापिवैरी मुनिः ।
 ससायं बुनिधीन् किलैकचुलुना यः पानकर्मण्यपात् ॥ मंत्रिश्चैत्यमधि त्वया विनिहितात्कट्याणरूपा-
 त्ततः । सूतः पुण्यसुतः कथं तव जवांजोधिं न पतैककं ॥ ४६ ॥ अवरुह्य तनस्तीर्थार्थं—तदीयतट-
 ऋतले ॥ वाग्भटः स्थापयामास । निजनाम्ना वरं पुरं ॥ ४७ ॥ कुमारपालराट्तात—संज्ञया तत्र
 चोत्तमं ॥ चैत्यं विधाय च श्रीम—त्यार्थं बिम्बमतिष्ठिपत् ॥ ४८ ॥ चतुर्विंशतिमारागमान् । निर्माण्य
 परितः पुरं ॥ देवार्चनाकृते दत्त्वा । ग्रामानपि च तावतः ॥ ४९ ॥ गुरुसंघान्वितस्तस्मा—त्यस्था-
 योदयनात्मजः ॥ स्वस्थानं पत्तनं प्राप । धुर्यत्वं च शुचात्मनां ॥ ५० ॥ युग्मं ॥ अथ गूर्जरनाथ-
 स्य । मंलिणो वाग्भटस्य च ॥ आह्वयाम्रभटो गत्वा । भृगुकह्लपुरांतरं ॥ ५१ ॥ निजतातप्रतिज्ञा-

त—पूर्वये श्रेयसेऽपि च ॥ मुनिमुव्रतनाथस्य । चैत्यमारंजयन्नवं ॥ ५१ ॥ युग्मं ॥ खन्यमाने ज-
 नेस्तम्या—धस्तनक्षिनिमंढ्ये ॥ मिलतिस्व स्वयं गर्ता—मुखं दृक्पटवत्ततः ॥ ५३ ॥ राक्षस्येव त-
 या ग्रस्तान् । गर्तया खनतो जनान् ॥ आलोभ्य तत्कुटुंबानि । गाढं परिदिदेविवरे ॥ ५४ ॥ तत्रौ-
 दयनिगयान्—स्तद् दृष्ट्वाचिंतयच्चिरं ॥ अहो नामापि गर्तया । नास्ति ह्यत्र बभूव किं ॥ ५५ ॥
 पुण्याय प्रकृते चैत्ये । प्रत्युताद्यं ममाचवत् ॥ जीवितायादृते पथ्ये । रोगिणो मरणं यथा ॥ ५६ ॥
 द्रयतां देहिनां दृत्वा । वृथा मृत्युनिबंधनं ॥ कथं दर्शयिताथोऽहं । कलंकवीव जनान् मुखं ॥ ५७ ॥
 गर्तमृतानां लोकानां । खजनक्रंदविह्वलः ॥ न स्मरिष्ये ध्रुवं जीवन् । प्रमीतोऽहं स्वयं वरं ॥
 ॥ ५८ ॥ ततस्तावद्वयोपन्नं । पंकं मारुटुमना ह्व ॥ जंपार्थ्यं स समारोह—भ्रिकटं नर्मदातटं ॥
 ॥ ५९ ॥ पतिवत्सर्मानुगा पत्नी । स्यादिति श्रुतपूर्वविणी ॥ तेन पत्या निषिद्धापि । पृष्टे मर्तुं प्रिया
 स्थिता ॥ ६० ॥ मा मेति व्याहरस्त्वेव । सत्रापेष्णुजनिविषु ॥ ददावाम्रचढो जंपां । निर्विषु ह्व
 सप्रियः ॥ ६१ ॥ अथस्तापतितोऽप्येव । सप्रियोऽप्यद्वक्तांगकः ॥ अपश्यत्पुस्तः कांचि—खुरीं ते-
 जोमयीमिव ॥ ६२ ॥ अन्ययुक्तं च गच्छे त्वं । वद कासि विकाशिरुक् ॥ इहादृष्टरा कस्मा—

दागतासीति मे वद ॥ ६३ ॥ दृग्ग्यामनुग्रहीत्कार्यां । पश्यंती सा तमूचुषी ॥ प्रज्ञाढ्या वत्स दे-
व्यस्मि । क्षेत्रस्यैतस्य रक्षिणी ॥ ६४ ॥ कर्मण्यस्मिंस्त्वयारब्धे । पुण्योपस्कारकारणे ॥ त्वत्सत्वस्य प-
रीक्षार्थ—मेतच्चक्रे मयाखिलं ॥ ६५ ॥ स्तुत्यस्त्वं वीरकोटीर । यस्येदृक्सत्वमुत्कटं ॥ नो चेज्जने
घनेऽप्येवं । मृते त्वद्वन्मिप्रेत कः ॥ ६६ ॥ स्वेष्टसिद्धौ स एवालं । यस्य सत्त्वं महत्तमं ॥ पृथि-
व्याः को हि नाथः स्या—न्निःसीमं साहसं विना ॥ ६७ ॥ सत्वमेकमपि प्रौढं । कारुण्यानुगतं कि-
मु ॥ एवमेवार्कधामोग्रं । किं ग्रीष्मोत्तेजितं पुनः ॥ ६८ ॥ प्रीतास्मि तव महत्तया । गर्त्तांगर्जाद्
गृहादिव ॥ शुभंगवो जनाः सर्वे । निर्गताः संति पश्य तान् ॥ ६९ ॥

उत्सवेत्यस्यामदृश्यां । निवृत्त्यामगदस्ततः ॥ खनकान् खनतः क्षोणीं । पश्यतिस्म तथैव ता-
न ॥ ७० ॥ कापि मायाद्रुता दैवी । विमृशन्निति स स्वयं ॥ सर्वासामपि देवीनां । ज्ञोगं ऋषिष्ट-
मातनोत् ॥ ७१ ॥ तत्प्रभावामिना दग्धे । प्रत्यूहगहने सति ॥ अष्टादशकरोत्तुंगं । तच्चैत्यं संप-
द्यत ॥ ७२ ॥ श्रीमत्सुव्रतदेवस्य । राज्ञो राश्या ह्यस्य च ॥ व्याधक्ष्णताया न्यग्रोध—च्युतायाः श-
कुनेरपि ॥ ७३ ॥ नमस्कृतीर्ददानस्य । मुनेरपि च सत्तमाः ॥ मूर्तीः सोऽचीकरद्वेष्ट्य—मयीश्रिव

कैरः परैः ॥ ७४ ॥ अथौदयिनिविज्ञप्ताः । प्रतिष्टोत्सवहेतवे ॥ पत्तनात्तपुरं प्रापु—गुरुसंघमहीदुजः
 ॥ ७५ ॥ विधाय शांतिकं मंत्रैः । प्रभावैस्त्रि पंडितैः ॥ प्रा तिष्टेमसूरीडु—जिनेंद्रं कूर्मलांठनं ॥
 ॥ ७६ ॥ मल्लिकार्जुनकोशीयं । श्रीचौबुधयप्रसादितं ॥ कलशं विलसत्स्वर्णे—द्यात्रिंशद्दघट्टिकामयं
 ॥ ७७ ॥ सांद्रं च हैमं दीप्रांशु—पट्टांशुकमयं ध्वजं ॥ यथाविधि प्रतिष्ठाप्य । गुरुश्रीहेमसूरिणा ॥
 ॥ ७८ ॥ स्वयमास्रभटः संघ—दृषादिपस्त्रारितः ॥ तस्मिन्नारोपयच्चैत्ये । स्वं च पुण्यवतां हृदि ॥
 ॥ ७९ ॥ विनिर्विशेषकं ॥ स्थित्वा स चैत्यमुन्म्येव । गर्जत्यानोद्यवारिदे ॥ नरनिर्तिस्म केकीव ।
 प्रमोदशहिलाशायः ॥ ८० ॥ तत्र स्थितोऽसौ वृद्धोच्चैः । स्वर्णरत्नादि देववत् ॥ रौद्रं दारिद्र्यसंतापं
 । अमयायाम कस्य न ॥ ८१ ॥ निरीक्षिता पुराप्यासीद् । वृष्टिर्जलमयी जनैः ॥ तदा तु ददृशे
 कैर्न । स्वर्णरत्नमयी पुनः ॥ ८२ ॥ द्वेधापि द्रश्चिरत्वा—दानमास्रभटार्पितं ॥ बाहीकैर्यदि वेदमा-
 नि । प्राययामासुगर्थिनः ॥ ८३ ॥ दानायुष्टोमयज्ज्ञानं । तथा वीक्ष्याय हर्षुलाः ॥ द्रष्टुपथ्याघयंति-
 स्म । कत्रिचंद्रास्कास्तदा ॥ ८४ ॥ स्रष्टुर्विष्टपसृष्टिनैपुणमयात्पाणेरपि त्वत्करे । शक्तिः कायतिशा-
 यिनी विजयते यद्याचकानां ननौ ॥ जाले तेन निवेशितामतिदृढां दारिद्र्यवर्णवलीं । दानैरास्रभ-

दासश्चरिविभ्रवैर्निर्माष्टि मूलादपि ॥ ८५ ॥ ततोऽवतीर्य राजर्षि । प्रणम्य वाग्दयानुज. ॥ आरात्तिकं
समाररेजे । कर्तुं त्रिभुवनप्रभोः ॥ ८६ ॥ प्रथमं पृथिवीचर्त्रा । ब्रात्रा सामंतमंदलैः ॥ संघाधिपैस्त-
तः श्राद्धै—मार्तृग्रन्थीसुतादिभिः ॥ ८७ ॥ श्रीखंडमिश्रघसृणै—नर्वांगार्चापुरस्सरं ॥ बालस्थले मु-
हुः कृत—हाग्यलब्धविशेषकः ॥ ८८ ॥

कंठेऽवरोपितानेक—स्मेरपुष्पचतुःसरः ॥ निरीक्षितमुखांगोजो । निःस्पृहैरपि सस्पृहं ॥ ८९ ॥
तुरंगांश्चारभट्टेभ्यः । शेषेभ्यः कनकोत्करान् ॥ तदंघ्रावे पश्चिकारा—नर्पयन्निजदेहतः ॥ ९० ॥
धृत्वा कराभ्यां नृपेन । बलादपि विधापितं ॥ आरात्रिकविधिं चक्रे । स धार्मिकशिरोमणिः ॥ ९१ ॥
पंचभिः कुलकं ॥ पृष्ठतिस्म च नृपाल—मत्युत्तालतया कुतः ॥ एतत्कृत्यं करे धृत्वा । देवानाहम-
कारिषि ॥ ९२ ॥ स्मेरः स्नाह स यद्वस्त्वं । त्वद्देहाग्रणान्यपि ॥ तद्द्वारेण निषिद्धोऽसि । दद्या-
त्सर्वमसाविति ॥ ९३ ॥ धीरारूढरसत्वेन । विस्मृत्यैव निजं यतः ॥ दाता च द्यूतकारश्च । मूर्धान-
मपि यद्वहतः ॥ ९४ ॥ कूर्मः कुद्रतमोऽपि लांढनमिषाद्यत्पादपद्मद्वयं । सेवित्वेव बन्धुव भूमिवलयं पु-
ष्टे विवोदुं दृढः ॥ अश्वोज्जीवनया धुरीणपदवीं कारुण्यभ्याजं श्रितः । स श्रीमान् मुनिसुव्रतो जि-

नपतिर्दत्तां श्रियं श्रेयसीं ॥ ९९ ॥ इत्यग्निष्टुत्य तीर्थेशं । कृतसच्चैत्यवंदनं ॥ वभाणाम्रभटं संघा-
 व्यदं श्रीद्वैमसूरिशर् ॥ ९६ ॥ किं कृतेन न यत्र त्वं । यत्र त्वं किमसौ कलिः ॥ कलौ चेद्ववतो
 जन्म । कलिरस्तु कृतेन किं ॥ ९७ ॥ दानधर्मोऽतिवृढत्वा—कृशिमानमधिश्रितः ॥ तव हस्ताव
 लोचन । धीमन् विहरतां महीं ॥ ९८ ॥ गिरानया गुरुमुखो—द्वीर्णयाम्रभटं तदा ॥ निरीक्षांचक्रि-
 रे तत्र । महीयांसोऽपि विस्मिताः ॥ ९९ ॥ सत्कृतास्तेन सर्वेऽपि । गुरुभूपादयस्ततः ॥ स्तुवंनस्त-
 द्गुणग्रामं । स्वस्थानं पत्तनं ययुः ॥ १०० ॥ अत्राकस्मिकदोषेण । भृगुकल्लपुरस्थितः ॥ वभूवाम्रभ-
 टो मृगु—दशां प्राप्त इवोच्चैकैः ॥ १ ॥ तं तथा प्रेक्ष्य सर्वस्मिं—श्रितातुरे परिहृदे ॥ सद्यश्चि-
 कित्सयामागु—विदग्धा इत्यनेकथा ॥ २ ॥ सन्निपातादिदोषघ्नान् । वैद्याः प्रददिरे रसान् ॥ मांत्रि-
 का मंत्रपूतानि—रदिराहोऽयन्मुहुः ॥ ३ ॥ ज्योतिर्विदो विदधिरे । यद्योक्तं ग्रहशांतिकं ॥ द्विजा
 निर्भमिरे द्वोमं । पठंतौ वैदिकी रुचः ॥ ४ ॥ अवतारविदः पात्रा—वतारांस्तेनिरेतमां ॥ उपश्रु
 तीर्जगृहिरे । वंधवः स्नेहसिंधवः ॥ ५ ॥ वृढाः स्वगोत्रदेवीना—मुपयाचितमादधुः ॥ योगिनीनां
 चतुर्गृहे—श्रकिरे वलिमर्चकाः ॥ ६ ॥ परमैतैः प्रतीकारै—गुणस्तदा न कोऽप्यद्भुत् ॥ यथा नि-

र्दग्धवीजस्य । धाराधरपयोन्नरैः ॥ ७ ॥ ततो नैराशमापन्ना । तस्य पद्मावती प्रसूः ॥ सम्यगाराधयां-
 चक्रे । देवीं पद्मावतीं निशि ॥ ८ ॥ प्रत्यङ्गीश्वर्य साचख्यौ । पुत्रस्ते चैत्यमूर्धनि ॥ नृत्यन् सल्लङ्का-
 एत्वेन । जगत्से योगिनीगणैः ॥ ९ ॥ द्वात्रिंशलक्षद्वयं पुण्य—परं चेमा दुराशयाः ॥ सापत्नेयं
 सपत्नीव । न सहते कदाचन ॥ १० ॥ एताश्चन्नाः स्थिता आसन् । हेमाचार्यैश्च तस्थुषि ॥ त
 स्मिन् गते पुनर्व्यक्ती—भूता नैःस्ये यथापदः ॥ ११ ॥ एतद्वीषं च निष्पेष्टुं । स शक्तोऽस्ति गु-
 रुः स्वयं ॥ खंडीकर्तुं तमस्कांम् । चंदो मार्तन् एव हि ॥ १२ ॥ आदिश्येति प्रयातायां । देव्यां
 तत्क्षणेमेव सा ॥ पद्मावती जनं प्रैषी—त्पत्तनं गुरुहेतवे ॥ १३ ॥ सायं प्राप्ताज्जानात्तस्मा—त्सर्वं
 ज्ञात्वा स स्तूरिराद् ॥ सहादाय महाददं । यशश्चंद्राजिधं गणिं ॥ १४ ॥ विद्याधर इव व्योम्ना ।
 तूर्णं भृगुपुरं गतः ॥ विदोक्त्याम्रग्रंटं तस्य । ज्ञातवान् देव्युपद्रवं ॥ १५ ॥ गणिस्तज्जननीं प्रोचे ।
 बलिपुष्पादिसंयुतं ॥ जपास्मत्प्रेषयेर्मध्य—रात्रे कंचिन्निजं नरं ॥ १६ ॥ वाक्ये तयाहते तस्मिन् ।
 स्तूरिः स्वाश्रयमाश्रयत् ॥ निशीथे प्राहिणोत्सापि । प्रोक्तवस्तुयुतं जनं ॥ १७ ॥ तेन सार्धं गणियु-
 त—श्रचाल स्वालयात्प्रभुः ॥ स्वामिन्याः सर्वदेवीनां । सैधव्याः सदनंप्रति ॥ १८ ॥ दुर्गतो निर्गे-

तो बाल्ये । मोऽपश्यच्चटकव्रजं ॥ नापयंतमपि क्रूरै—श्रगच्चगिति शब्दितैः ॥ १९ ॥ ज्ञात्वा तद्यो-
गिर्नानिदोऽष्टयं । तन्मुखे गणिता बलिं ॥ प्रतुर्न्यवेशयत्सोत—दक्षे चटकवत्ततः ॥ २० ॥

तदग्रेऽयं व्रजन् सूरिः । कृशानुकपिशाननं ॥ कपिमंडलमैदिष्ट । प्रदणाय प्रसृवरं ॥ २१ ॥
कृबिमं तदपि ज्ञात्वा । मूर्त्रैर्मंत्राक्षरैस्त्रि ॥ अक्षतैस्त्वाम्यामास । स तं तत्र कपिव्रजं ॥ २२ ॥ त-
तोऽपि परतो गवन् । स संधव्या गृहांतिके ॥ मार्जारखंदमद्राक्षी—लूकं कीनाशदासवत् ॥ २३ ॥
शोणप्रमूननिक्षेपा—द्विद्रव्यं तदपि प्रभुः ॥ तस्थिवांस्तोरणे देव्या । विद्यानिधिरिव स्वयं ॥ २४ ॥
सूरिमंत्रं हृदि न्यात्वा । समादिष्टोऽयं सूरिणा ॥ यशश्चंद्रगणिः प्रोचे । सैधवीं देवतांप्रति ॥ २५ ॥
जालंघनप्रभृतिभिः । खेयैर्भ्यर्चितक्रमः ॥ स्वयं पद्भ्यां समायातो । हेमाचार्यस्त्वदंतिकं ॥ २६ ॥ आ-
गत्य संमुखं तस्य । चक्रेवातिथ्यमाचर ॥ ईदृग्लोकोत्तरं पात्रं । पुण्यैरेवातिथिर्नवेत् ॥ २७ ॥ त-
न्निशम्य स्मितनर—प्रह्ला जिह्वांचलं मुखात् ॥ आकृष्य बालवद्देवी । तत्संमुखं व्यलोकयत् ॥ २८ ॥
स तथा तां विकुर्वाणा—मूचे रेरे दुराशये ॥ गुरुमप्यवजानासि । किं न जानामि तद्गलं ॥ २९ ॥
यदि कारुण्ययोगेन । साम त्वां काममन्यथां ॥ तदा मामपि दुष्टाद्रि—कुलिशं चापयस्वरे ॥ ३० ॥

निर्भस्स्यैवं गणिः क्रुद्धो । हुंकारांस्त्रीनमुंचत ॥ अकांडजग्नब्रह्मांम्—स्फारस्वाट्कारदारुणान् ॥ ३१ ॥
 तेनादिमेन सैंधव्या । प्रासादः समकंपत ॥ अमूलचूलमुत्कल—वात्यांदोलितशालवत् ॥ ३२ ॥
 द्वितीयेन च सर्वोऽपि । तदंतःस्थः सुरीगणः ॥ प्रीत्यातिष्ठच्च निश्चेष्ट—श्चित्रन्यस्त द्रवोच्चकैः ॥ ३३ ॥
 तृतीयेन पुनर्देवी । सैंधवी सा ज्वरादिव ॥ कंपोत्पत्य निजस्थाना—न्नमश्चक्रे च तत्कर्मौ ॥ ३४ ॥

किं करोमीति जल्पती । गणिस्तां स्माह मजुरो ॥ ज्ञात्किं कुरु सुरीवर्गा—द्विमोच्याम्रभ्रटं
 डुतं ॥ ३५ ॥ सा जगौ योगिनीवर्गः । हृद्यार्त्तस्तं सहस्रधा ॥ विभज्य खंडशश्चक्रे । डुमं तीक्ष्ण-
 कुशरवत् ॥ ३६ ॥ मोचये तं कथं तस्मा—न्मोचितोऽपि न जीविता ॥ कृष्टोऽपि सिंहदंष्ट्रायाः ।
 सारंगः क्षेमवान् किमु ॥ ३७ ॥ अग्राषिष्ट गणिर्नृयो । प्रवत्वेवं पुनर्यदि ॥ अस्मात्स्थानाब्रिजं
 स्थानं । प्रयातुं त्वं प्रगल्भसे ॥ ३८ ॥ तेन वाक्येन सा त्रस्ता । निर्घोषमतिप्रीषणं ॥ विहस्ता सिं-
 हनादेन । हस्तिनीव वितेनुषी ॥ ३९ ॥ चकंपे काश्यपी तेन । शैलशृंगाणि तुष्टुष्टुः ॥ चिक्रीमु-
 श्र ततः क्रोडे । सलिलानि सरस्वतां ॥ ४० ॥ अपनिद्रश्च सर्वोऽपि । भृगुद्रंगगतो जनः ॥ हृदि
 कल्पांतविभ्रांत—पाथोधिप्रममानशे ॥ ४१ ॥

नीरवस्तेन शब्देन । योगिन्योऽपि विमुच्य तं ॥ तत्रैयुः स्वामिनीपार्थ ॥ रक्षा रक्षेति जड्वि-
 काः ॥ ४१ ॥ संचिता मंत्रशक्त्यौ चै—स्ताः ममस्ता जगौ गणिः ॥ मुचताम्रघटं पापाः । नो चे-
 त्—स्त्वान् विमोदन् ॥ ४३ ॥ शरीरे कीलकेनेव । वचसा तेन पीम्निः ॥ मुखे क्षिप्वांगुलीः प्रो-
 तु—स्तमां विक्रमिणं गणिं ॥ ४४ ॥ अस्मकाग्निर्भवद्वाक्या—त्सर्वथाप्येष तयजे ॥ अत्रार्थे द-
 क्षिणः प्राणिः । प्रतिभृत्स्वि गृह्यतां ॥ ४५ ॥ महात्मनोऽस्य नामापि । कदापि ददद्महे यदि ॥ चंडे-
 न भाष्येन । त्वया दंड्यास्तदा वयं ॥ ४६ ॥ तनुस्तंघ्रेन नः प्राणाः । ननु जेत्येता ह्य ॥ त-
 द्वाच्य गतवच्च । सद्योऽस्मान्मोचयामुतः ॥ ४७ ॥ रेरे हताशश्चेत्तज्ज—नात्रेणेदृग्भ्यथास्ति वः
 ॥ तदा प्राणप्रहाणे सा । परेषां कीदृशी भवेत् ॥ ४८ ॥ प्राणत्राणं महत्तुल्यं । महत्पापं च तद्व-
 द्धः ॥ इति श्रुतोदितं तत्त्वं । विज्ञायात परं हृदि ॥ ४९ ॥ अन्येऽपि जंतवो हंत । हंतव्या न क-
 दाचन ॥ विशिष्यार्हत्यर्थमस्याः । सर्वलोकहितावहाः ॥ ५० ॥ शिद्धिर्नात्रेति गणिना । मोचिताः
 निःस्पृहः ॥ नचा प्रभुपदद्वंद्वं । देव्यः स्वस्थानमासदन् ॥ ५१ ॥ तुर्लिकाः तलापकं ॥ तदैवाम्र-
 गदः सोऽनृ—सर्वकेशविवर्जितः ॥ तादृशोऽस्ति गुरुर्धस्य । तत्स्वास्थ्ये किमु कौतुकं ॥ ५२ ॥ हे

माचार्योऽप्यथो प्रातः—स्तस्मादुदयनात्मजात ॥ विधाप्य सर्वदेवीनां । भोगं साहस्रिकं शुभ्रं ॥ १३ ॥
 नत्वा नूतनचैत्यस्थं । जिनेशं मुनिसुव्रतं ॥ पद्भ्यां विहरमाणश्च । पुनः पत्तनमागमत ॥ १४ ॥
 व्यकस्माद्विहतं कुत्रे—त्यनुयोगपरं नृपं ॥ लुक्त्वाम्रजटवृत्तान्तं । भृशं व्यस्मेरयत्प्रभुः ॥ १५ ॥ दा-
 नादिकृत्यसुरभीकृतचित्तवृत्ति—निर्माणपयन स्वयमनेकविधान विहारान् ॥ तत्कारिणां प्रवणयंश्च स-
 ह्यायन्नावं । चौलुक्यभूभृदिति संचिनुतेस्म पुण्यं ॥ १६ ॥ इति श्रीकृष्णर्षीयश्रीजयसिंहसूरिविर-
 चिते परमार्हतश्रीकुमारपालचूपालचरित्रे कृपासुंदरीपरिणयदानाद्युपदेशचैत्यनिर्माणदिवर्णनो ना-
 माष्टमः सर्गः समाप्तः ॥ श्रीस्तु ॥

—
 ॥ अथ नवमः सर्गः प्रारभ्यते ॥

व्याख्यायमाने श्रीवीर—चरित्रेऽथ नृपंप्रति ॥ देवाधिदेवप्रतिमा—वृत्तमित्युचिवान् प्रभुः ॥
 ॥ १ ॥ विहसन् जगवान् वीरः । पुरे राजगृहेऽन्यदा ॥ समुनिः समवाग्रांर्षी—सुतीर्थं इव जंगमः
 ॥ २ ॥ तत्वायथौ महामात्यः । पुत्रः श्रेणिकदृष्टपतेः ॥ तं नत्वाप्रश्रयद्वारं । राजर्षिः कौन्तिमः प्रभो

॥ ३ ॥ उदायननृपे प्रोक्ते—ऽर्हता नृपः स पृष्ठवान् ॥ कोऽसौ तस्मै ततः स्वामी । तच्चरित्रमिदं
जगौ ॥ ४ ॥ मिथुसौवीरमभ्येऽस्ति । शस्तं वीतजयं पुरं ॥ यस्याकुतोन्नयत्वेन । सान्त्रयं नाम शो-
भते ॥ ५ ॥ रात्रौ यत्र जिनेद्रमंदिरशिरःकव्याणकुंभावली । दिक्शाखाविततस्य नीलिमगुणावि-
र्भूतपत्रस्थितेः ॥ हर्षस्फारकतारकव्यतिकरप्रोद्यत्प्रसूनद्युते—व्योमद्रोः परिपाकपिंगलफलप्रागल्भ्यम-
त्यस्यनि ॥ ६ ॥ आसीदुदायनक्षाप—स्तस्मिन्दयनः किल ॥ आकारेणैव न वरं । तेजसापि
वचोऽनिगः ॥ ७ ॥ सिंधुसौवीरमुख्याढ्य—देशपोम्नशकाधिपः ॥ त्रिषष्टिविशतीवीत—जयादिपुर-
पालकः ॥ ८ ॥ किरिडिचिर्दशनृपै—महासेनमुखैः श्रितः ॥ सेनानीरिव दिक्पालै—रजश्वोऽजनि
यो द्विपां ॥ ९ ॥ युग्मं ॥ सुता चेत्कनूपस्य । सम्यक्त्वामोदमेदुरा ॥ अनृततद्वद्वभा नाम्ना । देहे-
नापि प्रगावती ॥ १० ॥ अजिचित्रश्रुतो जजे । यौवराज्यविराजितः ॥ ब्राजिण्णुर्नानुवदाम्ना ।
केशीव त्रगिनीसुतः ॥ ११ ॥

इतश्चंपापुरीत्यस्ति । तत्र स्त्रीकेलिलोलहृत ॥ आसीत्कुमारनंदीति । स्वर्णकृद्विजवाद्भुतः ॥
॥ १२ ॥ असौ पंचशतीं हेमो । दायंदायं सुलोचनाः ॥ परिणीय क्रमात् पंच—शतानि सममेल-

यत् ॥ १३ ॥ ताद्रिह्रामकामाग्नि—वर्षामाग्निः सह सोऽन्वहं ॥ विललासानुरक्ताग्निः । करिणीजि-
र्हिपैद्रवत् ॥ १४ ॥ अन्यदा पंचशैलाख्य—द्वीपतः शक्रशासनात् ॥ श्रीनंदीश्वरयात्रार्थं । चेलतु-
र्व्यंतरस्त्रियौ ॥ १५ ॥ विद्युन्माली तदा पंच-शैलेशस्तु परिभ्युतः ॥ अथ नौ कः पतिर्ज्ञावी-त्येवं
ते अपि दध्यतुः ॥ १६ ॥ ततो व्योम्ना व्रजतीभ्यां । ताभ्यां चंपापुरीस्थितः ॥ पंचपत्नीशतैः क्रीड-
न् । हेमकृतस व्यलोक्ष्यत ॥ १७ ॥ चिंतितं च वृथा लोके । कामोऽनंग इति श्रुतः ॥ यतोऽयमेव
प्रत्यक्षः । वपुष्मानिव राजते ॥ १८ ॥ स्वरूपदर्शनेनायं । व्युद्ग्राह्यः प्रियवांढया ॥ ध्यात्वेह्वमव-
तीर्णति । तूर्णं व्योम्नस्तदंतिके ॥ १९ ॥ अनयोः कोऽपि लावण्य-रसः स्फुरति वर्ष्मणि ॥ लिह्य-
ते नयनार्भ्यां यः । क्षीयते न च सर्वथा ॥ २० ॥ ध्यात्वेति स्वर्णकारेण । ते पृष्ठे के गुवामिह
॥ आवां हासाप्रहासाख्ये । देव्याविह्वमवोचतां ॥ २१ ॥ युग्मं ॥ प्रोगार्थं प्रार्थिते तेन । ते पुन-
स्तं जजद्वपतुः ॥ पंचशैलाग्निधं द्वीप-मागह्वरस्सदिहया ॥ २२ ॥ उक्तवति गतयोर्देव्योः । स्मरस्मे-
रोऽथ हेमकृत् ॥ तत्प्राप्युपायमध्यासी-रुनं निर्धनवच्चिरं ॥ २३ ॥ स्वर्णौघमुपदीकृत्य । स्वाभिप्रायं
प्रकाश्य च ॥ चंपानाथाय तेनेहं । पटहः समघोष्यत ॥ २४ ॥ नयेद्यः पंचशैलं मां । स्वर्णकोटिं

लनेत सः ॥ श्रुत्वा तच्च जरन् कोऽपि । पटहं लोबुधपोऽस्पृशत् ॥ १९ ॥ तावत्स्वर्णं ततो लात्वा ।
 स्वमुतेत्यः समर्थं च ॥ श्रुतपूर्वीं स तन्मार्गं । यानपात्रमसज्जयत् ॥ २० ॥ वार्यमाणोऽपि पत्न्या-
 द्यै—वृद्धेन सह हंमभूत् ॥ यानपात्रमधिष्ठाय । प्रतस्थेद्युधिवर्त्मना ॥ २१ ॥ आनेलप्रसरं विष्व-
 रजलमेव विलोकयन् ॥ तदा विवेद निःशेषं । विश्वं तन्मयमेव सः ॥ २२ ॥ किमदूदुरं गते वृद्ध-
 —समूचे जलधेस्तटे ॥ इमं दृढं समुत्पन्नं । वटं स्थूलं विलोकय ॥ २३ ॥ अस्याधस्तादुन्नजल-
 सिन् । गहिं त्वं करद्वयं ॥ विस्तार्य कपिवत्सद्यो । विलगेस्त्र पादपे ॥ २४ ॥ अत्रायास्यंति प्रा-
 रंभा—स्त्रिपदाः पंचशैलतः ॥ सुप्तेषु तेषु कस्यापि । चरणे मध्यवर्तिनि ॥ २५ ॥ विलग्य दृढमु-
 ष्या त्वं । तिग्नेर्निश्चेष्टवन्निशि ॥ नेष्यंति पंचशैलं त्वा—मुड्डीनाः प्रातरेव ते ॥ २६ ॥ युग्मं ॥ क-
 शिष्यसे न चेद्वयं । तर्हि मंक्तु विनंक्षसि ॥ महावत्सोतरे यानं । यत्पतिष्यत्यतः परं ॥ २७ ॥ चक्रे
 कुमारंदी त—त्तं च गारं प्रपक्षिणः ॥ निन्यरे पंचशैलं द्रा—गद्दो बुद्धिविजृञ्चितं ॥ २८ ॥ तत्र
 द्वासाप्रदोसे ते । दृष्ट्वा दिव्यं च वैज्रं ॥ प्रमोदग्रहिहः सोऽनूत् । स्वः प्राणुत्पन्नदेववत् ॥ २९ ॥
 तत्साहसेन विस्मेरे । प्रीत्या देव्यौ तमुचतुः ॥ नद्रानेन तवांगेन । नावां जाग्ये घटावहे ॥ ३० ॥

चिकामयिषसे नौ चे—तदा वह्नयादिमृत्युना ॥ पंचशैलाधिपो भूत्वा । समागह त्वमुत्सुकः ॥ ३७ ॥
 श्रुत्वा तत्स्वर्णभृत्प्रोचे । जज्ञेऽहं युवयोः कृते ॥ जमात्मेवोचयब्रष्टो । दैवस्याहो विवल्गितं ॥ ३८ ॥
 ततो हासाप्रहासाभ्यां । निमज्ज्य करुणार्णवे ॥ उत्पाद्य बालवच्चंपा—वनेऽमुच्यत हेमकृत ॥ ३९ ॥
 क्व गतोऽसीति पृष्ठः स—न्नुत्त्वा स्वं चरितं जने ॥ स कामार्त्तः समारंभे । मर्तुं देव्यर्थमग्निना ॥
 ॥ ४० ॥ तद् ज्ञात्वा नागिलो मित्र—मूचे तं किं तनोष्यदः ॥ अज्ञानमरणं नैव—मुचितं सु
 धियस्तव ॥ ४१ ॥

भोगमावकृते कस्मा—त्वं हारयसि मर्त्यतां ॥ प्रवेद्भवे भवे भोगो । मर्त्यजन्म क्वचित्पुनः
 ॥ ४२ ॥ भोगार्थमपि निर्माहि । धर्मं स्वर्माणैवैश्ववं ॥ अर्थकामौ यथा कामं । दत्त्वा दत्ते च यः
 शिवं ॥ ४३ ॥ किंच स्त्रियां यथा रागः । स्याच्चेत्पुण्यश्रियां तथा ॥ तदा तव प्रवेदेव । सा मु-
 क्तिरपि कामुकी ॥ ४४ ॥ एक एव ध्रुवं रागः । शुभाशुभतयाश्रितः ॥ सद्यः संपद्यते हेतुः । शि-
 वस्य च प्रवस्य च ॥ ४५ ॥ सुहृदा बोधितोऽप्येवं । हेमकृतस निदानतः ॥ इंगिनीमरणं कृत्वा । पं-
 चशैलाधिपोऽजनि ॥ ४६ ॥ विद्युन्मात्रीति सोऽप्याख्या । वहंस्ताभ्यां सहानिशं ॥ रेमे हासाप्रहा-

सान्यां । कृतकृत्य इवोच्चैः ॥ ४७ ॥ मिवस्य तादृग्मरणा—नागिलोऽपि निरुक्तधीः ॥ श्रित्वादितं
 व्रतं कट्ये । बादशे विदशोऽन्यवत् ॥ ४८ ॥ अथ नंदीश्वरे यात्रां । कर्तुं देवाः प्रतस्थिरे ॥ हा-
 साप्रह्मासायवृतां । गातुं तद्भासनापुरः ॥ ४९ ॥ विद्युन्माली पतिस्तान्यां । प्रेस्तिः पटहग्रहे ॥ रुषा
 ममापि किं कश्च—दाज्ञादायीत्यवोचत् ॥ ५० ॥ ततः स रोषहंकार—भारिणोऽस्यालगद्गले ॥
 आनियोगात्यदुःकर्मो—दयेन पटहः स्वयं ॥ ५१ ॥ घरदुमिव तं लभं । दूरीकर्तुं निजाद्गलात् ॥ स
 क्षीणोऽप्यशक्यैव । धिग्धिग्दुःकर्मचेष्टितं ॥ ५२ ॥ कर्मदमत्र जाताना—मेवं पटहवादने ॥ त्रयां
 द्रुत्वा तदीशैनं । वादयन् पुरतो जव ॥ ५३ ॥ इष्टं प्रवोधितः स्त्रीभ्यां । स सुरश्चक्रिवांस्तया ॥
 कर्मणां दुर्विपाको हि । दुर्निवारोऽब्धिपूस्वत् ॥ ५४ ॥ स नागिलात्मा देवोऽपि । व्रजन् देवैर्गद्वा-
 ध्वनि ॥ दृष्ट्वा तमानकधरं । मित्रं ज्ञानेन बुद्धवान् ॥ ५५ ॥ वक्तुं पार्थस्थिते तस्मिं—स्तेत्तेजो
 नानुविचयन् ॥ अक्षमो वीक्षितुं दृग्भ्यां । विद्युन्माली पलायितः ॥ ५६ ॥ मायामयमिवात्मीयं ।
 महो हत्वा म निर्जरः ॥ पंचशैलाधिपं प्रोचे । पश्य कोऽहं पुरस्तव ॥ ५७ ॥ स तं विस्पष्टमाचष्ट ।
 शक्रसामानिको महान् ॥ कश्चित्त्वं वर्तसे देवः । परं नामादि वेद्मि न ॥ ५८ ॥ स स्वं नागिल-

रूपं त—विधायोवाच पश्य प्रोः ॥ अहं ते प्राक्तनं मित्रं । किं मां परिचिनोषि न ॥ ५९ ॥ म-
या त्वं वास्तिऽप्यग्नि—मरणेन निदानतः ॥ इदृग्विम्बनापात्रं । पंचशैलाधिपोऽज्जवः ॥ ६० ॥ अ-
हं त्वार्हर्द्धर्मज्ञ—स्तदुपज्ञव्रतं श्रितः ॥ विपद्य त्रिदशोऽभूव—मीढृग्विज्जवन्नासुरः ॥ ६१ ॥ वरं दु-
ष्टाहिना ददो । न तु कामाहिना जनः ॥ पूर्वो हि कर्हिचित्सज्जो । ज्ञवन्नैवापरः पुनः ॥ ६२ ॥
स्मरापस्सार एवाय—मसाध्यो भिषजामपि ॥ यो वैकट्यं विधायते । नृणां हरति जीवितं ॥ ६३ ॥
श्रुत्वा तदनुशय्यौच्चै—विद्युन्माली तमालपत् ॥ सखे प्रसद्य मां शाधि । यथा स्यामायतौ सुखी ॥
॥ ६४ ॥ स स्माह श्रीमहावीरो । गृहिवेषो गृहेऽधुना ॥ भूत्वा यतीत्र ज्ञावेन । कायोत्सर्गेण तिष्ठ-
ति ॥ ६५ ॥ दिव्यां तन्मूर्तिमाधाय । अघ्रातोः कस्यचित्करे ॥ अर्चार्थमर्पयेस्तेन । यथा ते स्या-
त्युरः सुखं ॥ ६६ ॥

रत्नाष्टापदरूप्यविद्युमशिलाश्रीखंरीर्यादिभि—मूर्त्तिं स्फूर्तिमयीं विधापयति यः श्रद्धाज्जरादहं-
तां ॥ तस्मान्नश्यति प्रीरुकेव कुगतिः स्निग्धेन संसेवते । शक्रश्रीर्विशितेव मुक्तिरमणी तत्संगमं वां
बति ॥ ६७ ॥ विद्युन्माली तदुक्तं त—त्स्वीकृत्य शुभमार्गवत् ॥ यात्रायां परिपूर्णयां । चलितः

स्वगृहं प्रति ॥ ६७ ॥ निरीक्ष्य कृत्रियकुंड—ग्रामेऽस्मान् प्रतिमाजुषः ॥ लात्वा च हिमवह्नौ—त-
 दाग्नौशीर्षचंदनं ॥ ६७ ॥ अस्मन्मूर्तिं यथादृशं । कृत्वा चाद्भुतवृषणां ॥ चिक्षेप संपुटे शेष—
 श्रीखंभपरिनिर्मिते ॥ ७० ॥ विजिर्विशेषकं ॥ लात्वा समुत्समुद्रं तं । व्योम्ना गह्वन् ददर्श सः ॥
 अर्धौ भ्रमं पणमासीं । पोतमुत्पानवायुना ॥ ७१ ॥ इंद्रजालवदुत्पातं । तं संहृत्य स निर्जरः ॥
 मांयात्रिककरे दत्त्वा । समुद्रमिदमूचिवान् ॥ ७२ ॥ अत्रास्ति प्रतिमा दिव्या । गृहीत्वैनां स्वकोश-
 वत् ॥ मिथुमौवीरदेशस्थं । गह्वैर्वीतजयं पुरं ॥ ७३ ॥ स्थित्वा त्वं श्रीपथे तव । कुर्वीथाश्चेति घो-
 षणां ॥ गृह्यतां गृह्यतां देवा—धिदेवप्रतिमां जनाः ॥ ७४ ॥ ततस्तस्मिन् गते देवे । स वणिक्
 तत्प्रज्ञावनः ॥ सुखं तत्पुरुषमासाद्य । तथैव विदधेऽखिलं ॥ ७५ ॥ तत्र तां घोषणां श्रुत्वा । नृपः
 स्वयमुदायनः ॥ तपस्विभक्तः संप्राप्तो । विप्राद्या अपि नृशिः ॥ ७६ ॥ स्मारंस्मारं स्मरद्वेषि—प-
 द्मयोनिजनार्दनान् ॥ तीव्रधौरः कुडैरस्ते । विजिदुस्तं समुद्रकं ॥ ७७ ॥ कडोरा अथज्ज्यंत । स्वा-
 ग् न तस्मिन्नश्मनीव ते ॥ न चासौ विजिदे किंचि—त्कचिद्वज्रमिव स्वयं ॥ ७८ ॥ गर्जतस्तत्र ये
 प्राप्ताः । सप्रज्जवा द्विजादयः ॥ प्रदोषा इव तेऽद्भुतान् । गवलश्यामलाननाः ॥ ७९ ॥ नृपे तथैव

तत्त्वस्थे । जाते च दिनयौवने ॥ दिहकुश्वि तच्चित्रं । व्योममध्यं श्रितो रविः ॥ ८० ॥ विज्ञाय
राज्ञो वेलाति—क्रमं युक्तौ प्रभावनी ॥ तदाह्वनाय दासीं स्वा—मादिदेश प्रियंवदां ॥ ८१ ॥ त-
त्कौतुकनिरीक्षार्थं । राज्ञाज्ञप्ता तथा द्रुतं ॥ प्रभावत्यपि तत्रागा—त्सर्वमूचे प्रियश्च तत् ॥ ८२ ॥
तत् श्रुत्वा सावदेहेवा—धिदेवा नेश्वरादयः ॥ किंत्वहं देवदेवैर्द्रु—वृंदबंधपदत्वतः ॥ ८३ ॥ तद-
वश्यं ऋषित्रीह । प्रतिमार्चोचिताह्वती ॥ अत एव व्यनक्त्येषा । न स्वमीशादिसंस्मृतेः ॥ ८४ ॥
तदहं व्यंजयिष्यामि । मूर्तिं जैनीमिति ध्रुवं ॥ उक्तवार्चयत्समुद्रं सा । चंदनोरुसुमादिभिः ॥ ८५ ॥
उच्चैरूचे च देवेषु । त्वं मुख्योऽसि जगत्पते ॥ ग्रहेषु पद्मिनीनाथा—दपरः प्रवरः किमु ॥ ८६ ॥
यद्यहं तव धर्मेऽस्मि । सुखसेवानुरागिणी ॥ तदा प्रसद्य मे देहि । निधिवन्निजदर्शनं ॥ ८७ ॥
एवं तद्गदितैर्वीक्ष्यै—र्ज्ञानवीर्यैः करैश्चि ॥ भवतिस्म समुद्रोऽसौ । व्याकोशः पद्मकोशवत् ॥ ८८ ॥
अभ्यानमाव्ययुग्दीपा—लंकारा तव सार्हती ॥ प्रतिमा प्रकटा जज्ञे । लक्ष्मीः क्षीरोदधौ यथा ॥
॥ ८९ ॥ तदाह्वतमतस्यासी—त्प्रभावत्या प्रभावना ॥ यथा कुमुदखंडस्य । कौमुद्यातिप्रफुल्लता ॥
॥ ९० ॥ तादृक्प्रभावसौख्यं । दृष्ट्वा जैनमतांबुजे ॥ उदायनः क्षितिपति—स्त्वरज्यद् द्विरेफवत्

॥ ९१ ॥ नं पोतत्राणिजं सम्य—यसक्त्यात्मबंधुवत् ॥ उत्सवेन गृहेऽनैषी—त्यनिमां तां प्रभाव
ती ॥ ९२ ॥ मन्याना हृदि तां साक्षा—त्परमात्ममयीमिव ॥ अंतरंतःपुरं न्यस्य । पूजयामास सा-
दात् ॥ ९३ ॥

तस्याः पुरः स्वरग्राम—मूर्धनाद्यतिबंधुरं ॥ उपवीणयति प्रीत्या । स्वयं पत्याबुदायने ॥ ९४ ॥
श्रीर्षादिभावसुजग । सचतुःषट्द्विहस्तकं ॥ द्वात्रिंशदंगहारं च । शताष्टकरांचितं ॥ ९५ ॥ रसाद्य-
नुगुणं लास्य—तांभवान्यां द्विधा ततं ॥ देवीव विदधे नृत्य—मुद्यद्भक्तिः प्रभावती ॥ ९६ ॥ त्रि-
निर्विशेषकं ॥ एवं तत्प्रतिमापूजा—ध्यानवाद्यादिकर्मभिः ॥ पुण्यं कोशे न्यधाद्राज्ञी । विवेकस्य
हृदः फलं ॥ ९७ ॥ कदाचन प्रभावत्यां । नृत्यंत्यां प्रतिमाग्रतः ॥ गायन्बुदायनो मूढ । इव च-
स्खाल्य तादनः ॥ ९८ ॥ ततो जाते रसवेदे । प्रिया प्रेयांसमृचुषी ॥ निद्रालोखि केयं ते । स्वा-
मिन्ननवधानता ॥ ९९ ॥ स प्रोचेऽनवधानत्वं । न मे किंतु प्रिये तव ॥ नृत्यंत्या वर्षम निःशीर्षं ।
वीक्ष्य शून्यं श्याचवं ॥ १०० ॥ अतिस्पष्टमण्डितं त—न्मत्वा राज्ञी विशेषतः ॥ धर्मध्यानं व्यधात्त-
द्वि । शोकापनुदमादिमं ॥ १ ॥ पूजाक्षणेऽन्यदा दास्या—नीतं धौतांशुकद्वयं ॥ दृष्टिभ्यां हरुणं

साथ । दृष्ट्वा चाचष्ट तामिति ॥ ६ ॥ रेरे दासि त्वमानेष्टा । मांजिष्टे वसने किमु ॥ सावोचद्वेवि पश्यैते । हिमांशुलुंतिनिर्मले ॥ ३ ॥ ततस्ते विशदे वीह्य । पूर्वोपन्नेन तेन च ॥ दुर्निमित्तेन सा राज्ञी । मेनेऽव्यायुषमात्मनः ॥ ४ ॥ विषोन्नय्य श्वायुच्चै—विषयेभ्यो विरज्य च ॥ पार्थिवं प्रार्थ्याचक्रे । चार्त्रिार्थं पुनः पुनः ॥ ५ ॥ आगत्य समये स्वर्गा—धर्मं मां प्रतिबोधयेः ॥ इति वाग्बंधमातस्य । सोऽनुमेने व्रताय तां ॥ ६ ॥ ततः प्रजावती श्रित्वा । श्रामण्यं गुरुसन्निधौ ॥ तपोधनेन सौधर्मे । देवभूयमुपार्जयत् ॥ ७ ॥ प्रतिमां तां च शुद्धांतः—स्थायिनीं राट् निदेशतः ॥ कुब्जिका देवदत्ताख्या । दासी नित्यमपूपुजत् ॥ ८ ॥

अथ प्रजावतीदेवो । विज्ञातप्राग्भवो दिवः ॥ एतं क्लेशेन सम्यक्सत्वे—ऽस्थापयत्तमुदायनं ॥ ९ ॥ अप्रारभ्य तद्दिनं विश्व—जनीने जिनशासने ॥ प्रौढेन श्वोहाम—प्रावनोऽजनि ऋमि-
श्रुक ॥ १० ॥ इतश्च कश्चिद्गंधार—नामा गंधारदेशतः ॥ श्राद्धः शाश्वतचैत्याढ्यं । वैताढ्याख्या-
द्विमय्यगात् ॥ ११ ॥ तन्मूले स स्थितो गंतु—मुपरिष्ठादशक्नुवन् ॥ अप्रारोधोपवासैस्तां । धनैः शा-
सनदेवतां ॥ १२ ॥ पुरथित्वेप्सितं तस्य । दत्त्वा चाष्टोत्तरं शतं ॥ गुहिका कामदा देवी । तं तत्रै-

वामुच्युनः ॥ १३ ॥ देवाधिदेवमूर्तिं तां । नंतु वीतत्रयस्थितां ॥ आत्मा तां गुलिकां न्यास्य—
 द्वांधारः स्वमुखांबुज ॥ १४ ॥ तदेव तत्प्रज्ञावेण । स वीतत्रयमभ्यगात् ॥ कुब्जाद्वारेण तां मूर्तिं ।
 नमश्चक्रे च चाक्षितः ॥ १५ ॥ अन्येद्युः कष्टितो गात्रे । गांधारस्तं च कुब्जिका ॥ सार्धमिफातिवा-
 रसब्द्या—दक्षिकित्सत्स्वव्रातृवत् ॥ १६ ॥ स ज्ञात्वा मृत्युमासन्नं । प्रज्ञावोक्तिपुरस्सरं ॥ वितीर्य गु-
 लिकाः कुब्जा—करे वृत्तमशिश्रियत् ॥ १७ ॥ कुब्जिकाय कुरूपा सा । आत्मा स्वीयकुरूपतां ॥
 वैकंकगुलिकाधोपा—देवीवाजनि दिव्यरुक् ॥ १८ ॥ तथा गुलिकया काये । सुवर्णाद्या वद्भूय यत्
 ॥ सुवर्णगुलिकेयुक्ता । ततः सा सकलैर्जनैः ॥ १९ ॥ योग्यप्रियतमानाया—दूषं मम वृष्टेति सा
 ॥ अपरां गुलिकां न्यस्य । मुखे चेति वदत्यदः ॥ २० ॥ अयं नृपः पितृप्रायः । परे त्वस्य पदात-
 यः ॥ तद्भुयान्मे प्रियश्चम—प्रद्योतो मालवेधरः ॥ २१ ॥ इदं तच्चित्तितं कर्तुं । तदा शासनदेव-
 ता ॥ पुरस्तान्मालवेधशस्य । तद्रूपं सुष्टु तुष्टुवे ॥ २२ ॥ तदर्थनार्थं सद्योऽपि । प्रद्योतो दूतमा-
 दिशत ॥ सापि प्रार्थयमानं तं । समानमिदमब्रवीत् ॥ २३ ॥ अष्टष्टपूर्वं तं नैवं । वृणोमीत्यानयात्र
 तं ॥ तत्तच्छक्तं स्वनायाय । दूतोऽपि प्रत्यपीपदत् ॥ २४ ॥ नाम्ना गत्यापि चारुह्या—निलवेगं नि-

जं गजं ॥ प्रद्योतस्तत्र निश्वागा—दहो मदनशासनं ॥ २५ ॥ द्वयोरपि मिथः प्रेम्णि । प्रवृत्ते रू-
 पवीक्षणात् ॥ स तामूचे चकोराक्षि ! समेहि नगरं मम ॥ २६ ॥ सात्रवीत्प्रतिमा जैनी । जीवातु-
 र्मेम विद्यते ॥ तां विनाहं न जीवामि । क्षणं यामि च न क्वचित् ॥ २७ ॥ तदेतस्याः प्रतिबुद्धं ।
 त्वं विधाप्य समानय ॥ यथा तामत्र विन्यस्य । लात्वा चैनामुपैग्यहं ॥ २८ ॥ दृष्ट्वा तत्प्रतिमारूपं
 । स्थित्वा तां रजनीं च सः ॥ प्रार्थयामुक्तायिनीं । सिंहवन्मालवाधिपः ॥ २९ ॥ सच्चंदनेन नि-
 र्माप्य । प्रतिमां तादृशीं नवां ॥ स प्रतिष्ठापयामास । कपिलेन महर्षिणा ॥ ३० ॥ अलंकृतार्चितां
 कृत्वा । करे तां प्रतिमां नृपः ॥ आरुह्यानिखवेगेन । पुनर्वीतत्रयं ययौ ॥ ३१ ॥ व्यश्राणयच्च दा-
 स्यै तां । साध्यादाय पुरातनां ॥ प्रतिमां तत्र मुक्त्वा च । नवां प्राप नृपांतिकं ॥ ३२ ॥

ततस्तत्साहितां कुब्जा—मारोप्य नृपतिर्द्विपे ॥ वेगेनातिसमीरेण । प्रपेदे निजमास्पदं ॥ ३३ ॥
 अथ तौ विषयासक्तौ । तामर्चार्थं वितेरतुः ॥ भायलस्वामिवणिजे । विदिशानगरीजुषे ॥ ३४ ॥
 वणिजस्तस्य सदन—स्थायिनी प्रतिमा च सा ॥ ऋषिकालात्यये मिथ्या—दृग्निर्गुप्तार्चयिष्यते ॥
 ॥ ३५ ॥ बहिः प्रतिकृतिस्तस्याः । स्थापयित्वा च तैर्जने ॥ जालयस्वामिसंज्ञोऽय—मादित्य इति

वञ्चयेते ॥ ३६ ॥ लोकोऽप्यहो तदुक्तं त—स्तत्प्रमित्यवधारयन् ॥ तामर्चयिष्यति कस्को । धूर्तदंनो
 न जुंघते ॥ ३७ ॥ अथ वीतत्रयस्वामी । कृतस्नानादिकक्रियः ॥ देवनायतनं प्रातर्-र्यग्यौ पूजाचि-
 क्रीः स्वयं ॥ ३८ ॥ दृष्ट्वाप्रे प्रतिमां म्लान—माढ्यां स ध्यातवान् हृदि ॥ नेयं देवमयी सैव । का-
 व्यपूर्वेति मे मनिः ॥ ३९ ॥ प्रतिक्षणं नवानीव । यत्तत्पुष्पाणि कर्हिचित् ॥ न म्लायंतिस्र दा-
 मी च । साव नास्ति तदर्चिका ॥ ४० ॥ श्रुतं चाव निषादित्यो । निर्मदा दंतिनोऽरावन् ॥ आ-
 गादनिलवेगोऽत्र । तन्नूनं गंधसिंधुरः ॥ ४१ ॥ जानेऽत्रानिलवेगस्थो । मालवेभ्योऽभ्युपेत्य सः ॥
 गृहादप्यहरद्वित्रौ । प्रतिमां कुञ्जिकामपि ॥ ४२ ॥ ततः स कोपदुःप्रेक्ष्यो । द्वादशाक्ष इव स्वयं ॥
 प्रतरस्थे सह सैन्येन । प्रद्योतत्रिजिघृक्षया ॥ ४३ ॥ विराटिनो नृपाः सैन्य—युतास्ते दश तं श्रि-
 ताः ॥ यथा श्रावापगापूर्णा । गंगावाहाः पयोनिधिं ॥ ४४ ॥ अथ तत्सैनिकाः प्राप्य । निर्जलां
 जंगलावनिं ॥ मृगा इवात्रमन् वारि—त्रांत्या मरुमरीचिकाः ॥ ४५ ॥ इतस्ततो ब्रमंतस्ते । तृद-
 शुष्यद्गलतालवः ॥ एकं विमुच्य नेवांजो । नान्यदंभो न्यजालयन् ॥ ४६ ॥ तदोदायननूपेन ।
 प्रभावत्समरः स्मृतः ॥ त्रिपुष्कराणि पानीयै—रेत्य स्वर्गादपूपुस्त ॥ ४७ ॥ पायंपायं पयःपूरं ।

पीयूषमिव सैनिकाः ॥ उज्जीवंतिस्म तत्कालं । कालेनाकलिता अपि ॥ ४८ ॥ जीविता जलपाने-
न । जीवनीयं तथामृतं ॥ नामद्वयं तदा तस्य । सार्धकं जानिरे जनाः ॥ ४९ ॥ अग्नीके सुस्थि-
ते जाते । ततः प्रस्थाय पार्थिवः ॥ प्रयाणैस्त्वस्या कृतै—जंगमोज्जयिनीं पुरीं ॥ ५० ॥

तत्र वीतन्नयेशस्य । प्रद्योतस्य च दूततः ॥ रथमारुह्य योधव्य-मित्यजायत संगरः ॥ ५१ ॥
सांश्रामिकं रथं श्रित्वा—श्रिमान इव मूर्तिमान् ॥ उदायनः कराकुट—चापस्तस्थौ रणस्थले ॥ ५२ ॥
रथाजयमथ ध्यात्वा । तं त्यक्तस्थसंगरः ॥ गंधस्तंबेरमारूढः । प्रद्योतोऽप्याययौ युधे ॥ ५३ ॥ वी-
द्वय वीतन्नयस्वामी । तं तथा कुपितोऽवदत् ॥ रेरे त्वमीदृक्प्रौढोऽपि । किमर्द्धघ्नं संगरः ॥ ५४ ॥
रथमारुह्य योत्स्येऽह—मित्युदीर्य स्वयं पुरा ॥ इदानीमन्यथागहन्न । स्वजनेऽपि न लज्जासे ॥ ५५ ॥
जीवितार्थी ज्ञिया सार्धं । संधां यद्यप्यमुंचथाः ॥ तथापि मत्करोन्मुक्तै—न जीविष्यसि मार्गणैः ॥
॥ ५६ ॥ ततोऽतिप्रमयन् वेगा—कुंगकुञ्जवद्वथं ॥ उदायनोऽभ्यधाविष्ट । वधाय स्वविरोधिनः ॥
॥ ५७ ॥ यौगपदेन हंतुं तं । सस्थयस्थसारथिं ॥ प्रद्योतोऽपि निजं गंध—सिंधुरं क्रुद्धमैरयत् ॥
॥ ५८ ॥ रथस्य ब्रमतस्तस्य । ग्रहणार्थं यथा यथा ॥ बंभ्रमीतिस्म पृष्टस्थः । सरोषो वैस्वारणः ॥

॥ ६० ॥ तयातया तीव्रणमुलैः । पतन्निजिरुदायनः ॥ तस्य पादतलान्युच्चैर्विज्याथ व्याधवन्मुहुः
 ॥ ६१ ॥ तद्वायकदनैः पादैः—श्रुतुर्जिरपि स द्विपः ॥ ऊर्ध्वं स्यातुमनीशः स—नपतरंपुगवद्रणे
 ॥ ६२ ॥ पातयित्वा ततः कुंनि—कुंजान्नीतजयप्रभुः ॥ प्रद्योतं जगृहे वध्वा । मूर्ते जयमिवात्मनः
 ॥ ६३ ॥ दासीपतिरिति व्यक्तैर्वर्णैस्तस्यालकस्थले ॥ अंकं च रचयामास । स्त्रीयकीर्तिप्रशस्तिव-
 त् ॥ ६४ ॥ प्रद्योतनोक्त्या परिज्ञाय । प्रतिमां विदिशास्थितां ॥ तां पुरीं जग्मिवान् द्रुभृ—न्मालेवं-
 द्रगमन्विनः ॥ ६५ ॥ तेन तवार्चयित्वोच्चैः । प्रतिमां चालितापि सा ॥ न चञ्चाल निजस्थाना—
 दवल्लोपाचलस्थितिः ॥ ६६ ॥ विशेषात्पुनरत्यर्च्य । जगद्वैवमुदायनः ॥ प्रभो किं मेऽनवद्वाग्यं ।
 नंगुरं नैपि यदुग्रहं ॥ ६७ ॥ जगौ तन्मूर्त्यधिष्ठाता । मा शोचीस्त्वं पुरं तव ॥ नविष्यति स्थलं धू-
 ली—वृष्ट्या नैष्याम्यहं ततः ॥ ६८ ॥ तदादेशेन तेनासौ । नृपतिः स्वपुरंप्रति ॥ न्यवर्तिष्ट कर-
 म्रष्ट—नितामणिरिव व्यथी ॥ ६९ ॥ अमुष्य गहतो मार्गे । पुरस्फोर जलदागमः ॥ उज्जीवयन्
 जगद्धोकं । स्वोदयेन महानिव ॥ ७० ॥

पते घटीप्रहरमदस्वीटुचोरः । सर्वेऽपि यद्यपि समा ऋतवः स्फुरन्ति ॥ नृगांस्तथापि महिमास्य

घनागमस्य । येनोद्धसंत्यखिलाविष्टपजीवितानि ॥ ७१ ॥ सौदामिनीं मुहुर्दीप्रां । स्फारयन् शुशुभे
 धनः ॥ हंतुं स्ववैरिणं ग्रीष्मं । कृपाणिं नर्त्तयन्निव ॥ ७२ ॥ स्पर्धयेव तदा मेघ—माला निःपति-
 का अपि ॥ नीरैस्त्वैश्च सिषिचुः । क्षोणीपीठमुरोऽपि च ॥ ७३ ॥ ततो विश्वक्समालोक्य । पयःपू-
 रमयीं महीं ॥ स्कंधावारं निवेश्यास्था—न्तृपस्तत्रैव कुत्रचित् ॥ ७४ ॥ जलात् त्रातुं निजं सैन्यं ।
 दश तत्र नृपाः स्थिताः ॥ पुरं दशपुरं नाम्ना—ऽवत्तहिबिरं ततः ॥ ७५ ॥ प्रद्योतं प्रोजयामास ।
 स्वेन सार्धमुदायनः ॥ अहितेऽपि हि नौचित्यं । संतो मुंचंति जातुचित् ॥ ७६ ॥ प्रज्ञावतीदिवि
 षदा । ज्ञापितः पर्व वार्षिकं ॥ उदायनोऽतिश्रद्धाबु—रुपवासं वितेनिवान् ॥ ७७ ॥ तदा प्रद्योत-
 मप्रादी—त्सूपकृद्धोदयसेऽद्य किं ॥ तन्निशम्य जयाक्रांत—स्वांतः सोऽपि विमृष्टवान् ॥ ७८ ॥ अ-
 पृष्टपूर्वा यदयं । मामेतत्परिपृच्छति ॥ गिरनयोपह्लासिन्या । तन्नूनं नाद्य मे शिवं ॥ ७९ ॥ को
 हेतुरद्य प्रश्नेऽस्मिन् । पृष्टस्तेनापि सूयकृत् ॥ ऊर्चये पर्यषणापर्व—एषस्मिन्नाद्योऽस्युपोषितः ॥ ८० ॥
 नृपयोग्यां रसवतीं । त्वत्कृते कस्वाणि कां ॥ इति त्वां पृष्टवानेतत् । श्रुत्वा सोऽपि शब्दोऽवदत् ॥
 ॥ ८१ ॥ त्वयाहं साधु पर्वदं । ज्ञापितः पितरौ यतः ॥ आद्यौ ममापि तेनास्ता—मुपवासोऽद्य पु-

णमृत् ॥ ८२ ॥ मूपकृतदनापिष्ट । निजनायाय तत्क्षणं ॥ सोऽप्याख्यःधूर्तराजोऽयं । सम्यग्जाना-
ति मायिनां ॥ ८३ ॥ मायी वायममायी वा । नास्मिन् चंदिस्थिते मम ॥ पर्वेदं जायते धर्म्य—
मिति नं हृतवान्मृप ॥ ८४ ॥ क्षमयित्वा च तं सम्यक् । तल्ललाटांकुसुमे ॥ पट्टबंधनमाधत्त । वि-
वेकः कोऽप्यहो मनां ॥ ८५ ॥ तत्प्रभृत्यन्नवत्पट्ट—बंधो मौलौ महीभृतां ॥ तत्पूर्वं ते दधुस्तत्र ।
मंमनं मुकुटं पुनः ॥ ८६ ॥

याते यनक्तौ तस्मि—नैश्वर्यापिणपूर्वकं ॥ प्रैष्यःप्रद्योतमात्मीयं । स्थानं मानादुदायनः ॥ ८७ ॥
परं तैर्दशरामुलोकैः । सर्वैराद्यं च विष्णुभिः ॥ तथैव पप्रथे पृथ्वां । स्थानं दशपुराणि ॥ ८८ ॥
अथोदायननृजानि—महादुःखं दधौ हृदि ॥ देवाधिदेवप्रतिमां । विना लक्ष्मीमिवाधनः ॥ ८९ ॥
दधौ च हा ममाज्ञाय—मुदजुंभत कीदृशं ॥ येन वेदश्रमांस्तथापि । गतेयं कामधेनुवत् ॥ ९० ॥
नं तथा दुःखिनं प्रेक्ष्य । स्नेहादेय विविष्टपात ॥ स्वस्थयामासिवानेवं । प्रज्ञावत्यमरस्तदा ॥ ९१ ॥
नृप चेक्रियसे कस्माद् । वृथा तत्प्रतिमाकृते ॥ कल्पवल्लीव नाद्विष्टै—र्चाभिः सा लभ्यते यतः
॥ ९२ ॥ जीवंतस्वामिनो यास्ति । प्रतिमा त्वद्गृहे नवा ॥ सापि निस्सीममाहात्म्या—तीर्थप्राप्त्यैव

बुद्धयतां ॥ ७३ ॥ यत्प्रतिष्ठाविशेषेण । प्रतिमा स्यात्प्रज्ञावद्भूः ॥ प्रत्यक्षाच्च स्वयमिमां । केवली क-
 पिलो मुनिः ॥ ७४ ॥ तद्वदेवेयमप्यर्च्या । प्रतिमा भवतानिश्च ॥ चारित्रमपि वा ग्राह्य—मात्म-
 नीनं यथाक्षणे ॥ ७५ ॥ उदीर्येति गते तस्मिन् । देवे वीतजयप्रभुः ॥ तामध्याराधयामास । वा-
 सनावासिताशयः ॥ ७६ ॥ पुण्यलक्ष्मीलताकंदं । स ध्यानमिदमादधे ॥ स्तुत्यास्ते विषया यस्मिन्
 । श्रीवीरस्तिष्ठति स्वयं ॥ ७७ ॥ विविक्तास्ते नमस्यंति । ये तं तीर्थमिवान्वहं ॥ कृतार्था ते नृपा-
 स्तस्मा—द्ये श्रयंति व्रतश्रियं ॥ ७८ ॥ पृथिवीं पावयन् पादै—र्भगवान् ज्ञानुमानिव ॥ यद्यत्रैति
 तदा ध्वस्त—तमाः साधुपथं श्रये ॥ ७९ ॥ इमं तदाशयं मत्वा । तत्प्रवाजनकाम्यया ॥ चंपानग-
 र्याः प्रस्थाय । प्रमुरागाच्च तत्पुरं ॥ १०० ॥ उदायनो मुदा गत्वा । नत्वा जिनपदपंकजे ॥ कर्णे-
 हृत्य पर्णवेव—मुपदेशमयं रसं ॥ १ ॥ गयायं क्षेत्रज्ञः पश्चितपथं बाह्मनसयो—श्रिदानंदं विंद-
 त्यनुपमसुखश्लेषसुभ्रगं ॥ विरक्ते रक्तां तामञ्जिलषसि चेन्मुक्तिरमणीं । तदा त्वं तद्दृढीमिव कुरु
 करे सर्वविरतिं ॥ २ ॥ संति दानादयो धर्माः । परं जोगादिहेतवः ॥ मुक्तिदाने त्वलंभुषणु—र्व-
 तश्रीरेव केवलं ॥ ३ ॥

ततः सश्रुतचारित्रि—कल्पदुमफले नृपः ॥ तस्मिन्नयुसुक्को जने । बुदुह्रुस्त्रि योजने ॥ ४ ॥
 दानुं न युक्तं पुत्रस्य । राज्यं तत्पापजारतः ॥ यदयं जवपायोद्यौ । पोतवन्मंहु मंध्यति ॥ ५ ॥
 राज्यं दत्त्वा मयायं चे—द्विष्यते नरकावनौ ॥ तदा ब्रह्मकत्वं मे । पितुः स्यात्कीदृशं सुते ॥ ६ ॥
 इति ध्यात्वा निजे राज्ये । यामेयं न्यस्य केशिनं ॥ दत्त्वा च शासनेऽनव्यान् । ग्रामांस्तत्प्रतिमार्च-
 ने ॥ ७ ॥ उदायनः सपुत्रोऽपि । नृपकेशिकृतोत्सवः ॥ अस्मत्तो व्रतमाददे । वीजं मोक्षतरोरिव
 ॥ ८ ॥ चतुर्भिः कलापकं ॥ पृष्टमुख्यैस्तपःकष्टै—व्रताद्वादपि स व्रती ॥ लघ्नः शोपयितुं कर्म—पं-
 कं रविस्त्रिंशुनिः ॥ ९ ॥ मोज्यमीदृक्चरित्रश्री—शुभ्रपात्रमुदायनः ॥ राजर्षिश्चरमोऽस्मान्निः । श्री-
 श्रेणिकमुनौन्यत ॥ १० ॥ श्रुत्वेति हृष्टः प्रहृष्टः । पुनः श्रेणिकनंदनः ॥ राजर्षेयस्य किं जावि । पुं-
 रस्माद्गवन् वद ॥ ११ ॥ जिनेद्रस्तं जगौ तस्य । मुनेः पालयतो व्रतं ॥ जविता व्याधितस्येव ।
 व्याधिः कदशैर्नर्महान् ॥ १२ ॥ स्वदेहेऽपि निरीहत्वा—त्रिकित्सितमनिहृतः ॥ तस्यग्रे वक्ष्यते वै-
 श्वे—र्क्षि चंद्रव्य गदापहं ॥ १३ ॥ अतिव्याधिदंतं वीक्ष्य । निजकायमुदायनः ॥ गंता गोशरपदं
 कांदन । दधि प्रासुकमात्मनः ॥ १४ ॥ ततोऽपि विहस्य याता । स वीनप्रयपत्तनं ॥ ज्ञात्वा नदा-

गमं केशी । वह्यते च कुमंविजिः ॥ १५ ॥ एष त्वन्मातुलोऽत्राजा—न्मूनं राज्यजिघृक्षया ॥ दु-
 श्वरेण व्रतेनाति—निर्विघ्नो यदसौ हृदि ॥ १६ ॥ पुरायं व्रतमादत्त । वैराग्यादृतचित्तनः ॥ ततोऽ-
 धुना परिभ्रष्टः । क्लीबवत्सुखमिच्छति ॥ १७ ॥ वदिष्यति ततः केशी । संप्रत्येवैष किं न हि ॥ रा-
 ज्यं न्यासवदादत्ते । को लोभो मेऽन्यवस्तुनि ॥ १८ ॥ मंत्रिणस्ते भ्रणिष्यन्ति । पशवस्त्विति मा-
 न्यथाः ॥ राज्यमेतत्तैवास्ति । दत्तं तद्भाग्यसंपदा ॥ १९ ॥ क्रियंते यत्कृते ऋपे—रक्षात्राणि घना-
 न्यपि ॥ तद्वाज्यं निजहस्तस्थं । कः कर्करमिवोष्मति ॥ २० ॥

विदन् सत्यं तदुक्तं तत् । केशी प्रक्षति तर्ह्यहं ॥ किं कुर्वे तेऽपि वह्यन्ति । विषमस्मै वितारय
 ॥ २१ ॥ युक्तं दंदश्यते लोका—नकर्णः पन्नगः खड्गः ॥ कुतूहलं सकर्णोऽपि । खलः साधून् दु-
 नोत्पलं ॥ २२ ॥ खलात्किं कालकूटोऽभूत् । कालकूटात्खलोऽथवा ॥ परप्राणप्रहाणार्थं । यदिमौ
 समविक्रमौ ॥ २३ ॥ कथं खलः खलसमो । निःस्नेहो मलिनोऽपि च ॥ दुग्धं दद्याद्वादत्तः । प्र-
 थमस्त्वापदं परः ॥ २४ ॥ कयाचित्पशुपाल्याथ । विषसंपर्कितं दधि ॥ वितारयिष्यते तस्मै । राज्य-
 बुद्ध्येन केशिना ॥ २५ ॥ प्रभावतीसुरो हत्वा । तद्विषं वह्यते मुनिं ॥ सविषं दधि लब्ध्वा त्वं ।

मा मामीस्तदतः परं ॥ ३६ ॥ दक्षि त्यक्ते ततस्तस्य । व्याधिना व्याप्स्यते वपुः ॥ तलं लब्ध्वा
 प्रकुप्यंति । यद्वृत्तगदविद्विषः ॥ ३७ ॥ केशिना दापितं द्यूयो । विषं मा देवतापि न ॥ हर्त्री प्र
 मादनः मोऽथ । भोक्ष्यते सविषं दधि ॥ ३८ ॥ ततो विषोर्मिभिर्विष्वक् । सर्पद्विव्यस्रविग्रहः ॥
 धैर्यनोज्ञानं ज्ञात—प्रांनः स स्वीकस्थिति ॥ ३९ ॥ पालितानशनो मांसं । शमंबुद्धाननीरजाः
 ॥ लब्ध्वाते केवलं मोक्षं—लक्ष्मीमाप्स्यत्युदायनः ॥ ४० ॥ ज्ञात्वा प्रजावतीदेव—स्तद्वृत्तं कोषवि-
 हृतः ॥ स्थगयिष्यति धूलीनिः । सर्वं वीतजग्रं पुरं ॥ ४१ ॥ प्रतिमा सापि जीवंत—स्वामिनो धू-
 लिममलैः ॥ स्थगिता स्यास्यति क्षोणी—मध्ये निधिगनर्धिवत् ॥ ४२ ॥ एकं शय्यातरं कुंज—
 कां तस्य मुनेः सुरः ॥ नीत्वा वीतजग्रस्थाना—त्सिणपक्षीं महापुरुं ॥ ४३ ॥ तत्र सा नगरं न-
 व्यं । कुंजकारेतिसंज्ञितं ॥ कस्थित्यदह स्नेहो । निस्सीमो ह्युसदामपि ॥ ४४ ॥ युग्मं ॥ पुनर-
 त्यनयामात्यः । पृष्टवान् परमेश्वरं ॥ प्रतिमा सार्हती कर्हं । ज्ञाविनी प्रकटादिश ॥ ४५ ॥ वाण्या
 योजनसर्पिण्या । श्रोत्रे हेमातुरो जिनः ॥ अस्मन्निर्वाणतो वर्षे । परमुनिर्द्वादुसंमिते ॥ ४६ ॥ ला-
 मृज्वरसौराष्ट्र—सीमनि स्वर्गखंडवत् ॥ त्रविष्यति पुरं नव्यं । नाम्नाणहिलवाटकं ॥ ४७ ॥ युग्मं ॥

आसतामपरे लोकाः । पंजरस्थाः शुकादयः ॥ नमस्कारं पठिष्यंति । तस्मिन्नाहृतवेदमसु ॥ ३७ ॥

पूरयिष्यंति तत्राह—अतिमा रत्ननिर्मिताः ॥ शाश्वतप्रतिमालोक—प्रीतिं धार्मिकचेतसि ॥ ३९ ॥ आढ्या विदग्धा धर्मज्ञाः । पुरुषायुषजीविताः ॥ लोकास्तत्र निवस्यंति । सुखमाकालजा इव ॥ ४० ॥ प्रतिवेदम सपत्नीं स्वां । वीक्ष्य लक्ष्मीं विजृम्भिणीं ॥ असूययेव लोकेभ्यः—स्तेभ्यो यास्यति निःस्वता ॥ ४१ ॥ ततोऽस्मन्मुक्तितो वर्षे । नवषट्सस्रमृमिमे ॥ चौद्वयवंशसद्वन—मूलराजनृपान्वयी ॥ ४२ ॥ दयादाक्षिण्यनैपुण्य—शौडीर्यादिगुणैकभृः ॥ श्रीमान् कुमारपालाख्यो । प्रविता तत्र भूपतिः ॥ ४३ ॥ युग्मं ॥ स दानधर्मयुद्धैक—वीरज्ञाववितानकैः ॥ कर्णधर्मसुतश्वेतद्वयाननुकरिष्यति ॥ ४४ ॥ आस्वर्धुनीविंध्यशैल—पयोधिशकमंम्लं ॥ पूर्वाद्यासु चतुर्दिक् ॥ क्रमात्क्षोणीं स जेष्यति ॥ ४५ ॥ तयाणां पुरुषार्थानां । साधकत्वात्स ऋपतिः ॥ असुर्योऽपि वसुर्योऽपि । सुकृतं महुमंस्यते ॥ ४६ ॥ सोऽन्यदा वज्रशाखायां । चंचच्चंद्रकुलोद्भवं ॥ हेमचंद्राग्निधं सू-
रिं । दृष्ट्वा प्रीतिमुपैष्यति ॥ ४७ ॥ नमस्कृत्य च तं तस्य । वक्त्राद्वाग्देवतोदितं ॥ स श्रोष्यत्याह-
तं धर्मं । केकीव घनगर्जितं ॥ ४८ ॥ तत्वं ज्ञात्वा स चौद्वयः । श्रियो राशिमिवात्मनः ॥ सम्य-

त्वपूर्वकं श्राद्ध—धर्ममुरीकरिष्यति ॥ ४७ ॥ मद्यादिव्यसनध्वंसा—तन्निवेश्य दयां नृवि ॥ मु-
 क्त्वा च रुदनीवित्तं । विहारान् कारयिष्यति ॥ ४० ॥ एकदा वाच्यमानेऽस्म—अस्मि स्वगुरोर्मुखा-
 न् ॥ प्रतिमां धूलिगुप्तां तां । चौबुक्क्यो निशमिष्यति ॥ ४१ ॥ ततः स खानयित्वाप्तैः । स्थलं वीत-
 न्यस्य तत् ॥ आनाय्य च स्वगवने : चिरं तामर्चयिष्यति ॥ ४२ ॥ इति श्रीवीरचरिता—द्विनि-
 शम्य गुरुत्तमात् ॥ हर्षोदंचितरोमांच—श्रौबुक्क्यो हृद्यचिंतयत् ॥ ४३ ॥ अहमेवेह धन्योऽस्मि ।
 श्याध्यजनमाहमेव च ॥ अहमेवास्यगणानां । पुण्यानामेकमास्पदं ॥ ४४ ॥ अविष्यतोऽपि मे य-
 म्य । वृत्तमित्यनयाग्रतः ॥ सुरासुरनराध्यदं । श्रीवीरः स्वयमूचिवान् ॥ ४५ ॥ ततस्तत्प्रतिमाकृष्टवै ।
 विक्रमो नृभृता प्रभुः ॥ ध्यात्वावदत्कुरुद्धोगं । तस्माप्तिस्ते अविष्यति ॥ ४६ ॥ अपि रत्नाकरः शु-
 द्ये—तस्मीरोऽपि स्थिरो नवेत् ॥ ज्वलेदंजोऽपि नासत्या । विस्फुरेद्भगवद्भवी ॥ ४७ ॥ ईदृग्गुरु-
 गिरा नव्यैः । शकुनैरपैरपि ॥ धर्मात्मा वर्धितोऽसाहो । मेने तां हस्तवर्तिनीं ॥ ४८ ॥ दत्त्वा त-
 त्प्रतिमाकल्पं । भुभृता प्रहृिता जनाः ॥ ज्ञात्वा वीतजयस्थानं । जप्ताः खनितुमादरात् ॥ ४९ ॥
 परमार्हितनावेन । राज्ञः शासनदेवता ॥ विदधे तत्र सांनिध्यं । तस्यास्तदुचितं खलु ॥ ५० ॥ ख-

न्यमाने स्थले तव । धात्रीसूत्रामपुण्यतः ॥ प्रतिमा प्रकटा जज्ञे । स्थापितेव स्वयं पुरा ॥ ६१ ॥
 उदायनेन गृह्यते । प्रतिमार्चनहेतवे ॥ ग्रामाणां शासनमयं । पत्रं तदपि निर्गतं ॥ ६२ ॥ तद्वर्श-
 नात्प्रमुदिता । नृपायुक्ता यथाविधि ॥ तामर्चित्वा रथोत्संग—मुत्सवेनाधरोपयन् ॥ ६३ ॥ उदा-
 मसहजामोदा—द्वनाकृष्टशिलीमुखीं ॥ वीज्यमानां च पूर्णैर्दु—सुंदरैश्चामरोत्करैः ॥ ६४ ॥ पूज्य-
 मानां प्रतिग्रामं । भविकैः पुण्यलोलुपैः ॥ प्रतिमां तां समानिन्यु—जनास्ते पत्तनांतिकं ॥ ६५ ॥
 युग्मं ॥ ततो गुरुं पुरस्कृत्य । प्रमोदमिव देहिने ॥ तत्संमुखं ययौ नृपः । सर्वसंघसमन्वितः ॥ ६६ ॥
 प्रीतस्तद्वीक्षणात्साक्षात् । श्रीवीरप्रेक्षणादिव ॥ अयन्य कुसुमैर्हैमै—श्रैत्यवंदनमादधे ॥ ६७ ॥ र-
 थात्तां स्वयमुत्तार्य । करिंदमधिरोष्य च ॥ पुण्यलक्ष्मीमिवात्मीयां । मध्येसौधं समानयत् ॥ ६८ ॥
 अंतःक्रीमालयं चैतयं । विधाप्य स्फाटिकं ततं ॥ तव तां पूजयामास । विसंधं नृमिवासवः ॥ ६९ ॥
 तत्प्रभावेण तस्यर्द्धि—स्वर्धिष्ट दिने दिने ॥ चंद्रोदयेन वेलाम्बधे—वर्धते किं कुतूहलं ॥ ७० ॥
 प्रतिमां तां नमस्कर्तुं । पुंडरीकादि तीर्थवत् ॥ समापतन् परोलक्षा । दवीयांसोऽपि धार्मिकाः ॥ ७१ ॥
 तस्याः शासनपत्रं तद् । दृष्ट्वा गूर्जरनायकः ॥ उदायन इव ग्रामान् । वरान्न भोगकृते ददौ ॥ ७२ ॥

द्रुमगुस्मिणादिद—चस्मै धर्मात्मनेऽन्यदा ॥ शत्रुंजयादितीर्थानां । यात्राफलामिति स्फुटं ॥ ७३ ॥
 ध्याने पद्ममङ्गसंनवमयं प्रदीयतेऽन्निग्रहे । तद्वद्वोढमनेकसागरकृतं मार्गे समुद्ध्वयिते ॥ तीर्थस्या-
 श्रयणेऽन्युपैति सुगतिर्देवाननालोकने । श्रीसौख्यादि तदर्चने सुरपदं तत्तीव्रभावे शिवं ॥ ७४ ॥
 अग्रणीः शुनमृत्यानां । तीर्थयात्रैव निश्चितं ॥ दानादिधर्मः सर्वोऽपि । यस्मिन् साफल्यमश्नुते ॥ ७५ ॥
 किंच श्रेयस्कं द्रव्यं । प्रवेत्तीर्थनिवेशनात् ॥ किं माधुर्यकरं नीरं । न हीक्रुक्षेत्तवर्षणात् ॥ ७६ ॥
 एकाग्र्यपि नमस्तीर्थे । श्रेयः संचिनुते सुधीः ॥ यदि संघपती नृप । नमस्येत्तर्हि वच्मि किं ॥ ७७ ॥
 अत्र नृप प्रशस्यास्ते । जस्ताद्या महीधराः ॥ ससतीर्थी नमस्कृत्य । श्रीसंघपतयोऽन्नवन् ॥ ७८ ॥
 तत्रापि युज्यते राजन् । पथा तेन प्रवर्तितुं ॥ गजेऽश्रुणामध्वानं । कलनो ह्यधितिष्ठति ॥ ७९ ॥
 ततस्तदैव निर्णयि । शुभं लभं महीधवः ॥ देवालयस्य प्रस्थानं । महेन महता व्यधात् ॥ ८० ॥
 अमारिपटहोद्घोषः । कारागारविशोधनं ॥ सार्धमिकादिसत्कार—श्रैकाशनविनिर्मितिः ॥ ८१ ॥
 चैत्येषु विविधाः पूजा । वादित्रध्वनिसंयुताः ॥ स तु धार्मिककोटीरः । प्रतिघस्रमचीकस्त् ॥ ८२ ॥
 ॥ शुभं ॥

श्रीहेमसूत्रिप्रमुखाः । सूरयः श्रुतधुरयः ॥ मंविणो वाग्भटप्रष्टा । राणाः प्रह्लादनादयः ॥ ८३ ॥
 नृपनागसुतः श्रेष्ठी । निबिम्बस्फूर्तिराजदः ॥ वणिग् तामात्रिधो हेम—लङ्कानवतिनायकः ॥ ८४ ॥
 एते परेऽपि पुण्यश्री—हारिणो व्यवहारिणः ॥ यात्रार्थमुद्यता जाता । श्रेयोलङ्क्यत्रिलोषिणः ॥
 ॥ ८५ ॥ विन्निर्विशेषकं ॥ नृपाह्वानाच्चतुर्दिग्भ्य—स्तीर्थार्थं प्रस्थितैर्जनैः ॥ प्रथीयांसोऽपि पंथानो
 । जाताः पाणिंधमास्तदा ॥ ८६ ॥ सर्वस्मिन् मिलिते संवे । नृपो यावत्प्रतिष्ठते ॥ तावत्कातरिति-
 स्वांतै—श्रैरेत्यन्यवेद्यत ॥ ८७ ॥ देव माहलदेशैर्द्रः । कर्णः प्रौढबलार्णवः ॥ अत्रागमिष्यति
 द्वित्रै—दिनैर्विग्रहकाम्यया ॥ ८८ ॥ तदाकर्णनमात्रेण । गाले प्रस्वेदबिंदवः ॥ चिंतांनोघेश्विोद्-
 ऋता । भृशजः प्रोज्जजृंघिरे ॥ ८९ ॥ वाग्भटेन समं गत्वा । तदैव गुरवे रहः ॥ कर्णयोः क्रक-
 चान्नं त—द्विज्ञप्येति नृपोऽवदत् ॥ ९० ॥ यदि प्रस्थीयते तीर्थे । पश्चादेत्य तदा सिुः ॥ विलो-
 ष्यति मद्देशं । कासारमिव कासरः ॥ ९१ ॥ अथ तत्संमुखीभूय । विगृह्णे तर्हि विग्रहे ॥ द्वयोरति-
 बलत्वेन । कालो लगति पुष्कलः ॥ ९२ ॥ तावन्तं च कथं कालं । लोकोऽयं पारदेशिकः ॥ ति-
 दृत्यन्नेति विमृशन् । यादश्चिंताणैवेऽस्म्यहं ॥ ९३ ॥ धिग्धिग्मममधमाग्रण्यं । यस्य पुण्यमनोरथः ॥

स्मृदित्वा रथवद्विज—शैलेऽगज्यत तत्क्षणं ॥ ९४ ॥ वणिजोऽमी वरं संघ—पतयः स्युः मुखेन
 ये ॥ न त्वहं सांघपत्यासि—जाग्यहीनः सुपर्ववत् ॥ ९५ ॥ अहो ममोद्भवन्नेव । धर्मकर्मोक्तुरः क-
 थं ॥ दग्धो दावानलेनेव । देवेन हृतकेन हा ॥ ९६ ॥ ततो व्यात्वा नृपस्त्रांत—त्रिंतासंतापशां-
 तये ॥ मुद्रावृष्टिमिवोवाच । वाचं वाचंयमाग्रणीः ॥ ९७ ॥ मा विषीद नरेंद्र त्वं । सुरेंद्रेणैव यत्त्व-
 या ॥ श्रेयस्कृत्यं समारंजि । जज्यते तन्न कर्हिचित् ॥ ९८ ॥ स्वास्थ्यं द्वादशभिर्गोमै—भर्षीति
 गुरुणा स्वयं ॥ श्रीरितोऽपि रतिं चित्ते । नाप क्वापः सतापवत् ॥ ९९ ॥ किं प्रावीत्यामृशन् कामं
 । मांथे तिष्ठन् महीधवः ॥ प्रवृत्तोक्तक्षणेऽन्येत्य । व्यङ्ग्यत चरैरिति ॥ १०० ॥ पत्तनं प्रातरेवाहं ।
 रोत्स्ये निजवलैरिति ॥ स्वामिन् प्रवद्मिषुः कर्णो । निशि प्रातस्थि सत्वरं ॥ १ ॥ हस्तिपृष्ठमधिष्ठाय
 । स निशीथि समापतन् ॥ अपुण्येषेरिति श्रुत्वा । क्षणं निद्रामुपासदत् ॥ २ ॥ तस्याविद्राणनिद्रस्य ।
 कंदस्था स्वर्णशृंगला ॥ मार्गे न्यग्रोधशाखाये । विलम्बा पाशवत्कचित् ॥ ३ ॥ अधस्तात्प्रस्थिते ना-
 गे । तयोद्धुंवितविग्रहे ॥ गलरोधेन सद्योऽपि । शिरानंच पंचतां ॥ ४ ॥ तस्योर्ध्वदेहिकं कृत्यं ।
 सर्वं वीक्ष्य निजेक्षणैः ॥ देवस्य पुस्तो वक्तुं । वयमत्र समाययुः ॥ ५ ॥ दहा किमस्य संजात-

मिति शोकाकुलः क्षणं ॥ तदृचे गुरवे ऋप—स्तद्ज्ञानातिचमत्कृतः ॥ ६ ॥ ततो महोत्सवं तन्व-
न । यात्रार्थं प्रस्थितो नृपः ॥ स्वयं दारतचक्रीव । लोकोत्तरविभ्रंतिभृत ॥ ७ ॥ ऋषिष्टत्वेन संघो-
यं । मासदृषिष्ट वर्त्मनि ॥ इति चक्रे प्रयाणानि । पंचक्रोशानि मोऽन्वहं ॥ ८ ॥ पदार्यां निरुपा-
नदृभ्यां । दृष्ट्वा यातं निजं गुरुं ॥ नृपोऽपि महतीभक्ति—रनुपानपदोऽभवत् ॥ ९ ॥

ततोवदद्गुरुमार्गं । मुनीनां क्रम एषकः ॥ प्राणभृद्वक्षणाद्युक्त—स्तव तु वंदेशकारकः ॥ १० ॥
ततो व्यजिह्वपत्क्ष्मापो । दौःस्थ्ये प्राक्पाख्यस्यतः ॥ क्रमाभ्यां न कियद्भ्रातं । परं तत्क्षयार्थास्पदं ॥
॥ ११ ॥ अयं तु तीर्थहेतुत्वा—त्पादचारोऽतिसार्धकः ॥ येनानंता भवभ्रांति—र्ममापभ्रंशतेऽञ्जितः
॥ १२ ॥ एवं युक्त्या गुरोर्भक्त्या । वाहनग्राहणाग्रहं ॥ अग्निगृहीतराजर्षि—स्तथैव प्रास्थिताध्वनि
॥ १३ ॥ दृष्ट्वा राजगुरुं राज—राजं च पदचारिणं ॥ तयोर्भक्त्या तदन्येऽपि । पदभ्यां चेद्गुर्मुनोर्द्र-
वत् ॥ १४ ॥ चित्रमंगे लगतीभिः । संघप्रस्थानधूलिभिः ॥ यात्रिकाः कलयामासु—र्नैर्मल्यं धौत-
वस्त्रवत् ॥ १५ ॥ प्रतिस्थानं स्फुरच्चैत्य—परिपाठ्यर्चनादिभिः ॥ गृहस्थित इवाज्ञास्त । न कोऽपि
प्रस्थितिश्रमं ॥ १६ ॥ धंधकपुरमासाद्य । तद्वासिजनदर्शितां ॥ नृपोऽनमजुरोर्जन्म—ऋमिं तीर्थमि-

चोत्तमः ॥ १८ ॥ जोलिकायां स्थितो लिङ्गे । प्रतुरन्नेति द्रुपतिः ॥ चैत्यं विधाप्य तन्नाम्ना । तत्र
 श्रीवीरमासिमन् ॥ १९ ॥ ततः प्रस्थाप्य सर्वत्र । शासयन्नाहृतं मतं ॥ स प्राप बलजीडंगं । पुण्य-
 रंगनरंगितः ॥ २० ॥ तुंगौ तुल्यस्वरूपाद्री । विद्येते तस्य गोचरे ॥ गुरुस्तदन्तरे स्थित्वा । प्रातरा-
 वध्यकं व्यधात् ॥ २१ ॥ धर्मध्यानपरं तत्र । वीक्ष्य तं सूरिशेखरं ॥ महीशः श्रेयसीजक्ति—स्तद्धि-
 रित्यमूर्धनि ॥ २२ ॥ कारयित्वा विहारौ द्वौ । ताविवोच्चैः समुन्नतौ ॥ श्रीमन्नाभेयवामेय—प्रतिमे
 समनिष्ठपत् ॥ २३ ॥ युगमं ॥

ततोऽपि प्रस्थितो द्रुप—स्तीर्थदृष्ट्यौ ततोत्सवः ॥ सादान्मोद झ्वारुद—पुंनरीकगिरीश्वरं ॥
 ॥ २४ ॥ दृष्ट्वा तत्र निजामाल—कारितं चैत्यमुज्ज्वलं ॥ स मूर्तमिव तत्कीर्ति—स्तोमं मेने स्व-
 मानसे ॥ २५ ॥ रोमांचितः प्रमोदाद्धि—मग्नौ विकसितो हृदि ॥ राजर्षिगुरुणा सार्धं । ववंदे ना-
 गिनन्दनं ॥ २६ ॥ तीर्थं लोकोत्तरां प्रौढिं । जिनधर्मस्य वीक्ष्य सः ॥ मन्यतेस्स भृशं धन्य—मा-
 त्मानं तद्वामितः ॥ २७ ॥ अन्यर्च्य कुसुमैर्ह्रमं—मूर्तिरुदेवयमीश्वरं ॥ राट् चक्रे शक्रवच्चैत्य—प-
 रिपाटिमहामहं ॥ २८ ॥ या चतुर्वर्ततासूर्य—पश्याः क्षोणीशवद्वज्राः ॥ प्रतिचैत्यं प्रमंतिस्स । ता

अप्यर्चनकाम्यया ॥ २९ ॥ मधूकपुरवास्तव्यः । प्राग्वाटकुलमंमनं ॥ हंसमंवीशतनयो । मारुकुदि-
 सरोऽबुजं ॥ ३० ॥ जगडः सपादकोटि—मूलमाणिक्यदानतः ॥ आद्यां मालां ललौ तत्र । दुःप्रा-
 पेद्रूपदासये ॥ ३१ ॥ लहमीवंतः परेऽप्येवं । बद्धस्पर्धाः शुभ्रश्रियः ॥ स्वयंवरणमालाव—न्माला
 जगदुराग्रहात् ॥ ३२ ॥ सर्वस्वेनापि को मालां । न गृह्णीयाज्जिनौकसि ॥ इह लोकेऽपि यत्पुण्यैः
 । स्फुरेद्विद्रुपदं नृणां ॥ ३३ ॥ राश्यो नोपलदेव्याद्या । लीला नृपसुतापि च ॥ उद्यापनाद्यैः स-
 त्कृत्यैः । स्वश्रियं तीर्थगां व्यधुः ॥ ३४ ॥ दौमस्वर्णमणीहेम—हस्त्याद्यैर्याचकव्रजं ॥ जीवयंतं नृपं
 प्रेक्ष्य । विपश्चित्कश्चिदृचिवान् ॥ ३५ ॥

नष्टास्तेऽर्थिप्रियेव कल्पतरवो नायांति पार्श्वे नृणां । मानेनेव सुरा रुषेव न वशाः स्वर्णादि
 संसिद्धयः ॥ लोकः सैष कथं नविष्यति कलौ ध्यात्वेति वेधा ध्रुवं । तस्थाने विदधे प्रवंतमधुना
 चौलुक्यभ्रमीधव ॥ ३६ ॥ विहिताष्टादिकास्वर्ण—ध्वजारोपादिसत्क्रियः ॥ वंदित्वादीश्वरं भूपो । ज-
 गौद्वं कृतांजलिः ॥ ३७ ॥ स्वामिन् ये व्यगलन् घृत्वा—स्वदुपास्तिविनाकृताः ॥ संतापं कुर्वते ते
 मां । करुण्युतसुवर्णवत् ॥ ३८ ॥ विषात्ते श्व पीयूषं । गदात्ते श्व चौषधं ॥ प्रवार्त्तस्त्वामहं प्राप्य ।

प्रीतिं प्राप्तोऽस्मि संप्रति ॥ ३७ ॥ सार्वभौमोऽपि मादृशं । त्वद्दर्शनपराङ्मुखः ॥ त्वद्दर्शनपरः स्यां तु
 । त्वच्चैत्ये विद्वगोऽग्रहं ॥ ४० ॥ देवोऽर्हन् गुरुग्रणीर्व्रतभृतां धर्मः कृपां नो निधि—लोकाद्वयं कर-
 णी रमा परिणुनद्यापापपरीणना ॥ उच्चैः सज्जनसंगमो गुणरतिश्चाध्यात्मनिष्णातता । स्वाभिन्मे
 त्वदनुग्रहात्प्रतिपदं नृयासुरेतेऽनिशं ॥ ४१ ॥ इत्याद्यर्थयमानं तं । पार्थिवं प्रेक्ष्य देवतः ॥ नेदिष्ट-
 आरणाः कश्चि—दुचितं प्रोचिन्नानिति ॥ ४२ ॥ यो ददात्येकपुष्पेण । नरामरशिवश्रियं ॥ तस्य
 श्रीआदिदेवस्य । कटरे किंवदार्जिवं ॥ ४३ ॥ पुनः पुनः पठेत्युक्ते । श्लोकेऽस्मिन् पठिते सति ॥
 वाराभ्रव ददौ तस्मै । नवलदान्मुदा नृपः ॥ ४४ ॥ पंचशक्रस्तवैर्देवं । वंदित्वानंदमंदिरं ॥ हेमा-
 चार्योऽपि तीर्थेशं । प्रार्थयामासवानिति ॥ ४६ ॥ त्वमीशस्त्वं तातस्त्वमसि सदयस्त्वं हितकर—
 मयमर्च्यस्त्वं सेव्यस्त्वमखिलजगद्रक्षणचणः ॥ अतस्त्वत्प्रेष्योऽहं प्रवपरिभ्रवत्रस्तहृदयः । प्रपन्नस्त्वाम-
 स्मि त्वस्तिमव मां नाजितनय ॥ ४७ ॥ अवतीर्य ततस्तीर्थी—धर्मध्यानान्महीश्वरः ॥ कतिजिदि-
 वंसेः प्राप—छुजायंतगिरीश्वरं ॥ ४८ ॥ समारोहति सूरिदे । नरेंद्रे च समं तदा ॥ स चकंपे गि-
 र्खिंका—पयुत्पादितशैलवत् ॥ ४९ ॥ तत्कंपकारणं पृष्टः । सूरिाचष्ट तंप्रति ॥ देवास्मिन् विद्यते

मार्गे । शिला सिद्धशिलाह्वया ॥ ५० ॥ अथस्ताद्रुह्यतोः पुण्य—शाखिनोर्युगपद् द्वयोः ॥ निपति-
ष्यत्यसौ मूर्ध्नि । श्रुतिरित्यस्ति वृक्षशृङ्गः ॥ ५१ ॥ आवां वर्तावहे पुण्य—वर्तौ तद्रुह्यतोऽर्थः ॥ आव-
योरुपरि ह्येषा । कदाचन पतेह्विला ॥ ५२ ॥ तदारुह्य जवान् पूर्वं । तीर्थयात्रां व्यवस्यतु ॥ अहं
तु पश्चाद्वदिष्ये । सामुद्रविजयं जिनं ॥ ५३ ॥ नृपोऽवोचन्न मे युक्त—मेवं विनयलोपतः ॥ आ-
रोहतु प्रभुः पूर्वं । पश्चादेष्याम्यहं पुनः ॥ ५४ ॥ तथा कृत्वा स सूरीन्द्रो । गूर्जरेंद्रोऽपि संघयुक् ॥
क्रमात्प्रणोमन्तुर्देवं । सरापसारघस्मरं ॥ ५५ ॥

जिनस्य स्थावपूजांग—रागाद्यैरुत्त ऋरिञ्जिः ॥ संचिन्वतेस्स पुण्यानि । राजर्षिरपरेऽपि च ॥
॥ ५६ ॥ स एव जागडः प्राग्व—तादृग्माणिक्यमद्भुतं ॥ मालादाणे पुनर्दत्त्वा । जग्राहेन्द्रपदं सु-
धीः ॥ ५७ ॥ तीर्थोचितानि कृत्यानि । विरचय्याखिलान्यपि ॥ एवं विद्वत्पयामास । राजा राजीम-
तीप्रियं ॥ ५८ ॥ भुवं त्वत्त्वानवात्पाञ्चि—विंलीना मेऽधमंमली ॥ जातं त्वत्त्वानयोगेन । मन्मन-
स्त्वन्मयं प्रभो ॥ ५९ ॥ अथोपास्य चिरं स्तोत्रैः । कुसुमैरिव कोमलैः ॥ तीर्थनाथं ययाचैवं । हे-
माचार्योऽपि हर्षुलः ॥ ६० ॥ मया प्राप्तो न त्वं क्वचिदपि ज्ञेये प्राचि नियतं । अवब्रांतिर्नो चेत्क-

यमियतमंग्याविगहिता ॥ इदानीं प्राप्तोऽसि विभुवनविजो पुण्यवशत—स्ततो प्रेक्षया क्लेशं रचय
 मचिरं मे शिवमुखं ॥ ६३ ॥ ततो मत्वा दुरारोहं । गिरिं शृंखलपद्यथा ॥ सुराण्यदंडनाथेन । श्री-
 मालङ्गा निमौलिना ॥ ६४ ॥ राणश्रीघ्रांवदेवेन । जीर्णदुर्गदिगाश्रितां ॥ पद्यां सुखावहां नव्यां ।
 श्रीचौलुक्यो व्यदीधपत् ॥ ६५ ॥ ततः प्रयाणमासूत्र्य । धात्रीशो देवपत्तने ॥ चंद्रवैहासि-
 कश्रीकं । श्रीचंद्रप्रगमानमत् ॥ ६६ ॥ अत्रापि तादृग्माणिक्य—दानेन स हि जागडः ॥ प्रथमे-
 द्रोऽनवत्पुण्ये । कांदा हि महती सतां ॥ ६७ ॥ तस्य तेन चरित्रेण । सर्वलोकातिशायिना ॥ वि-
 स्मितात्मा स राजर्षिः । संवाध्यदं तमन्यधात् ॥ ६८ ॥ सपादकोटिमूल्यानि । दुरापाणि नृपैरपि ॥
 पत्नानि त्रीणि रत्नानि । कुतस्त्वमुपलब्धवान् ॥ ६९ ॥ लब्धवांश्चेत्कथं पुण्य—कर्मण्येवं वितीर्ण-
 वान् ॥ स्थाने स्थाने हि तडलं । तद्वहत्ते न कश्चन ॥ ७० ॥ जगौ स जागनो राजन् । मधुक-
 इति विश्रुतं ॥ पुरमत्रास्ति तत्रासन् । मत्पूर्वैऽतिनृपाः श्रिया ॥ ७१ ॥ मत्पूर्वजार्जितमनृ—देतन्मा-
 णिक्यपंचकं ॥ करांबुजे मम पितु—हंससंज्ञस्य मंत्रिणः ॥ ७२ ॥ तन्मन्थात् वयमेतेषु । त्रिषु स्था-
 नेषु मह्यता ॥ अवाकांदाद्वयीकर्तुं । करे धर्तुं च निर्यति ॥ ७३ ॥ परं चिकीर्षितोऽप्यासी—त्तस्य

यात्रोत्सवो न हि ॥ ततो मृयुक्षणे तातः । स मामूर्चैतिकस्थितं ॥ ७४ ॥ इमानि पंचरत्नानि ।
 स्वीक्रियंतां त्वयांगज ॥ शत्रुंजयादितीर्थेषु । देयं चैकैकमात्मना ॥ ७५ ॥ द्वे इमे च व्ययीकृत्य ।
 निर्वाह्यं स्वकुटुंबकं ॥ शत्रुत्त्वा तानि दत्वा च । मह्यं तातः परासिवान् ॥ ७६ ॥ युग्मं ॥ तदुक्तं
 तन्मया चक्रे—ऽधुना शेषं मणिद्वयं ॥ दृश्यतामिदमुत्कृष्टं—ज्जागमः स्वामिने ददौ ॥ ७७ ॥ मा-
 र्तेन्ममिव चंमार्चि—र्ममिति तत्करोदरे ॥ धृत्वा नृपोऽपि संघोऽपि । पश्यतःस्म पुनः पुनः ॥ ७८ ॥
 नाहं शस्यो महीशोऽपि । शस्योऽयं वणिगप्यद्वं ॥ यो माणिक्यमयीं पूजां । तनोति विजगज्जुरोः
 ॥ ७९ ॥ ध्यात्वेति दापयित्वा च । सार्धकोटीद्वयं धनं ॥ तस्मान्माणिक्ययुग्मं त—त्स नृमाणिक्य-
 मग्रहीत् ॥ ८० ॥ युग्मं ॥ तन्मध्यनायकीकृत्य । हारयुग्मं विधाप्य च ॥ स प्रैषीड्वैवते शत्रुं—जये-
 ऽपि च तदर्हतोः ॥ ८१ ॥ चौडुक्यः प्रस्थितस्तस्मा—त्प्राप पत्तनमुत्सवैः ॥ सत्कृत्य याविकान् स-
 र्वान् । विससर्ज च सादरं ॥ ८२ ॥

अथ जिज्ञासमानाय । चौडुक्यपृथिवीभृते ॥ स्वरूपं सत्यतत्वानां । हेमसूरिदोऽब्रुवत् ॥ ८३ ॥
 जैनेश्वरे मते जीवा । पुण्यं चाश्रवसंवरौ ॥ निर्जराबंधमोक्षाश्च । सप्ततत्वीति कीर्त्यते ॥ ८४ ॥ त-

व जीवा जिनैः प्रोक्ता । ज्ञानदर्शनलक्षणाः ॥ अनाद्यनन्ताः कर्तारो । प्रोक्तारः परिणामिनः ॥
 ॥ ७१ ॥ संसारी मुक्तचेदेन । ते जीवा द्विविधा मताः ॥ तेष्वदिमाः पुनर्हेधा । स्यावरत्नसन्नाव-
 तः ॥ ७२ ॥ एकादाः स्यावराः पृथ्वी—जलवह्न्यनिलजुमाः ॥ चत्वारः प्रथमे तेषां । सूक्ष्माः स्यु-
 र्वादरा अपि ॥ ७३ ॥ महीरुहास्तु प्रत्येक—साधारणतया द्विधा ॥ तेष्वद्या वादरा एव । पञ्चि-
 माः सूक्ष्मवादराः ॥ ७४ ॥ जग्राश्चतुर्विधा ब्रह्मि—चतुःपञ्चैन्द्रियत्वतः ॥ तत्र शंसललालोक—कृ-
 म्याद्या द्वौद्रिधा मताः ॥ ७५ ॥ लिङ्गापिपीलिकायुक्ता—मुख्यास्तु त्रीन्द्रियास्तथा ॥ द्विरेफमद्दि-
 कादंश—प्रमुखाश्चतुरिन्द्रियाः ॥ ७६ ॥ शेषास्तिर्यग्भैरविक—मानवत्रिदिवौकसः ॥ ज्ञेयाः पञ्चैन्द्रि-
 यास्तेऽपि । सङ्गसंज्ञितया द्विधा ॥ ७७ ॥ समनस्कतया शिक्तो—पदेशाद्यं विदंति ये ॥ ते सं-
 जिनो मता लोके । विपर्यस्ता व्यसंज्ञिनः ॥ ७८ ॥ व्यायुरुह्मवासपंचाक्ष—रुद्रासांगवलत्रयं ॥ प्रा-
 णा दैर्ग्यां संवधा—ज्जीवाः प्राणभृतः स्मृताः ॥ ७९ ॥ एकद्विविचतुरक्षाः । संज्ञिषु तेषु देहिषु
 ॥ तं स्युश्चतुःषट्मसाष्ट—नवदिव्यप्रमिताः क्रमात् ॥ ८० ॥ जीवाः पूर्वोदिता द्वेधा । पर्याप्तेतरन्नाव-
 तः ॥ प्राप्य पर्याप्तीः पर्याप्ता । जीवैर्तेतर्मुहूर्ततः ॥ ८१ ॥

सामस्येनोदितास्तास्तु । षट् जैनागमपारगैः ॥ आहारकायकरणो-ह्वासवाह्मानसाख्यया ॥ ९६ ॥ पर्याप्तिकर्मणा ताः स्युः—श्रतस्रः पंच षट् तथा ॥ एकाक्षाणां विकल्पानां । पंचाक्षाणा-
मपि क्रमात् ॥ ९७ ॥ व्यवहार्यव्यवहारि—तया जीवाः पुनर्द्विधा ॥ आद्याः सर्वेऽपि ते सूक्ष्मा ।
निगोदास्ते तथ्यांतिमाः ॥ ९८ ॥ भवस्था एव जीवाः स्युः—मुक्ताः कर्मपरिहृयात् ॥ कांतलोकांत-
विश्रांताः । सिद्धान्ततत्तुष्ट्याः ॥ ९९ ॥ चिदानंदमयं शश्व—द्यत्सुखं निर्वृतात्मनां ॥ वाग्मिनाम-
पि तन्न स्यात् । कदाचिद्वाक्यगोचरं ॥ १०० ॥ धर्मधर्मनक्षःकाल—पुद्गला एव कीर्तिताः ॥ अ-
जीवाः सह जीवेन । द्रव्याण्येते मतेऽर्हतः ॥ १ ॥ जीवानां पुद्गलानां च । स्वयं विष्वक्प्रसर्पतां ॥
सहायः कीर्तितो धर्मो । यथांभो जलचारिणां ॥ २ ॥ स्वेनैव जीवाजीवानां । तिष्ठतां स्थितिकार-
णं ॥ अधर्मोऽग्निमतो वृद्ध—ह्याया मार्गजुषां यथा ॥ ३ ॥ एकात्मप्रमितसंख्य—प्रदेशप्रचयात्म-
कौ ॥ धर्मधर्मविप्रव्याप्य । लोकाकाशं किल स्थितौ ॥ ४ ॥ अवकाशदमन्येषा—माकाशं स्व-
प्रतिष्ठितं ॥ लोकालोकौ स्थितं व्याप्य । प्रदेशानंत्ययोगतः ॥ ५ ॥ लोकाकाशस्थिताः काला—
एवः कालोऽग्निमः स्मृतः ॥ ज्योतिषे यः क्षणाद्यात्मः । स तु स्याद्वावहारिकः ॥ ६ ॥ नवज्ञूतन्न-

विष्यन्ता । ज्ञानानां या विनाव्यते ॥ सा कालक्रीमितेनैव । ज्ञेया सर्वज्ञापितात् ॥ ७ ॥ स्पर्श-
 समं धर्षणं—कलिताः पुद्गला मताः ॥ अथ द्वा अणवस्ते स्यु—र्षदाः स्कंधा इति श्रुते ॥ ८ ॥
 ते च ध्वानातपोद्योत—रूपाः सूक्ष्माश्च चादराः ॥ कर्मशब्दादिजनकाः । सुखदुःखादिहेतवः ॥ ९ ॥
 चित्तवाक्यकर्म स्या—दाश्रयः स शुभः पुनः ॥ निबंधनं शुभस्यासा—वशुजस्त्वितरस्य च ॥ १० ॥
 मद्भ्यानमंगनं चेतः । शुभं कर्म प्रसूयते ॥ दुर्ध्यानवासितं तत्तु । विपर्यस्तमसंशयं ॥ ११ ॥ मि-
 थ्योप्रिनश्रुतज्ञानां—चित्तं च वचनं प्रवेत् ॥ शुभार्जकं ततस्त्वन्य—दशुभार्जकमंगिनां ॥ १२ ॥
 गुप्तेन वपुषा देही । कर्म वधाति सत्तमं ॥ अगुप्तेन महारंश—कारिणा चेतस्पुनः ॥ १३ ॥ आ-
 श्रवस्य निरोधः स्यात् । मंवरः स तु सूरिभिः ॥ डव्यज्ञावविज्ञागेन । द्विविधः परिकीर्यते ॥ १४ ॥
 तत्रादिमो नवकर्म—पुद्गलादानवर्जनं ॥ द्वितीयकस्तु संसार—हेतुतत्तन्निवर्हणं ॥ १५ ॥ कर्मणां
 प्रागुपत्तानां । जरणं निर्जरा स्मृता ॥ सा सकामा यतीनां स्या—दकामान्यशरीरिणां ॥ १६ ॥
 आदानं कर्मयोग्यानां । पुद्गलानां यदंगिनः ॥ मिथ्यात्वादिसहायस्य । स बंधः पारतंत्र्यवत् ॥ १७ ॥
 प्रकृतिस्थित्यनुज्ञाव—प्रदेशैः स चतुर्विधः ॥ तत्र स्वप्नावः प्रकृति—ज्ञानावृत्त्यादिकर्मणां ॥ १८ ॥

जघन्योत्कर्षतः काल—नैयत्यं कर्मणां स्थितिः ॥ तेषां रसोऽनुभावः स्यात् । प्रदेशो दलसंहतिः ॥
 ॥ १९ ॥ मिथ्यात्वमविरतिश्च । कषाया योगसंयुताः ॥ एते प्रवृत्ति चत्वारः । कर्मणां बंधहेतवः ॥
 ॥ २० ॥ निःशेषकर्मनिर्माक्षे । मोक्षः प्रोचे जिनेश्वरैः ॥ स प्रवत्यात्मनां नूनं । केवलज्ञानशालिनां ॥ २१ ॥ अत्यंतदुःखनाशेन । यदस्मिन् शाश्वतं सुखं ॥ आत्मनां प्रवृत्तित्येष । मोक्षः सर्वप्रियंकरः ॥ २२ ॥ सप्त तत्त्वान्यमी राजन् । श्रुत्वा यः श्रद्धात्पलं ॥ सम्यग्दृष्टिः स भ्रुत्वांते । लभते तत्परं पदं ॥ २३ ॥

अथ तीर्थंकरादीनां । चरितं श्रोतुमिच्छता ॥ चौबुभयेनार्थयाचक्रे । हेमाचार्योऽतिगौरवात् ॥
 ॥ २४ ॥ ततो रसाढ्यं षट्त्रिंश—सहस्रमितिमागतं ॥ स्थविरावलीचरितांतं । दशपर्वीमनोरमं ॥
 ॥ २५ ॥ त्रिशष्टिशलाकामर्त्य—चरित्रं संस्कृतं हुतं ॥ द्राक्षाणिककवित्वेन । कृत्वा स तमशिश्रवत्
 ॥ २६ ॥ युग्मं ॥ अन्यानपि प्रभुर्योग—शास्त्रादीन् ज्ञानदीपकान् ॥ ग्रंथांस्तदर्थितश्चक्रे । वीतरा
 गस्तवानपि ॥ २७ ॥ योगशास्त्रं यतिश्राद्ध—जनाचारातिमैदुरं ॥ पठित्वा गुरुणा तेन । सम्यग्ख्या-
 ख्यापयन्नुपः ॥ २८ ॥ एवं सैद्धान्तिकं सारं । श्रुत्वाऽनः स प्रपन्नवान् ॥ बिरुदं चारुविचार—चतुर्मु-

स इति कितौ ॥ ३९ ॥ आददे नियमं ऋभू—तदा नृग्रिष्टाशक्तिः ॥ लेखनीया मया सर्वे । ग्रं-
 थाः स्वगुरुस्कर्तृकाः ॥ ३० ॥ तेषु लेखित्यमानेषु । लेखकैर्वहुजिः सदा ॥ तालपत्रच्युटिः कोशे । ले-
 खयथा समपद्यत ॥ ३१ ॥ लेखनाधिकृते नैत्य । ततो व्यङ्ग्यपि नृपतिः ॥ संप्रत्यज्ञावात्पत्राणां । ले-
 खनं स्वल्लिनं स्थितं ॥ ३२ ॥ तन्निगम्य नृपोऽध्यासी—नृवयंश्चविनिर्मितौ ॥ गुरोस्स्वल्लिना शक्ति
 —मम तद्धेखनेऽपि न ॥ ३३ ॥ इति लज्जाभृतो राजा । सायमद्व्यपरिहृदः ॥ जगाम वहिरारामं ।
 स्वश्रीद्विसितनन्दनं ॥ ३४ ॥ खरतालडुमांस्तस्मि—नृन्यव्यं धुसृणादिजिः ॥ स एवं कथयामास ।
 मंत्रसिद्ध इव स्वयं ॥ ३५ ॥ स्वात्मनीव मते जैने । यदि मे सादरं मनः ॥ ग्रयं व्रजत सर्वेऽपि ।
 श्रीनाम्नडुमतां तदा ॥ ३६ ॥ कथयित्वेति गांगेय—मयं त्रैवेयकं नृपः ॥ कस्याप्येकस्य तालस्य ।
 स्कंधदेशे न्यवीविशत् ॥ ३७ ॥ युग्मं ॥ तस्थौ च सौधमागत्य । धर्मध्यानपरो नृपः ॥ श्रीनाडडु-
 मतां तांश्च । निन्ये शासनदेवता ॥ ३८ ॥ प्रातरारामिकाः प्रेष्टय । श्रीतालांस्तान् महीरुहः ॥ गु-
 र्वनिकस्यमुर्वीन्द्र । तन्निवेद्य व्यवीवृधन् ॥ ३९ ॥ पास्तोषिकदानेन । स समानंद्य तानवक् ॥ प-
 वाणानीय दीयंतां । लेखकेभ्यो गृह्यथा ॥ ४० ॥

किमेतदिति पृष्ठः सन् । गुरवे गरु व्यजिज्ञपत् ॥ तं वृत्तांतं चमत्कार—कारकं सर्वपर्वदः ॥
 ॥ ४१ ॥ हेमाचार्यस्तदाकर्ण्य । कर्णयोरमृतोपमं ॥ नृपेण पारिषदेषु । सहारामं तमागमत् ॥ ४२ ॥
 कर्णजापं गते तस्मिन् । वृत्तांते जनताननात् ॥ मिथ्यात्विनोऽपि तत्वासा । द्विजाद्यास्तद्दिहृद्दया ॥
 ॥ ४३ ॥ आलोक्य खरतालेषु । श्रीतालत्वं तदातनं ॥ सूत्रिप्रभृतयः सर्वे । ते विसिस्त्रिगिरेतमां ॥
 ॥ ४४ ॥ अथ मिथ्यात्विनः सर्वान् । आवयन् शास्त्रस्वरः ॥ ङपश्लोकगितुं जैन—मतं प्रचुरिदं
 जगौ ॥ ४५ ॥ अस्त्येवातिशयो महान् भुवनविघ्नमस्य धर्मीतरा—द्यह्नक्त्यात्र युगेऽपि तालतखः
 श्रीतालतामागताः ॥ श्रीखंडस्य न सौरात्रं यदि ब्रवेदन्यद्भुतः पुष्कलं । तद्योगेन तदा कथं सुर-
 जितां दुर्गेधयः प्राप्नुयुः ॥ ४६ ॥ तदुद्धृतैः प्रभृतैस्ते—विशालैः कोमलैर्दलैः ॥ लिलिखुर्लेखकाप्र-
 ण्यो । ग्रंथान् प्रभुक्रुनान् सुखं ॥ ४७ ॥ राजर्षिरैकदाश्रौषी—हेशनायां गुरोरिति ॥ विवेकिनो न
 वर्षासु । निष्क्रम्यंते गृहाद्गृहिः ॥ ४८ ॥ वर्षर्तौ हि जलौघैः स्या—दिवा जीवाकुलाखिला ॥ त-
 न्न देही भ्रमन् हंति । तानुमत्तलुलायवत् ॥ ४९ ॥ मिथ्यात्विनोऽपि जल्पन्ति । जीवरक्षाकृते कृती
 ॥ काशमात्रीं ब्रमन् धात्रीं । वर्षास्वेकव संवसेत् ॥ ५० ॥ अत एव पुरा श्रीम—ज्ञेमिनाथोपदे-

शतः ॥ कृष्णो नियमयामास । वर्षासत्रे बहिर्ब्रमे ॥ ५१ ॥ चतुर्भिः कलापकं ॥ एतदाकर्ण्य चौदु-
 स्यो । विवेकी नियमं ललौ ॥ वर्षासु न मया चर्या । कार्या कुत्वाप्यतः परं ॥ ५२ ॥ दर्शनं सर्व-
 ज्ञेत्यानां । गुरोरपि च वंदनं ॥ मुक्त्वा पुरेऽपि न प्रायो । ब्रमिष्यामि घनागमे ॥ ५३ ॥ अंतर्वे-
 द्विरपि प्रौढ—पंकशंकापनूतये ॥ वंदनं तद्व्रतं नैव । राजकार्ये महत्यपि ॥ ५४ ॥ स तस्य नि-
 यमम्नाह—मृद्विष्यां पप्रथे ततः ॥ किं पुण्यकेतकस्य स्यात् । प्रब्रन्नं कीर्तिसौख्यं ॥ ५५ ॥ शु-
 त्वाग्निग्रन्थार्तो नां । विष्वक्चरचराननात् ॥ मत्वा च गूर्जरं देशं । स्वर्गदेशीयमृद्धिभिः ॥ ५६ ॥
 तं शक्तुं दुर्धरानीकः । शकेंद्रो गजनात्तदा ॥ प्रतिष्ठेतेस्म पृथिवीं । कृतांत इव कंपयन् ॥ ५७ ॥
 युग्मं ॥ दृष्ट्वा तदीयं प्रस्थान—मुत्तराशाचराश्रयः ॥ विजने गूर्जरैश्चाय । तदुक्त्वेति व्यजिज्ञपन्
 ॥ ५८ ॥ स्वामिन् परंतपं तस्य । प्रतापाहिमदीधितिं ॥ विषोढुमक्षमाः के नो । कौशिकंति मही-
 श्रयः ॥ ५९ ॥ आप्लावयन् सकटक्रान् । महतोऽपि महीभृतः ॥ तदीयः प्रससन् सैन्य—वार्धिः के-
 न निरोत्स्यते ॥ ६० ॥ आप्लां तत्सादिभिः सार्धं । स्पर्धायुद्धकथापि च ॥ तत्संमुखमपि दृष्टुं ।
 कोऽपि नो शक्यते षटः ॥ ६१ ॥

श्रुत्वैतां चरविज्ञप्तिं । चिंताक्रान्तो मनाग नृपः ॥ अमात्यसहितोऽप्येत्य । वसतिं गुरुमब्रवीत्
 ॥ ६२ ॥ चैरस्य प्रजो प्रोक्तं । तुरुष्काधिपतिः स्वयं ॥ प्रस्थाय गर्जनादत्रा — गह्वन्नस्ति महाबली
 ॥ ६३ ॥ सहिष्णुरपि तं प्रवक्तु — मसहिष्णुस्त्रिास्यहं ॥ वर्षारात्रौ गृहान्नैव । बहिर्यामीत्यग्निग्रहात्
 ॥ ६४ ॥ मयि सोऽत्र स्थिते सैन्यै — रुद्धेलांजो धिविप्रमैः ॥ एत ध्वंसेत चेद्देशं । तदाहं विदधा-
 मि किं ॥ ६५ ॥ एकतो नियमोज्यं मे । शिपुयाति चान्यतः ॥ इतस्तदी न्वितो व्याघ्र । इति
 सत्यमुपस्थितं ॥ ६६ ॥ व्याजहार गुरुधर्मं । निश्चङ्गास्ति मतिस्तव ॥ अतस्त्वद्विषयं नायं । प्रति-
 पंथी मधिष्यति ॥ ६७ ॥ त्वदाराधितसर्वज्ञ — धर्ममाहारम्यकुंजद्रुः ॥ अगाधमपि चिंताब्धिं । नि-
 पास्यति च निश्चितं ॥ ६८ ॥ इत्याश्वास्य नृपं सूरिः । पद्मासनमधिश्रितः ॥ परमं दैवतं किञ्चि —
 दंतर्ध्यतुं प्रचक्रमे ॥ ६९ ॥ अतित्रांते मुहूर्तेऽथ । समायातं नञ्जोऽध्वना ॥ पत्यंकमेकमद्राक्षी —
 द्विव्यक्षौमास्तृतं नृपः ॥ ७० ॥ अंबरैः सौ निराखंबो । विद्याधरविमानवत् ॥ कथमेतीति विस्मरः ।
 स तं मुहुर्नैकत ॥ ७१ ॥ गगनात्तावदुत्तीर्य । स पत्यंकः क्षणादपि ॥ गुरोः पुरः स्थितस्तस्थौ ।
 सुप्तैकपुरुषाश्रितः ॥ ७२ ॥ पत्यंकः कोऽयमवायं । कः पुमानेति वेह किं ॥ इतिप्रश्नपरं नृपं । च-

नापे गुरुपुंगवः ॥ ७३ ॥ तवोपर्यापनन् योऽस्ति । शक्राधीशो महावली ॥ पद्व्यंकशयितः सोऽयं ।
मयानीतोऽब्र मेन्यनः ॥ ७४ ॥ श्रुत्वा तत्संभ्रमाद्भूयो । यावत्तन्मुखमीक्षते ॥ तावत्सुप्तोद्धितः सोऽ-
पि । शक्राधीशो विमृष्टवान् ॥ ७५ ॥ क तत्स्थानं क तत्सैन्यं । काहं कथमिहागमं ॥ केऽमी मे
पुनः सर्वे : किमिदं स्वप्नसंनिभं ॥ ७६ ॥

अथ सूररज्जापिष्ट । चतुर्दिक्षु क्षिपन् दृशौ ॥ किं ध्यायसि शक्राधीश । शाखापनितकीरवत्
॥ ७७ ॥ एकान्तपत्रमैश्वर्यं । निजपुण्यादिह क्षितौ ॥ कुर्वतो यस्य साहाय्यं । कुर्वति त्विदं श अपि
॥ ७८ ॥ गृह्णन्वाद्यापि योऽयं । स्वकीयगिणुदपतीन् ॥ स्वशक्त्या यमवद्भवा । समानयति तत्क्ष-
णान् ॥ ७९ ॥ सोऽयं कुमारपालो राट् । शत्रुदर्परजोमरुत् ॥ त्वामत्रानाययद्भवा । श्रुत्वायातं स्व-
नीवृत्ति ॥ ८० ॥ शक्तिमेतादृशीमस्य । विमृश्य स्वहितेऽप्यया ॥ शरत्प्रेमनं शरणी—कुरुष्व नर-
नायकं ॥ ८१ ॥ पञ्चभिः कुलकं ॥ ततोऽद्भुतत्रयोद्विग—चिंतालज्जादिप्रावभृत् ॥ दर्पेण सह प-
द्व्यंकं । त्यक्तवान् गर्जनप्रभुः ॥ ८२ ॥ प्रद्योतनमिवाभ्यक्षं । हेमसूरिं प्रणम्य तं ॥ स चौडुभयं न-
मश्चक्रे । धिग्गुणां पारवश्यतां ॥ ८३ ॥ ऊचे तं हस्तावायोज्य । राजन् ज्ञातं मया न ते ॥ इह-

गदैवतसाहाय्य—मन्यराजकटुलेजं ॥ ८४ ॥ अतः परं मया चक्रे । यावज्जीवं त्वया सह ॥ सत्यमे-
 धा ध्रुवं संधि—स्त्रार्थे शपथो मम ॥ ८५ ॥ तमवोचत चौलुक्यो । मर्धौर्नीर्यं द्विषंतपं ॥ शृण्वन्न-
 पि किमिच्छेवं । त्वमागहन्नमृवद ॥ ८६ ॥ स स्माह नियमस्थस्त्वं । न पुराद्रहिरेष्यसि ॥ इति
 छलेन त्वदेशं । प्रकृतं प्रस्थितवानहं ॥ ८७ ॥ परं त्वं नृप्यसे राजन् । कथमीदृग्गुरौ सति ॥ मु-
 गेन्द्र हि समीपस्थे । श्वापदाः प्रचवंति न ॥ ८८ ॥ पूर्वं श्रुतोऽपि ते वीर । विक्रमो विस्मृतोऽल-
 वत् ॥ विस्मरिष्यत्यसौ जातु । न संप्रति पुनः पुनः ॥ ८९ ॥ तुभ्यं स्वस्त्यस्तु मां देव । प्रेषय
 स्वालयंप्रति ॥ आकुला हि नृविष्यति । दीनाः सैन्या ममान्यथा ॥ ९० ॥ राजर्षिस्तं पुनः प्रोचे
 । षण्मासीं स्वपुरे यदि ॥ अमारिं कारयेस्तर्हि । त्वां विमुचे न चान्यथा ॥ ९१ ॥ ममेदमेव सर्व-
 स्व—मेतदेव च वाञ्छितं ॥ यद्वलेन हलेनापि । प्राणत्राणं शरीरिणां ॥ ९२ ॥ ममाज्ञाकरणं स-
 म्य—स्मुकृतं तव चोर्जितं ॥ प्रणिता प्राणरक्षा च । किममानं शुभं न हि ॥ ९३ ॥ एतावत्त्वं प्र-
 पद्यस्व । गृहं गंतुं यदीप्ससि ॥ अन्यथा त्वमिह स्थाता । गुप्ताविव मदोकसि ॥ ९४ ॥
 इतो मे नान्यथा मुक्ति—रिति ध्यात्वा शक्यप्रभुः ॥ चौलुक्यवचनं मेने । बलिष्टे का विचा-

रणा ॥ ७५ ॥ ततः स्वसौधं नीत्वा तं । मरुत्य च सहस्रधा ॥ अतिष्ठत्त व्यहं भूपो । लोकज्ञा-
 पनकाग्रया ॥ ७६ ॥ जीवस्दाकृते शिदां । दत्वासांस्तत्समं निजान् ॥ प्रेषयित्वा शक्रेन्द्रं तं । स्व-
 स्थानं प्रापयन्नुपः ॥ ७७ ॥ तत्र गत्वा नृपास्ते । पणमासीं गजनांतरे ॥ शकाधीशनिदेशेन ।
 प्राणत्राणमकारयत् ॥ ७८ ॥ समर्थं प्राभृतं दुरि । हयाद्यं क्षिनिपोचितं ॥ विमृष्टा यवनेशेन । प-
 तनं ते प्रपेदिरे ॥ ७९ ॥ तत्प्राभृतं पुरो मुक्त्वा । तत्प्रधानाः स्वनायकं ॥ भृशमानंदयामासु—र-
 मारिकरणोत्तिभिः ॥ १०० ॥ अथ स्वयं स राजर्षि—रित्यग्निग्रहमादधे ॥ यादृशस्तादृशो वापि ।
 बंधो जैनमुनिर्मया ॥ १ ॥ अपरेद्युः ससैन्योऽपि । श्रीपथे संचरन्नुपः ॥ नागवल्लीदलव्यग्र—करं
 वंचदुपानहं ॥ २ ॥ पण्वस्त्रीस्कंधविन्यस्त—हस्तं मन्मथवित्रमैः ॥ दुश्चेष्टमानं विद्य—न्मुनिमेकं
 निरुद्धत ॥ ३ ॥ शुभं ॥ दृष्ट्वापि तं तथा भ्रष्टं । नृपः श्रेणिकदृषवत् ॥ कुञ्चिकुंगस्थलन्यस्त—म-
 स्तकः प्राणमन्मुदा ॥ ४ ॥ द्यूयो च न मुनेरस्य । मनागत्यस्ति दूषणं ॥ निर्माप्यते कुकर्मोच्चै—
 र्यद्वर्मज्ञोऽपि कर्मनिः ॥ ५ ॥ कर्हिचिज्जायते जीवो । वली कर्म च कर्हिचित् ॥ अत एवानयो-
 द्वेपः । शाश्वतोऽस्ति महान्मियः ॥ ६ ॥ कुसाधोरपि तस्याथ । सुसाधोस्त्रि चानतं ॥ नृपं दृष्ट्वा ज-

हासाथ । पृष्ठगो नरुमुलाधिपः ॥ ७ ॥ तद्वीक्ष्य वाग्ग्रयामात्यो । लज्जितो मनसि भृशं ॥ श्रीहेम-
चंडाचार्याय । तत्स्वरूपं न्यवेदयत ॥ ८ ॥ नमस्यार्हानमस्यार्ह—विचारज्ञापनाकृते ॥ उपादिश-
ततः सूरि—श्रौद्धुक्यपृथिवीब्रुजे ॥ ९ ॥ ज्ञानदर्शनसंपन्नो । निःकषायो जितेंद्रियः ॥ सामायिक-
परः साधु—वर्द्धनीयः सतां मतः ॥ १० ॥ एते पुनस्वंद्याः स्युः । पार्श्वस्थाश्चावषष्काः ॥ तथा कु-
शीलसंसक्त—यथाबुद्धाः श्रुतोदिताः ॥ ११ ॥ पार्श्वस्थः सर्वदेशाभ्यां । द्विविधस्तत्र सर्वतः ॥ सद्-
ज्ञानदर्शनादीनां । पार्श्वं तिष्ठन्निवेदितः ॥ १२ ॥ शय्यातराद्युपजीवी । पार्श्वस्थो देशतः स्मृतः ॥
द्विधा स्यादवषष्टोऽपि । सर्वदेशप्रभेदतः ॥ १३ ॥

तत्राद्यो बहुशय्यादि—ग्राही स्थापितचोऽपि ॥ परस्त्वावश्यकादीनां । न्यूनाधिकादिकारकः
॥ १४ ॥ कुशीलस्त्रिविधो ज्ञाने । दर्शने चरणेऽपि च ॥ तत्र ज्ञानकुशीलः स्या—दकास्त्रेऽध्यय-
नादिकृत ॥ १५ ॥ स दर्शनकुशीलः स्या—बुंकाद्यासेवनापरः ॥ व्रतकुशीलो निमित्त—व्रतिक-
र्मादियोजकः ॥ १६ ॥ पंचाश्रवपरः प्रौढ—गौरवत्रयगर्वितः ॥ योषिद्वेहादिसंक्लेशः । संसक्तः प्र-
णिगद्यते ॥ १७ ॥ उत्सूत्रमाचरन् लोके । दिशत्युत्सूत्रमेव यः ॥ यथाबुद्धः स विज्ञेयः । स्वबुद्ध-

विद्वितस्थितिः ॥ १८ ॥ अमीषां वंदनाद्याजन् । न कीर्तिर्नापि निर्जरा ॥ कायक्लेशस्तथा र्द्धम—
 बंधः प्रत्युत जायते ॥ १७ ॥ श्रुत्वा तक्षातवान् नृमान् । मम तन्मुनिवन्दनं ॥ नूनं न्यवेदयत्कोऽ-
 पि । व्याचष्टे यदिदं प्रभुः ॥ १० ॥ ततः स्मित्वा जगादासौ । सम्यगस्म्यद्य शिक्षितः ॥ अतः परं
 विद्यास्यामि । नृवदुक्तमिदं सदा ॥ ११ ॥ अथ नृपनमस्कारा—द्यतिपाशः स लज्जितः ॥ एवं
 भ्यातुं समारेणे । नव्यात्मकतया हृदि ॥ १२ ॥ धिग्मामधममूर्धन्यं । यो लब्ध्वाप्यतिदुर्लभं ॥ व-
 तर्चिनामणिं मोहा—त्यमादाब्धौ न्यमज्जयं ॥ १३ ॥ सतोऽपि मुनयो भोगान् । विमुच्य व्रतमाद-
 धुः ॥ अहं पुनर्व्रतस्थोऽपि । स्पृहयाम्यसतोऽपि तान् ॥ १४ ॥ स वरं शक्तिहीनत्वा—द्यो नांगी-
 कुरुते व्रतं ॥ तद्गृहीत्वाथ मुंचंस्तु । न स्तुतेर्गजनेन जनः ॥ १५ ॥ धन्योऽयं नृधवो येन । न-
 तोऽहमवकीर्ण्यपि ॥ अहं पुनरधन्यो यो । वंदये तादृशं नृपं ॥ १६ ॥ यः स्वयं स्वलिताचारः ।
 मदाचारान् प्रणामयेत् ॥ तस्य स्वात्मानचिह्नस्य । नरकेऽपि गतिर्न हि ॥ १७ ॥ ततः सर्वे परित्य-
 ज्य । तत्किञ्चिद्विदधेऽधुना ॥ येनाहं सोऽपि राजर्षि—नैव लज्जावहे क्वचित् ॥ १८ ॥ मस्यचिः कु-
 लकं ॥ अथ बंधनवस्यत्त्वा । धनाद्यं स महाशयः ॥ गुरोरालोचनापूर्वं । पुनर्व्रतमशिश्नियत ॥

॥ ३९ ॥ विनानशननारेण । पापतापमहापदः ॥ दूरं यास्यंति मे नेति । स तदैव तदाददे ॥
 ॥ ३० ॥ दुस्त्यजोऽपि महामोहः । सुत्यजस्त्यागतोऽनयोः ॥ इतीव साधुरत्यादी—डागद्वेषो शुभा
 द्विषौ ॥ ३१ ॥ प्रवदावाग्निदग्धस्य । शांतिर्जीवस्य जायते ॥ अग्नेनेति मुनिर्मत्वा । स पपौ सम-
 तामृतं ॥ ३२ ॥ तस्य प्रत्यहमन्येत्य । नानापाटकवासिनः ॥ चक्रिरे पत्तनजना । प्रावनाग्निः प्र-
 प्रावनाः ॥ ३३ ॥ तं निशम्यानशनिनं । राजर्षिरपि हर्षितः ॥ प्रप्रावनार्थं तत्रागा—पुण्यांशं को
 हि नेप्सति ॥ ३४ ॥ गुरुं नत्वा मुनीदं तं । यावन्नमति ऋपतिः ॥ नमस्कारान्निषेधैव । स ताव-
 त्तमप्रापत ॥ ३५ ॥ देव त्वं मे गुरुः साक्षा—दसि त्वां वंदये कथं ॥ यतोऽस्मि त्वन्नतेर्बुद्धो । व्र-
 तानशनप्रागहं ॥ ३६ ॥ तदा तादृगवस्थोऽपि । न वंदे यदि त्वया ॥ तदा शिवंकरे स्यातां । क
 व्रतानशने मम ॥ ३७ ॥ मज्जितो मे प्रवांभोधौ । नमस्कारस्तवाभवत् ॥ कशवलंबनकरो । महा-
 पोत इव स्वयं ॥ ३८ ॥ अस्मौ प्रवत्प्रसादो मे । सर्वोऽप्यस्ति पचेत्लिमः ॥ प्रप्रावनां वितन्वंति ।
 यदमी धार्मिका मुदा ॥ ३९ ॥ ज्ञात्वा राज्ञापि स प्रोचे । प्रवान् प्रव्याशयो भृशं ॥ अत एव न
 मस्कार—मावाद् डागप्यबुद्ध्यत ॥ ४० ॥ अप्रव्यास्तु स्वयं विश्व—विदापि प्रतिबोधिताः ॥ न क-

द्विचित्रबुद्ध्यंते । स्थूलोपलमया ह्य ॥ ४१ ॥ सुखासुखास्तिष्ठर्मा—धर्माप्तावपि देहिनां ॥ हेतु-
 र्देवैस्त्वर्कमैव । परं सान्निध्यमात्रकृत ॥ ४२ ॥ त्वमेवास्यधुना धन्यो । येनेदृग्दुःकरं कृतं ॥ प्राप्तं सु-
 खमपि त्यक्त्वा । कश्चरेद् दुश्चरं यतः ॥ ४३ ॥ पंकमग्नौ यथा दंती । कश्चिदेव समुद्भूतः ॥ मोहम-
 ग्नस्तथा देही । कोऽपि ब्रह्मन्तः खलु ॥ ४४ ॥ नृयास्त्वं सुकृते स्थेया—ननु नृयाः परं महः ॥ प्र-
 नृया चवनिर्वेदे । विनृयाः शिवशर्मणि ॥ ४५ ॥ इति स्तुत्वा बलान्नत्वा । तं मुनींढं महीपतिः ॥ क-
 चंके प्रतावनां पुण्य—काननामृतसाराणि ॥ ४६ ॥ शुभध्यानसमीरेण । विरजी नृतमानसः ॥ क-
 तिनिर्दिवैः स्वर्गं । श्रितः सोऽनशनी मुनिः ॥ ४७ ॥ शंखजयाद्युत्तमतीर्थयात्रा—सिद्धांतसारश्र-
 वणादिभूतैः ॥ एवं शुचश्रीसुजगंगविष्णुव । बलान् स चौलुक्मयनृपस्ततान ॥ ४८ ॥ इति श्रीकृ-
 ण्णर्षियश्रीजयसिंहसूरिविरचिते परमार्हतश्रीकुमारपालभूपालचरित्रे महाकाव्ये देवाधिदेवप्रतिमान-
 यनतीर्थयात्रादिवर्णनो नाम नवमः सर्गः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु ॥

॥ अथ दशमः सर्गः प्रारभ्यते ॥

नृपः कुमारपालोऽथ । प्रश्रयामास तं गुरो ॥ कोऽहं पूर्वजवेऽनृवं । ज्ञविता कश्च ज्ञाविनि ॥
॥ १ ॥ सिद्धराजः कुतो मह्यं । प्रसह्य दुह्यतिस्म च ॥ कस्मादुदयनामात्यो । यूयं च मयि वत्स
लाः ॥ २ ॥ न हि प्राग्जन्मसंबंधं । विना कस्यापि कुत्रचित् ॥ वैरं च सौहृदयं च । स्यान्नामात्यंति-
कं खलु ॥ ३ ॥ कथ्यतां नथ्यमेतन्मे । ज्ञात्वा ज्ञानेन केनचित् ॥ प्रष्टुं विना न कोऽप्यन्यः । सं-
देहं प्रंकुतुमीश्वरः ॥ ४ ॥ स व्याजहार मे ज्ञानं । यद्यपि नास्ति किंचन ॥ तद्यापि देव्याद्यादेशा-
—सर्वं ते कथयिष्यते ॥ ५ ॥ ततो विसृज्य प्रजानिं । गत्वा सिद्धपुरं च तत् ॥ सरस्वतीसरिती-
रं । पवित्रं सूरिगश्रयत् ॥ ६ ॥ तत्र मंत्रमयस्नान—पवित्रीकृतविग्रहः ॥ ध्यानोद्धारः स सस्मार ।
सूरिमंत्रं दिनवयं ॥ ७ ॥ ततस्तस्याद्यपीताधि—शुद्धी स्फूर्तिं शिवांगिनी ॥ देवी विष्टुवनस्वामि—
न्याविगसीत्तदग्रतः ॥ ८ ॥ ध्यातास्मि केन कार्येण । शंस सूर्यवतंस मे ॥ देव्यैवमुदितः कामं ।
मुदितः स जगाद तां ॥ ९ ॥ देवि दिव्येन नेत्रेण । सम्यग्विज्ञाय मां वद ॥ चौलुक्मयम्रपतेर्भूता-
नृ । ज्ञाविनोऽप्यखिलान् ब्रवान् ॥ १० ॥ हस्तस्थमुक्ताफलव—कलयंती किल्याखिलं ॥ सूरिप्रष्टं तदावेद्य

। सा देवी स्वं पदं ययौ ॥ ११ ॥ प्रातः स्वस्थानमागत्य । गुरुर्विहितपारणः ॥ वक्तुं प्रचक्रमे पूर्वे

कुमार

—अथवृत्तं नृपाग्रतः ॥ १२ ॥

चरित्रं

॥७३

देशे श्रीमेदपात्राख्ये । कचिदव्रकशे गिरौ ॥ परमारान्वयी जज्ञे । पक्षीशो जयताह्वयः ॥ १३ ॥
द्विपतां रणकंठुनि—चंडदोर्दंशालिनां ॥ दर्पज्वरं शमयितुं । यद्वुजो ब्रेषजायते ॥ १४ ॥ ब्रंजं
नंजं पराग्रामान् । स चक्रे वीरकुंजरः ॥ निजैर्मथ्यर्ममूर्जस्त्रि । किं शौर्येण हि दुष्करं ॥ १५ ॥ अ-
न्येच्युर्धनदत्ताख्यः । सार्धवाहो महार्थभृत् ॥ स्वपक्षींप्रति ह्यागच्छ—न्मार्गे तेन व्यलोभयत ॥ १६ ॥
तस्मिन्निपत्य सार्धेऽसौ । बुंटाकैः स्वगद्व्रजः ॥ जग्राह सकलं सार्धं—पतिस्तु कापि नेशिवान् ॥
॥ १७ ॥ ततः सर्वस्वनाशेन । प्रतीकाराग्निनापि च ॥ दंदह्यमानहृदयो । धनदत्तो विमृष्टवान् ॥ १८ ॥
वृत्तो मलिम्बुचैः ऋरैः । पिशाचैश्चि राक्षसः ॥ उन्मादिष्णुरयं लोका—नुपोदोद्भूयते कथं ॥ १९ ॥
प्रदानीं चेत्यतीकारं । न विधास्येऽस्य छुर्धियः ॥ पौनःपुण्येन मे सार्धं । गृहीष्यति तदैषकः ॥
॥ २० ॥ ततोऽन्यदपि कोशस्थं । व्ययीकृत्य स्वकांचनं ॥ एनमुन्मूलयिष्यामि । नृपसैन्येन कंदवत्
॥ २१ ॥ अथ प्राभृतमादाय । स महासार्थनायकः ॥ दृष्ट्वा च मालवाधीशं । तत्पराजगवमृचिवान् ॥

॥ ११ ॥ बजाषे मालवैर्द्वस्तं । त्वं निजाश्रयमाश्रय ॥ तं पद्धीतः समुन्मूढ्य । प्रहेष्यामि धनं तव
 ॥ १३ ॥ धनदत्तः पुनः प्रोचे । नार्थो मेऽर्थेन पार्थिव ॥ प्रतिज्ञातं मया किंतु । तदुन्मूलनमात्मना
 ॥ १४ ॥ तद्देहि निजसैन्यं मे । पूरयामि यद्येषितं ॥ वैरनिर्यातिनेनाशु । सुखं ज्वदनुग्रहात् ॥
 ॥ १५ ॥ तद्वाक्यमुरीकृत्य । प्रसन्नोऽवन्तिनायकः ॥ तस्य व्यश्राणयद् दंसं । सेनान्यं सैन्यसंगतं ॥
 ॥ १६ ॥ धनदत्तः पुरस्कृत्य । तत्सैन्यमुपगम्य च ॥ रुरोध परितः पद्धीं । वद्धीमिव मतंगजः ॥ १७ ॥
 दैत्यसैन्यमिवामृश्य । तत्सैन्यमतिदुर्धरं ॥ सांयुगीनोऽप्यदीनोऽपि । जयताकः पलायितः ॥ १८ ॥
 योधान् युद्धोद्धतान् हत्वा । पद्धीं प्रज्ज्वाल्य चाखिलां ॥ नश्यन्तीं पद्धीराटपत्नी—मंतर्वत्नीं दधार
 सः ॥ १९ ॥ स्वकरेणोदरं तस्या । दारयित्वा च दारुवत् ॥ बालमास्फालयामास । शिलायां नि-
 कृपाशयः ॥ २० ॥ ततः स्वाश्रयमादाय । सकलां सकलातरां ॥ धनदत्तः कृतार्थः स—नृपश्यन्मा-
 लवाधिपं ॥ २१ ॥ कुकृत्यमिव तत्कृत्यं । श्रुत्वातिकुपितः स राट ॥ विकटभृकुटीकोटि—स्पृष्टञ्जाल-
 स्तमालपत ॥ २२ ॥ त्वं वाणिज्योऽपि व्यापारे । कर्मणास्यजनंगमः ॥ निघृणो यत्स्वहस्तेन । स्त्रि-
 यं बालं च जघ्नवान् ॥ २३ ॥

अथैनत्कर्म निर्माति । चांडालोऽपि न कर्हिंचित् ॥ यत्त्वया निर्मितं रेरे । लोकद्वयविरोधकं
 ॥ ३४ ॥ अदृष्ट्यमुखस्तस्माद् । दूरीजव मदग्रतः ॥ पाप त्वद्दर्शनेनापि । लिप्येऽहं पातकैर्हहा ॥
 ॥ ३५ ॥ इच्छे निर्भर्त्स्य सर्वस्य । तस्योद्वाह्य च नृपतिः ॥ तं निर्वामितवांस्तीव्रं । पापं हि द्राक्-
 फलेग्रहि ॥ ३६ ॥ तेन नायनिकारेणा—तीव्रदूनः स सार्धराट् ॥ विपिने तापसीभूय । तपस्तेपेऽ-
 निदुस्तपं ॥ ३७ ॥ स मृत्वा तपसा तेन । जयसिंह इति श्रुतः ॥ गूर्जराधिपतिर्जजे । मंडिताखेन-
 द्ययुतिः ॥ ३८ ॥ इतश्च काण्यरणेषु । निःशरणस्य नश्यतः ॥ समगंस जयंतस्य । श्रीयशोऽज-
 मूर्सराट् ॥ ३९ ॥ चाविजद्रतया भक्ति—नम्रं सूर्जिगाद तं ॥ किं न्यक्कृतोऽसि केनापि । यद्दीन-
 इव दृश्यसे ॥ ४० ॥ मोऽपि चौर्येण सार्धेशा—त्पराजयपदं निजं ॥ निगद्य दुःखतो दीनो । नि-
 पसाद तदंतिके ॥ ४१ ॥ ततो गुरुर्भूमापे तं । त्वं श्रितोऽपि परं श्रियं ॥ चौर्यं मुधा व्यधाः क-
 स्मा—द्येनास्येवं विमंचितः ॥ ४२ ॥ निःस्वस्यापि न यत्कर्तुं । न्यायं राज्याधिपोऽपि सन् ॥ तत्त्वं
 चौर्यं वितन्वानः । स्थाने तेनाजिनृयथाः ॥ ४३ ॥ स्थानप्रशं कुलध्वंसं । निःशेषविभवक्षयं ॥ त-
 त्काळं कलयेस्तेयं । कः सुधीर्विदधीत तत् ॥ ४४ ॥ वरमाजन्म दास्त्रिं । वरं दास्यं परैकसि ॥

न तु प्राणहरस्तेय—संभ्रवो विभ्रवो महान् ॥ ४५ ॥ यावज्जीवं ततश्चौर्यं । वर्जयित्वा यशोऽर्जय ॥
 प्रशस्यं कर्म निर्माय । निर्मायस्त्वं महाशय ॥ ४६ ॥ गुरुवाक्येन तेनोरु—प्रदीपेनेव तत्क्षणं ॥
 स परिज्ञातसन्मार्गः । स्तेयमार्गममुंचत ॥ ४७ ॥ सूरिणा ऋषिात्सल्यात् । श्राद्धेभ्योऽर्पितशंभलः ॥
 जयताको ययौ ब्राम्यन् । पुरीमेकशिलाह्वयां ॥ ४८ ॥ प्रौढश्रीराट्स्तव । वणिगासीन्निधिः श्रियां
 ॥ कर्मकारतया तस्य । गेहे दुःस्थः स तस्थिवान् ॥ ४९ ॥ क्रमेणाथ स सूरिद्रो । यशोभद्रोऽति-
 भ्रष्टकृत ॥ विहरन्नागतस्तत्र । जयताकस्य संगतः ॥ ५० ॥ हितोपदेशं दुःस्थत्वे । तच्च पाथेयदा-
 पनं ॥ स्मरन् कृतज्ञतायुक्तो । शुश्रूषामास तं गुरुं ॥ ५१ ॥ पृष्टवानाढरोऽन्येद्यु—स्तं भृत्यं जयता-
 ह्वयं ॥ अद्यकल्ये दिनं सर्वं । जवान् कुत्वावतिष्ठते ॥ ५२ ॥ स जगाद ममावास्ति । यशोभद्रा-
 निधौ गुरुः ॥ तन्नेदिष्टोऽवतिष्ठेद्दं । पिबंस्तद्वचनमृतं ॥ ५३ ॥

आढरोऽथ समुत्पन्न—गुरुदर्शनवासनः ॥ तं विवेकं च कुत्वाप्रे । ववंदे सूरिपुंगवं ॥ ५४ ॥
 तस्य भद्रकतां दृष्ट्वा । गुरुर्विश्वैकवत्सलः ॥ किञ्चिदार्हतधर्मस्य । स्वरूपमुपदिष्टवान् ॥ ५५ ॥ एवं
 सदा समागत्य । श्रृण्वंतौ तौ गुरुदितं ॥ शुद्ध्य श्रद्धया श्राद्ध—धर्मं जगद्वतुस्ततः ॥ ५६ ॥ आ-

दरो मुदिनोऽवोचत् । प्रगो मे त्वदनुग्रहात् ॥ चन्द्रव जिनधर्माप्तिः । कां ददे गुरुदक्षिणां ॥ ५७ ॥
 मद्वाह्विस्तमाचष्ट । निःसंगं दर्शनं हि नः ॥ अतो ब्राह्मणवन्नैव । स्वीकुर्वे दक्षिणामहं ॥ ५८ ॥
 कुर्वे तथापि कां नृक्ति—मिति जडपंतमाहरं ॥ आदिदेश गुरुस्तर्हि । चैत्यं चारु विधापय ॥ ५९ ॥
 ततः स सुमतिः श्रीम—द्वीचैत्यमचीकृत् ॥ व्योमगंगायितोद्दाम—पताकास्थगितांवरं ॥ ६० ॥
 हस्तेन श्रीयशोऽनङ्—सुरेर्दूरीकृतांहसा ॥ तत्प्रतिष्ठापयामास । स वितत्य महोत्सवं ॥ ६१ ॥ प्र-
 निशामुगपि स्थानां—तरं तत्रैव सूरिराट् ॥ आह्वारार्थार्थितोऽत्यर्थं । वर्षारात्रमवास्थित ॥ ६२ ॥ तदा
 मेघश्च सूरिश्च । गर्जनौ मधुरन्वनि ॥ क्षेत्रेषु नृस्त्रिग्यानां । पुण्याङ्कुरान् वितेनतुः ॥ ६३ ॥ गुरौ
 घने च धारातं । सट्ठर्मान्तमुप्रति ॥ अंतर्वह्निश्च पंकौघं । द्वालयंतस्मिन् केचन ॥ ६४ ॥ प्राप्ते प-
 र्युपगार्य—एवाहरेण सद्वाचिष्यत ॥ जयताको जिनं पंच—वटाटकसुमव्रजैः ॥ ६५ ॥ उपोषितदि-
 ने धर्म—कर्मकर्मठमातसः ॥ प्रतिलाभ्य च नृक्त्यान्नं । मुनीन् सोऽपारयत्ततः ॥ ६६ ॥ आह्वारः स
 विधायांते । चन्द्रवोदयनाह्वयः ॥ मंत्रिराजः पुरोपात्त—पुण्यप्राग्चारचारितः ॥ ६७ ॥ कालधर्ममुपा-
 गम्य । जयताकः स जातवान् ॥ कुमारपालनामा त्वं । राजन् गूर्जरनायकः ॥ ६८ ॥ यशोभद्रप्रभु-

रपि । प्रमीतः स्फुटपुण्यतः ॥ हेमचंद्राभिधानोऽहं । बभूवांस्तावको गुरुः ॥ ६९ ॥ प्राग्वैरासार्थ-
 वाहस्य । जीवः सिद्धमहीपतिः ॥ जिघांसामास कामं त्वां । वैरं न हि चिरंतनं ॥ ७० ॥ अमा-
 ल्योदयनोऽहं च । प्राग्भवस्नेहमोहितौ ॥ त्वयि स्निग्धतमावास्व । स्नेहो हि प्राग्भवानुगः ॥ ७१ ॥
 दिनानि कतिचित्पूर्वं । यच्चौर्यादिरतोऽग्नवः ॥ तत्पापेन तव क्लेशः । कियत्कालमभूदिह ॥ ७२ ॥
 यच्च पूजितवान् पंच—वराट्कुसुमैर्जिनं ॥ यतिभ्यो ज्यायसीञ्जक्ति—दर्शनं त्वं यच्च दत्तवान् ॥ ७३ ॥
 सुकृतैस्तत्समुत्पन्नै—निधानैस्त्रि संपदां ॥ अजनिष्टा महिष्टश्री—स्त्वं राजा परमार्हतः ॥ ७४ ॥ क
 तावती जिनेन्द्रार्चा । मुनिदानं सकृत् कं तत् ॥ क चेदृशं तवैश्वर्यं—महो महिम धर्मजं ॥ ७५ ॥
 उक्तः पूर्वभवस्तेऽसौ । प्रतीतिश्चेन्न मज्जिरा ॥ प्रहित्यैकशिलापुर्यां । त्वदाप्तेनानुयोज्यतां ॥ ७६ ॥
 वेदमन्याढरपुत्राणां । स्थिरदेवीति काचन ॥ वृद्धा दास्यस्ति सा सर्व—मिदं वह्यति मूलतः ॥ ७७ ॥

इतश्च परिपूर्यायुः । प्रांते पंक्तिमृत्युना ॥ त्वं गतौ व्यंतरीयायां । राजन् जावी सुरोत्तमः ॥
 ७८ ॥ श्रेयस्कामी स तत्वापि । वृंदारकपरिवृतः ॥ अमं अमं महीपीठे । नित्यचैत्यानि नंस्यति
 ७९ ॥ नंदीश्वरादिद्वीपेषु । स्पष्टमशहिकोत्सवं ॥ स कश्चिद्यति प्रावेन । सौधर्मसुरनाथवत् ॥

॥ ८० ॥ क्षेत्रे महाविदेहादौ । नामनामं स सन्मुनीन् ॥ पास्यति श्रोत्रपेयं त—हे शनारसमादृतः
 ॥ ८१ ॥ अनेकाग्रिस्त्रि श्रोत्रि—रमरीभिः पस्त्रितः ॥ विलसिष्यति स स्वैरं । नन्दनादिवनांतरे ॥
 ॥ ८२ ॥ व्यंतरेन्द्रस्ततश्च्युता । क्षेत्रेऽस्मिन्नेव चारते ॥ श्रीमद्दिलपुरे राज्ञः । शतानंदस्य मंदिरे ॥
 ॥ ८३ ॥ आरिणीकुक्षिसंभृतः । प्रभृततस्वैचवः ॥ अविष्यति तनूजन्मा । ख्यातः शतवलाख्यया ॥
 ॥ ८४ ॥ युग्मं ॥ स्थित्योपविदुषं शश्वत । कलास्वविकलास्वसौ ॥ ठेकिलो भवितात्यर्थं । शैशवे-
 ऽपि शशांकवत ॥ ८५ ॥ वृषस्यंतीरपि पर—प्रमदाः पस्त्रिजयन् ॥ सुश्राव्यवद्युवत्वेऽपि । स शीलं
 शीलियिष्यति ॥ ८६ ॥ ततः शतवलो राज्यं । लब्ध्वा शिदां विनापि हि ॥ प्राच्यकारुण्ययोगेन ।
 न हिंसाद्यं तनिष्यति ॥ ८७ ॥ अगेहेनर्दिचिः सैन्यै—श्राद्धैस्त्रि चंक्रमैः ॥ लीलैवैव स नृपीठं ।
 चक्रमर्तव जेष्यति ॥ ८८ ॥ तदा च नरकादायात् । श्रेणिकात्मा विनिर्गतः ॥ जिनेन्द्रः पद्मनाभा-
 स्यो । नवितत्रैव चारते ॥ ८९ ॥ स प्रव्रज्य तपःदीण—कर्मां संजातकेवलः ॥ सेवितः साधु-
 कोदरी—दानशौभं इत्यर्थिचिः ॥ ९० ॥ विद्वत् पृथिवीपीठे । श्रीमद्दिलपुरेऽन्यदा ॥ आगमि-
 ष्यति पुण्येन । कष्टपटुस्त्रि जंगमः ॥ ९१ ॥ युग्मं ॥

सज्जनो धार्मिकस्येव । श्रुत्वा तस्यागमं जनात् ॥ हर्षुलः श्रीशतबलः । समुपेत्य प्रणंस्यति ॥ ९१ ॥ निपास्यति च संसार—तापतप्त श्वोच्चकैः ॥ विश्वातिशायिमाधुर्यं । अगवद्देशनामृतं ॥ ९२ ॥ प्रबुद्धः स ततो रज्यं । संक्रमथ्य तनूरुहः ॥ जिनाद् गृहीष्यते दीक्षां । पुण्यश्रीसहचारिणीं ॥ ९४ ॥ एकादशो गणधरः । स भूत्वा द्वादशांगविद् ॥ तपोन्निर्बहुभिः क्षिप्त—कर्मा केवलमाप्स्यति ॥ ९५ ॥ प्रबोध्य पद्मवद्विश्वं । केवलज्ञानज्ञानुना ॥ महाशयः शतबलो । प्रावी मुक्तिरमावरः ॥ ९६ ॥ एवं राजन् प्रवादस्मा—तार्त्तियीके श्रवे तव ॥ जिनधर्मप्रज्ञावेणु । मुक्तिश्रीन्निविता ध्रुवं ॥ ९७ ॥ इति श्रीसूत्रिमंताधि—ष्टातृदेवीगिरा मया ॥ कथयामासिरे सम्य—ग्गन्वास्ते भुतत्राविनः ॥ ९८ ॥ आपसन्नसिद्धिश्रवणा—तद्वाचादिव निर्वृतः ॥ अथ विज्ञपयामास । प्रांजलिर्गूर्जप्रभुः ॥ ९९ ॥ ज्ञानंगिले कलावस्मिन् । सर्वज्ञ एव संप्रति ॥ अनीतानागतं ब्रूते । कः पूज्यादपरो ननु ॥ १०० ॥ यथा प्रागवती प्राणा । प्रवेन्न व्यञ्जिचारिणी ॥ प्रागव्यपि तथैवेयं । तदज्ञानातिशयादिव ॥ १ ॥ परं कौतुकमात्रेण । दासीं तां पृहयाम्यहं ॥ आपसमेकशिलां प्रेष्य । यद्यादिशति मां प्रभुः ॥ २ ॥ विशिष्य पृच्छ्यतामेवं । जडिपते गुरुणा नृपः ॥ प्रेषीदासजनं

तत्र । कैतुकी नालम. कचिन् ॥ ३ ॥ स गलैकशिलास्थान—मादरांगजसन्नि ॥ तां दासीं स्थि-
 रद्वयाख्यां । पृष्ठा नद्वृत्तमादितः ॥ ४ ॥ दृष्ट्वा श्रीवीरचैत्यं च । स्वयमादरकारितं ॥ आगत्य च
 महीनर्त्रे । जगौ सर्वं यथास्थितं ॥ ५ ॥ युग्मं ॥ प्रतीतोऽथ नृपः संघ—प्रत्यक्षं गुरवे मुदा ॥ वि-
 रुदं कलिकालश्री—सर्वज्ञ इति दत्तवान् ॥ ६ ॥ अथ वार्धकमालोक्त्य । चौलुक्यः पृथिवीपतिः ॥
 स्थितैकदा रहो रात्रौ । गुरुप्रत्येवमूचिवान् ॥ ७ ॥ सत्यपि त्वादृशे सर्व—विद्यां प्रोक्षौ गुरौ मम ॥
 फलं गार्हस्थ्यवृक्षस्य । नात्राग्नैस्तनयोऽजनि ॥ ८ ॥ दिने दिने जरा चैषा । जनयंती कुशांगतां ॥
 बुज्जायते समं राज्य—लक्ष्मीदानार्हचितया ॥ ९ ॥ राज्यसूत्रमतः किञ्चि—दासूत्र्य भगवन्नहं ॥
 हंमायितुमग्नीप्सामि । समतारमवारिधौ ॥ १० ॥ ददाम्यजयपालाय । स्वराज्यं त्रातृसूत्रवे ॥ उत
 प्रतापमद्व्याय । दौहित्राय निवेद्यतां ॥ ११ ॥ विमृश्य सूरिणानाणि । भ्रातृव्यस्ते दुराशयः ॥ अ-
 तो राज्ये न योग्योऽसौ । दासेय इव सर्वथा ॥ १२ ॥ किञ्चैश्वर्यमवाप्तोऽयं । मत्तेन इव भंक्षति ॥
 वैराग्यमाण इव ते । धर्मस्थानावलीं वनीं ॥ १३ ॥ अयं प्रतापमद्वस्तु । न तथा दुष्टधीरिति ॥ अ-
 स्मै स्ववैजयं दत्तं । परिणामे हितावहं ॥ १४ ॥

न्यस्यते श्रीगुणिन्येव । न संबन्धिनि यद्रविः ॥ शनौ सत्यपि पुत्रे स्वे । दोषे न्यास्यत्प्रकाश-
तां ॥ १५ ॥ करिष्ये पूज्यपादोक्तं । समये समुपागते ॥ उदित्वेति समुत्तस्थौ । गूर्जरद्विवास-
वः ॥ १६ ॥ गोशाल इव देवार्थे । गुरावपि दुराशयः ॥ बालचञ्छाजिधः शिष्यः । श्रुत्वा तं मंत्र-
मंतिकात् ॥ १७ ॥ आबालकालमुहुरे—ऽज्यपालाय तत्क्षणं ॥ कथयामासिवानेत—स्वलानामु-
चितं खलु ॥ १८ ॥ युग्मं ॥ तमूचेऽज्यपालोऽपि । विकसन्मुखपंकजः ॥ एष मन्त्रोऽतिशोऽपि ।
साधु ज्ञातस्त्वया मुने ॥ १९ ॥ इयं मैबालता चक्रे । त्वयैव फलशालिनी ॥ नृपाशयस्थितो मन्त्रो
। यदूचेऽयं ममाग्रतः ॥ २० ॥ यदि जायेत राज्यं मे । यवानेव तदा गुरुः ॥ यथा कुमारपालस्य
। हेमाचार्योऽधुनास्त्ययं ॥ २१ ॥ निवेद्यैवं पुरस्तस्य । तद्दिनादजयः कुधीः ॥ श्रेणिके कृणिक इ-
व । द्वेषं निहितवान्नृपे ॥ २२ ॥ अथ नूतनशब्दानु—शासनप्रमुखैः श्रुतैः ॥ त्रैविद्याधिष्ठितैर्ग्रंथै-
र्ज्ञानसत्रं प्रवर्तयन् ॥ २३ ॥ स्वयं तिष्ठन् क्रियामार्गे । स्थापयन्नग्रानपि ॥ षष्टाष्टमप्रभृतिभि—स्त-
पोन्निर्धर्ममेधयन् ॥ २४ ॥ उद्धासयन्मतं जैनं । शशीव कुमुदाकरं ॥ आशुश्रुतशरीत्यब्दान् । हे-
माचार्यः समापयत् ॥ २५ ॥ त्रिभिर्विशेषकं ॥ सम्यग्ज्ञानेन केनापि । ज्ञात्वा पर्यंतमात्मनः ॥ ग-

वृश्चिकां च विश्राण्य । ब्रातृपशुमसूरये ॥ ३६ ॥ परमेष्ठिपदं व्याघ्रन । स्वीयस्थांते यथाविधि ॥ वै-
 रंगिकः स्वगात्रेऽपि । शिश्रियेऽनशनं गुरुः ॥ ३७ ॥ युग्मं ॥ अवीक्षितमिवाजन्म । वीक्षितुं तन्मु-
 खानुजं ॥ अहंपूर्विकया लोका । मिमिदुः सकलास्तदा ॥ ३८ ॥ नतोऽत्यवहिते राक्षि । संवे च
 सकले प्रभुः ॥ वैराग्यैकमयीं चक्रे । देशनामंगिनामिमां ॥ ३९ ॥ संसारेऽत्र गलत्सारे । देहिनां
 कर्मयोगतः ॥ चतुर्ध्वेपि जवेष्वस्ति । न मनागपि निर्धृतिः ॥ ४० ॥ तथाहि प्रथमं जीवा । नि-
 गोदेषु वसंतमी ॥ कायस्थितिं समाश्रित्य । संख्यानीतमनेहसं ॥ ४१ ॥ एकोह्वासांतरे सप्त—
 दशनिर्मृत्युनिः किल ॥ नृजते तेऽनिशं तव । दुःखं किमपि दुस्सहं ॥ ४२ ॥ नरके नारकाणां
 य—ज्जायते कष्टमुत्कटं ॥ ततो निगोदे जीवानां । तदनंतगुणं मतं ॥ ४३ ॥ ततः कृत्स्ने निर्ग-
 ताः । पृथ्वीनीराश्विवायुषु ॥ उत्सर्पिणीरसंख्याता—स्तिष्ठति ननु देहिनः ॥ ४४ ॥ कथंचिन्निर्गता-
 मंतन्यो । विकलाक्षेषु जंतवः ॥ वसंत्यद्दसहस्राणि । संख्यातान्यतिकष्टिताः ॥ ४५ ॥ ततो नाना-
 भवान् ब्राल्वा । पंचाक्षत्वमुपेत्य च ॥ जीवास्तिर्यक्तु जायंते । जलस्थलखचारिषु ॥ ४६ ॥ तत्र जा-
 लैर्जलालृक्ष । मत्स्याद्याः स्थूलविग्रहाः ॥ दार्यंते दारुवत्क्रूरैः । कैवर्तैः शिनपशुना ॥ ४७ ॥ ह्यथा-

तृष्णांगविहेद—मंजवाहादिकर्मभिः ॥ गवादयो यथात्यार्त्ताः । प्रत्यक्षा एव ते तथा ॥ ३८ ॥ वा-
 गुरादिप्रयोगेण । बध्वा ते च मृगादयः ॥ तैलादिषु विपच्यंते । व्याधैर्मोसाशने रतैः ॥ ३९ ॥
 विविधैश्छद्मजिघृत्वा । चटकाद्याः पत्रत्रिणः ॥ शूलाक्रियंते निःकृपैः । कथं जीवांतकैर्हहा ॥ ४० ॥
 तत्र क्रूरतयाद्यानि । कारंकारं सहस्रधा ॥ लज्जंते नारकीं योनिं । निःशरण्याः शरीरिणः ॥ ४१ ॥
 उत्पन्ना एव ते तत्र । संहृते यातना घनाः ॥ प्रत्यंगहेदवज्रासि—दाहहर्कषणादिभिः ॥ ४२ ॥
 स्मृत्वा च प्राक्तनं वैरं । शस्त्रघातैः परस्परं ॥ भवंति मुशलकुण्ड—कणवद्ववशः स्वयं ॥ ४३ ॥ नर-
 के पच्यमानानां । नारकाणां दिवानिशं ॥ यद्गुःखमस्ति तद्वक्तुं । लक्षजिह्वाऽपि न क्षमः ॥ ४४ ॥
 ततः कथंचिदुद्धृताः । किंचिसुकृतयोगतः ॥ जायंते जंतवो गर्भे । नारीणां नरकोपमे ॥ ४५ ॥
 प्रतिरोमं च सूचीजि—भिद्यमानस्य देहिनः ॥ यत्कष्टं गर्भमध्ये त—द्भवत्यष्टगुणं ततः ॥ ४६ ॥
 उत्कर्षाद् द्वादशाब्दानि । स्थित्वा तस्मिन्नधोमुखाः ॥ जवंति जन्मवेलायां । व्यथया ते मृता इव
 ॥ ४७ ॥ अशुचित्ववियोगात्ति—वैकल्योग्रगदादिभिः ॥ बाध्याद्यवस्थान्नितये । मर्त्या दौःस्थ्यविसं-
 स्थुलाः ॥ ४८ ॥ नैऋत्यस्त्रीतनयात्राव—दास्यवैरणादिभिः ॥ जनकादिनिकारैश्च । नराः सौख्य-

विवर्जिताः ॥ ४७ ॥ ततोऽपि सुकृतं कृत्वा । दानाद्युत्तमकर्मभिः ॥ लभन्ते विदशोच्चाव । केऽपि

ब्रह्मशया नराः ॥ ५० ॥

तत्रापि केऽपि दुःकर्मो—दयात्किद्विषिकादयः ॥ किंकरा इव खिद्यन्ते—ऽतितमां स्वामिसे-
वया ॥ ५१ ॥ श्रियः स्त्रियोऽपि चोत्कृष्टा । दृष्टान्येषां दिवौकसां ॥ दह्यन्ते केऽपि वज्रासि—कीला-
कवल्लिना इव ॥ ५२ ॥ परदेवीः शुभा हृत्वा । कामांधाः कन्तिचित्सुराः ॥ कृष्णराजिविमानेषु ।
लीयन्ते तस्मिन् इव ॥ ५३ ॥ तद् ज्ञात्वा ते तदिद्रेण । मूर्ध्नि दंजोलिना हताः ॥ क्रंदत्यमंदं ष-
ण्मासीं । पीमया मृर्विता इव ॥ ५४ ॥ जाविनीं दुर्गतिं मत्वा । ताहृद्दृष्ट्वा च वैचक्रं ॥ व्यरतिं यां
श्रयन्ते ते । वक्तुं सा नैव पार्यते ॥ ५५ ॥ इत्यसूयामानमाया—लोभोद्बेगमदादिभिः ॥ भृशमा-
कुलिनाऽमानो । देवाः स्युः सुखिनः कुतः ॥ ५६ ॥ एवं विमृश्य निःशेष—दुःखैकान्तमयं ज्ञवं ॥
मुखैकान्तमयी मुक्तिः । साधनीया विवेकिभिः ॥ ५७ ॥ तत्साधनं जवेदात्म—ज्ञानमेवादिमं सतां
॥ न हि बीजात्परं किंचि—दंक्षुरोत्पत्तिकारणं ॥ ५८ ॥ तद्याह्वं तद्विवेकित्वं । तच्चारित्रं तपोऽपि
तव ॥ तद्व्यानं सा समाधिश्च । येन स्वात्मैव वेद्यते ॥ ५९ ॥ ये स्वं वाचस्पतीं प्रति । ज्ञातुं सक

लम्घ्यदः ॥ क्षेत्रज्ञं वेदितुं तेऽपि । कुंठीयते जमा इव ॥ ६० ॥ सुखेनोहमहानिडा—मुद्रिते ज-
 गतीत्रये ॥ नूनमात्मज्ञ एवैको । जागर्ति ज्ञानलोचनः ॥ ६१ ॥ तावच्छुष्यति नात्मायं । लीनक-
 श्मलकादिकः ॥ यावत्संस्थानपीयूष—पूरैः प्रक्षाल्यते न हि ॥ ६२ ॥ वशीकृतेन्द्रियग्रामो । निःक-
 षायो विरक्तहृत् ॥ मैत्र्यादिवासितस्वांतः । सुधीर्धानोचितो ज्ञवेत् ॥ ६३ ॥ पिंम्स्थं च पदस्थं च ।
 रूपस्थं रूपवर्जितं ॥ चतुर्धा ध्यानमादध्या—दात्मजिज्ञासया बुधः ॥ ६४ ॥ कायस्थः कर्मनिर्मुक्तो
 । ज्ञानवान् परमेश्वरः ॥ जिनेन्द्रः स्मर्यते यत्र । तत्पिंडस्थं प्रकीर्तितं ॥ ६५ ॥ अर्हन्मयानि यन्मंत्र-
 —पदानि हृदयांबुजे ॥ चिंत्यंते शशिशुभ्राणि । तत्पदस्थमिहोदितं ॥ ६६ ॥ संप्रातिहार्यः सम-
 व—सरणस्थो जिनेश्वरः ॥ यक्षायतेऽथ तद्रिंशं । तद्भूपस्थं निरूपितं ॥ ६७ ॥ अमूर्तेश्चिन्मयः सि-
 द्धो । ज्योतीरूपो निरंजनः ॥ परमात्मा स्मर्यते यत्र । रूपातीतं हि तन्मतं ॥ ६८ ॥

एतच्चतुर्विधं ध्यानं । कुर्वेत्स्तद्भावनावितः ॥ ध्याता तन्मयतामेति । अमरीचुतकीटवत् ॥ ६९ ॥
 निक्षीयेंतेतरात्मायं । तदात्मनि यथायथा ॥ तथा प्रजति तेनैक्यं । ध्यातृध्यानद्वयहिदा ॥ ७० ॥
 ततो घातीनि कर्माणि । निर्मथ्यावाप्तकेवलः ॥ कलयत्यखिलं लोकं । पुरोवर्तिष्णुवस्तुवत् ॥ ७१ ॥

विप्रीनमकलङ्केशो । जीवन्मुक्तत्वमाश्रितः ॥ इहावात्मा परानन्दं । विंदते परमात्मवत् ॥ ७१ ॥
 अंते शैलेश्यविदिप्त—कर्मशेषस्तनूप्रनात् ॥ आत्मा भूत्वा परात्मैव । मुक्तिशर्मणि मज्जति ॥ ७२ ॥
 सर्वपापमपि देवानां । यत्सुखं सर्वकालिकं ॥ अनंतेनापि जागेन । न स्यान्मुक्तिसुखस्य तत् ॥
 ॥ ७३ ॥ तत्प्रमादं परित्यज्य । नो ब्रव्या यत्नतां तथा ॥ यथा करविलग्नं स्या—द्भवतां शिवशर्म
 तत् ॥ ७४ ॥ कालानुभावतो मुक्ति—र्नेह यद्यपि विद्यते ॥ तथाप्यन्यत्रावे नूनं । प्राप्यते शुभ-
 योगतः ॥ ७५ ॥ एवमुक्त्वा स्थिते सूरौ । तन्मत्वा दुर्लभं पुनः ॥ केचिदादद्विरे भव्याः । सम्य-
 क्षाग्निग्रहादिकं ॥ ७६ ॥ पतित्वाथ पदांभोजे । राजर्षिः कामणाक्षणे ॥ चाष्पायमाणो नेत्राभ्यां ।
 प्रतृमुचे सगद्गदं ॥ ७७ ॥ जगत्तन् सुलभं मन्ये । स्त्रैणराज्यसुखादिकं ॥ कल्पद्भुवि दुःप्राप—
 स्त्वाद्दृग्गदं क्रूरो गुरुः ॥ ७८ ॥ न केवलमनृत्त्वं मे । जगत्तन् धर्ममात्रदः ॥ जीवितव्यप्रदः किंतु ।
 तत्तत्सूक्तोऽनृणः कथं ॥ ७९ ॥ त्वयि स्वर्गोन्मुखे स्वामिन् । कोऽधुना शिद्वयिष्यति ॥ मामखंभत-
 मं पुण्य—प्रक्रियाकांडतांडवे ॥ ८० ॥ अगाधे मोहपाथोद्यौ । पर्यंते मज्जतो मम ॥ निर्यामणा-
 कराखंभं । तांविना कः करिष्यति ॥ ८१ ॥ यदि मे त्वत्पदोपास्ति—रस्ति कामितदायिनी ॥ दृ-

यात्तर्ह्यर्हितस्याथ । त्वमेव गुरुराशिवं ॥ ८२ ॥ इति ऋभृद्विद्वापेन । विजिन्नहृदयः प्रभुः ॥ नेत्रकू-
लं कषाबाष्पान् । सन्निरुध्य कथंचन ॥ ८३ ॥ उन्हाप्य चातिकष्टेन । पादलाग्नं तमात्मनः ॥ ऊचे
वाचं सुधासार—सैधवीं लहरीमिव ॥ ८४ ॥ युगमं ॥ आजन्म राजन्निर्व्याजि—वृत्तेस्ते हृदि ताव-
के ॥ समुत्कीर्णं ह्रस्व स्वर्गं । गतोऽपि स्यां पृथग् हि ॥ ८५ ॥ मनःशुद्ध्या समाराद्ध—जिनधर्मस्य
ते पुरः ॥ मोक्षोऽपि नातिदुर्लभः । सद्गुरुस्तु किमुच्यते ॥ ८६ ॥

अस्मदुक्त्यार्दितं धर्मं । प्रपद्य द्दितिमं नले ॥ तन्वानस्तस्य साम्राज्यं । नार्पणस्त्वमभूः कथं ॥
॥ ८७ ॥ कुर्वाणस्य क्रियामार्गं । क्रियाप्रधानं परंस्तव ॥ सत्क्रियास्थापनाचार्यं । का शिद्धा युज्य-
तेऽधुना ॥ ८८ ॥ जगज्जन्मिसमदं यः । पराजिग्ये पुरा त्वया ॥ पर्येतेऽपि कथं मोहः । स त्वा-
मग्निन्नविष्यति ॥ ८९ ॥ ततः सहजवीर्येण । संवर्मय निजं मनः ॥ यतोऽस्मन्मृत्युतो मृत्यु—न
दूरे तव वर्तते ॥ ९० ॥ तदा सम्यग्वितन्वीथाः । क्षामणानशनादिकं ॥ यद्भस्मनि हुतमिव । त-
द्विना प्राक्तनं शुभ्रं ॥ ९१ ॥ स्वयमेव च कुर्वीथाः । सर्वामासुष्मिकीं क्रियां ॥ निरपत्यतया कर्ता
। न पश्चात्कश्चनापि तां ॥ ९२ ॥ ऊरीकृत्य गुरुक्तं त—हृष्यवद्वितीनायकः ॥ उदतिष्ठत ऋषि-

दृष्ट—भक्तिः कर्तुं प्रजायनां ॥ ९३ ॥ कुमार ननृतुः स्वैरं । श्रावका रामकान ददुः ॥ ब्रह्मा भोगा-
 वलीः पेटु—जगुर्गीतानि गायनाः ॥ ९४ ॥ धर्मव्ययेऽभिदधिरे । भूपाद्याः पारिषार्थकाः ॥ परो-
 लदान्नमस्कारान् । पुष्पाणि च सहस्रशः ॥ ९५ ॥ अत्यासनं व्ययं ज्ञात्वा । सूखिर्नानविधिसया
 ॥ दोलादलं प्रमृमरं । समंतात्प्रत्यपीषिथत् ॥ ९६ ॥ निवृत्तिवल्गयायुच्चै । रुध्वादाण्युक्तयाश्वत
 ॥ वञ्चा च न्यानपाशेन । चित्तं लोलं म्लंगवत् ॥ ९७ ॥ चिंतयन् सुचिरं किंचित् । परमात्ममयं
 महः ॥ ब्रह्मरंध्राच्चना प्राणान् । हेमाचार्यो विमुक्तवान् ॥ ९८ ॥ गुग्मं ॥ दृष्ट्वा तस्य व्ययं जज्ञे ।
 चौदुमथश्चेतनोऽघ्नितः ॥ गुरुजीवं स्वजीवेना—नुयात श्व तत्क्षणं ॥ ९९ ॥ क्षणोर्ध्वं चेतनां प्रा-
 प्य । शून्यं पश्यन्निवाखिलं ॥ दृष्टानां घटयन् कष्टं । स जगादेति गद्गदं ॥ १०० ॥ दृष्टकालं प्रजो-
 धृत्या । धर्मस्नेहमयीं दृशं ॥ दृष्टानीं निर्ममः कस्मा—न्मामहामीरिहैव यत् ॥ १ ॥ यद्वा त्वयि स्व-
 ददेहपि । निःस्नेहे स्नेहमुच्चकैः ॥ अपश्यं भ्रात एवाहं । संप्रत्यस्ति यतो न सः ॥ २ ॥ बोधयित्वा
 नगन् देव—बुबोधयिष्या दिवं ॥ त्वं प्राप्तोऽस्यधुना नूनं । संतः सर्वहिता यतः ॥ ३ ॥ एतदेवा-
 नुशोचामि । निःपुण्योऽहं पुनः पुनः ॥ राजपिंडतया यन्मे । किंचिन्नोपकृतं नव ॥ ४ ॥ शिष्याश्च

रामचंडाद्या—स्तदानीमेवमुचिरे ॥ स्वगुरुभ्ययदूनांतः—करणाः करुणस्वरं ॥ ५ ॥ अथ शुष्कः
प्रज्ञावाब्धि—मुद्रितः सद्गुणाकरः ॥ ज्ञानसत्रं परिकीर्णं । गुरो त्वयि गते दिवं ॥ ६ ॥ उदरंज-
यः संति । नूरयः सूरयः परं ॥ नृपं प्रबोध्य कस्त्वह—जागृज्जीविग्रिष्यति ॥ ७ ॥ ज्ञानप्रदीपे ज-
गवं—स्त्वयि निर्वाणमाश्रिते ॥ ह्रावयिष्यंति पृथिवी—मज्ञानध्वांतवीचयः ॥ ८ ॥ मूलादपि स-
मुन्मूल्य । मिथ्यात्वं विषवृद्धवत् ॥ सम्यक्तत्त्वकल्पतरु—त्वदन्यः कः कश्चिदिति ॥ ९ ॥

ततः क्षामोऽपि संघोऽपि । कृतशोकाश्रुपल्वलौ ॥ शिविकां दिव्यविहितिं । निरमापयतां र-
यात् ॥ १० ॥ स्वातानुलिप्तां सत्कौम—संवृतां मादयचारिणीं ॥ तत्र न्यवीविशत् सुरे—स्तनू वृ-
द्धानगारिणः ॥ ११ ॥ उत्सवेन बहिर्नीत्वा । शिविकां श्रावकोत्तमैः ॥ संचस्करे गुरुवपुः । कर्पूरा-
गुरुचंदनैः ॥ १२ ॥ तदार्कः परिषेयासी—द्विशः सर्वा रजस्वलाः ॥ दिनं च धूसरं तादृग् । व्य-
यः केषां न दुःखदः ॥ १३ ॥ विध्यापितायां चित्पायां । गुरौ निर्भरभक्तिः ॥ तद्गुण स्वयमादाय
। नृपो मूर्ध्नि न्यवेद्यत ॥ १४ ॥ ततो देशाधिपैः श्राद्धैः । सर्वैः पौरैश्च लेशशः ॥ आत्ते प्रसन्नि
गर्तासी—जानुदक्षीमिता कितौ ॥ १५ ॥ साद्यापि पत्तनांतेऽस्ति । हेमगर्तेति विश्रुता ॥ स्याति-

मेनि गरिष्ठाना—महो संस्कारनृम्यपि ॥ १६ ॥ ततश्चौद्धुम्यनृमिभृ—तत्तनेऽन्यपुरेष्वपि ॥ विस्त-
 रात्कारायामाम । गुरोराष्टाहिकामहं ॥ १७ ॥ श्रीविक्रमनृपादूर्ध्वे । शराब्धिशिवसंमिते ॥ आसीत्का-
 निकराकायां । हेममूर्ष्टिरोर्जनिः ॥ १८ ॥ तस्य दीक्षा च पाथोधि—वाणरुद्धेऽजयत ॥ पट्पण-
 शिवेषु मूर्ष्टिं । नवाब्ध्यर्केषु च व्ययः ॥ १९ ॥ हेमाचार्यवियोगेन । शून्यात्मेव समंततः ॥ वि-
 दांचकार चौद्धुम्यो । न किंचित्कृत्यमात्मनः ॥ २० ॥ ततः स रामचंद्राद्यै—बुधैः संबोध्य नित्यशः
 ॥ दिनैः नृनिपयैश्चक्रे । स्तोकशोकः कथंचन ॥ २१ ॥ अथ चौलुम्यगरु दध्यौ । गणयित्वाग्रिमं
 दिनं ॥ प्रनापमह्यं दौहित्रं । निजैश्चर्ये निवेशये ॥ २२ ॥ तावद्विस्तारयंस्तापं । ज्वालाजिह्वाज्व-
 हित्वत् ॥ आकस्मिको ज्वरस्तस्य । शरीरे समजृजत ॥ २३ ॥ नृपं ज्वरातुरं दृष्ट्वा—गदंकाराः स-
 मुमुकाः ॥ विधातुं तत्प्रतीकारं । सारमारोक्षिरे ततः ॥ २४ ॥ तदैव छलमासाद्या—जयपालः स
 दुष्टधीः ॥ कथंचन पयोमध्ये । नृभृते दत्तवान् विपं ॥ २५ ॥ कोशस्य कुंचिकां लात्वा । बलात्सै-
 न्यं च किंचन ॥ विरचय्यात्मसात्तस्थौ । स राज्यग्रहणोत्सुकः ॥ २६ ॥

इतो राजा परिज्ञाय । स्वकाये विपमंत्रमं ॥ कोशादानाययामास । शिप्रां क्षिप्रं विपापहां ॥

॥ ३७ ॥ कोशाधिपतिराह । कुंचिकामजयः स्वयं ॥ आदाय मत्करात्कोशं । रुध्वा च परितः स्थितः ॥ ३८ ॥ तदाकार्ण्यं विविक्तात्मा । स चुकोप न तंप्रति ॥ केवलं ध्यातवान्नून—मीदृशी प्रवितव्यता ॥ ३९ ॥ ध्यानायितां नृपेणापि । प्रेक्ष्य शिप्रामनागतां ॥ पारिपार्श्वकतामास—श्वारणः प्रोचिवांस्तदा ॥ ४० ॥ एतावंतस्त्वया राजन् । प्रासादाः कारिताः कुतः ॥ कस्तान् शुश्रूषिता नागा—ह्विप्रा ते स्वामिनोऽपि यत् ॥ ४१ ॥ अनेन सत्यमेवोक्त—मिति राट् स चमत्कृतः ॥ दारिद्र्य-द्रावकं तस्मै । दत्तवान् पारितोषिकं ॥ ४२ ॥ तदैव सर्वचैत्येषु । पूजाः साधर्मिकार्चनं ॥ अन्नादि-दानं दीनेभ्यो । नृपश्चक्रे निरंतरं ॥ ४३ ॥ अथ राजर्षिगकार्यं । रामचंद्रं मुनीश्वरं ॥ पर्यंताराध-नां कर्तुं । विधौनवं प्रचक्रमे ॥ ४४ ॥ पुरतः स्थापयित्वाह—द्विबं तपनविबरुक् ॥ अर्चयित्वा च सविधि । नमस्यामासिवान्मुहुः ॥ ४५ ॥ साक्षीकृत्य जिनाधीशं । मनःशुद्ध्या मुनेः पुरः ॥ भुभृदे-वमन्नाषिष्ट । पापप्रक्षालनाचिकीः ॥ ४६ ॥ स्थावराणां त्रसानां च । प्राणिनामाग्रवं मया ॥ वधो चिकीर्षितः कोऽपि । तं गर्ह्यं मुहुर्मुहुः ॥ ४७ ॥ स्वार्थेनाथ परार्थेन । स्थूलं तदितरं च यत् ॥ कथयामास मिथ्याहं । तज्जुप्सेऽतिप्रयत्नतः ॥ ४८ ॥

नयेन दुर्नयेनापि । परकीयं धनादिकं ॥ अदत्तं यन्मयोपात्तं । तस्यजामि निरीह्यधीः ॥ ३९ ॥
 स्वपरस्त्रैणयोगेन । यदसेव्यत मैथुनं ॥ अचिंत्यत च यद्विव्यं । तन्निदामि पुनः पुनः ॥ ४० ॥ ध-
 नधान्यक्षेत्रवास्तु—स्वर्णदासहयादिषु ॥ अधिकां च कृतां तृष्णां । वर्जयामि समाहितः ॥ ४१ ॥
 आजन्म यन्मयागोजि । निशायामशनादिकं ॥ अन्नद्वयमपि यद्व्युक्तं । तद्गृहं सर्वगर्हितं ॥ ४२ ॥
 एवं च दिग्विरत्यादौ । तथा सामायिकादिषु ॥ यदतीचारयांचक्रे । तन्मुंचाम्यपुन कृते ॥ ४३ ॥
 पृथ्वीकायादिरूपेण । स्थावरेषु वसन्नहं ॥ पीडयामासिवान् जीवान् । समस्तान् क्षमयामि तान् ॥
 ॥ ४४ ॥ त्रसत्वे तिर्यगरक—नरदेवभवेष्वहं ॥ वसन् यान् दूनवानस्मि । क्षाम्यंतु मयि तैगिनः ॥
 ॥ ४५ ॥ दुर्वीक्षयाद्यन्निधानेन । संवे ये केऽपि पीडिताः ॥ तानहं क्षमयन्नस्मि । त्रिशुद्ध्या रचितां
 जलिः ॥ ४६ ॥ जीवजातिषु सर्वासु । त्रमयन् कृतवानहं ॥ कायवाङ्मानसैस्तस्मै । मिथ्या भवतु
 दुष्कृतं ॥ ४७ ॥ दाक्षिण्येनाथ लोत्रेन । परस्मै जातु यन्मया ॥ मिथ्यात्वमुपदिष्टं त—न्मृषा स्या-
 दखिलं मम ॥ ४८ ॥ अल्लगत्वादियोगेन । यदहं धर्मकर्मणि ॥ बलं गोपितवान् व्यर्थं । धर्मस्व-
 क्षितमस्तु तत् ॥ ४९ ॥ प्रतिमापुस्तकादीनां । चरणादिविघट्टनैः ॥ आशातना व्यरचि या । सा

सर्वापि विलीयतां ॥ ५० ॥ निःपापीकरणेनैवं । पर्येता राधनापरः ॥ विशुद्धात्मा स राजर्षिः । शि-
 श्रयेऽनशनं ततः ॥ ५१ ॥ ऊचे च यन्मया वित्त—मर्जित्वा न्यायवर्मना ॥ सप्तक्षेत्र्यां किमप्यु-
 सं । तत्पुण्यमनुमोदये ॥ ५२ ॥ सद्देवगुरुपूजादि—रमारिकरणेन च ॥ दानादिना च संप्राप्तं । य-
 त्पुण्यं तत्समाम्यहं ॥ ५३ ॥ शत्रुं जयादितीर्थानां । यात्रां क्षपितकंठमेषां ॥ निर्मायं यन्मया चक्रे ।
 श्रेयस्तत्परिज्ञावये ॥ ५४ ॥ शरणं तीर्थकृत्सिद्ध—साधुधर्मां जवंतु मे ॥ एत एव जगत्पूज्या—
 श्रत्वारः संतु मंगलं ॥ ५५ ॥

मामकोऽयं ममात्मैव । चैतन्यमयविग्रहः ॥ देहाद्याः सर्व एवैते । प्रावाः संयोगिकाः पृथक्
 ॥ ५६ ॥ जीवानामिह यद्दुःखं । तद्देहाद्यैरसंशयं ॥ तस्मादवश्यहानव्यां—स्त्रिया तान् व्युत्सृजा-
 म्यहं ॥ ५७ ॥ ततश्चित्तमुपस्कृत्य । शुभध्यानेन ब्रुधवः ॥ निःप्रपंचः स्मरन् पंच—परमेष्ठिनमस्कि-
 याः ॥ ५८ ॥ सर्वज्ञं हृदि संस्मरन् गुरुमपि श्रीहेमचंद्रप्रभुं । धर्मं तद्गदितं च कंठमषमषीप्रक्षालने
 पुष्करं ॥ व्योमांकार्यमवत्सरे विषलहर्षुत्सर्पिमूर्त्ताग्रो । मृत्वाद्याप कुमारपालनपतिः सत्त्वंतराधीशतां
 ॥ ५९ ॥ तस्मिन् परासौ क्षितिपे तदीयः । परिहृदो ग्लानिपदं बभ्रुव ॥ अस्तं समाजग्मुषि धाम-

धाम्नि । विकल्परः किं कमलाकरः स्यात् ॥ ६० ॥ विधाय संस्कारविधिं महर्ह्या । चौबुक्कयन्मप-
 निपुंगवम्य ॥ अंथाः क्रियास्ता विदधुः समस्ता—स्तद्धातुपुत्ताजयपालमुल्याः ॥ ६१ ॥ अथ तथा-
 विधयार्मिकगूर्जरा—धिपविपत्तिविषादितचेतसः ॥ कविगराः स्मृततद्गुणगौरवा । व्यरचयन्निति का-
 व्यपरंपरं ॥ ६२ ॥ क्षीणो धर्ममद्भेदयोऽद्य करुणा प्राप्ता कथाशेषतां । शुष्का नीतिलता विचार-
 मरणिः शीर्णा गता साधुता ॥ औचित्यं च परित्युतं जिनमतोद्धासः कुशीयानदृत । श्रीचौबुक्कय-
 महीपतौ दितिलतास्त्वलोकमासेदुपि ॥ ६३ ॥ निर्दग्धस्त्रिदशह्रुमः सुरगवो प्रच्यविता प्राणतो ।
 नीनः कामधटः कपालघटनां चिंतामणिश्रृणितः ॥ एकैकोचितदत्तलक्षकनकप्रोज्जीवितार्थिव्रजं ।
 दैवेनाद्य कुमारपालनृपतिं नीत्वा यशःशेषतां ॥ ६४ ॥ दृयांसोऽपि जवंतु ऋमिपतयो निःसीमदो-
 र्दिकमा—स्तन्मन्त्रे दधते न केऽपि समतां चौबुक्कयधात्रीभृतः ॥ द्यूतादिव्यसनं निवार्य रुदनी वि-
 सं च मुक्तैव यो । मारिं वास्तिवांश्चतुर्दशसमान् विष्वक्कमामंमले ॥ ६५ ॥ लोको मूढतया प्रज-
 द्वातु दिवं राजर्षिरश्रुपिमान् । द्रूमो विज्ञतया वयं पुनरिहैवास्ते चिरायुरयं ॥ स्वांते सच्चरितैर्नञ्जो-
 ऽन्धिमनुगैः कैलासवैदासिकैः । प्रासादैश्च बहिर्गदेष मुक्कुनी प्रत्यक्ष एवेज्यते ॥ ६६ ॥

अथ ऋरिविज्ञेन राज्यलहमी । स्वयमपि तां कलयंतमाकलयथ ॥ महमहिम विधाय राज्य-
 धुर्या—स्तमजयपालमतिष्ठिपन्नृपत्वे ॥ ६७ ॥ निरीक्ष्य राजानमुदित्वरं तं । विलोचनासेचनकं स्व-
 कांत्या ॥ उद्धासमासाद्य महांतमंतः । पौरास्तदानीं कुमुदांबद्भुः ॥ ६८ ॥ एवं चैतदनेकधार्मिक
 कथासारं विचारंचितं । संक्षेपेण कुमारपालनृपतेः पूर्तिं चरित्रं ययौ ॥ विस्तारेण तु तस्य पुण्य-
 पुरुषस्यामूलचूले न त—द्वक्तुं सोऽपि यदा सहस्ररसनश्चेत्स्यात्स्वयं वाक्पतिः ॥ ६९ ॥ प्रपंचिताः
 संति यथोचितं ते । धर्मादयोऽस्मिन् सकलाः पुमर्थाः ॥ तदर्थिना ज्ञव्यजनेन सम्य—विशम्यते
 तच्चरितं सदैव ॥ ७० ॥ न प्राचीनकवीशकाव्यतुलनां कर्तुं ध्रुवं कोविदै—ज्ञेयो नापि निजात्मबु-
 छिकलतां धर्तुं ममायं श्रमः ॥ किंतु स्याच्चरितं सतां विरचितं निस्सीमपुण्यर्द्धये । ध्यात्वैवं विहितं
 मया किमपि तच्चौबुक्क्यपृथ्वीपतेः ॥ ७१ ॥ नेहगु राजऋषेश्चरितं नमनुस्यूतं चरित्रं क्वचि—ज्ञाना-
 कारतया चकासति सतां वक्त्रे प्रबंधाः पुनः ॥ यादृग्दृष्टमिदं प्रज्ञावक्त्रश्चादौ मया तादृशं । दृढं
 तेन न मेऽतिबुद्धिरधिका ज्ञान्या न वा न्यूनता ॥ ७२ ॥ न पदपदवी नव्या ज्ञान्या न वास्य वि-
 चित्ता । न च शुचिरलंकारः स्फारश्चकास्ति रसोऽत्र न ॥ तदपि चरितं विज्ञायैतत्कुमारमहीभृतः ।

मुकुनतृषया दृश्यं शुद्धं विधाय विशारदैः ॥ ७३ ॥ यावद् द्योतयतः स्वदीधितिजैरर्थावापृथिव्यंतरं ।
 मूर्धाचंद्रमसौ निरस्तमसौ नित्यप्रदीपाविव ॥ तावत्तर्पयतादिदं नवमुधानिस्यंदवत्सुंदरं । पृथ्वीपाल-
 कुमारपालचरितं चेतांसि पुण्यात्मनां ॥ ७४ ॥ इति कृष्णर्षीयश्रीजयसिंहसूरिविरचिते महाकाव्ये
 परमार्द्धनश्रीकुमारपालचरित्रे श्रीकुमारपालस्वर्गगमनवर्णनो नाम दशमः सर्गः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु ॥

अथ प्रशस्तिः—वंशे वीरजिनाधिराजगणभृत् श्रीमान् सुधर्मप्रज्ञो—रासीदार्थसुहृस्तिशिष्यमु-
 कुतः श्रीगुप्तसुस्मिन्तुः ॥ तस्मान्नारणलब्धिकेद्विशरणात् श्रीचारणाख्यो गणः । ख्यातः स्वस्तरुत्वत्सदा
 सुमनसां स्तोमेन संसेवितः ॥ १ ॥ शाखा तस्य तुरीयका ततककुपुश्रीर्वज्रनागर्घ्यलं । वर्या श्रीस्थि-
 तिधर्मनामविष्णुप्रख्यं द्वितीयं कुलं ॥ तत्वासीदपसीमलब्धिवसतिर्वेदारुंदारक—त्रातस्याततपाः कु-
 पाजलनिधिः श्रीकृष्णनामा मुनिः ॥ २ ॥ यो मित्रव्यग्रदुःखतो व्रतमथाद्योऽग्निग्रहानप्यलं । दध्रे
 व्यालविषाकुलान्नदजलैरुज्जीवयामास यः ॥ प्रत्यब्दं चतुरुत्तरां व्यरचयद्यः पाशान्निशंतं । स क्वा-
 पालविवोधनः शमधनः कृष्णर्षिरास्तां मुदे ॥ ३ ॥ श्रीमन्नागपुरे पुरा निजगिरा नारायणश्रेष्ठितो ।

निर्माप्योत्तमचैत्यमंतिमजिनं तत्र प्रतिष्ठाय च ॥ श्रीवीरगन्धर्वद्रसशरदि श्वेतेषु तिथ्यां शुचौ । ब-
 ्रामुख्यमबोधयत्स मुनिगट् द्वासप्ततिं गोष्ठकं ॥ ४ ॥ तस्माद्विस्मयनीयचारुचरिते श्रीसूचिके क-
 मा—जाते श्रीजयसिंहसूरिदृढद्वीतार्थचूडामणिः ॥ संवद्विक्रमतस्त्रयोदशशतेष्वेकोत्तरेष्वर्करु—
 क्त्रातं संघमजीजिवज्जलप्रैर्यो मंत्रकृष्टैर्मरौ ॥ ५ ॥ प्रज्ञावकशिरोमणिः प्रणतलोकाचिंतामणिः ।
 प्रसन्नशशभृत्प्रभुस्तदनु दिद्युते दीप्रधीः ॥ यदीयचरणंबुजं निजशिरःकिरीटार्करु—करेण धरणीश्रु-
 जां विकसितत्वमानिन्यरे ॥ ६ ॥ प्रत्यब्दं दीनदुःस्थोऽधृतिसुकृतकृते दीयमानं स्वकोशात् । साक्षा-
 दीनारत्नक्षं वृणमिव ऊटिति प्रोज्झ्य निर्लोभप्रावात् ॥ एकः सोऽयं महात्मानघ इति नृपतिश्रीम-
 हम्भदसाहेः । स्तोत्रं प्रापत्स तापं क्षपयतु भगवान् श्रीमहेंद्रप्रभुर्नः ॥ ७ ॥ तत्पट्टपूर्वाचलममनैक-
 चन्द्रद्युतिः श्रीजयसिंहसूरिः ॥ कुमारपालादितिभृच्चरित्र—मिदं व्यधत् स्वगुरुप्रसादात् ॥ ८ ॥ अ-
 वधानसावधानः । प्रमाणनिष्णः कवित्वनिष्णातः ॥ अलिखन्मुनिनयचंद्रो । गुरुभक्त्यास्याद्यमा-
 दर्शो ॥ ९ ॥ उच्चैर्हार्दिविसारिवारिधिजले दिक्पत्रमालाकुले । पातालस्थितशेषनालकलिते लक्ष्मी-
 विलासोचिते ॥ यावत्पुण्यति मेदिनीसरसिजे स्वर्णाचलः कर्णिका—प्रावं तावदिदं चरित्वममलं

प्रीणतु विद्वज्जनं ॥ १० ॥ इति.

कुमार

चरित्रं

४९९

आ ग्रंथ श्रीजामनगरनिवासी पंडित श्रावक हीराखाल हंसराजे स्वपरना श्रेयमाटे पोताना

श्रीजेन नास्करोदय आपखानामां तापी प्रसिद्ध कर्पो ठे. ॥ श्रीरस्तु ॥

॥ समाप्तोऽयं ग्रंथो गुरुश्रीमच्चारित्रविजयसुप्रसादात् ॥

॥ इति श्रीकुमासपालचरित्रं समाप्तं ॥

॥ श्रीजिनाय नमः ॥

॥ श्रीकुमारपादचरित्रं ॥

(कर्त्ता—श्रीजयसिंहसूरिः)

जपावी प्रसिद्ध करनार—पण्डित श्रावक दीराछाला हंसराज (जामनगरवाला)
वीरसंवत्—२४४१. विक्रमसंवत्—१९७१. सने—१९१५.

किं. रु.-८-४-०

श्रीजैनगारकरोदय प्रेस. जामनगर.

